

פנימי

ב"ה. ימות המשיח, מנחם-אב ה'תשפ"ב | גליון 43

התוויה

ליוצא
למלחמת
בית דוד

כ"ח סיון תנש"א
בעת השיחה.
רבי דרייב.

• נ ק ו ד ת ט ל כ ו ת •

"ואת זה יכול נשיא דורנו לתבוע ולפעול, שלכל לראש נעשה הגילוי ד'מקדש אדני-י כוננו ידיך' דוקא במקום זה שבו הוא הי' בעשר שנים האחרונות, שהן היו הסך הכל דימי חייו . . ועוד והוא העיקר שמיד מועברים ("מ'ווערט גלייך אריבערגעשטעלט") "עם ענני שמיא", "בנערינו ובזקנינו . . בבנינו ובבנותינו" - לארצנו הקדושה, יחד עם בית המקדש השלישי הנמצא כאן, ואח"כ לוקחים את זה יחד עם "וכספם וזהבם איתם" - העבודה דאהבת ה' ויראת ה', שזה כולל כל מצוות עשה וכל מצוות ל"ת . . וזה נעשה תיכף ומיד - והוא העיקר - ממש, באופן דגשמיות, שזהו אמיתית הענין דממשות . . היינו שזה נעשה דוקא כפי שנמצאים נשמות בגופים, וניתוסף עוד יותר בבריאות הגוף ובבריאות הנשמה"

(שיחת יום ב' כ"ח סיון תנש"א - דברי משיח ה'תנש"א חלק ג' ע' 185-186)

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

התקופה החדשה

במחשבה דיבור ומעשה

פאנל מיוחד עם רבני הישיבה

לאור דרישת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בש"פ בלק תנש"א ללמוד עניני גאולה, והצעתו ובקשתו מאז ומקדם שלימוד זה צריך להיות באופן של "הלוואי היו אנ"ש והתמימים מדקדקים..." פנינו לכמה מרבני הישיבה ללבן עמם-איתם כמה נקודות יסוד שנתחדשו ב'דבר מלכות' על עבודת דורנו ותקופתנו הייחודית. במה והאם היא שונה לגמרי מהדורות הקודמים או שאדרבה - היא באה כהוספה ושלימות וסיום של כל הדורות. ניסינו ללבן מהי ה'תקופה חדשה' בחיי התמימים. כיצד ניתן לשלב בין הפצה ללימוד בהתמדה ושקידה, כאשר מחד אנו מצווים שוב ושוב 'לפרסם...' ; 'להכריז...' ולכל בני העיר ולאידך תמימים אנו ועיקר ענינו של תמים הוא 'לימוד התורה'. וכפשוט.

לעבודת השם, בתור תגובה טבעית התשובה היא "תכבד העבודה על האנשים ואל ישעו כו". יש לנו עבודה, עבודה קדושה, לקיים את אשר הוטל עלינו, והדברים - מה בדיוק צריך לעשות - מפורשים ומפורטים לפרטי פרטים, אין זמן לפלפולים, שב תלמד תורה, שב תתפלל, צא להפצת המעיינות, תדאג שאת הראש שלך 'יעסיק' אהבת ישראל, והשאלות ייעלמו מאליהן...

ניחא אילו ניסוח השאלה היה, בהוראת קושיא משיחת קודש אחת על שיחה אחרת, אז עכ"פ יש כאן שאלה בלימוד, אבל שאלה "פתוחה" כשזו, הנודפת בריח

את השו"ת הנוכחי אנו פותחים בשאלה ישירה להרב לב שי' לייבמן משפיע שיעור ב' בחסידות, אולם הרב לייבמן מקדימנו והחליט לפתוח בהקדמה על סגנון השותי"ם החדשים והפאנלים למיניהם, האם הם בסגנון של 'בן חכם' שכוונתו היא למעשה בפועל, או חלילה... הם מלהזכיר:

'תקופה חדשה - מנלן'

הרה"ח ר' לב שי' לייבמן

כאשר אני רואה שאלות בסגנון זה לחדד מושגים נעלים ואפילו מושגים הנוגעים ישירות

חיילי המלך.
יחידות כללית לתלמידי התמימים
אור לב' דר"ח מרחשון תשנ"ב

הרבי מלך המשיח פעל זיכוך בעולם – למי שרוצה להתחבר ולראות זאת – שאצל כל יהודי עכשיו יכול להיות אלקות בפשיטות ועולמות בהתחדשות, והעולם צמא לאלקות מצד עצמו. בשנתיים האחרונות זה קיבל תאוצה שהקיפה את כל העולם כפשוטו, אין היום פינה בעולם שלא זועקת משיח בדחיפות.

זה מה שעובר לי בראש. כל מי שיש לו ביאור באופן אחר, מה טוב. אבל דבר אחד חשוב לשלול: בוודאי אין הכוונה ח"ו לומר שיש תקופה חדשה בקיום תו"מ ואיזה שינוי כקוצו ש"י בהלכה או במנהג. זהו היפך עיקרי אמונה, זהו היפך דרכו הק' של הרבי מלך המשיח, אשר שניהם – עיקרי אמונה ודרכי הרבי – כולא חד".

אחרי דבריו הברורים של הרב לייבמן, אנו חוזרים ומפנים את אותה שאלה עצמה למשפיע שיעור ב' הרה"ח ר' אלתר בנציון שי' פרישמן בטענה שאחרי

הכל כשאומרים 'חדש' הכוונה גם לבן חמש שקונים לו בגד 'חדש', הלא כן הוא?

הרה"ח ר' אלתר בנציון שי' פרישמן משפיע שיעור ב':

"אפשר לחלק את התשובה לשאלה זו לכמה חלקים:

א. בהיבט וסוג העבודה האישית והכללית הנדרשת מכל אחד.

אם היה את צורת ודרך

העבודה עליה דיבר הרבי שליט"א מלך המשיח עד ל'תקופה חדשה', הרי שכל אחד, רואה את ההבדל בגישה והתביעה מכל אחד, שהתחילה בתוקף מיוחד אחרי כ"ב שבט תשמ"ח.

ב. בהמשך לזה, כמובן שצריך לחיות עם כל מה שנאמרו בשיחות, אבל לשים את הדגש על ההנהגה המתאימה ה'מינו אלו ימות המשיח', החל מההנהגה המתאימה בקו השמחה ושאר העניינים המבטאים זאת, כולל כמובן הידור רב בכל עניני תורה ומצוות.

ג. במישור ה'הפצה', הרי שאנו עדים לשינויים הגדולים שמתחוללים בעולם, החל מה'תקופה החדשה', אין כאן

ההתפלספות, שאלה של מראיין חדשות שבלשון חלקלקות מצליח להשחיל: "למדני את כל התורה כשאני עומד על רגל אחת" ומותיר את המתראיין המסכן בגמגום דברים, ראוי היה לגעור בו כפי שעשה שמאי הזקן בזמן שבית המקדש קיים. ולאחרי הקדמה זו מתוך זהירות שחלילה לא נהפך ל'חוקרים' ויתירה מזו ל'מראיינים', הרי אם זה מוסיף בעבודת השם ננסה לענות על השאלות.

מה זה אומר 'התקופה חדשה' (עליה הכריז הרבי שליט"א בתשמ"ח) לעם ישראל בכלל וחסידיו חב"ד והתמימים בפרט בחיי היום יום?

"דבר ראשון: אני לא יודע פרשנויות. אני לא יודע מעבר למה שכתוב. אני לא הוגה דעות. אני כן יכול לשתף איך העניין הזה מונח אצלי כפי מה שלמדתי והצלחתי להבין.

דור השביעי בכלל, תפקידו הוא להוריד את השכינה מרקיע לארץ, להשלים דירה בתחתונים.

אחד העניינים ב"דירה בתחתונים" – שהדירה היא לא רק במקום של התחתונים, אלא גם בא ע"י עבודת התחתונים.

וזהו החידוש של תשמ"ח: לפני זה, העבודה הייתה באופן שמוליכים אותנו מלמעלה. מתשמ"ח, זה

באופן של "שלהבת העולה מאליה", אנחנו צריכים כבר להתבגר, העניין של הגאולה צריך להיות נוגע לנו באופן אישי, לא "מפני הציווי".

מה זה אומר בחיי היום יום? לענ"ד זוהי נקודה שרואים אותה מאד בשיחות של תשמ"ח ואילך:

אתה קם לחסידות, אתה לומד תורה, אתה מתמסר לעבודת השם במחשבה דבור ומעשה, לא בגלל שמישהו מעורר אותך על כך, אפילו כביכול לא "בשביל הרבי", אלא זה נוגע לעצם המציאות שלך, כי אתה חלק אלקה, אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני, אזוי און ניט אנדערש.

המשפיע הרה"ח ר' אלתר בנציון פרישמן

המקום לפרט, בדברים שכבר התפרסמו מס' פעמים, אך לעניינינו, הרי זה גופא מאפשר בקלות רבה יותר להשפיע על עוד יהודים להתנהג באופן המתאים".

הרה"ח ר' חיים שי' טל ר"מ שיעור א' לעינוא מבקש לחדד יותר את תוכנם של השיחות, לדבריו שומא עלינו לכל לראש לדקדק בפשט השיחות:

"הרבי שליט"א מלך המשיח הכריז על תקופה חדשה בנשיאות והסביר שכ"ב הוא פעמיים י"א. מבלי להכנס לביאור עמוק מהו עניינינו של עשר, אחד עשרה שמחדיר בעולם את האחד שלמעלה מעשר ומהו עניינינו של כ"ב, וברור ששינה כאן

מהפכה. הרבי שליט"א מלך המשיח מלמד אותנו שב"כ התורה לשנות טבע' כי האמת היא שהתורה יוצרת מציאות. כשמבינים את מהות התקופה כפי שהיא מתבארת במאמרים ובליקוטי שיחות של נשיא הדור רואים את המהפכה שהעולם עובר, זוהי אמנם מהפכה שצריך להתאמץ כדי לראות אותה במובן הטכני אבל האמת היא שזה קורה. אותה תקופה חדשה בעולם באה יחד עם תקופה חדשה בנשיאות תקופה שעניינה הוא לאחר שישינה דירה בתחתונים והדירה כבר מוארת

באה תקופה של להביא התגלות בפועל בעולם, להחדיר הכרה והרגשה שהרעיונות אינם רק בשיחות השנה האחרונה, אלא ב'שטח' בעולם שמסוגל לקלוט שהתורה משפיעה בו בכל רבדי החיים".

'קאים איניש אדעתיה ד'תקופה חדשה'

ראש הישיבה הרה"ח ר' שמעון שי' ויצהנדלר מושיב אותנו לעיין ולחדד את כל ה'שפראך' של נ"א-נ"ב:

תמימים שואלים שאלות עמוקות ב'דבר מלכות', אך 'מ'איז ניט משים לב' כי הרבה מאד מהתשובות נמצאים בשיחות של כל השנים הקודמות ותמים שלא לומד אותם הרי הוא מגשש באפילה כפשוטו. ניקח כדוגמא

את השאלה דידן: מהי 'תקופה חדשה'. קודם כל צריך להבין שעצם המושג שיש בכלל ביהדות 'תקופות' זה חידוש עצום, הרי מאז מ"ת אנו באותה עבודה של קיום תורה ומצוות. אבל המעיין בשיחות של השנים הקודמות יגלה כי המושג 'תקופות' בעבודת השם הוא יסוד בתורתו של הרבי שליט"א, אלא שרק על ידי קונטרס 'בך יברך ישראל' - התעורר בנו ההתעצמות עם 'דעת' דרביה' כל השנים. כך לדוגמא - כבר בליקוטי שיחות חלק כז (שמיני ב') כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מבהיר את המושג 'תקופה חדשה' (מדובר בשיחה שנאמרה בש"פ שמיני תשמ"ב - התוועדות

שהיתה 'ספוגה' במשיח בצורה חזקה ביותר ומאותה התוועדות יצא לאור הליקוט). ב'ליקוט' נאמרו דברים הכי ברורים: יש בהוראות משה רבינו שתי סוגי הוראות אחד קרוי 'קדשי דורות'. כלומר מעשים, הנהגות ופעולות שהם קבועות בסדר מסודר, לאיך ישנם ענינים הקרויים ומוגדרים 'קדשי שעה', נשים לב למילותיו הקדושות: "ענינים חדשים ש"תלמיד ותיק עתיד לחדש", תקנות גדולי ישראל מצד דרישת השעה". הרבי שליט"א מרחיב כי דווקא ב"קדשי שעה" הרי "היצר הרע פועל ביותר כדי לבלבל כו", לעומת "קדשי דורות" בהם "היצר הרע אינו מתנגד עד כדי כך". אם

לא די בכך הרבי שליט"א שב ומבהיר כי "בדורנו זה" ענינם של 'קדשי שעה' הינם "דרישת השעה להכין את עצמו עם כל סביבתו לקבלת פני משיח צדקנו. דרישת השעה להתכונן למשיח". נשים לב ה'אותיות' האלה שנראה כאילו לא מתאימות כלל ל'ליקוט' בנגלה היו שנים רבות בספרים, כמו שהרבי אומר בכח ניסן תנש"א, אבל קונטרס 'בך יברך ישראל' יצר את ה'קאים איניש' שה'חידוש' מתבטא בכך שחד וחלק יש דבר שהוא חדש! (ולכן כמבואר שם אהרן הכהן שגה בו) ומי שלא שומע ל'חדש' הרי משה רבינו 'קוצף' עליו! אז זו הנחת יסוד: כן, יש עולם חדש! יש הוראות חדשות! ודווקא עליהם היצר הרע, ה'דער קלוגניקער', מנסה

ראש הישיבה
הרה"ח ר' שמעון ויצהנדלר

בלבל ולהחליש. עמדנו עד כה על המושג 'תקופה', אבל יש גם את המושג העיקרי "חדשה" ועל כך 'שואלים השואלים' (כלשון דבר מלכות וישב נ"ב) מהי 'חדשה'. וכאן שוב בעדינות הרי - תמה תמה אקרא, הרי יש קונטרס שלם שכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א הקדים חצי שנה קודם כ"ב שבט נ"ב ושמו וכותרתו הוא 'קונטרס בענין תורה חדשה מאתי תצא!' שם ביאר הדק היטב היטב מהו 'חדשה' - קחהו משם. והדברים שם ברורים כל כך ופלא הכי גדול כיצד 'לא תופסים' שהן הן הדברים. היתכן? הביאור היחיד שמצאתי הוא בפורים תשל"ז: 'מ'ליגט אין קאלאשען' - 'מונחים' בערדליים...

עיינו בשיחה הכואבת שם ותחברו אותה למילות ההקדמה לזעקה הגדולה של כח ניסן תנש"א: 'כותבים ומניחים בארון' 'און דער ביי בלייבט דאס, און רחמנא ליצלן איז...' 'וד"ל'.

אחרי דבריו התובעניים של הרב ויצהנדלר שפשוט הרבי מלך המשיח שליט"א אמר הכל צריך להתייגע - עדיין צמאוננו לא רווה, הבנו שיש 'תקופות', הבנו שיש 'חידוש' איך אנו מתרוממים על ידם. הפננו את השאלה להרה"ח ר' יעקב שי' לנצ'נר ר"מ ונו"נ בהלכה וגירסא והוא חידד וסיכם:

"כשמדברים על ה'תקופה החדשה', מאז ומתמיד ידענו שאתה חייב להיות סגור על עצמך, או שאתה הולך עם דרגת האלוקות שלמעלה מהעולם, ואז העולם נמחק. או שאתה הולך עם העולם, בכ"ב שבט בא הרבי שליט"א ומבטל את ה'חסימה', זהו זה העולם כבר מוכן, מצד עצמו. מה שנותר לנו זה רק לגלות אלוקות בעולם, דהיינו שהעולם הגשמי עצמו כפי שהוא, יכול כבר כעת לקבל את הגילוי של עצמות אור אין סוף,

העולם כבר לא סותר לאלוקות,

אביא לכך דוגמא: תדמינו לעצמכם, שדופק לכם הדוור בדלת, שבידיו מעטפה בסך, 20,000 שהוחלט להעניק לכם, סתם כך מבלי שעמלתם לשם כך, אך עדין יש כאן בעיה, הדלת, סגורה על בריח ומנעול, לאחר שתי דקות הגעתי ופתחתי את הדלת. מה בעצם עשיתי כאן? האם אפשר לומר, שבזכות שפתחתי את הדלת זכיתי בסכום הכסף, או שמא (והיא הדעה האמיתית) את הכסף אני מקבל בכל מצב, בפתחי את הדלת ביטלתי את המניעה לקבל את הכסף, זהו זה העולם לא מפריע רק תפתח את הדלת.. ותגלה את האלוקות".

השאלה הראשונה דומה כי מוצתה. ומתוך אותו מקום אנו מפנים לרבנים שאלה נוספת שמנסרת בחלל עולמה של ראשל"צ. המקום הזה נראה כמקום סותר, דרישות ההתוועדויות תמיד סובבים הלוך ושוב סביב שני נושאים הפוכים לגמרי - לימוד התורה והפצה. ייתכן וכולם מכירים את הצד של 'הפצה' כי הוא 'בחוץ' ולא מכירים את הצד של ה'לימוד התורה' ולפעמים אפילו אנו בפנים, מרגישים בסתירה כזו. אנו מפנים את השאלה הזו לרבנים:

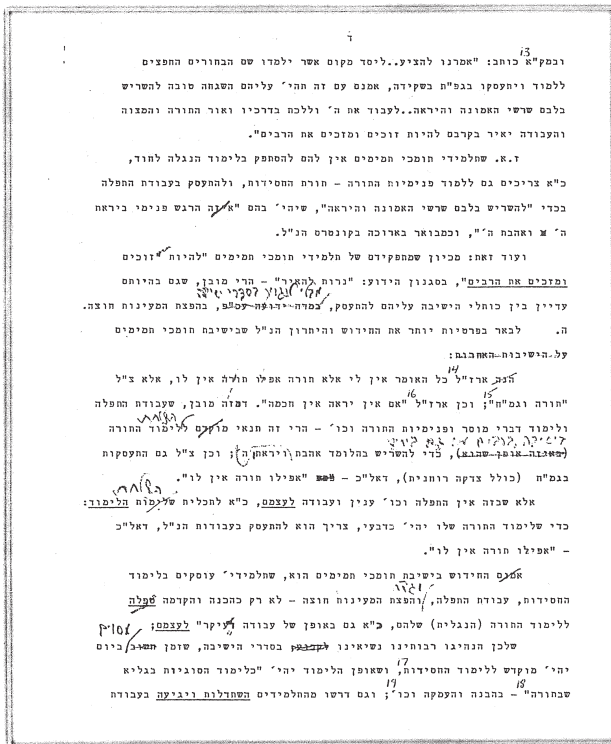
הפצה הפצה הפצה ו'ענינו של תמים'

האם ניתן לשלב בין הפצה ללימוד שהרי הם לכאורה סותרים זה לזה?

הרה"ח ר' לב שי' לייבמן: יש מושג שנקרא "הגבלה עצמית".

בחסידות (המשך ס"ו) מבואר, שההגבלה של תורה ומצוות, שהתפילין הוא מרובע ושחור, שסוכה זה ז'

התורה בכתב יד קודש

"עבודה תמה של התמימים" - לימוד התורה

ביחד עם הפצה.

(הגהה אחרונה לשיחת אחרון של פסח תשל"ז)

טפחים על ז' טפחים, שקריאת שמע צריך לקרא בזמן קריאת שמע (משנה ראשונה בש"ס) – זה לא בגלל שהמצוות הן "גבול". לא. המצוות הן "בלי גבול", בתוך המצוות הקב"ה נותן לנו את עצמו, אבל הקב"ה החליט, שיבוא דווקא בארבע פרשיות ולפני סוף זמן ק"ש. אם אות אחת בארבע פרשיות איננה ב"כתובה תמה", או דקה אחת אחרי סוף זמן ק"ש, זה כמו לשים את התקע לא בדיוק בתוך השקע, אלא כמה סנטימטרים בצד. זה נקרא "הגבלה עצמית", הקב"ה החליט, שבמעשה

מדוייק כפי דקדוקי הדין בשו"ע, אזו הוא מגיע.

סדרי הישיבה של תומכי תמימים, הם "הגבלה עצמית" של רבותינו נשיאינו, עד כדי כך שהפתגם השגור לאיחור לסדר היה "איחור לרכבת".

במילא, במשך סדרי הישיבה, אין שאלות, צריך לשבת וללמוד. ובזמן זה להיות שקוע בלימוד באופן של "בלי גבול", כאילו אין בעולמו של הת' מאומה מלבד התורה.

הזמן של מבצעים, הוא בכל הזמן הפנוי, והחכמה הגדולה היא, לסדר "סדר הפצה" באופן כזה,

שמצד אחד יאפשר כמה שיותר מבצעים, אבל מצד שני, ישאיר "כלים דתיקון" – לשמור על זמני אכילה, שינה, ובאופן שלא יפגע ברעננות של חסידות בוקר. "מסירות נפש" אמתית היא, כאשר יחד עם השטורעם של מבצעים, מצליחים להיות בשטורעם וכיבוש של תורה.

הרה"ח ר' חיים שי' טל שהוא עצמו משלב כל ימיו לימוד מעמיק בעיונא והפצה בארגון הנפלא של 'פוצו' שלא פסיק פומיה מלהוציא את התמימים

החוצה. משיב בדברים חדים:

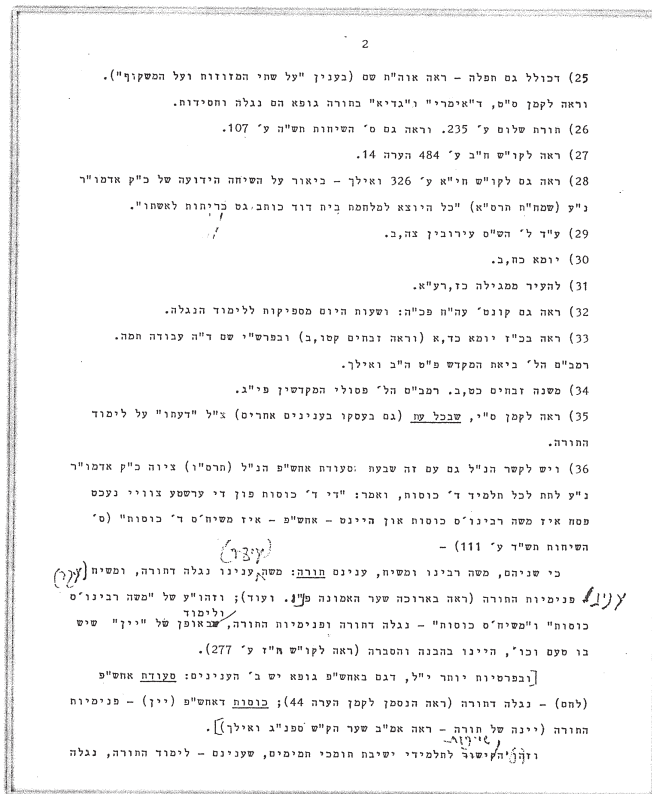
"מהותה של הפצה היא לימוד. זוהי עובדה חד משמעית. אנחנו יוצאים לרחוב 'תופסים' יהודי ש'קולט' מיהו מלך המשיח, מחליט שהוא מקבל את מלכותו... השלב הבא הוא קיום ההוראות שלו. לרבי שליט"א מלך המשיח ישנה דרישה ברורה בכל אנשי הדור ללמוד, ולא רק חסידות. הדרישה הזו היא גם משלוחים וגם מעסקנים וגם מכל מי שבשם ישראל יכונה. בפועל בעולם רואים שכשהשפה מטובלת

בלשונות חזלי"ם אותו אחד היוצא להפיץ מוערך יותר ופועל יותר. הרבי שליט"א מלך המשיח קבע את גבולות ההפצה ואפשר חריגות במקרים מאוד בודדים. ברגע שאכן ההפצה מוגבלת לזמנים אותם הרבי שליט"א מלך המשיח הקדיש לה, היא מתפרצת כמי מעיין שיוצאים בחזק עם חיות מיוחדת. ינסו ויוכחו. ויותר מכל יוכיחו ההוראות הברורות של הרבי שליט"א מלך המשיח שלא הוריד מכמות הסדרים לאחר שיצא במבצעי הקודש".

למעשה אין יותר מתאים מלהפנות שאלה מעין זו דווקא למשגיח ראשי של הישיבה הרה"ח ר' חי שי' קלנגל, ה'יושב' על המדוכה הזו יום יום (ואולי גם לילה לילה...):

"ראשית כל צריך להבין במי מדובר, אם מדובר על 'תמים' כזה, שמלכתחילה אינו מתייחס למחויבויות שלו עד הסוף, ולא לוקח את הדברים ברצינות, אז מבחינתו השאלה פה, בכלל לא מתחילה, כיון שאת הלימוד הוא לא לוקח ברצינות וכן את ההפצה, אז

ההגהה בכתב יד קודש

עיקר ענינם של משה, משיח והתמימים - תורה (הגהה אחרונה לשיחת אחש"פ תשל"ו. הערה 36)

הוא יכול לעשות הכל ואין פה שום סתירה, כי אין דבר שהוא שקוע בו באמת.

אך כשמדברים על 'תמים' שבאמת חוקר ואכפת לו להבין מה הרבי רוצה ממנו, אז ברגע שיקלוט את תפקידו, הוא ילך על זה עד הסוף. שאז ברור לו שמצד אחד, הוא צריך להתמסר כל כולו ללימוד התורה, וכמו שמלך המשיח מגדיר זאת, שהוא צריך כל כך להיות שקוע בלימוד התורה ועד שבליילה הוא חולם על ה'שאגת אריה' ולאידך דורשים ממנו להיות 'נרות להאיר' ולהפיץ את הבשורה שהנה זה משיח צדקנו שליט"א בא, וגם בזה הוא מונח עד הסוף, כי כשאתה מונח ושקוע בדבר, אתה מצליח בו.

את התשובה לשאלה זאת, מוצאים אנו גם בדברי הרבי שליט"א בשיחתו אודות הגדיים והתיישים (לקו"ש ח"ד בהוספות לט"ו אלול), שהרבי מסביר שם שבחור צריך להיות גם למדן, וגם מפיץ, ואיך עושים זאת?

בשני מילים התשובה היא: 'הנחת עצמותו' דהיינו כשהבחור יגיע למעמד ומצב כזה, שהוא 'פנימי' ומה שנוגע לו זה רק 'הרצון של הרבי שליט"א מלך המשיח, אז ממילא כשהוא לומד, הוא מונח אך ורק בלימוד וזה הדבר שהוא

חי אותו, חושב עליו, כי זה הרצון של הרבי, וכן לצד השני בשעה שהוא יוצא למבצעים, אז כרגע הוא מונח, איך להביא לרבי כמה שיותר יהודים, מבלי שום פניות צדדיות,

ובשעה שאכן כך הדברים מתנהלים, מתוך ביטול מוחלט למשיח אזי גם ההצלחה היא למעלה מן המשוער, כי 'אני' בכלל לא נמצא כן ב'תמונה'.. הכל זה הרבי,

למסקנה, הסוד של החיבור ומיזוג הפכים הזה, זה להניח את עצמי הצידה, ולהתבטל לרבי שליט"א מלך המשיח."

גם הרה"ח ר' טוביה שי' בולטון נו"נ בהלכה וגירסא בישיבה המוכר לכולם הן בכוח ההפצה הנדיר שלו

עשרות שנים לכל הקהלים בברכתו והנחיותיו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וגם כראש ישיבה בעבר בישיבת 'אור תמימים' לבעלי תשובה, כחלק מישיבת תורת"ל המרכזית בכפר חב"ד, עונה בבירור לדברים:

באמת, בהסתכלות נורמטיבית של בן אנוש, השילוב הזה הוא לא אפשרי וכמו שרואים על כל מיני חסידויות שונות, שלמרות שהם יודעים ש'הפצה' תניב להם רווחים יפים, או עוד כל מיני סיבות אחרות, אך בתכלס, הם רואים שאי אפשר להיות שקועים גם פה וגם שם או לימוד התורה או הפצתה, אך אנחנו זכינו ויש לנו את הרבי שליט"א מלך המשיח, וכשקשורים אליו אז יש לנו את ה'כוחות' לעשות הכל גם לימוד גם הפצה, ואז ישנה הצלחה גם בכל מכל כל.

הרה"ח ר' שמעון שי' ויצהנדרל ראש הישיבה בחר לענות במילים קצרות:

"אם חב"ד היה רק ראשי תיבות של 'חכמה בינה דעת', היה מקום לשאלה, אך ברגע שבשיחה הידועה בתרס"א הוגדרנו כ'חילי בית דוד' הרי על חיל אין כל שאלה זה כל מהותו, עושים מה שצריך לעשות ולא מה שנוח ומתאים."

המשפיע הרה"ח ר' חיים משה אלפרוביץ'

את הדיון בשאלה זו אנו חותמים עם דבריו של הרה"ח ר' אלתר בנציון שי' פרישמן:

"שאלה שכזו, אולי היתה שייכת להשאל, אם לא השאלה שקדמה לה. אך מאחר ואנו רואים שאנו חיים בתקופה מסויימת, בה נדרש מכל אחד שלמות מוחלטת בעבודת ה', הרי ברור שלא שייך שתהיה אצל תמים סתירה בעניני קדושה. מעצם העובדה שהרבי שליט"א מלך המשיח, שמכיר אותנו יותר טוב ממה שאנחנו מכירים את עצמנו, תובע מאיתנו שיהיה אצלנו גם לימוד בשלימות וגם הפצה בקנה מידה הכי רחב, מוכח שאכן התמימים, במיוחד היום, שייכים לשלב בין הדברים.

על כל פנים, מי שחש כי יש סתירה אצלו בין הדברים,

גרונו, אבל בנוגע למעשה, חסר אצלו "ודברת במ", "וקשרתם", "וכתבתם"...

הוא הדין ל"יחי אדוננו": קבלת המלכות, "ומלכותו ברצון קבלו עליהם", זה לשמוח לקיים בפועל ממש את ההוראות של הרבי מה"מ, בקלה כבחמורה. זה המלך שלך.

פן נוסף הוא, "להחיות" את ההתקשרות שלך לרבי, להחיות את ה"ניצוץ משיח" שנמצא בתוכך. בשיחה של ב' ניסן יש לשון, "הקיצו ורננו דוד מלכא משיחא". הרבי הוא חי בעצם, אבל כאשר לחסידים תהיה חיות, 'להחיות' את הרבי שחבוי בתוכו – זה מוסיף חיות במלך".

הרה"ח ר' חיים שי' טל מלהיב אותנו במילים מתגעגעות ועצמיות:

"ניתן להאריך במשמעות ההכרזה, הדיוק במילותיה ותוכנה הכללי אבל עיקר העניין הוא לראות וידיאו

מתשנ"ג שוב ושוב שהרבי שליט"א מלך המשיח מעודד בעוז בכוחות אדירים. במבצעים פגשתי פעם יהודי שאינו שומר תומ"צ נכון לעת פגישתי עימו והוא סיפר לי שנקלע לקראון הייטס בתשנ"ג וכשראה שכולם רצים הוא נכנס יחד עם כולם לבית חיינו וראה את הרבי שליט"א מלך המשיח מעודד ונחרט בליבו ה'יחי'. השיחות האחרונות זה 'יחי'

נ"ג ה'מדקדקים' זה ב'יחי נ"ג. זהו האופן בו הרבי בחר ואותו אנחנו משווקים לציבור, כך הרבי שליט"א מלך המשיח רוצה שנחיה איתו. באופן אישי בגלל גילי הצעיר זכיתי לראות את הרבי שליט"א מלך המשיח רק במעמדים אלו של שירת 'יחי' אבל ודאי הדבר שאם זהו האופן בו בחר הרבי שליט"א מלך המשיח להראות לציבור שוב ושוב אז זה המודה אני וזה הקריאת שמע שעל המיטה כי אין שום דבר אחר חוץ מזה.

בעוד מעט מילות הסברה, החיים של חסידים אלו המילים האחרונות ששמעו מהרבי, שליח ששומע מהרבי שיחה ויוצא למקום שליחותו, בשבילו זוהי העבודה, עם זה הוא חי עד שישמע שוב הנחיות

הבאים האחד על חשבון השני, ראוי שייתעץ עם המשפיע שלו על מנת לכוון את עצמו כנדרש. וכל הפעילות של ההפצה, צריכה להעשות בזמנים המאופשרים על ידי ההנהלה, כפי שנקבעו. אך בדיוק כמו שבחור נדרש לשמור על זמני הלימוד, כך יש עליו חובה להתמיד והגדיל את השפעתו בפעולות המבצעים".

תם ולא נשלם. והשאלה השלישית היא בעצם פחות 'שאלה' יותר דברי חיזוק וחזרה שוב ושוב על חיזוק עניני קדושה:

'יחי אדוננו נכריז שוב ושוב'

עד כמה חשובה ונצרכת ההכרזה 'יחי אדוננו' מדי יום ביומו ?

הרה"ח ר' טוביה שי' בולטון בחר במילים קצרות ומשמעותיות:

"ברור שהכרזת ה'יחי' זה דבר חשוב זה הרי כל הענין של 'קבלת המלכות' שלנו כעם, וכן הענין של הוספת חיים במלך, אך מה שכן ישנה נקודה שאנחנו צריכים לשים לב ולבחון את עצמנו בשעה שאנו מכריזים את הכרזת הקודש במקומות שעדיין לא מספיק רגילים לזה, שההכרזה שלנו היא 'לשמה' ואין לנו מטרה לעצבן או להתריס כנגד

מישהו, וברגע שאתה מכריז באמת 'לשמה' אזי כל המתנגדים מתבטלים ועד שגם הגויים מכריזים יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש".

הרה"ח ר' לב שי' לייבמן במה שקיצר זה הרחיב זה:

"ההכרזה של 'קבלת המלכות', שאומרים בשעת הכתרה של מלך, זה לא מושג חדש במחוזותינו. חז"ל התבטאו על פרשת "שמע" – "קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזירותי", והוא הוא עניין "הקדימו נעשה לנשמע" בהר סיני כמבואר בהרחבה במאמרי 'בשעה שהקדימו'. נתאר לעצמו יהודי שצועק "שמע ישראל" בכל

הרה"ח ר' יעקב לנצ'נר, משיב ונו"נ בישיבה

מהמשלח. חסיד ששומע מהרבי שליט"א מלך המשיח שיחה או הוראה או יחס מכל סוג שהוא רואה בזה שליחות ודרך שליחות זו יהיה גילוי עצם הנשמה שלו. המילים שאותם שמענו מהמשלח היו עידוד 'יחי', זה היה גם ה'לחיים' בהתוועדות, גם השיחות והמאמרים וגם כל הקשר העצמי של הרבי עם כלל החסידים. את הקשר הזה הרבי שליט"א מלך המשיח דורש לפרסם ומזדהה עם הלוחמים על ההתיר לפרסם. את הקשר הזה הרבי שליט"א מלך המשיח מציג בפני העיתונות והקשר הזה הוא הביטוי לכל אותם רעיונות עמוקים שנלמדים בשיחות ומאמרים מכל שנות הנשיאות."

משלים את דבריו הרה"ח ר' אלתר בנציון שי' פרישמן:

"ראשית, יש לנו 'מעשה רב', הנהגתו של הרבי שליט"א מלך המשיח, לעודד את שירת ה'יחי' מידי יום כאשר יוצא אל הקהל. כל העם ראו את הקולות וכו', ומשכך, הרי שאצל חסיד צריך להיות קאך בענינים אלו. שנית, כמובן שהכרזה זו כוללת את הכרת 'יחי המלך', עליה מדובר בשיחת ב' ניסן תשמ"ח, המוסיפה חיים במלך, ומשכך ברור שבכל הכרזה שכזו פועלים ענין זה הנצרך ביותר. שלישי, יש לנו הזדמנויות במלך היום,

לעצור למס' שניות עכ"פ, פעם ועוד הפעם, ולהתרכז מעט במשמעות המילים שאומרים ובתוכנם, ולפחות לעוד כמה שניות להתקשר באילנא דחיי, אז יש בהכרזות אלו, הנעשות לאורך היום, חשיבות מרובה."

אנו חותמים את הדיון הזה ואת כל ה'שואלין ודורשיין' הלזה בדבריו של ראש הישיבה אשר למעשה מקיים שיעורים קבועים ב'קונטרס יחי אדוננו' שעמו בכתובים וחלק ממנו כבר יצא לאור גם בגליונות 'החייל' וגם בחוברת בפני עצמה:

"כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א הוא ראש וראשון להביא ענינים מופשטים וטהורים למעשה ודיבור. הרבי לקח את עניני ה'יחידה' ויצר מהם 'תהלוכת ל"ג

בעומר', הרבי שליט"א לקח את המושג 'הפצת חסידות' ותרגם אותו גם ל'הדפסת תניא בכל מקום', הרבי לקח את עניני משיח והורידם למטה בארץ. חלק מאותה הורדה זה לבטא את הציפייה, את האמונה את הוודאות ב'מילים' ב'הכרזות'. נשים לב כי החל משנת תשמ"א עד שנת תשמ"ג כל התוועדות וכל שיחה כמעט הסתיימה 'ניגנו ווי וואנט משיח נאו'. זו היתה הפעם הראשונה שהרבי שליט"א 'לקח' אמונה טהורה ותרגם לדיבור. הרבי עצמו ענה כמה וכמה פעמים על השאלות של 'קני החסידים' לענין זה. ההכרזה החוזרת על עצמה שוב ושוב, מעבר לכל מה שהוזכר כאן על השיחות, הרי ענינה אחד: שמש"ח יהפוך לחלק מהדיבור שלנו לחלק מהתפילה שלנו, לחלק מה'חופה' שלנו, לחלק מה'קריאת התורה' שלנו, לחלק מכל אירוע בחיים וגם חלק מהשיעורי עיונא, שהתמימים נהגו במנהג שבסיוסם כל שיעור נעמדים ומכריזים את ההכרזה שמביאה

בדיבור את האמונה של עצם הנשמה. זה אולי גם המושג 'תקופה חדשה' עמו פתחנו שהתמימים מתגלה אצלם כיצד הכל קשור לעצם הנשמה ממש."

הרה"ח ר' לב שי' לייבמן בוחר לסיים את כללות הדיון בנימת כאב אקטואלית:

כשאוקראינה נמצאת היום בחדשות צריך

לזכור כי הביטוי שהרבי שליט"א מחדיר בנו שוב ושוב 'טאפרא דא פלאחו', הוא ביטוי באוקראינית... תמימים, עלינו לזכור מה נשתנה אחרי התשובות לשאלות? האם אכן יהיה כאן 'טאפרא דא פלאחו'? זה המבחן. אם נחזור לספסל הלימודים באופן 'חדש' באמונה ובמעשים 'חדשים' לגמרי, הרי היה שווה ה'ראיון' הלזה...

ואנו מחזירים למשפיע ואומרים: התמימים מצפים לצו ולפקודה, כל ראיון כזה בוודאי מרים אותנו לעולמות הכי גבוהים לראות במוחש את כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מיד ממש מולך על כל העולם מסוף העולם ועד סופו.

המשפיע הרה"ח ר' לב לייבמן

אור חדש טל המיטך תער"ב!

כל 'תמים' יכול להתייגע ולהבין את מאמרי ה'בר מצוה' משנת תרע"ה
לכל אות סיכום תמציתי ומובן, מראי מקומות ופיענוחים לנושאים מרכזים
בכל אות וסיכומים

♦ עוד מוצר יוקרה מבית היוצר של תות"ל ראשל"צ ♦

להשיג בדרייב של 'החייל'

יחי אדונינו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מדברי נ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בנושא: חינוך ילדי ישראל

גודל השכר

.. בשאלתו אם יעשה גם בשנה זו בחינוך ילדים מטעם צעירי אגו"ח. נכון הדבר במאד מאד . . וכבר שכרו מבואר בכמה מקומות. וכללותו, אשר נעשים מוחו וליבו זכים אלף פעמים ככה. ובפרט ע"פ הפתגם הידוע של הבעש"ט אשר אהבתו של בורא עולם ומנהיגו לכל אחד ואחת מישראל היא באין ערוך גדולה מאהבת הורים לכן יחידם שנולד להם לעת זקנותם. שמזה מובן השכר הניתן להעוסק בזה ומשתדל בטוב האמיתי של בן ובת ישראל, היינו הדרכתם בדרך התורה והמצוה. ממכתב ח"י תמוז תשט"ז

חיפוש "געשמאקע" עבודות

.. לדעתי אם הביאתו ההשגחה העליונה להאיר אור הדא"ח ב... יעבוד בזה עכ"פ במקצת. ואח"כ יחפש "געשמאקע" עבודות... מכתב שלהי אלול תשי"א

גם כשאין רואים תוצאות

.. וגם בעבודה כן הוא, אשר אף אם לפעמים אין נכרת פעולה ממשית בתלמידיהם ותלמידותיהם או בבתי הוריהם, למרות שמשדלים בזה כראוי, הנה אחרי כל זה אין אתנו יודע מה שנעשה בלבו של חברו אשר אפשר שפעלו שם "א קער" וואס מיט דעם איין קער קאן יענער קונה זיין עולמו.

ממכתב כח חשון תשי"א

דין קדימה לנוער

.. במענה לשאלותיו: א) מובן שדין קדימה לעבודה עם הנוער ובתוכו, מאשר עם מבוגרים.

ממכתב עש"ק פנחס תשכ"א

מכתב מן מרן הבעש"ט הקדוש זיל לניסו א
נכתב ס' תרומה שנת תק"י בו לס"ק סח ראשקוב.

לכבוד אהובי ניסי חביבי וירידי כנפשי
בלרני בית דררגני המוס'י ההסיד המפורסי

אגרת 'עליית הנשמה'

- חלק שני -

אחיה השילוני, אליהו הנביא, עליית נשמה - ההכנה לבשורת הגאולה

הננו מפרסמים את חלקה השני של הסקירה על דבר עליית נשמת הבעש"ט. אך הפעם לפני שנעסוק בפרטי האגרת נמשיך לסקור את עצם המושג 'עליית נשמה' כהכנה להבנת האגרת עצמה.

'עליית נשמה' של ה"בעל שם טוב". שני מושגים מופשטים ומרוממים שנעסוק כעת בראשון מהם - מתוך תורתם של רבותינו נשיאנו שזיכו אותנו ב'הצצה' לעולם פלאי זה. כך שגם שכלנו הדל יוכל להיכנס למהות ה'מחשבה תחילה' של עבודת דורנו השייכת ל'ענינה' ומהותה של תורת החסידות ובעיקר לתכלית כל הבריאה - ביאת משיח - ומכוח זה להתעמק ב'סוף מעשה' של דורנו זה בו התממשה תשובת מלך המשיח לבעל שם טוב בהגלה נגלות נשיא תורת החסידות של דור תשיעי מהבעל שם טוב - הוד כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א שגילה כי עבודתנו עתה היא קבלת פני משיח צדקנו בפועל ממשי.

הדברים נכתבו מתוך שיעורי ראש הישיבה הרב שמעון שי' ויצהנדר הבאים כמבוא לקונטרס 'יחי אדוננו' המבאר הנהגת ישראל קדושים בהכרזת הקודש בזמני תפילה והתכנסות. סייעו בעריכה: הת' דוד שי' גבאי; הת' שניאור זלמן שי' קעניג.

¹ כמבואר יפה יפה בקונטרס 'ענינה של תורת החסידות' שב'השקפה ראשונה' היה בדעת תחתון ראה מה שכתב הרה"ח הרה"ת ר"א שי' פרומר לקרותו קונטרס 'מהותה של תורת החסידות' -

ישראל בעש"ט זלמה... בארץ הקדושה וע"י (העיכוכ) שהי' מהשם ברוך הוא לא נסע לא"י ונשאר בידו לירות בני ישראל עכ"ל.

על המשמעות העצומה שיש ל'עליית נשמה' ובכלל לעליה בין היכל להיכל, מצינו ב'מכתבים תוכניים'¹⁴ מהוד כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ אגרת העוסקת בהגדרת השוני בין ה'עולמות' הרוחניים לגשמיים (תוך הבהרה חב"דית - 'להזהר מכל ענין של הגשמה') ובה מונה את עליות הנשמה של הבעש"ט בהמשך ל'עליותיו של משה רבינו למרום'¹⁵:

"איתא בזוהר: קודשא בריך הוא עביד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה . . המתיבתא דרקיע וסדר הלימוד, היכלות הצדיקים, הכרוזים פנו מקום, וסדרי קבלת פני נשמת הצדיקים הבאים, עליותיו של משה רבינו למרום, עליית רבי ישמעאל כהן גדול ושאלתו, ביקורו של רבי יהושע בן לוי בגן עדן, עליית נשמה

נשמה היו עבור תיקון נשמות⁸, ביטול גזירות⁹, לימוד זכות על עם ישראל¹⁰ ובכלל כחלק בלתי נפרד מצורת 'עבודת התפילה' של הבעל שם טוב¹¹.

אך עיקר העליות היו במיוחד עבור גילוי תורה והשגות באלוקות. כך אנו למדים ממאמר אדמו"ר הזקן שנאמר ב'אותיות מיוחדות'¹² (ואף נתבאר ב'אותיות מיוחדות' במאמר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א¹³):

"הנפש . . משגת שם בגן עדן יותר ממה שמשיג בעוה"ז אפילו הצדיק גמור, לבד מבני עלי' שיש להם ממש התפשטות הגשמיות כמו אדמו"ר הרב המגיד דמעזריטש והבעש"ט הם ראו עולמם בחייהם והשיגו מה שהשיגו".

מלכות ש"פ וארא (הב') תשנ"ב בו נתבאר מהות הסתלקות הנשמה בערב שבת בכלל ("מת בערב שבת סימן יפה לו") והסתלקות רגעית, (כענין השינה וכיו"ב) אשר בערב שבת נעשה (כבערב ר"ה שאז ישנה) הסתלקות החיות מן העולם (התפרדות ז"א ממלכות) וצריך להתגלות אור חדש (ענין הנסירה), שזה נעשה ע"י הקדמת ה'דורמיטא', ענין השינה, שעל ידה נעשה שלימות היחוד בין מלכות לז"א (כנ"י והקב"ה) בתורה הכנה ל"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", ולהעיר ממנהג רבותינו נשיאינו (ע"פ קבלה) לנמנם בערב שבת (ליקוטי דיבורים ח"ב (לה"ק) ע' 606)].

⁸ ראה גם לקו"ש חכ"ד ע' 509.

⁹ ראה שיחת י' אלול תש"ב (סה"ש ע' 158) וכן הוא בעלייה הנוכחית: "וראיתי במראה כי הס"א עלה לקטרג בשמחה גדולה אשר לא היה כמוהו, ופעל פעולותיו גזירות שמד על כמה נפשות שיהרגו במיתות משונות, ואחזתני פלצות ומסרתי ממש נפשי".

¹⁰ ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי (דרושי חתונה ח"ב* ע' תמח): "קרוב להאמין מה שנשמע בשם הבעש"ט ז"ל שנודע אליו למעלה שמשך זמן רב כמה שנים לא נתקבל למעלה כל המצות שעשו בני' למטה ונשאר הכל בעולם הפירוד כו' עד שמאיזה סיבה מהתאמצות צדיקים גמורים ויחידים

הבעש"ט על עליית הבעש"ט להיכל בעלי התוס' (מהדורת מינץ, תשכ"א, ע' קמט) וכפתיחה נאמר "ואמר לו שביום ו' עש"ק בתפלת מנחה שאז היא עלית נשמה להיכלות העליונים יחקור אחר זה".

⁶ ענין דומה נמצא במאמר אדה"ז (מאמרי אדה"ז תקס"ה ע' קצג) ושם: "כנודע המעשה מהבעש"ט ז"ל אשר לא הי' יכול להשיב כהלכה במילי דעלמא בליל ש"ק מחמת גודל עוצם התקשרותו" וראה תורת שמואל אדמו"ר מהר"ש (תרכ"ז ע' רצט) ש'בסוף ימיו' 'פעל הבעש"ט' שלא יהי' סתירה בין היותו בעולמות העליונים ולהשאר כאן למטה בעוה"ז. ויבואר בגיליון הבא.

⁷ במאמר שם בא לבאר הן את סיבת העלייה והן את הטעם מדוע בעת העלייה קשה לעסוק בעניני גשמיות: "דבשעת קבלת שבת אז עליות כל העולמות עד רום המעלות והיה נשמתו עולה במעלה ומדריגה גבוה מאד (כמו בבחינת יוסף ומשיח בחינת צדיק עליון שבכל דור ודור כידוע) . . ולא היה יכול להשפיל את עצמו למטה כלל להשיב לשואלו . . ולזה התפלל כמה תפלות שיוכל לירד למטה דוקא בעת עליות נשמתו הגבה למעלה לפני קבלת שבת שיוכל לתקן גם מה שנשאר למטה". הדברים הובאו בכמה ממאמרי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א (ויבאו להלן). [ולהעיר בדרך אפשר שעליית נשמה זו שייכת למה שנתבאר בדבר

ח"ב) . . ושוב בשיחה ד': דיבר אודות הפצת המעיינות ופנימיות התורה, ובמיוחד באופן ד"רחובות הנהר" של מאמרי אדמו"ר האמצעי, והזכיר אשר זה עתה נדפס כך חדש ממאמריו הנקרא בשם "דרושי חתונה" (ח"ב).

* לחביבותא דמילתא: אודות הספר ראה יומן כ"ד סיון תנש"א ('דברי משיח' ח"ד ע' 439; 461) ובשיחת ש"פ קורח ג' תמוז תנש"א: "הזכיר שוב אודות כך שנדפס ספר חדש של דרושים מאדמו"ר האמצעי (דרושי חתונה

אחת המהדורות המבוארות לספר חסידים
לרבי יהודה החסיד

מתוארים בפרטנות מצמררת ב'שבחי הבעש"ט'
(מהדורת תשכ"א, ע' סג):

"והתחיל לעשות תנועות נוראות ששחה לאחריו עד
שבא ראשו סמוך לברכיו ויראו העולם שלא יפול לארץ
והיו רוצים לאחוז ולסעד אותו והיו יראים והודיעו לר'

(לקו"ש תשא תש"נ) שיש בזה ג' אפשרויות ודרגות: (א)
שטבע משה לא נשתנה (ולכן נצטער משה על זה שלא אכל
ולא שתה). (ב) שטבע שלו נשתנה (לפי שעה) ע"י נס של
הקב"ה, נס שנמשך במשך כל הארבעים יום, (ג) הנס הי'
רק פעם א' בתחלה, כי זה פעל שינוי בטבע שלו, שהטבע
שלו עצמו נעשה כמו מלאך, שאינו זקוק לאכילה ושתיה.
ויל"ע לאיזה סוג מהם משתייכת עליית נשמה.

¹⁶ ראה תורה אור בראשית ו, א ובנסמן בהרחבה ב'מראי
מקומות הערות וציונים' שם. יוער: ב'תורה אור' נכתב רק
שאדה"ר היה נעלה מרשב"י, אבל ב'אור התורה' הנסמן
ב'מראי מקומות' שם בא רשב"י ביחד עם הבעש"ט!

¹⁷ וראה מה שהובא בגליון הקודם ממאמרי אדמו"ר
האמצעי בראשית (ח"א ע' תנ) על "נשמות גם עכשיו שהם

של האריז"ל, מורנו הבעש"ט, חזיוני הוד כ"ק אבותינו
רבותינו הקדושים זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, כל אלה
יעידון על סדרי הענינים בעלמא עילאה, אשר הוא כמו
בעולם התחתון".

זאת ועוד: אחד הביטויים הייחודיים מכ"ק אדמו"ר
הצמח צדק בה מתאר בקיצור מה ששמע 'בזה הלשון'
מאדמו"ר הזקן, שקיבל מרבי אברהם המלאך בשם
אביו המגיד ממעזריטש, כי ההבדל בין אדם הראשון
לבעל שם טוב מתבטא בכך שאדם הראשון היה "הולך
בהיכלות"¹⁶. מתורף הדברים משמע כי בעוד שאצל
אדם הראשון ההילוך בין ההיכלות היה כדבר טבעי,
הרי אצל הבעש"ט היה זה באופן אחר¹⁷.

התפשטות הגשמיות והשגת הנבואה

עסקנו עד כה בפרטים, נמשיך לנסות לגעת במהות.
מתוך מאמרי החסידות אנו למדים כי הדבר המייחד
ומאפשר את עבודת 'עליית הנשמה', היא 'התפשטות
הגשמיות'. כך אנו לומדים ב'שערי תשובה' לאדמו"ר
האמצעי¹⁸:

"הבעש"ט כשהיה לו עליית הנשמה כו' היה מופשט
מכל הגשמת חיי חומריות גופו כמו המתעלף ממש.
אשר לא ירגיש כל כאב והכאה . . . וזהו למעלה
מהפשטת חומר גופם שבנביאים בשעת הנבואה".
דברי אדמו"ר האמצעי האמורים, המובאים ומוסברים
בכמה ממאמרי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א¹⁹

סגולה שפעלו בעת רצון למעלה שיקובלו כו". ובהערות
המו"ל מציין ל'שבחי הבעש"ט': "בעמדי בתפלות נעילה
הלכתי מעולם לעולם . . . עד שבאתי להיכל . . . ומצאתי
תפלות של חמשים שנה שלא היתה להן עלי'..."

¹¹ שהרי חלק גדול ממאמרי החסידות העוסקים ב'עליית
הנשמה' של הבעש"ט מקשרים זאת כדבר מובן מאליו -
לעבודת התפילה שלו (ראה להלן הערה 25).

¹² מאמרי אדה"ז פרשיות ח"ב ע' תתכט.

¹³ ד"ה תקעו - ערב ראש השנה תשמ"ג, נעסוק בו בהמשך.

¹⁴ אג"ק ח"ד ע' קנו ואילך ושם עם הערות כ"ק אדמו"ר
מלך המשיח שליט"א.

¹⁵ בענין ההפשטה בעלית משה רבינו למרום - ראה

עליית נשמה ואחיה השילוני

עסקנו עד כה ב'כלי' והוא מצבו של הנביא בעת הנבואה, נמשיך ל'אור' - הדרך בה נתגלו לבעל שם טוב מה שראה ושמע באותה 'עליית נשמה':

הרגע המכונן באגרת המתארת את ההכנה לעלייה "מהיכל להיכל" עד להיכלו של משיח - נפתחת בסיוע שהוא מקבל ממורו ורבו:

"ואשר ראיתי ולמדתי בעלותי לשם בלתי אפשרי לספר ולדבר אפילו פנים אל פנים. . . וראיתי כמה נשמות. . . וכולם כאחד בקשו ממני והפצירו בי עד בוש. . . תעלה להיות לנו לעזר ולסעד. . . ובקשתי ממורי ורבי שלי שילך עמי כי סכנה גדולה לילך ולעלות לעולמות העליונים. . . ועליתי מדרגה אחר מדרגה עד שנכנסתי להיכל משיח...".

²⁴ כמה מקורות קדומים למושג זה ראה ב"ב (י, ב) אודות ר' יוסף שפרחה נשמתו ואחר כך חזר לעולמנו וסיפר לאביו מה שראה, וראה גם תיקוני זוהר ע' ח' הכנות לעליית הנשמה. וראה להלן הערה 86 שלדברי רב האי גאון תיאור ה'ארבעה נכנסו לפרדס' זהה ל'עליית נשמה'.

²⁵ כל הבא להלן מבוסס על כמה יסודות בתורתו הק' - כאשר מכולן יחד ניתן להסיק את יסוד חידוש מאמרנו לפיו עליות הנשמה של הבעש"ט קשורים למושג 'נבואה' וזאת למרות שאינם מהדרגות הנעלות בנבואה:

א. שייכות עליות הנשמה שלו לעבודת התפילה ולהתפשטות הגשמיות - ד"ה אחרי הוי' תשי"ד (הובא לעיל); כנ"ל וקישור לאמרתו שזהו חסד גדול שהאדם חי לאחר התפילה - ד"ה אם כסף תלוה תשכ"ז (ספר המאמרים שמות ח"ב ע' קסו).

ב. מהות הקשר בין התפשטות הגשמיות בנבואה ותפילה - על יסוד דברי הטור ושו"ע אדה"ז או"ח סימן צח שבעת התפילה חסידים הראשונים היו 'קרובים למעלת הנבואה' - הדרן על הרמב"ם תשמ"ט סט"ו [ושם: "וכך היו עושים חסידים ואנשי מעשה שהיו מתבודדים ומכוונים בתפלתם עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות ולהתגברות רוח השכליות עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה" וראה שיחת אחש"פ תשל"ה (שיחות קודש ח"ב ע' 18) שמכך

זאב קיצעס²⁰. . . ורמז שלא יגעו בו²¹. והיו עיניו בולטות ובקולו היה עושה תנועות כשור שחוט. . . ופתאום נתעורר... וסיפר להם כי בעמדו בתפילת נעילה. . . הלכתי מהיכל להיכל²²".

יתרה מזו: רבותינו נשיאנו²³ מגלים כי עליית נשמה²⁴, הינו מעשה מודע של מסירות נפש בפועל משום שבעת עליית הנשמה מהגוף, יתכן שהעולה לא יחזיר את נשמתו בחזרה לגופו וזקוקים לכך רחמים רבים!

את האמור עד כה בשפה 'חסידותית-קבלית' מובהקת מאיר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א²⁵. בשפה הלכתית, הלא זהו תיאורו ההלכתי של הרמב"ם²⁶ בתארו את הנביא בעת שמתנבא "הנביאים מעלות מעלות הן. . . וכולן כשמתנבאים אבריהן מזדעזעין וכח הגוף כשל ועשתנותיהם מתטרפות ותשאר הדעת פנויה להבין מה שתראה"²⁷.

זריזים יותר לענין העליי' בהיכלות העליונים" (ושם אודות האור החיים והבעש"ט).

¹⁸ ח"א מו, ד, הובא ונתבאר במאמרי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א שנסמנו להלן הערה 27.

¹⁹ נסמן להלן הערה 27.

²⁰ להעיר מאגרת שצוטטה לעיל הערה 2 על בקשת הבעש"ט שהוא יהיה נוכח לידו בעליית נשמה.

²¹ נשים ליבנו כי כבר אז בבית מדרשו של הבעש"ט נחלקו התלמידים לשתי קבוצות - אלו שראו באירוע 'מצב גשמי' הדורש סיוע רפואי (רח"ל) ואלו שראו בכך ענין שמיימי. הבעש"ט היה עם אותה קבוצה כמסופר שם. ודי לחכימא. ונרשה לעצמנו להפליג בדמיון חסידותי לו יצויר שבעת אותה תפילת מוסף נודעה בר"ה תק"ז היה אחד המתפללים גובר וקורא לרופאים שיעוררו את הבעש"ט. ואם שגיתי ה' יכפר.

²² היא עליית הנשמה המתוארת ומבוארת במאמרי אדמו"ר האמצעי שנסמנו לעיל הערה 10.

²³ כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ: אג"ק ח"ו ע' טיט - ושם בייחוד על עליית נשמת הבעש"ט להיכל משיח בר"ה תק"ז. כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א: מאמר דיבור המתחיל אחרי הוי' תשי"ד (ספר המאמרים פרשיות דברים ח"א ע' רמט) ושם על "צדיקים מופלגים - ועם הזכרת שמם - מסופר על הבעש"ט דבשעת עליותיו...".

באגרת זו, כמו באגרות וסיפורים נוספים לא מופיע בפירוש מיהו אותו 'מורי ורבי' עלום-שם, אף במקומות נוספים הוא מוזכר בעילום שם בתוספת התואר 'הידוע'²⁸, או 'בעל הח[יה] [יחידה]'²⁹. הפעם הראשונה בה פורסמה זהותו היא בספר 'תולדות יעקב יוסף' מאת תלמיד

שאדה"ז פוסק זאת בב' מקומות היינו שזה ענין של הלכה לכל אחד ובהרחבה ב'הדרן על הרמב"ם' תשמ"ט ס"ו. [עוד על תפילת הבעש"ט שהיה נפרד מבני משפחתו קודם התפילה - ראה שיחת ש"פ נשא תשכ"ה (שיחות קודש ס"ג)].

ג. שייכות העבודה באופן של התפשטות הגשמיות שלו (וההבדל מנבואת משה רבינו) - ד"ה תקעו ערב ראש השנה תשמ"ג.

ד. דברי הבעש"ט אודות העבודה בהשתוות ("שוית") והכרח

'התפשטות הגשמיות' עבור השראת הנבואה - באתי לגני תשט"ו; התפשטות הגשמיות של הבעש"ט וענין הנבואה - התועדויות תשד"מ ח"ב ע' 1371 (משיחות ש"פ שמיני וש"פ תזריע תשד"מ).

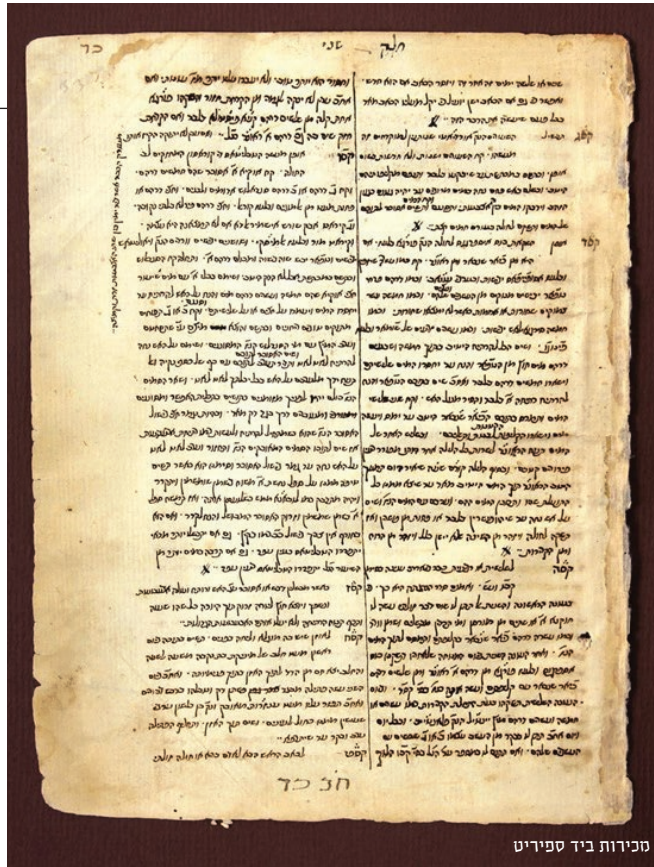
ה. ביאור חידושו של אדה"ז ביחס לעבודת הבעש"ט, שהיה ע"ד ההבדל בין כל הנביאים לנבואת משה ש'עמד על עמדו והוא שלם' - לקו"ש ח"ד (ח"י אלול) [הדברים שם סובבים סביב שיחת יסוד של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ב'ליל שבת קודש כי תשא תרפ"ה' אודות מהות עבודת אדה"ו, ויבואו בחלקו השני של מאמרנו].

ו. לקוטי שיחות חלק ל"א תצוה א' ס"ו מדייק מדברי הרמב"ם במורה נבוכים (חלק ב' פמ"ה) כי מצבו הגופני של הנביא ב'התפשטות הגשמיות' היא ביטוי מובהק לעצם המושג 'נבואה', וזאת למרות שמדובר ב'אירוע' המקדים לגילוי הנבואה. עיי"ש - וא"כ עליית נשמה

הבעל שם טוב - רבי יעקב יוסף מפולנאה³⁰:

"אחיה השילוני שקיבל ממשה רבינו ע"ה והיה מיוצאי מצרים ואח"כ מבית דינו של דוד המלך ע"ה³¹, והיה רבו של אליהו הנביא ז"ל ורבו של מורי זללה"ה".

שלשה נשיאים עסקו ועיינו בגילוי העצום

סכירות ביד ספיריט

כתב יד קודש רבי חיים וויטאל

שתיאורה המרכזי היא 'ניתוק' בין נשמה לגוף אף הוא מהביטויים המובהקים לנבואה.

ז. ראה להלן הערה 93 בה נתבאר בהרחבה כי 'רוח הקודש' היא חלק בלתי נפרד מ'נבואה'.

26 הלכות יסודי התורה פ"ז הלכה ב'. יצויין כי כתבי ומחפשי 'מראי המקומות' לדברי הרמב"ם מצאו כי המקורות המובהקים לכך הינם - מדרש תהלים וספר הזוהר! (ראה 'מראי מקומות על משנה תורה' ו'קרית מלך' שם).

27 ראה לעיל הערה 25 ש'התפשטות הגשמיות' היא יסוד נבואה.

28 כן הוא כמ"פ במכתבי הבעש"ט לגיסו ר' גרשון; לתלמידו המגיד ממעזריטש ולגאון ר' חיים רפפורט ועוד ('התמים' חוברת ראשונה ע' כב; חוברת שלישית ע' יז; חוברת חמישית ע' לא).

29 בפעם הראשונה הוא מכונה כן במכתב של ר' "אדם בעש"ט מראפשיטין" ל"עמוד האש מו"ר ישראל . . מאקופ": "אני איני יודע אותך, אך מורך הבעל ח"י... " ('התמים' חוברת ראשונה ע' יא במדור 'מכתבי הגניזה'), ואצל כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מכונה כך באופן שיטתי מתוך הדגשה כי כן קרא לו הבעש"ט. והביאור כי הוא 'בעל הבית על גילוי כוחות חיה יחידה' (שיחת ש"פ פנחס ה'ת"ש סה"ש ע' 159), וכינוי זה הוא המתבאר בלקו"ש ח"ב ע' 512 הערה 62.

וכאשר גמרנו התורה"ק עד לעיני כל ישראל הייתי בן ל' וא"ו ונגלתי".

כלומר: אחיה השילוני קשור למהות תורת הבעש"ט, לכל שלבי התגלותו, ועיקר העיקרים לעליית הנשמה הנוכחית העוסקת במטרת החסידות – 'קאתי מר'.

אחיה השילוני ורוח נבואת הבעש"ט

אם הצגנו כאן את הצד הסיפורי והעובדתי בקשר הפלאי של הבעש"ט ואחיה השילוני, שומה עלינו לנסות ולהבין את מהותו – כיצד נשמה בגוף לומדת עם נשמה מעולם

עשרות מכתבי הבעש"ט אליו. כמות המכתבים, כמו גם תוכנם, מבטאים אל נכון את מרכזיותו בין תלמידי הבעש"ט (האגרות השייכות למאמרינו יציטטו בהמשך).

לחביבותא דמילתא כדאי לצטט מכתב שכתב הרה"ק רמ"מ מפרימישלאן ובו ניחם את תלמידי הבעש"ט

על ההסתלקות והנמען הוא "שר התורה" רבי יעקב יוסף: "המקום ינחם אותנו יעקב אבינו לא מת וילך ישראל חי וקים נורא ומרום וקדוש..." ('התמים' חוברת שישית ע' כט).

³¹ הנה לכאורה זהו רק לדעת הראב"ד בהשגות למשנה תורה, אולם לדעת הרמב"ם אחיה השילוני לא היה מבית דינו של דוד אלא 'קיבל מדוד ובית דינו'.

והנה בכסף משנה ביאר כי הראב"ד נחלק עם הרמב"ם בשתי נקודות:

א. לדעת הרמב"ם אחיה השילוני לא 'קיבל' תורה ממש אלא רק "ושמע ממשוה". ב. מתוך זה מובן כי למרות גילו המופלג היה (רק) מקבל מדוד ובית דינו.

הלזה. את הציטוט האמור הביא כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א³² וממנו דייק להבין מהות השייכות בין הרב לתלמיד (ועוד נעסוק בכך בהרחבה במאמר הבא). אך עוד קודם לכן סיפר כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ³³ על דו שיח ייחודי שהיה עם אביו הוד כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב אודות אגרת שכתב הבעש"ט לרבי יעקב

יוסף בו מתועדת הפעם הראשונה שגילה בפניו את זהותו של רבו ואת זמני ותכני ההתגלות אליו³⁴: "ביום מלאות לי ך' וא"ו שנים ביום ח"י אלול בשנת ת"פ"ד בעיר אקופ כחצות הלילה נגלה אלי. . . הלמוד הראשון הי' פרשת בראשית

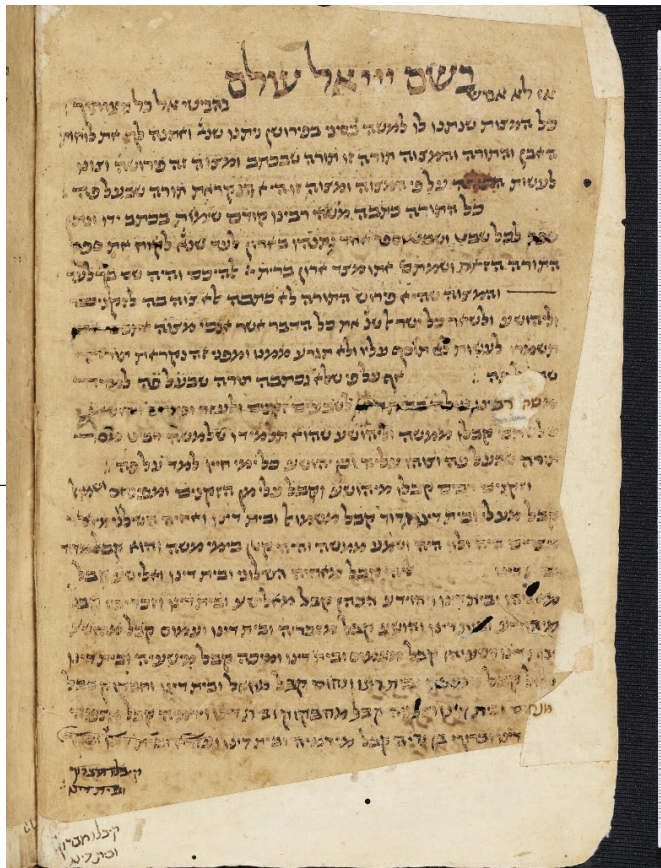
³⁰ כמה נקודות על מרכזיותו של הרה"ק ר' יעקב יוסף מפולנאה כמגלה תורת הבעש"ט:

א. כל אגרת עליית הנשמה נתפרסמה רק על ידו בספרו 'פורת יוסף' [כפי שנעסוק בזה בהמשך].

ב. חלק חשוב מתורות הבעש"ט שרבותינו נשיאנו מצטטים הוא מהספר 'כתר

שם טוב', ומהות הספר מפורש בדף השער: "דברי קדשו של . . . ישראל בעש"ט . . . אשר הובאה ביתה יוסף שהם ספרי קודש של תלמידו ה"ה הרב הגאון הגדול החסיד מוהר"ר יעקב יוסף זלה"ה אב"ד דק"ק פולנאי...". זאת ועוד בשנת תשל"ג, שנת השבעים, הורה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א למערכת 'ועד להפצת שיחות' לקחת את הספר המקורי ולהדפיסו כחלק מספריית 'אוצר החסידים' עם תיקונים רבים. חלק מההוראות היו לעיין שוב בכתבי הרי"י מפולנאה ולזקק הנוסח שנדפס ב'כתר שם טוב' שיו"ל בשעתו ואף להוסיף אמרות נוספות הקיימות בספריו (כל פרשת הדבר הלא היא כתובה בסקירה שפורסמה ב'בית משיח' גליון 505 ע' 102 ואילך).

ג. במדור 'מכתבי הגניזה' שב'התמים' קיימים כמה

"ואחיה השילוני קיבל מדוד ובית דינו" הקדמת הרמב"ם למשנה תורה בכתב יד מוגה ע"י המחבר

האמת, כמו גם מה משמעותה של העברת המסורת בצורה כזו, השונה מכל מקבלי התורה שלמדו איש מפי איש בגוף ובמוחש³⁵. אף בנושא מופשט ומרומם

זה - שרבותינו נשיאנו דיברו עליו רק ברמיזה - הרי העיון במקורות חושף בפנינו אמת נפלאה לפיה אופן ה'קבלה' בין הרב והתלמיד דידן, אינו אלא עוד ביטוי מובהק לתחילת חזרת הנבואה, המתחילה מדרגת 'רוח הקודש'!

כה אנו למדים ב'שער רוח הקודש' להאר"י החי (שהובא רבות

בחסידות³⁶, כמו גם ב'רמב"ם-שיחות' להלכות נבואה³⁷, ועד ל'שיחת הנבואה' ב'דבר מלכות' שופטים

תנש"א הערה 56):

"סוד הנבואה ורוח הקדש ודאי שהוא קול שלוח מלמעלה לדבר עם הנביא ההוא או עם בעל רוח הקדש

ההוא, אבל אותו הקול העליון הרוחני אי אפשר הקול ההוא לבדו להתגשם וליכנס באזני הנביא ההוא אם לא ע"י שיתלבש תחלה באותו הקול הגשמי", כאן מרחיב האר"י כמה דרגות בקול זה וממשיך:

התוועדות י"ט כסלו תשט"ו. הפעם הראשונה בה דיבר ברבים על הפתגם אודות רבי יהודה החסיד.

"אפשר באופן . שיתלבש אותו קול עליון בקול של צדיקים אחרים ראשונים שקדמו אליו מזמן הראשונים או מאותם

משנה כאן ומשמע שם דוה שדוד הוא בין הרועים הוא מצד זה שמלמד תורה והיה 'נשיא' וקצת משמע שם שמפרש 'ראש קבלה' - נשיא. ויש להאריך.

³² לקו"ש ח"ב ע' 512 הערה 62 לשיחת ש"פ ויקהל-פקודי מבה"ח אדר תש"י. ההערה במקורה נכתבה (לקונטרס חג השבועות ה'תש"ט) לשיחת חגה"ש תש"ח בה גילה כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ כי מנהגי ישראל בכלל הם מתנות שהעניקו המלאכים למשה רבינו כשעלה לקבל התורה ואדה"ז בהיותו במעזריטש קיבל מנהגים שקיבל הבעש"ט מאחיה השילוני (ספר המאמרים תש"ט ע' 172 הערה 10).

³³ ליל כ' כסלו תרצ"ג בסעודה. המעיין ילמד כי מדובר בתקופה שבה 'עלה במחשבה' להדפיס את אוצרות ה'גניזה החרסונית' וכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ החל לעיין בהם ולגלותם לקראת הדפסתם בפועל ב'התמים'. למעשה זו הייתה התקופה שהחל הוד כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ לעסוק בקביעות בכתיבת ופרסום 'תולדות ימי החסידות' שנקודתה העיקרית: סדר השתלשלות חסידות חב"ד מהבעש"ט ולמעלה בקודש וזאת כחלק ממנהגות דור השישי וגילוי החסידות המיוחד של דור זה. הנושא דורש הרחבה יתירה מאד, רק נרשום כאן את ראשי הפרקים למאמרים

אולם הראב"ד סבור כי אחיה השילוני כבר קיבל ממה שבעצמו ולכן פשוט שהיה מבית דינו של דוד, אלא שבחי דוד, היה דוד 'ראש קבלה' ולאחר דוד היה 'אחיה השילוני' במקומו 'ראש קבלה'. כלומר אין הכי נמי כי אחיה השילוני היה חכם מדוד וקיבל ממה ש, אבל 'ראש קבלה' היה דוד ורק לאחריו היה אחיה.

ולפי האמור ניתן לומר כי דבריו הקצרים של בעל ה'תולדות' כוללים שני ענינים: א. 'קיבל ממה רבינו' [וא"כ עכצ"ל] גם: ב. 'והיה מבית דינו של דוד'. וראה גם שו"ת 'יוסף אומץ' לחיד"א סימן לד ותורף דבריו: ברור שאחיה היה ממקבלי התורה עוד לפני דוד המלך, אלא בזמן דוד היה דוד 'ראש הקבלה והלכה כמותו', וחולק על בעל 'מרכבת המשנה' שלפיו רק בזמן דוד "גדלה מעלתו וזכה לנבואה".

ובדעת רבותינו נשיאנו ראה שיחת ש"פ מטו"מ תשל"ו (שיחות קודש ח"ב ע' 504) כי אחי' השילוני למד תורה ממה ש כחלק מזה 'שהיה מששים ריבוא שלמדו תורה ממה ש, אך לא היה עדיין ממקבלי התורה ממנו (וראה לשון כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ב'ליקוטי דיבורים' להלן הערה 51 וגם שם מדויק 'שמע תורה ממה ש' ולא 'קיבל'). וראה גם לקו"ש חל"ה עמוד 209 הערה 28 שמציין לכסף

משורש נשמת האיש הזה של עכשיו או אם יהיה שעשה האיש הזה איזו מצוה כפי גדר הצדיק שהוא וע"י אחד משני תנאים אלו יבא וישרה עליו"³⁹.

אם ננסה 'לתרגם' את הדברים לנידון דידן (כמובן בדרך אפשר מתוך זהירות המתבקשת בנושאים מרוממים אלו) הרי נשמת אחיה השילוני היא ה'צדיק משורש נשמת האיש' שהתלבש בקול הבעש"ט וגילה לו את

שבזמנו עכשיו ושניהם יתחברו ויבואו וידברו עמו³⁸ או אפשר שיתלבש קול העליון בדבור או בהבל של הצדיקים אחרים כנזכר".

אך מיהו אותו צדיק ומדוע דווקא צדיק מסוים? על כך ממשיך במילים הנוגעות לעניננו:

"דע שאי אפשר כלל שיבא קול או דבור או הבל של צדיק אחר לדבר עמו, אלא אם כן יהיה הצדיק שהוא

³⁵ יצויין כי מכמה תיאורים בשבחי הבעש"ט משתמע כי פעמים מסוימות אחיה השילוני היה בגוף כאשר למד עם הבעש"ט. וראה שו"ת חת"ס הנסמן לקמן הערה 45. וצריך חיפוש וביורור.

³⁶ ראה: לקוטי תורה כי תצא לט, א; ספר החקירה מצות עדות סג, א. למעשה התוכן שב'שער רוח הקודש' מופיע גם ב'שער הנבואה' ו'שער היחודים' שעניינם מבואר גם בתניא בשער הייחוד והאמונה (סוף פרק ב' ופ"ה). לגבי מבנה השערים וסיבת כפל העניינים בכתבי האר"י ז"ל, כמו גם הסיבה שבתניא מביא אדה"ז ענין זה דווקא בשם 'שער הנבואה' הרחיב בשיחת כ"ד טבת תשל"ט (שיחות קודש ח"ב ע' 664) ואכ"מ.

³⁷ להלן הציונים בשיחות: בלקו"ש חי"ד שופטים ע' 73 בשוה"ג להערה 20 מציין לעיין שם ומקדים כי דברי האר"י הם "ע"ד הקבלה", בלקו"ש חי"ט ע' 184 הערה 56 ובלקו"ש חכ"ג ע' 91 והערה 82 [שני הליקוטים הנ"ל משיחת חגה"ש [וש"פ נשא] תשל"ד] ועד"ז בדבר מלכות ש"פ שופטים תנש"א ס"ט והערה 57 באים הציונים כביאור ישיר לדברי הרמב"ם. הווי אומר: בעוד הרמב"ם מגדיר ומנסח את מהות הנבואה בשפה של 'הלכה', הרי אותם דברים עצמם מגלה האר"י כ'סיפור דברים' עובדתי בו מתבארים הדברים במוחשיות, ובתורת הנבואה של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א משתלבים הדברים לאחדים.

³⁸ יש מי שכתב כי זו כוונת אדה"ז בפרק י"ד בתניא על 'תתעבר בו נשמת צדיק' ועל כך כתב הצמח צדק בהגהותיו: "ע' בשבחי האר"י"ל במעשה שקם. . שנתלבש בו נשמת רשב"י" (תניא עם מ"מ ליקוט פירושים). נקודת הדברים כבר נמצאת ב'דרשות הר"ן' (שנסמן אליו בלקו"ש חל"א ע' 163 הערה 48) ולמעשה יסודו נמצא כבר בדברי הרמב"ם עצמו על המלאכים, אלא שהאר"י חילק זאת לכמה דרגות.

³⁹ לפי זה ניתן ליישב מה שהקשו בכמה בימות כי במאמרי רבותינו נשיאנו המבארים דבריו (נסמנו לעיל הערה 36)

שבעז"ה יעסקו בנושא:

א. מבחרותו – קרוב לוודאי כבר מגיל הבר מצווה – בהוראת אביו, החל ללקט ולאסוף מכל רבותינו נשיאינו, מזקני החסידים, מזכרונותיו שלו בעצמו את תולדות וסיפורי התגלות החסידות ופרטים אצל רבותינו נשיאינו. בתקופה שלאחר קבלת נשיאותו שוחח וגילה חלקיקי דברים בהתוועדויות ובאגרות שהיו אז.

ב. החל משנת תרצ"ב לערך החל לערוך את כל אותו 'חומר גלם' והוסיף עליו כהנה וכהנה מהרבה מקורות נוספים, כולל גם כן גילויים וחזיונות אלוקיים בהם קיבל הרבה ענינים חדשים לגמרי. במשך כל אותה תקופה נהג לספר ולכתוב חלקים מאותם אוצרות. יוער: מטבע הדברים אוסף כל הזכרונות והסיפורים שרשם היו בהם כמה גרסאות של אישים שונים, אולם אז לא הקפיד על כך וסיפר וכתב את כל הגירסאות [ומתוך זה מצינו במשך כל אותה תקופה 'סתירות' בין כמה כתבים – אודותם ראה אג"ק חכ"ד ע' קמא ועוד].

ג. עם הופעת גליון 'התמים' החלה 'תנופה חדשה' בעריכת כל אותם זכרונות, יומנים וסיפורים כאשר הם מתחילים להתפרסם במסודר ב'התמים' כרשימות מסודרות ובנויות.

ד. תקופת חצי כדור התחתון היוותה אופן חדש בפרסום וגילוי כל האוצרות והביאה עמה עריכה יסודית ועיונית עצומה של כל אותם כתבים ועד ל'ספר הזכרונות'. וראה זה פלא – באותה תקופה חלק מהדברים שהחל לערוך לדפוס היו ללא עיון ברשימות קודמות שלו! וראו הכל כי 'שכינה מדברת מתוך גרונו', לא רק בגילוי תורת החסידות, אלא גם בגילוי תולדותיה. ועוד חזון למועד להוכיח ולסדר כל הנ"ל עם מראי מקומות מדבריו הק'.

³⁴ כך נפתחת האגרת: "גאון וצדיק נצמד לי בקירות לבבי כבן . . יעקב יוסף . . הבטחתי אותו לגלות לו באיזה יום ובאיזה שנה נתגלה אלי מורי אחי' השילוני ועתה בא העת לגלותו אני ביום... " (התמים' חוברת רביעית ע' יח).

תורת הקבלה מדור דור, את המנהגים, את דרכי עבודת השם, ועיקר כל העיקרים - סוד הגאולה התלויה בו, כפי שהתגלתה יחד עמו ב'עליית הנשמה' דידן.

שלשלת 'חזרת הנבואה'

גילינו אם כן כי 'מורי ורבי' אינו רק רב המלמד רזי תורה⁴⁰ המחבר את הבעש"ט לשלשלת ה'מקבלים' ממש רבינו⁴¹, אלא במיוחד הינו ביטוי מובהק להתחלת דרכי הנבואה, עד לשלימות חזרתה - ע"י מלך המשיח, כ"ק אדמו"ר שליט"א.

אולם עיון מעמיק יותר מלמד כי מתוך 'רוח הקודש' ו'עליית נשמה' הרי הלימוד

כתוב כי "גילוי שורש נשמת האדם גבוה מגילוי אליהו" ולא "גילוי נשמת הצדיק", כפי שמפורש בדבריו. והביאור כבפנים: גילוי נשמת צדיק שייך לעבודת אדם זה וא"כ העומק והכוונה בעבודת האדם ב"גילוי נשמת הצדיק" הוא "גילוי נשמתו".

⁴⁰ ראה שם: "ויש מגידים משקרים במקצת דבריהם ויש בהם תערובת כזב ושקר .

. והסימן שנתן לי מורי ז"ל הוא . . . אם ידע לבאר רזי התורה וסודותיה זה ודאי נוכל להאמין בו וכפי דבריו נוכל לידע ולהכיר גדלו ומעלתו כפי ידיעתו".

⁴¹ ראה להלן הערה 67 כי צריך גם את הקבלה איש מפי איש וגם את הגילוי האלוקי.

⁴² באגרות קודש (חי"א ע' שיא) כותב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על מסורת זו: "הנה אף שלא שמעתי סיפור זה, אבל ראויים הדברים לאומרם, אף שלא כל אחד ביכולתו וגם ברשותו לאמר את זה. ורב חילי - צ"ל, וגוברי'. וכיון שכנ"ל לא שמעתי זה מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נב"מ זי"ע, וכן לע"ע לא מצאתי רשום בין הכתבי יד, אין בכחי לאמר ולאמת הסיפור, אבל כנ"ל אפשר שיאמרו דברים כאלו מכ"ק אדמו"ר הצ"צ". ולהעיר

עם אחיה השילוני היא הדרגה ה"גדולה מכולן".

נפתח במסורת שעברה מדור לדור⁴² בשם הצמח צדק⁴³ כי "הבעל שם טוב גדול הוא יותר מהאריז"ל כי האריז"ל קיבל מפי אליהו והבעש"ט קיבל מאחיה השילוני⁴⁴. בשטחיות דומה כי מדובר רק על הפלאת מעלת הבעש"ט, אך המעיינים בשורשי הדברים ילמדו כי הדברים נרמזים בבהירות במקורות בהם אנו עוסקים. בשני ענינים נעלית הקבלה מפי אחיה השילוני על 'גילוי אליהו':

א. במעלת אחיה על אליהו הנביא עצמו, שהרי אחיה היה רבו של אליהו. בשני ענינים מוצאים אנו מעלה

מהניסוח הזהיר במכתב שם שלא מצטט בשלימות את הפתגם על 'מעלת' הבעש"ט על האר"י, אלא כותב בכללות, אלא שכהערה לדברים מעיר בסיום המכתב 'בענין אליהו הנביא והבעש"ט במש"כ בכת"י ישן הנ"ל". עיי"ש.

⁴³ באג"ק שם שהוא "בספר כתוב בכ"י ישן מאמר הצ"צ". בכתבי הרח"א ביחובסקי (ע' מט) כותב "מר"ל לוריא

ששמע מחותנו הג' רד"ץ חן ששמע מאביו הגרפ"ח [הגאון רבי פרץ חן] ששמע מפה קדוש אדמו"ר הצמ"צ". וראה רשימות דברים (חיטריק) ח"ד ע' ע' -ב- בשם הר"ש גרונם 'וכנראה שמעו מרבותינו'. לאחרונה נמצאה מחברת שהגיעה מא' התמימים מרוסיה ונראה שנעתקה מכמה מקומות ואף שם מופיע ענין האמור כמעט בלשון שהביא הרח"א ביחובסקי.

⁴⁴ כתבי הרח"א ביחובסקי. ושם מטעים כי ההבדל בין אליהו הנביא לאחיה השילוני הוא בכך שבגילוי אליהו הוא מתגלה בגוף הנמצא בעולם היצירה, "אבל אחיה השילוני אין לו גוף ורק נשמת אחיה השילוני למדה עם הבעש"ט וזהו מדריגה יותר גבוהה" [לכל נושא זה היה מן הנכון להעיר ולהאיר לשו"ת חתם סופר ח"ו סימן צח באופן גילוי אליהו

שער הספר העוסק ברבי יהודה החסיד ותקופתו

אם כן שפתי רבי חיים וויטאל ברור מללו: התגלות נשמת צדיק, היא המעלה הגדולה מכל דרגות רוח הקודש 'בזמננו זה'. כל שכן כאשר אותו צדיק עצמו במדרגה נעלית בשייכות להעברת התורה מדור לדור.

נוסיף ונאמר כי אם הדגשנו את המעלה של אחיה השילוני – ביחס לאליהו – יאמר כי הצד השווה ביניהם הוא הפלאיות הקשורה לחייהם הגשמיים, אליהו הנביא עלה בסערה השמימה, ויורד מזמן לזמן וחוזר לגופו בשליחויות – הן ללמד תורה והן לנבא עניינים ועד לחזרתו העיקרית לבשר את הגאולה (כמבואר יפה ב'הדרן על הרמב"ם תשמ"ז). הוי אומר חיינו של אליהו מקבצים ריבוי דורות (ובפרט לפי השיטה שאליהו הנביא עצמו היה מקבל ממשה רבינו בעצמו שהרי 'פנחס זה אליהו').

וכך גם רבו, אחיה השילוני, היה בגופו ואורח חיי החוט המקשר⁵⁰ בין לפני מתן תורה – מי שראה את עמרם, היה מיוצאי מצרים, היה בקריעת ים סוף, היה בשעת מתן תורה⁵¹ – וחי באופן פלאי⁵² בגוף עד

זו. לכל לראש בהשתלשלות מסירת התורה, כדברי הרמב"ם שאליהו קיבל מאחיה השילוני ובית דינו⁴⁵ (נקודה המודגשת בדברי ה'תולדות יעקב יוסף'⁴⁶).

אולם גם במדרגת נבואת אליהו הנביא מוצאים אנו הדגשה כי אחיה היה במדרגה נעלית. כך אנו למדים במפורש בדברי האר"י "אליהו ז"ל תלמידו של אחיה השילוני⁴⁷ ולכן בערך [-כלומר אותו יחס] שיש לשמואל ממשה [במעלת הנבואה⁴⁸] כך יש מאחיה לאליהו ז"ל". כלומר: דרגת הנבואה של אחיה השילוני גבוהה מדרגתו של אליהו, וזאת למרות היותו של אליהו "מקור על הנביאים".

ב. במדרגת הנבואה של האר"י והבעש"ט שקיבלו מהם. רבי חיים וויטאל בספרו 'שערי קדושה'⁴⁹ מביא ארבע דרגות של 'רוח הקודש' 'בזמנינו זה' – ומבהיר כי השלישית מביניהם היא: "יתגלה אליו אליהו זכור לטוב וכפי חסידותו" ולאחר מכן "הרביעי היא גדולה מכולם והוא כי יזכה שיגלה אליו איזו נפש מהצדיקים הנפטרים הראשונים".

⁴⁷ על המבואר בפנים שהיות שאליהו תלמיד של אחיה הרי זה מלמד כי דרגת נבואתו פחותה מרבו, יש להעיר מספר המאמרים תרס"ט (ע' לז-לח) שם נראה כי עצם הנקודה שנבואת הרב היא גדולה מהתלמיד היא דבר מקובל, אולם אין משמעות הדברים כי בכל הפרטים הרב גדול ממנו אלא רק בשורש הענין, ומבאר שם את ההפרש בין נבואת דוד המלך, אחיה השילוני ואליהו הנביא "שרש רוה"ק הוא למעלה משרש הנבואה, הגם דבגילויים נבואה גבוה יותר. ולכן דוד המע"ה לא הי' נביא [ראה בארוכה מורה נבוכים ח"ב פל"ג] כי אם הי' מקור רוח הקודש [היינו שהיה גבוה בשורש] . . ואחי' השילוני שהי' רבו של אליהו שהוא מקור כל הנביאים הי' מבית דינו של דוד [היינו כדעת הראב"ד. ויל"ע] הרי מובן מזה [מכך שדוד היה רבו של אליהו הנביא] דרוה"ק למעלה בשרשו מנבואה".

⁴⁸ ושם בהרחבה הנוגעת לענייננו: "ונבאר קצת הסדר מעלת הנביאים כפי מקומות שמשם יונקים ובפ"ב נבאר עצמות הנבואה ומציאותה כסדרן של הנביאים. הנה נודע כי מרע"ה היה מתנבא מאספקלריא המאירה . . וכנגדם שמואל לתתא ויהושע מתנבא מהודו של משה . . שמואל היה שקול כמשה . . מעלת משה גדול משמואל" לאחרי הקדמה זו ממשיך לדרגת אחיה השילוני: "ואחיה השילוני . . נמצא כי בערך היותו יונק מן הנצח והוד הוא שקול כמשה

ללא גופו ועם גופו ואכ"מ].

⁴⁵ ראה שו"ת חתם סופר (ח"ו סימן צח) המדגיש כי זה שבגאולה תשב"י יתרץ עניני הלכה הוא מכוח שהוא 'מוסמך מרבו אחיה השילוני' וממשיך: "או ממשה רבינו אם הוא פנחס והוא יסמוך חכמי ישראל". לכאורה ענין זה קשור בעקיפין לדיון שבהערה במחלוקת הרמב"ם והראב"ד, דלדברי הראב"ד הרי 'פנחס זה אליהו' וממילא קיבל אליהו כבר ממשה רבינו וכנ"ל, משא"כ לדעת הראב"ד וראה כל הנסמן באגרות קודש כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ח"ג ע' קס ואכמ"ל.

⁴⁶ כן דייק בדבריו בלקו"ש ח"ב ע' 512 הערה 62. זאת ועוד: בכמה מקומות כאשר בא להבהיר את מקורותיה של תורת החסידות ושייכותה לתורת הקבלה – מדגיש כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א את מעלת ה'קבלה' של הבעש"ט מאחיה, תוך הדגשה כי אחיה השילוני היה רבו של אליהו: אגרות קודש ח"א ע' קסו "הבעש"ט . . שהיתה להם בזה קבלה איש מפי איש – והבעש"ט מאחי' השילוני (שהי' ממקבליו אל' הנביא)"; אג"ק ח"ד ע' ע' "הבעש"ט אליו נגלה דבר ה' ולמד מפי מורו אחי' השילוני מורו של אלי' הנביא, והבעש"ט מסר המתנה לתלמידיו ומהם לתלמידיו תלמידיו . . תורת הקבלה והחסידות".

והוא קבל הדבר . . . עד תחילת הגלות של ירושלים" אשר בשנת תתקע"ו – "לפני הגאולה דלעתיד, תחזור הנבואה לישראל". באותה שיחה הדגיש כי היו כמה דרגות ושלבם באותה חזרת הנבואה, והמרכזית ביניהם הייתה - "כאשר נעשה קרוב יותר לביאת המשיח, היה עוד הפעם הענין דתחזור הנבואה בישראל – ע"י התגלות מורנו הבעש"ט ותלמידיו עד לרבינו הזקן".

במה התבטאה 'חזרת הנבואה' אצל הבעש"ט? בהערות לשיחה מביא את דברי ה'צמח צדק' ב'ספר החקירה'⁵⁴ המדגיש שתי נקודות:

א. "פלאי פלאות . . . היו נראים על ידו".

ב. "היו רואים מסוף העולם ועד סופו (שהי' גלוי לפנייהם אור שנברא ביום ראשון

שהשי"ת גנזו בתורה")⁵⁵.

אם רצוננו להעמיק בשתי הנקודות האמורות, עלינו

מלכות בית דוד ואלהיו הנביא. ולאחר הסתלקותו, חזר, באופן לא טבעי, בדמותו של רבי שמעון בר יוחאי (כמבואר בלקו"ש עמ' 512 הערה 62), ועד שהגיע שוב להיות מורו של זה שתורתו היא תורת הגאולה המבארת מרחיבה ומביאה לפועל את הגואל הראשון, משה רבינו, דרך הנצר מבית דוד – מלך המשיח.

חזרת הנבואה - חסידי אשכנז והחסידות

לאחר שהפנמנו עד כה כי 'עליית הנשמה' של הבעש"ט משמעותה הפשוטה היא – התחלת חזרת הנבואה בדמות רוח הקודש, שומה עלינו לראות זאת כחלק מתוך מהלך כולל בשייכותו של הבעל שם טוב ל'חזרת הנבואה' במשנת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א.

כבר בשנים הראשונות⁵³ החל כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לעסוק ברבים ב'קץ' שקיבל הרמב"ם (בקבלה 'נפלאה' 'מאבי שקבל מאביו ומאבי אביו,

⁵¹ ראה לקו"ד (לה"ק) כרך א' ע' 112 והשווה עם המקור באידיש.

⁵² על הדגשת הפלאיות - ראה אבן עזרא ויגש מו, כג 'אחיה חי כך וכך שנים . . . [זהו רק] דעת יחיד'; ריטב"א ועוד בבבא בתרא שם וראה מורה נבוכים ח"ב פמ"ז לגבי הפלאיות בשנים הארוכות של אלו שחיו בראשית הבריאה ושיטת הרמב"ן (בראשית ה, ד ושם שדברי הרמב"ם הם 'דברי רוח'). ואכ"מ.

⁵³ לקוטי שיחות חלק ב' לפרשת בלק (משיחת ש"פ בלק תשט"ז). להעיר כי שיחה זו נדפסה בירחון 'קובץ ליובאוויטש' (חוברת ראשונה - יו"ל ל'ב-יג תמוז תשט"ז - יט כסלו תשי"ז ע' 12) במדור 'מהני מילי מעלייתא...'. ובהערות המו"ל שם כי השיחות "בתוספות איזה מראי

רק שמשה הוא מן הפנים ואחיה מן האחוריי' לכן בבחי' זו אחיה גדול משמואל ובהיות ערך ששמואל יונק מהפנים דנצח הוא גדול יותר מאחיה . . . ואלהיו ז"ל תלמידו של אחיה השילוני כמ"ש הרמב"ן ז"ל ולכן בערך שיש לשמואל ממשה כך יש מאחיה לאלהיו ז"ל". (שער היחודים פרק א' וראה שם סוף פרק ב').

⁴⁹ ח"ג פ"ז הנסמן גם בדבר מלכות ש"פ שופטים תנש"א הערה 78. ועוד.

⁵⁰ נקודה זו היא המודגשת בסוגיה בבבא בתרא (קכא, ב מסדר עולם ת"ר שבעה קפלו את כל העולם (סיבבוהו והקיפוהו שנתקפל העולם ביניהם . . . ובא להודיענו שאלו שבעה מתוך שצדיקים היו ועסקו בתורה חיו כל כך. רשב"ם).

שסומכים עליהם - , הראב"ד, שהופיע רוח הקודש בבית מדרשו, ר' עזרא הנביא, ור' יהודה החסיד, שעליו נאמר שאילו הי' בימי האמוראים הי' אמורא, אילו הי' בימי התנאים הי' תנא, ואילו הי' בימי הנביאים הי' נביא. וא"כ, הי' כבר הענין דתחזור הנבואה בישראל"

בבימות שונות⁵⁷ דנו איך בדיוק הדמויות הללו משקפות את חזרת הנבואה, מדוע נבחרו דווקא הם ומה הקשר בין גילוי הקבלה לנבואה, אך כשנעמיק ונחפש את סודה וייחודיותה של אותה תקופה, נגלה כיצד

בעלי התוספות שהציבו את התלמוד בבלי בראש עבודת היהודי בעולמו, למול 'חסיד'י אשכנז' הסבורים כי עיקר עבודת השם היא 'אמונה' ו'מסורת המנהגים' [שלא לדבר על המסלף הנודע בזמננו הטוען ל'כתר' כממשיך ומתעד את 'מנהגי אשכנז' ובו זמנית בספריו מנאץ ומגדף שם תורת החסידות ונשיאה ותולה בוקי סריקי בגדולי הדורות ונתקיים בו 'אויבי איש אנשי ביתו' ואלו שעודדוהו בתחילה, יצאו

בעצמם נגדו וכדרכם בסופה וסערה. וה' ירחם]. אולם כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א באותיות קצרות בשיחה זו מלמדנו כי 'תקופת תתקע"ו' מאחדת בין הרמב"ם, בעלי התוס' וחסיד'י אשכנז! דו"ק ותשכח כי כל רמיזה בתורתו הקדושה - תורה שלימה היא!

⁵⁹ בשער הספר "חסידים הראשונים - והם א) רבנו שמואל החסיד הקדוש והנביא ב) רבנו יהודה החסיד בנו... חיייהם שיטתם ופעולותיהם". לספר זה צירף מבוא יסודי בשם "דור דורים" שתוכנו מסביר את רקע התקופה ובעיקר "לקורות השתלשלות הקבלה והסודות מזמן גאוני קמאי דקמאי עד רבנו שמואל ובנו רבנו יהודה החסיד זללה"ה". זאת ועוד: בספר נוסף של המחבר בשם 'דור דעה' (תרצ"ג) המוקדש ל"צדיקי הדור נושאי דגל החסידות הבעשטי"ת" כותב המחבר מבוא בשם 'מסורת אבות' ושם משווה ומותח

לעיין במהלך השיחה עצמה שם מביא את 'חזרת הנבואה' של הבעש"ט בתור המשך לתקופה הראשונה שבה 'חזרה הנבואה' (בסמיכת לשנת תתקע"ו), או אז נראה את התמונה המלאה של 'הכל עשה יפה בעיתו' בגילוי הנבואה ותורת החסידות ובלשונו הקדוש:

"בסביבות זמן הנ"ל - ד' אלפים תתקע"ו - היו: ר' שמואל הנביא אביו של ר' יהודה החסיד, ר' אלעזר בעל הרוקח, הרמב"ן - שחיבר כמה ספרי קבלה ואיתא בכתבי האריז"ל⁵⁶ שהוא אחד המקובלים היחידים

מקומות וציונים לאח"ז על ידי כ"ק אדמו"ר שליט"א". [היינו שהשיחה שנבחרה להתפרסם לכל בגליון הראשון היא - 'חזרת הנבואה' ודו"ק].

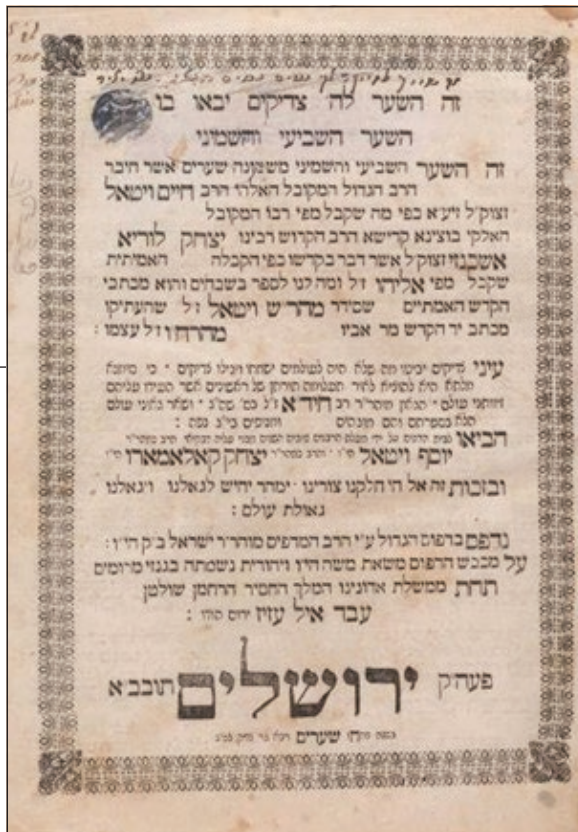
⁵⁴ יוער: דברי הצמח צדק אליהם מציין בשיחה נמצאים במצות עדות (סה, א), אולם גם קודם לכן (ג, א) מציין נקודת הדברים וכולל גם את האריז"ל. ולהעיר כי ענין זה מעיד הצ"צ הוא מהענינים ש"שמעתי מרבינו ז"ל לפני הסתלקותו". ואכ"מ.

⁵⁵ לביאור הנושא ראה בהרחבה שיחת ח"י אלול תשי"ז (לקו"ש ח"ד ע' 1137 ואילך) - יתבאר במאמר הבא.

⁵⁶ ראה הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות - הנדפס בהוספה לקונטרס 'עץ החיים' ועוד.

⁵⁷ ראה לדוגמא: 'הערות התמימים ואנ"ש' כפר חב"ד (גליון כז (קח) תש"נ) ע' ד' ואילך מש"כ בארוכה ה[רה]"ת' צבי אהרונוב. ועוד.

⁵⁸ ככל ענין שבקדושה יש את צד הקליפה היונק, מחטט ומחבל בכרם הוי' צבאות ואף על תקופה זו נתלו לחדש 'מחלוקת' שמשני צידיה עומדים 'חסיד'י אשכנז' ה'לוחמים' בשיטתו הפילוסופית והשכלית של הרמב"ם ויתירה מזו 'לוחמים' חסיד'י אשכנז לא פחות ולא יותר

"שער רוח הקודש" - מהדורה ראשונה (בשער הספר מודגש כי האר"י קיבל "הקבלה האמיתית מפי אליהו ז"ל")

תורת הסוד עד לחסידות, שם הוא דגש על תקופת הגאונים: "בתשובות הגאונים⁶² ישנן, בין השאלות . . שאלות ותשובות בעניני קבלה, על פירוש שמותיו של הקב"ה, על י"ג מדות הרחמים, על עשר הספירות ועל עוד ענינים שונים בתורת הקבלה"⁶³.

מתוך כמה מקורות בראשונים ובאחרונים אנו מגלים כי למעשה רבינו שמואל "החסיד הקדוש והנביא" (כלשון המהרש"ל בשו"ת סימן כט), אביו של רבי יהודה החסיד, היה אחד ה'מקבלים' של תורת הסוד מהגאונים שהיו באשכנז⁶⁴ ובלשונם⁶⁵: "קיבל רבי אל[י] עזר . . מרבינו יהודה החסיד, אב החכמה בן רבינו שמואל הקדוש הנביא . . והמה קבלו רב מרב גאון מגאון חכם מחכם⁶⁶ הלכה למשה מסיני⁶⁷". סביב רבי שמואל ובנו רבי יהודה התלכדו תלמידים ובראשם רבי

דבריו הקדושים מדוקדקים. מכנה משותף ו'מהלך' בין הדמויות ביחס לגילוייה של החסידות בתור 'הקדמת משיח' ובמובן הרחב של המושג 'נבואה'. הדברים הבאים מוכחים מתוך ספרי דברי הימים על אותה תקופה שנכתבו בידי יראי שמים⁵⁸, (במיוחד ספר ותיק משנת תרע"ז בשם 'חסידים הראשונים'⁵⁹ של איש האשכולות הנודע הרב יקותיאל אריה קמלהאר⁶⁰):

התקופה המדוברת היא בין סיום תקופת הגאונים להתחלת תקופת הראשונים. אשכנז של אותם ימים היתה לאחר מסעות צלב ופוגרומים אכזריים (שאף נכתבו עליהם קינות מיוחדות) וכמה מגדולי סוף הגאונים נהרגו בייסורים, אך מהחושך התגלה אור חדש: נצנוץ מחודש של גילוי תורת הסוד. בשיחות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ⁶¹ כאשר הוא משרטט את שלשלת

ב'הנחה ב'שיחות קודש) והרי שם יש עניני קבלה וסוד.

⁶² להבא להלן ראה הנלקט במבוא 'מדור דורים' לספר 'חסידים הראשונים' פרק חמישי. בהערות הבאות יצוינו ויצוטו כמה מתשובות הגאונים השייכות לנושאים שנדון בהם בהמשך.

⁶³ למעשה כבר רבי שרירא גאון באגרתו הנודעה משרטט את התחלת תקופת הגאונים בדמותו של רב יוסף בר אבא וכותב עליו "והוי חסיד טובא ואתמר דהוי אלי' ז"ל אתי לי' ויתב במתיבתא" [-והוא היה חסיד גדול ועליו נאמר כי אליהו מתגלה אליו ויושב בבית מדרשו]. וראה להלן הערה 84 – הסיפור על גילוי אליהו זה.

⁶⁴ בפרטיות יותר: בבבל היה ר' שמואל הנשיא מהגאונים (סמיכות שנת ד'תקמ"ה), בנו ר' אהרן היה אמור לרשת את מקומו, אולם מסיבות מסוימות ירש אותו הגאון ר' יוסף בר אבא, ואז עזב ר' אהרן את בבל והחל לנדוד באירופה 'ושם מצא את רבינו משה שפייט ומסר לו כל סודותיו, סוד תיקון התפילות ושאר סודות" (ספר מצרף לחכמה פי"ב ועוד).

⁶⁵ מערכת הגדולים לחיד"א משו"ת מהר"ם (קיג, ב). להלן בהערות נעיר ונציין למקורות נוספים המלמדים על העברת המסורה מהגאונים ל'חסידי אשכנז'.

⁶⁶ בשו"ת מהרש"ל (סימן כ"ט) מפרט כדלהלן, מדבריו יוצא כי הקבלה שהגיעה לרבי יהודה החסיד נובעת משלשלת משפחתית קדושה שהם קבלו מהגאונים. אגב מכאן הוא המקור לתוארו של אביו של רבי יהודה החסיד - 'רבי

קו בין 'חזרת הנבואה' של תקופת רבי יהודה החסיד ואביו עם 'חזרת הנבואה' של החסידות! חלק מהדברים שנביא בפנים שאובים מתוך המהלכים של המחבר הנכבד, אולם לא את כל דבריו נקבל, אלא את התואמים לדברי רבותינו נשיאנו בסדר השתלשלות תורת הקבלה, כפי שיבואר בפנים. [וא"א שלא להביע צער על חוקר מאנ"ש – ע"ה – שדווקא באחרית ימיו החליט לבקר ולפרסם מחברות אישיות שרשם ר"י קמלהאר לעצמו ובהם דברי ביקורת על מצב היהדות בתקופתו והציג זאת כביטוי לאישיותו, ואת זה פרסם בספר שנועד לבטא הערכה לאחד מכופרי דורנו. וה' הטוב יכפר בעדו והקיצו ורננו והוא בתוכם ויקבל פני כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א].

⁶⁰ אודותיו ראה: אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ חי"א ע' קיח ל'ידידי הרה"ג הנכבד והנעלה, נודע לשם תהלה" – האגרת באה כתשובה למה ש"עלתה במחשבתי לבוא לפני כ"ק שיליט"א" שיתחיל לארגן פעילות של הסתדרות דתית ביהדות אמריקה (ראה 'הצופה לדורו' ע' 227); אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ח"ה ע' קיג.

⁶¹ שיחת ח"י אלול תש"א (לקו"ד בלה"ק כרך ב' ע' 548 ואילך). עוד בענין זה אצל כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א - ראה שיחת ש"פ אחרי קדושים תשמ"ה (התוועדות ע' 1950 וב'שיחות קודש' סעיף לג) המוכיח כי לא יתכן לומר שהרמב"ם לא ידע מתורת הקבלה שהרי הוא 'קביץ' כל תשובות הגאונים (כמובן מהקדמתו לחיבורו) ולמד בהם ('דורכגלערנעט' [-עבר עליהם] -

אליעזר בעל הרוקח שהיה זה שסידר את ה'תורה' של 'חסידי אשכנז' (כפי שנקראו כבר אצל הראשונים)⁶⁸.

ניתן לשרטט את חידושיהם של הרוקח ורבותיו בארבעה מישורים⁶⁹:

א. עבודת התפילה⁷⁰ ודקדוק בתיבות וניסוח התפילה⁷¹ - וזו היא המוזכרת כבר בדברי

שמואל חסיד קדוש ונביא: "ורבנו אבין הגדול הוליד את ר' יצחק חסיד ואת ר' יהושע חסיד ורבינו יצחק חסיד אחיו הוליד את רבינו קלונימוס הזקן אשר הוליד רבינו שמואל חסיד קדוש ונביא אשר הוליד . . את רבינו יהודא החסיד

משפיר"א . . וכל החסידים הקדושים הללו יצאו מזרעו של ר' משולם הגדול בן רבינו קלונימוס [על רבי קלונימוס זה כתבו בתוספות (מנחות קט, ב ד"ה בתחילה) כי הגיה ברייתות בנבואה "ורבינו קלונימוס אביו של רבי משולם הגיה . . כמפי נבואה"] בן ר' משה הזקן . . ורבינו משה הזקן הביאו המלך קרלא עמו ממדינת לוקא בשנת תתמ"ט לחורבן הבית שיבנה במהרה בימינו אמן אמן סלה ע"כ קבלתי".

⁶⁷ הוי אומר גם לגאונים הגיעו הדברים בקבלה וכמבואר גם בהקדמת הרח"ו ל'שער ההקדמות'. ולהעיר כי אחד היסודות של בעל 'קדמות הזוהר' (לגאון הנודע רבי דוד לוריא, מגדולי הלוחמים בהשכלה. עמד בקשר עם הצמח צדק (ראה קונטרס 'הצמח צדק ותנועת ההשכלה' פ"ז). נזכר כמה פעמים בשו"ת צ"צ (לדוגמא יורה דעה סימן שנא - "ידידי הרב המפורסם החריף ובקי, תורה וגדולה במקום א' יחדיו יהי' תמים כש"ת מוהר"ר דוד נ"י"), הוא כי ספר הזוהר היה מצוי אצל הגאונים ועד לשורש הדברים מהתנאים וכו'. וראה שומר אמונים לר' יוסף אירגאס הקדמה א' בארוכה (נסמנה בלקו"ש חכ"ג בהעלותך).

⁶⁸ ראה טור אורח חיים סימן קיג וראה לקו"ש ח"כ ע' 407 שם שקו"ט האם ציטוט החיד"א בשם "רבני אשכנז הקדמונים" זהו למושג "חסידי אשכנז". בשטחיות נראה כי יש כאן דיון דקדוקי מסויים, אבל המעייין במה שכתבו כותבי דברי הימים בהגדרת המבנה הקהילתי סביב תלמידי רבי יהודה

הטור (או"ח סימן קיג): "דורשי רשומות הם חסידי אשכנז אשר היו שוקלין וסופרין מספר מנין תיבות התפילות והברכות וכנגד מה נתקנו⁷². הדברים אף באו לידי ביטוי בכתבת⁷³ ותקנת פיוטים העוסקים בשמותיו ותארויו של הקב"ה (ובראשם כתיבת הפיוט 'אנעים זמירות'⁷⁴).

ב. השגות באלוקות וגילוי

החסיד - האם נועדו להיות כ'בית מדרש' מיוחד, או שמא המציאות ברבות הימים קראה לה 'קבוצה' [ראה 'יהדות אשכנז' לחיים הלל בן ששון] - יבין היטב את השקו"ט בלקו"ש שם. ושוב נראה כיצד כל ענין, ולו שנראה כאגב,

בתורתו של משיח ניתן ללמוד ממנו יסודות בתחומים מגוונים. זאת ועוד: על ציון השנה שבשיחה 'תתקע"ו' שאלו רבים וטובים, הרי מרבית האישים המוזכרים בשיחה ובראשם רבי יהודה החסיד נסתלקו לבית עולמם בסמיכות לשנה זו וכיצד מציינים כי 'חזרת הנבואה', נתקיימה בהם, אולם באם המדובר הוא על 'חסידי אשכנז' הרי לא מדובר על איש מסויים אלא על ה'דור' שלהם ובלשון הצמח צדק 'רבי יהודה החסיד וסייעתו'.

⁶⁹ מישור נוסף שלא נכלל בפנים הוא ה'מנהגים' וה'ציוויים' שבצוואת ר"י החסיד וספר חסידים, שנשתברו קולמוסין להבין את מקור הדברים ומשמעותם ובעיקר את סגנונם. בשיחת י"ט כסלו תשט"ז משמע כי גם ענינים אלו הגיעו ב'נבואה' ובאופן כזה שלא נתלכשו בשכל (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1120 הערה 36) וראה פירוש 'שבעים תמרים' לצוואת ר"י החסיד סימן מד ("לא ימשח אדם מנעליו ביום שדעתו לילך לדרך"): "שמעתי מפי מגידי אמת בשם קדושי עליון . . ששמע מאדמו"ר הזקן נבג"מ זיע"א (בעל השו"ע והתניא) שאמר . . אם נבאר טעמו של דבר זה יהיה החיבור חיבור גדול כחיבור של"ה הקדוש עכ"ל" (ועד"ז בליקוטי ספורים (פערלוב) ע' כא; רשימות דברים (חיטריק) ח"א ע' כה; שמועות וסיפורים ח"א ע' 207). ת"ח להרה"ר ר"י שי' וייסגלס על המ"מ.

⁷⁰ ראה בנסמן בהערה הבאה מכתב יד הרוקח ושם "ואכתוב סוד התפלות למען . . ויכוון לבו לעבוד להקב"ה".

שריד מבית הכנסת בשפירא מקום מושבו של רבי שמואל החסיד והנביא

הרבה תעניות וסיגופים⁷⁶).

ג מופתים – סיפורים מגוונים עברו מדור לדור⁷⁷ על אותם אישים וכוחם הפלא⁷⁸.

ד. מגידים, גילויי אליהו⁷⁹ ועליה בין ההיכלות למעלה

סודות התורה, תורת הקבלה ובמיוחד את העיסוק בעצמותו ית', בבלי גבול (ועד להוכחתם ממצייאות הנבראים⁷⁵) ותיקוני תשובה (ובלשון אדמו"ר הזקן בפרקו הראשון של אגרת התשובה: "מה שנמצא בספרי המוסר, ובראשם ספר הרוקח וספר חסידים,

כיפור ב' ימים (ראה אור זרוע ח"ב הל' יום הכיפורים סימן רפא).

⁷⁷ למעשה המקור הראשון שליקט מעשי פלא אלו היה 'ספר מעשיות' וממנו נטל ב'חסידים הראשונים' את מרבית סיפורי המופת. את ספר זה מזכיר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בשיחותיו על רבי יהודה החסיד (ראה בהרחבה להלן הערה 81).

⁷⁸ ראה שלחן הטהור (קאמרנא) סימן קיב - "רבי יהודה החסיד ורבינו שמואל הנביא ור' אלעזר הרוקח . . . שהיו יכולים לברוא שמים וארץ". ויצוין כי גם נקודה זו מקובל לומר שהגיעה כ'מסורה' מהגאונים. אחד הציטוטים הנודעים היא תשובת רב האי גאון במאמר חז"ל על הכניסה לפרד"ס [תשובות הגאונים סימן צט. נדפסה גם ב'הכותב' ל'עין יעקב' חגיגה פרק ב'] ושם: "דע כי דבר זה היה מקובל אצל הראשונים כולן יחדו ולא היה אחד מהם מכחש בו כי אומרים היו כי הקדוש ברוך הוא עושה אותות ונוראות על ידי הצדיקים וכמו שהוא עושה ע"י הנביאים ומראה את הצדיקים מראות נוראות כדרך שהוא מראה את הנביאים כי תקנות יש לעולם בדברים הללו ואין בהם הפסד כל עיקר". כמו תמיד מקטרגים למיניהם יודעים להסביר כי התשובה הזו אינה נכונה משום שמצאו תשובה נוספת של רב האי ממנה משתמע להיפך. בעל 'חסידים הראשונים' בשבט פיו מחזיר להם מנה אחת אפיים: "לחש אחד יש להם למבקרים של חמש אותיות 'מזויף'. ועל כל דבר שאינו לפי רוחם ילחשו עליו שם 'מזויף'!" ומבאר בטוב טעם כיצד התשובות לא זו בלבד שאינם סותרות אלא עולות בקנה אחד, אך בעיקר הוא תמה: ולו גם נניח שאי אפשר לשלב בין התשובות ואחת אינה מהגאונים, מפני מה בחרתם לפסול דווקא את התשובה המלמדת על העל-שכליות של הגאונים ולקבל בשני ידיים את התשובה התואמת, לתפיסתכם השכלתנית (מבוא 'דור דורים' פרק ה' ע' יג). על דברי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ על אחד מאותם מקטרגים מרכזיים [מר גרץ] ראה להלן הערה 101.

⁷¹ גם מסורות אלו קיבלו 'חסידים' אשכנז' מהגאונים שהגיעו לאשכנז - ראה מצרף לחכמה פי"ב מכתב ידו של בעל הרוקח וז"ל: "אני אליעזר הקטן קבלתי תקון תפלות . . . גם קבלתי מרבינו יהודה החסיד כאשר קבל מאביו רבי שמואל הקדוש החסיד . . . וקבלו סוד תקון התפלות ושאר הסודות". עיי"ש. וראה סידור ר' יעקב עמדין ח"א ע' תכט: "נוסחי האשכנזים הראשונים הם בתכלית הדיוק . . . כי נשמרו בידיהם ביותר" וראה 'דור דורים' הנ"ל פרק ט' על קבלת רבינו שמואל את ה'סודות ותיקון התפילות'.

⁷² וראה עוד בטור או"ח סימן קכה על מנהג "בני אשכנז וצרפת" על פי "ספר היכלות"

⁷³ תחילת הפיוטים מיוחסים לרבי משה הזקן 'הפייטן' (ראה מבוא 'דור דורים' ל'חסידים הראשונים' פ"ב בתחילתו ועוד). עוד בענין העברת נוסח התפילה בידי רבי יהודה החסיד ותלמידיו: ראה מבואות של הגר"מ ע"ה הרש"ר* לספרו 'סידור רבינו שלמה סידור חסידי אשכנז' והמשכו בספר 'פירוש סדר התפילה לרוקח'.

⁷⁴ ראה 'חסידים הראשונים' פרק ג' ובנסמן שם לציונים בסוף הספר. ואכ"מ.

⁷⁵ אחת הנקודות החוזרות על עצמן הוא רעיון בשם 'זכר עשה לנפלאותיו' שהקב"ה הטביע בבריאה ענינים שהם בלי גבול בכדי שעל ידם תהיה דוגמא לבלי גבול של הקב"ה (ראה 'אמרות טהורות חיצוניות ופנימיות' מכתב יד רבי יהודה החסיד ובמבוא המו"ל (הרה"ח רי"י שי' סטל). ויעויין היטב בלקו"ש חי"ז תזריע-החודש דיוק וביאור דברי בעל העקידה ש'אמיתתו יתברך' מתבטאת ומתגלה דווקא בטבע ומביא לכך דוגמאות.

⁷⁶ להעיר מהידוע כי רבי יהודה החסיד עצמו נהג לצום גם בשבת וכמפורש בשו"ע (או"ח סימן רפח ס"ג "אדם המתענה בכל יום ואכילה בשבת צער הוא לו . . . כמה חסידים ואנשי מעשה שהתענו בשבת מטעם זה וכן אמרו שכך היה עושה הרב ר' יהודה החסיד ז"ל"). וכן נהג יום

משיח תש"נ ח"ד ע' 304-305).

* לחביבותא דמילתא: יחס כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א למחבר - אגרות קודש חי"ד ע' קיד; דברי

קורות דברי הימים עוסקים בהם בהרחבה, ניתן למצוא בתוך מילותיו המדודות של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק בספר החקירה (המצוטט בשיחה האמורה): "הרוקח ורבי יהודה חסיד וסייעתם שהיו אנשי מופת מאד". המינוח 'אנשי מופת' יש לו משמעות כפולה בחז"ל: מלשון 'נבואה' ('אין [אנשי]

"שמו הולך לפניו" - הרב ר' אריה לויין שולח השמועה על מזריגת הבעש"ט והאריז"ל

האמרה בשם הצ"צ על אדה"ז (נדפס בלקוטי דיבורים ליקוט לו - לקו"ד בלה"ק כרך ב' ע' 890). בהערה למקור הדברים כותב: "כעין זה אמרו על ר' יהודה החסיד (ספר מעשיות)". הפעם השניה הייתה כבר בהרחבה רבה והיא בשיחת י"ט כסלו תשט"ו, שם מתייחס למקור 'ספר

מעשיות' כ'לא יודעים זהות המחבר [אם הוא מוסמך] ('שיחות קודש' (מהדורה חדשה) ע' 72 והערה 77) עיי"ש בהרחבה. לאחר מכן בש"פ בלק תשט"ז כבר הובאו הדברים בפשטות, כבפנים. ב'חסידי הראשונים' מציין כי מקורו של הפתגם הוא בלקט סיפורים שפורסמו בשנת תרמ"ט בבטאון בגרמניה ונמצאו על ידי העורך שהעריך כי מדובר באדם מאותה תקופה שליקט פתגמים, עובדות ובעיקר סיפורי מופת מ'חסידי אשכנז' וביניהם נמצא הפתגם האמור משמו של ר' שניאור הפרנס' שהיה 'אדם גדול' בזמן רבי יהודה החסיד (ראה 'חסידי הראשונים' על ר"י החסיד פ"ז). וראה לעיל הערה 77 שלמעשה לא רק פתגם זה מקורו מספר האמור, אלא כל סיפורי המופת של אותה תקופה לקוחים משם. ולפ"ז מובן כי פתגם זה מהווה מעין 'כותרת' לכל פעולותיהם המופתיים של 'חסידי אשכנז'.

⁸² לפתגם זה פנים בחז"ל "יש כאן אחד שראוי שתשרה עליו שכינה, אלא שאין דורו זכאי לכך. . שמואל הקטן" (ראה סנהדרין יא, א ועוד), אבל כ"ק אדמו"ר שליט"א בדבריו אודות ר"י החסיד מבאר את הדברים באופן מהותי, שנבואתו אינה רק באופן של 'אילו' אלא שגם אצלו שרתה הנבואה. יש שציינו כבר לרבי יהודה הלוי שכתב על אחד מחכמי דורו "ולו הדור כדי יהיה לנביא אזי נבא ונקרא איש חמודות" ('ההאמין הרמב"ם שזכה לנבואה' הערה 58, ושם מביא גם מאחד ממתרגמי ספרי הרמב"ם ר"י חריזי (ראה ערכו ב'אוצר ישראל') שכותב על תלמיד הרמב"ם ר' יוסף

- הן אצל רבינו שמואל הקדוש והנביא⁸⁰, הן אצל רבי יהודה החסיד בנו ["עליו נאמר⁸¹. . אילו הי' בזמן הנביאים הי' נביא⁸²] והן אצל רבי אליעזר בעל הרוקח⁸³, ואף זאת קיבלו מהגאונים, הן בהנהגתם⁸⁴ והן בתורתם⁸⁵.

דברים אלו, אשר כותבי

⁷⁹ ראה מה שליקט על גילויי אליהו שאירעו אצל רבי יהודה החסיד ב'חסידי הראשונים' שם פרק י'. וראה ספר חסידים סימן תר"ל מה שמספר ר"י החסיד על גילוי אליהו שהיה אצל רב האי גאון כאשר עלה לירושלים לחג הסוכות. וראה 'בני יששכר' (מאמרי חודשי כסלו טבת אות כא): "הרב עיר וקדיש בעל הרוקח ז"ל אשר דבריו מקובלים מאליהו".

⁸⁰ ראה הנלקט ב'דורות הראשונים' פרקים א - ג. יוער: בסיפור הנודע על הדין ודברים בין רבינו תם למשה רבינו במתיבתא דרקיעא על קשר של תפילין ('סדר הדורות' ד'תתקל מספר 'שלשלת הקבלה' - הובא ונתבאר גם בשיחת ש"פ מטו"מ תשמ"ב (התוועדויות ח"ד ע' 1931; לקו"ש חכ"ו ע' 187 הערה 39)) מסופר על 'נביא אמת' שהוריד את המלאך והשמיע את הדין ודברים בבית המדרש ושם: "נביא אמת דורש בעליית הר"ר מנחם הורדימסי [הוא רבינו מנחם וורדניס' הנזכר בשו"ת מהרש"ל סימן כט] . . והנביא קרא מיד לפנייהם מיטטרון מיטטרון רד בכאן לפנינו". בעל 'סדר הדורות' מעיר לזהות הנביא: "אולי זה הנביא הוא רבינו שמואל שחבר 'ספר חסידים', אביו של ר' יהודה החסיד שנקרא נביא", אבל ראה 'חסידי הראשונים' סוף פרק ג כי "יש דעות מחולקות" האם זהות הנביא הוא ר"ש, ומ"מ עצם המעמד הזה באותה תקופה ועצם כך שבעל 'סדר הדורות' רואה לנכון לזהות את ה'נביא אמת' עם ר"ש מלמד על השייכות והפרסום לפעליו הנבואיים של הר"ש.

⁸¹ כן הוא בשיחה בלקו"ש ח"ב האמורה. להלן 'סדר השתלשלות' של הביטוי בשיחות הקודש והבנת עומקם של דברים: בתאריך ג' תמוז תשי"ד הוציא לאור כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א את חלקה האחרון של 'רשימת המאסר' מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, שם מופיעה

מופת אלא נבואה⁸⁶), או 'אנשים שנעשה להם מופת' (ילקוט שמעוני זכריה רמז תקע)⁸⁷. כלומר, ה'נבואה' הינה שם הכולל ומביא לגילוי סודות התורה, עבודת התפילה, מופתים וגילויים מהשמים.

[כהמשך לקבוצה זו אנו מוצאים שלשה אישים המבטאים את כל הדברים האמורים. מהראשונים

שהיו באותה תקופה⁸⁸: הראב"ד⁸⁹ הרמב"ן – אשר קיבל במסורת וברוח אלוקי⁹⁰, ומבעלי התוס' רבי עזרא הנביא].

כאילו הוא נכנס מהיכל להיכל ורואה מה שיש בו. ודבר זה מפורסם וידוע. ועל אותן צפיות שנה תנא זה ארבעה נכנסו לפרדס המשיל את ההיכלות הללו לפרדס והעלה להם השם הזה ודימה את הארבעה הללו שהוא סובר כי הציצו במרכבה וראו שנכנסו להיכלות כמי שנכנס לפרדס. ודבר זה ברור ממקומו" (תשובות הגאונים (ליק) סימן צט – נסמנו ב'תולדות אור החיים' פ"ג הערה כו – הנסמן בלקו"ש חל"א ע' 157 הערה 16).

⁸⁶ הוריות יג, א.

⁸⁷ נשים לב כי ציטוט זה מהצמח צדק בא כהמשך לפתיחת דבריו: "מאשר בכל דור ודור גם אחר הנביאים השי"ת מראה אותות ומופתים בישראל כמו . . . מהתנאים . . . וגם אחריהם . . . ר"י חסיד". כלומר המושג 'אנשי מופת' טומן בחובו הן את הצד הנבואי והן את הצד המעשי – מופתים.

⁸⁸ ראה לעיל הערה 83 דברי הפני יהושע על בעל הרוקח 'שהיה בימי חכמי התוס'.

⁸⁹ במאמר בפני עצמו נעסוק באיזה ראב"ד הדברים אמורים – וראה בהרחבה ב'חסידים הראשונים' פרקים ה' ו' שהרחיב מאד שגם הראב"ד קיבל מר' שמואל החסיד. עיי"ש. ואכ"מ.

⁹⁰ אודות מסורת תורת הקבלה שהגיע מהרמב"ן (והראב"ד) הרחיב הרח"ו בהקדמתו ל'שער ההקדמות' של האריז"ל (דבריו נדפסו בהוספה לקונטרס 'עץ החיים' ושם: "והרמב"ן ז"ל אחרון המקובלים קרוב לדורינו . . . והנה אין בכל דור ודור שלא נמצאו בו אנשים יחידי סגולה ששרתה עליהם רוה"ק והיה אליהו הנביא ז"ל נגלה עליהם ומלמד אותם סתרי החכמה הזאת . . . דעת החסיד רבינו יצחק נ' הרב ז"ל שהיה ג' לאליהו ז"ל כי נגלה להראב"ד ולמד לו חכמת הקבלה והוא מסרה להראב"ד בנו וגם נגלה לו והוא מסרה לבנו הר' יצחק סגי נהור שלא ראה מעולם וגם לו נגלה והוא מסרה . . . נמשכה להרמב"ן ז"ל והראב"ד עצמו בספר השגותיו להרמב"ם ז"ל . . . וכתב ז"ל א"א כבר הופיע רוה"ק בבית מדרשו מכמה שנים".

(הנזכר בלקו"ש חכ"ו ע' 30 הערה 46) "ולו הדור יהיה דור הנבואה משחו א-ל בישראל לנביא". להעיר מביטוי מפליא בספר שלחן הטהור (קאמרנא) סימן ר"ס: "ספר חסידים . . . אשר אחד מן הנביאים לא בא למדריגה קטנה של רבינו יהודה החסיד".

⁸³ ראה פני יהושע מגילה טז, א (לאחר שמביא חידוש באגדתא מסיים במילים מפליאות): "לאחר ימים רבים שכתבתי כל זה איסתייעא מילתא שהוצרכתי לעיין בלשון הרוקח ז"ל . . . ושם מצאתי את שאהבה נפשי . . . ונתתי שמחה גדולה בלבי ממש כיום מועד כקריאת המגילה שזכיתי לכיין לדעת הגדול בעל הרוקח ז"ל שזכה לרוח הקודש . . . ולדעתי בלי ספק שדברי התוספות כאן יצאו מפי קדוש של בעל הרוקח בעצמו שהיה בימי חכמי התוס' כנודע".

⁸⁴ באגרת רבי שרירא גאון על רבי יוסף בר אבא "דהוי חסיד טובא וזקן מאד" והיה מקובל שהיה בעל גילוי אליהו "ויהי היום ורבי יוסף יושב במתיבתא דפומבדיתא בראש תלמידיו . . . ויקרא בקול גדול פנו דרך לזקן . . . עיני בני הישיבה נשאו עיניהם אל הפתח ואין איש . . . ידעו בכירור כי זה הרואה ואינו נראה . . . הוא אלי' ז"ל" (דור דורים פ"א וראה לעיל הערה 63).

⁸⁵ לדוגמא: רב האי גאון – בנו של ר' שרירא – באגרת המבארת את מאמר חז"ל 'ארבעה נכנסו לפרדס' [שצוטטה בחלקה לעיל הערה 78] – מבאר את הדרך הראויה לעלות בהיכלות ולראות ולשמע ענינים מרוממים: "ודשאלתון הא דתנו רבנן (חגיגה יד ב) ארבעה נכנסו לפרדס . . . לאיזה מקום נכנס ומפני מה נכנס . . . בשלום ויצא בשלום אם תאמר מפני צדקתו הנה בן עזאי וחבירו צדיקים הם יפרש לנו אדוננו הלכה זו כי רבו הדעות . . . ושמא אתה יודע כי הרבה מן החכמים היו סוברים כי מי שהוא הגון בכמה מדות זכורות ומבוארות כשמבקש לצפות במרכבה ולהציץ בהיכלות של מלאכי מרום יש לו דרכים לעשות [כאן מפרט כמה דרכים בענין וממשיך]: ובכן מציץ בפנימים ובחדרים כמי שהוא רואה בעיניו היכלות שבעה וצופה

'חסידי אשכנז' ו'תורת החסידות'

עתה יובן היטב הרצף שמגלה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א באותה שיחת יסוד בין הבעש"ט ורבי יהודה החסיד. הווי אומר: כל המרכיבים האמורים שבאו לידי ביטוי בחידושם של 'חסידי אשכנז', כהמשך לקבלה מהגאונים⁹¹ - שבות וחוזרות ומודגשות ביתר שאת בגילוי הבעל שם טוב - והן

⁹¹ והמשכם ברמב"ן, הראב"ד וכמה מבעלי התוספות.

⁹² נעיר ונדגיש: רבי חיים וויטאל בתארו את 'סדר השתלשלות' תורת הקבלה - ראה הערה 98 - מציין בקצרה לתקופה זו, אך מדגיש כי מרגע התגלות האר"י אין לסמוך על אותה הקבלה מלבד מה שהאר"י גילה ולכן פשיטא מילתא שהעיסוק בפנים בגאונים לא משייך את מהות חכמת ותורת הקבלה שלהם לתורת החסידות, אלא רק מבהיר את האמור בשיחה על ההמשך של 'תולדות' חזרת הנבואה, כפשוט.

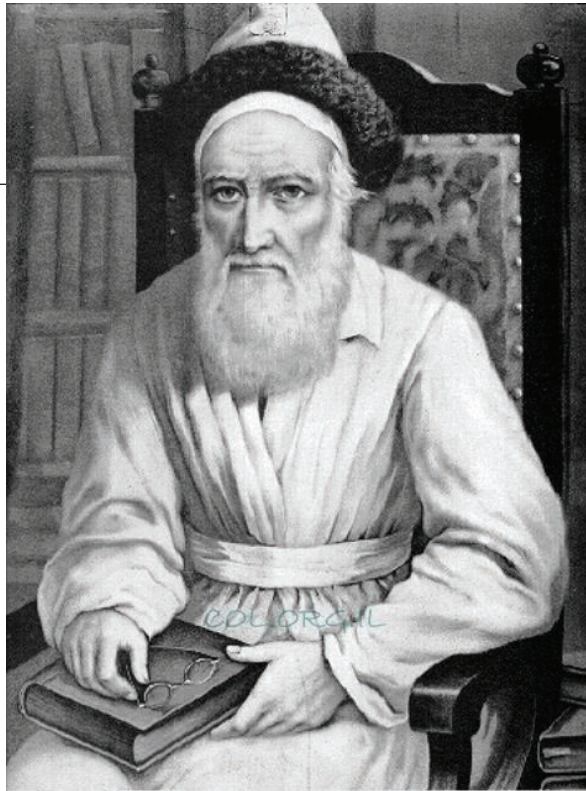
⁹³ בבימות שונות עסקו במרוצת השנים בתורת 'חזרת הנבואה' שלו, כאשר במרכז הדברים קושיות לא פתורות בדרגותיה השונות של 'נבואה' בזמננו. על הרבה מהציטטות המצויינות בשיחות קדשו - ובעיקר ללקט המופיע ב'הקדמת שו"ת מן השמים' 'זפרקי גילויים' - הקשו הרי אין מדובר ב'נבואה ממש' אלא בדרגות פחותות. להלן נגיש את עיקרי הדברים, עד כמה שמתאפשר במסגרת דברינו כאן, לנגוע ביסוד חשוב זה.

שלש תקופות בגילוי הנבואה קיימים במשנת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ובכל אחד מהם כמה דרגות:

התקופה הראשונה היא ממש רבינו ועד לנביא מלאכי 'האחרון' (לקו"ש ח"ד ע' 73 הערה 25; חל"א ע' 157 שוה"ג להערה 16) ובה ששה עקרונות: א. ברירא מילתא כי מאז ומקדם 'הנביאים מעלות מעלות הן' ועד לשלימות הנבואה - נבואת משה (רמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ז ה"ב). ב.

הן דבריו של הצמח צדק ב'ספר החקירה' שהדגיש את כולם בהטיבה אחת⁹².

כאשר נקודת היסוד של הדברים: כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מכליל את כל ההדגשים הנ"ל תחת שם כולל אחד: "חזרת הנבואה" ומכאן אנו למדים כי ארבעת ההדגשים האמורים בתורתם של הגאונים - ונמצאים בתורת החסידות

"כתוב בכתב יד ישן מאמר הצמח צדק"

ברירא מילתא כי גם אצל אותו נביא עצמו ישנם כמה תקופות בדרגות הנבואה שלו ואפילו אצל משה רבינו עצמו כמה דרגות ואופנים (לקו"ש חל"א ע' 163 סוף ס"ו ובהערות; חכ"ג ע' 88-89, 91). ג. להעיר, כהקדמה לסעיף הבא, כי בהשראת השכינה בכלל "ריבוי מדריגות" ולא כולם שייכות לנבואה (לקו"ש חכ"ד ע' 88-89 ובהערות). ד. לפי המובן מכמה מקומות הרי בכללות 'רוח הקודש' הינה "דרגא בנבואה" (לקו"ש ח"ד

ע' 73 הערה 20 - ע"פ קבלה - שער רוה"ק; חל"א ע' 162 ובהערות שם ע"פ דיוקי לשונות ברמב"ם בספר היד ובמורה נבוכים. ולהעיר כי בספר המאמרים תרס"ט (ע' לז) מבאר כי 'נבואה' היא ה'גילויים' של רוח הקודש, אך בשורש "רוח הקודש למעלה יותר" ולפי זה מתבאר שהגילויים של נבואה פסקו, אך לא רוה"ק "דשורש הנבואה הוא מבחינת בינה . . . ושרש רוה"ק היא מבחינת חכמה". ה. ברירא מילתא כי 'רוח הקודש' עם היותה 'דרגא בנבואה', הרי אינה באותה מעלה של 'נבואה' (לקו"ש ח"ד שם; חל"א שם; וראה לקו"ש חכ"ג ע' 357 ויל"ע). ו. ברירא מילתא כי יש לחלק בין מי ש'ראוי לנבואה' ויתכן ולא תשרה עליו נבואה בפועל (וע"ד בני הנביאים המבקשים להתנבאות), למי שחלה עליו בפועל הנבואה - לקו"ש חל"א ע' 157 תחילת הערה 16 ודו"ק).

תקופה שניה עליה נאמר כי 'נסתלקה נבואה': א. ברירא מילתא שגם אז יכול להיות אישים הראויים לא רק לרוה"ק, אלא גם לנבואה אלא שסיבות צדדיות הפריעו

- דיוק ועיסוק בעבודת התפילה וסודותיה, חידושים בתורת הסוד כולל תיקוני תשובה ובוודאי שעשיית מופתים - נובעת מהנבואה בדרגותיה השונות⁹³.

ליתר חידוד: כל גילוי והנחלת דרך הנובעת מתורת הסוד אינה ברת קיימא לולא קבלה איש מפי איש ביחד עם הנבואה על דרגותיה!⁹⁴ הנה ציטוט מסכם

מי שיש לו מדות המסורות בידנו . . כי על דבר זה ועל מה שהוא למטה ממנו ממעשה מרכבה אמרו חז"ל . . אין מוסרין ראשי פרקים אלא לאב בית דין והוא שלבו דואג בקרבו . . ומן השמים מראין אותו בסתר לבו . . והגדנו זאת לכם שחשובים אתם עלינו, אלא שאי אפשר לנו לפתוח בדברים הללו ואף לא על פה אלא למי שראויים (תשובות הגאונים - מוסאפיה (ליק) סימן כט). וראה גם שו"ת הרשב"א ח"א סימן תקמח.

⁹⁵ בהקדמתו ל'שער ההקדמות' לאר"י ז"ל.

⁹⁶ בהוראת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ. סיבת ההדפסה לאו בפירוש איתמר, אלא מכללא איתמר וזה פרשת הדבר: בגליון 'הקריאה והקדושה' מס' 2 (ער"ח מר חשון התש"א) התפרסם המאמר השני של המדור 'תורת חסידות חב"ד' ושם נתבאר כי הלומד רק את תורת הנגלה ללא הבנת הסוגיה גם ע"פ חסידות יכול להגיע לטעויות משמעותיות באמונת קדושת התורה וכו'. המאמר עורר הדים רבים ובגליונות הבאים הוקדשו מכתבים למערכת להגיב עליהם (גליון 3 ע' יד ואילך) ואף כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ באגרת לעורך הגיב על מאמר זה (אג"ק ח"ה ע' קפח ושם: "שמעתי רגשת רבים על מאמרו . . והצדק אתם . . התוכן הוא טוב . . והמבטאים הם להיפך . . לא אפונה שיעשה כל האפשר לתקן את שגגתו"). אולם בשיחת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א עם האדמו"ר מבעלז (ד' אד"ש תשמ"א) מספר את הנ"ל וחותם שכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ענה על תוכן הדברים שהם מפורשים בהקדמת רבי חיים וויטאל ואז נדפסו דבריו כהוספה לקונטרס 'עץ החיים' (ראה 'בצל החכמה' (תשמ"ז) ע' 115 ועוד).

⁹⁷ כשהוא מציין את הרמב"ן, הראב"ד והאר"י ל כדוגמא לכך

⁹⁸ מחמת האריכות בהקדמה שם, פעמים עיקרי הדברים 'נבלעים' בין הדברים ולא מודגשים ונצטט כאן את עיקרי הדברים הנוגעים לענינו: "עם היות זה פשוט ומבואר כי באלו הדורות האחרונים יתפרנסון מהאי חבורא ותתגלה אליהם החכמה הזאת, וגם בדורינו זה א-לוהי הראשונים והאחרונים לא השבית גואל מישראל ויקנא לארצו ויחמול על עמו וישלח לנו עיר וקדיש מן שמיא נחית הרב הגדול האלהי החסיד מורי ורבי כמהר"ר יצחק לוריא אשכנזי

לרוב האנשים להיות כאלו וכ"ש להתנבא בפועל (לקו"ש ח"ד ע' 73 והערה 25; חל"א ע' 157 שוה"ג להערה 16). ב. מצינו בכ"מ כי גם אז היו אנשים שלא זו בלבד שהיו ראויים לרוה"ק, אלא גם קיבלו ברוה"ק (דבר מלכות) שיחת ש"פ שופטים תנש"א ס"ט והערה 78; לקו"ש חל"א ע' 157 הערה 16).

תקופה שלישית - חזרת הנבואה: א. ראויים לנבואה כפשוטה החל מזמן ר"י החסיד וסייעתו (לקו"ש ח"ב בלק). ב. מקבלים ברוח הקודש בכמה דרגות ואופנים בתקופת ר"י החסיד ועד להאר"י (חל"א ע' 157 הערה 16; ש"פ שופטים תנש"א בנסמן בהערה 78). ג. החל מהבעש"ט מדרגות הנעלות ברוח הקודש ובפועל (לקו"ש ח"ב שם ובהערות). ד. בדורנו 'הקדמת משיח' - נבואה ובגלוי אצל נשיא הדור (ש"פ שופטים תנש"א ס"ט). ה. הנבואה שתהיה אצל משיח עוד קודם הגאולה "כמשה רבינו" (שם ס"ט בסופו). לאור כללים ויסודות אלו ניתן לראות ולבנות בנין בהיר של תורת חזרת הנבואה בתורתו הקדושה. וא"א שלא לבטא צער וכאב על מי שנטל על עצמו איצטלא לכתוב חיבור בשם 'תורה שבעל פה' ובפרק הנקרא בשם 'השקפתם של חכמים' המוקדש לנבואה ורוה"ק וקבלה [כלומר 'רוח הקודש' ו'נבואה' זהים למושג החמקמק 'השקפה'...] כתב דברים ב'השקפה ראשונה' ללא עיון, ומתורף הדברים נראה כי גם גדר נבואת משה בעצמו נדמית לו כ'חכמה' שכלית. זלוולו המופגן, עד להתעלמות הפגנתית, של הנ"ל בתורת החסידות ונשיאיה, תוחם אותו עם סוג האישים מהערה 101 וה' הטוב יכפר בעדו ויזכה לקבל פני כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ולהכיר באמת.

⁹⁴ מקור קדום ליסוד זה הוא בדברי רב שרירא גאון בעצמו ולפיו אי אפשר להגיע לתורת הסוד לולא גילויים שמימיים: "אי אפשר לברר לכם דבר זה באר הטב אלא כללים בעלמא כי חס ושלוש שר' ישמעאל אמר דברים הללו מדעת עצמו. ומנין באים טעמים הללו מדעתו של אדם. ועוד שיוצרנו מרומם ומעולה מהיות לו איברים ומדות כפשוטן של דברים כי אל מי דומה אל ומה דמות יערוך לו אלא דברי חכמה הן שיש ספוניהם טעמים גדולים גבוהים מכל הרי הררים, ונפלאים מאד והללו רמזים שלהם וסודות הן. ורוזים וסתרים שא"א למסרן לכל אדם אלא

דברים עמוקים ונפלאים כאלה אין יכולת בשכל אנושי לחברא אם לא בכח השפעת רוח הקודש ע"י אליהו ז"ל [או] כענין מורי ורבי ז"ל כי נגלה אליו נשמת צדיק אחד והיה מלמדו".

[במאמר מוסגר נוסף כי גם בנושא זה חוזר על עצמו הכלל 'מאויבי תחכמני' – העלעול בכתבי ההתנגדות בכל הדורות, החל מתקופת הגאונים⁹⁹, כמו גם ההתנגדות לדורותיה¹⁰⁰ (המתוארת רבות ברשימות ושיחות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ¹⁰¹) – מלמדות כי נקודת ההתנגדות היתה לרוח 'חזרת הנבואה' שנשבה בכל אותם חידושים].

מרבי חיים וויטאל⁹⁵, (הנדפס כהוספה ל'קונטרס עץ החיים'⁹⁶), אשר לאחר שמדגיש ומוכיח את חיוב לימוד תורת הסוד ומלמד על סדר השתלשלותה, ממשיך להבהיר כי תורה זו מלבד ה'קבלה' איש מפי איש, זקוקה לגילויים אלוקיים מלמעלה⁹⁷ ולולא זאת אין לעסוק בה ומסכם⁹⁸:

"הנה לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול כי רזי התורה וסתריה לא יתגלה לבני אדם בכח עיונם החומרי לולי ע"י שפע א-להי המושפע ממרום קדשו ע"י שלוחיו ומלאכיו או ע"י אליהו הנביא ז"ל . . או מפי הנשמות המתגלים בכל דור ודור אל הראוים להם . . כי

אלה אומרים אינם הלכה. ואנו סוברים כי הקדוש ברוך הוא עושה נסים לצדיקים ונפלאות גדולות ולא רחוק ממנו שהוא מראה אותן בפנימיות מראות היכליו ומעמד מלאכיו" [להעיר: מתשובה זו קצת קשה להוכיח כי אכן גם מופתי הצדיקים שייכים לנבואה ולכאורה להיפך – גם צדיקים שאינם נביאים עושה הקב"ה דרכם נסים, אולם מהתשובה הנדפסת ב'תשובות הגאונים החדשות' (סימן קטו שאלה כא) מובן כי זה גופא המחלוקת עם ר' שמואל גאון – האם אצל צדיקים המופתים הם 'נביאים', או שמא רק לנביאים ולא לצדיקים. ומתורף הדברים מובן כי לשיטת רב האי גם אצל הצדיק שייך המופת לדרגה בנבואה, אם כי לא 'נבואה ממש']. ב. אחד מחידושי ר"י החסיד וסייעתו היו – כאמור בפנים – מספר הצומות לחטאים. בנושא זה נודעים דבריו החריפים של הנודע ביהודה (שו"ת או"ח סימן לה*), אך נשים לב כיצד מנסח את דבריו: "הגבלת מספר התעניות לא נתפרש לא בכתוב ולא בגמרא רק שספרי המוסר והתשובה האריכו בזה ורוב דבריהם בנויים על סברות כרסיות בלי שורש וספר אחד נשען על חבירו בלי יסוד כלל". הוי אומר: מכיון שאינו מקבל שהדברים התקבלו ברוה"ק, לכן אינו מקבלם. למהלך זה מצטרפים ביטויים חריפים שכתב על 'צוואת רבי יהודה החסיד' (נודע ביהודה מהדורה תנינא - אה"ע סימן עט) המבטאים אף הם כי לא ראה בכך רוח הקודש ולכן כתב זאת ואכ"מ.

¹⁰⁰ הדוגמא הבולטת לכך הם דברי אדמו"ר הזקן על דעת

זלה"ה . . מסתכל וצופה בעיניו נשמות הצדיקים הראשונים והאחרונים ומתעסק עמהם בחכמת האמת . . ועליהם הוסיף חסידות ופרישות וטהרה וקדושה היא הביאתו לידי אליהו הנביא שהיה נגלה אליו תמיד ומדבר עמו פה אל פה ולמדו זאת החכמה . . הנה החכמה הזאת היתה נגלית באתגלייא עד פטירת הרשב"י ע"ה ומאז ואילך נסתם חזון . . וכל אחד מהחכמים היודעים בחכמה הזאת מאז ואילך היו עוסקים בה בהסתר גדול ולא באתגלייא . . והנה כל ספרי המקובלים האחרונים שהיו אחר הרמב"ן ז"ל אל תקרב אליהם כי מן הרמב"ן ואילך נסתרה דרך החכמה הזאת מעיני כל החכמים ולא נשאר בהם כי אם קצת ענפי הקדמות בלתי שרשיהם ועליהם בנו המקובלים האחרונים ז"ל דבריהם בשכל אנושי".

⁹⁹ שתי מקורות על אותה תקופה: א. באגרת רב האי גאון שצוטטה לעיל (הערות 78; 85) כותב בסיומה כי כבר בזמן הגאונים היו חלקם מנגדים לאפשרות עשיית נסים, כמו גם ראיית פלאות על ידי צדיקים וסיבת הדברים: לימוד חכמות חיצוניות (וממילא) אי קבלת יסוד הנבואה בזמנם: "ומר רב שמואל גאון ז"ל [הוא ר' שמואל בן חפני] וכיצא בו שהרבו לקרות בספרי נכרים אומרים אין המראות הללו נראות אלא לנביאים ולא יעשה נס אלא לנביא ומכחישין בכל מעשה שנאמר כי נעשה בו נס לצדיקים ואמרו כי אין זה הלכה. ואף במעשה של ר' עקיבא שצפה בהיכלות ומעשה ר' נחוניא בן הקנה ור' ישמעאל וכיצא בהן על כל

ארוכה בנודע ביהודה' וראה גם לקו"ש חכ"ח ע' 95. הוי אומר – את אחת ממסקנות הנו"ב שם ניתן לקבל, אך את שורש דבריו אין לקבל. ואכ"מ.

*להעיר כי תשובת הנו"ב הלזו נזכרת רבות בתורתו של משיח כדוגמא לכך שגדר ה'תשובה' של האדם מצד ב"ד היא לפי דעתם שלהם (ראה שיחת ש"פ עקב תשי"א (לקו"ש ח"ב ע' 624) – יישנה תשובה

בשכל והבנת האדם ולא רק בגילויים מלמעלה - דבר שבא לידי ביטוי בחסידות חב"ד, החל אצל נכדו הרוחני של הבעש"ט - אדמו"ר הזקן, אשר השביעי שלו סיים ומימש את מהות אותה 'עליית נשמה' בהחזרת הנבואה בשלימות ובגילוי משיח בתכלית ולכן על ידי ש'נפרסם לכל אנשי הדור שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל בחירה שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מכל אנשי הדור שיהיה . . . נביא הדור' (דבר מלכות שיחת ש"פ שופטים תנש"א), הרי ממילא כל תורת החסידות תתקבל ב'חוצה' ו'קאתי מר' - הוא 'נשיא תורת החסידות' (קונטרס בית רבינו שבבבל ס"ו) - הוא כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א.

אם נעצור לסיכום, נשוב לנקודת דברינו: עליית הנשמה של הבעל שם טוב בכלל, והעלייה להיכל משיח בפרט, היא הביטוי הראשוני ל'חזרת הנבואה' שעל ידה וממנה באים כל חידושי עבודת הבעל שם טוב (התפילה שלו עד כלות הנפש והדקדוק בנוסחה, גילוי תורת החסידות והמופתים) ועד לגילוי העיקרי: תפקידה של תורת החסידות - הבאת המשיח, שהרי חזרת הנבואה בזמן הבעל שם טוב היתה כבר שייכת יותר ל'הקדמת משיח' וכלשונו בשיחה "בזמן קרוב יותר לביאת משיח שוב פעם היתה חזרת הנבואה".

בגליון הבא נמשיך אי"ה לעסוק בתוכנה של האגרת לפיה ביאת משיח היא המשכת אותם גילויים נבואיים-אלוקיים - ה'מעיינ' - ב'חוצה' - כלומר

התורה' יתקשה לקבל את 'התורה'.

¹⁰¹ דוגמא אחת מיני רבים: ברשימת דברי ימי אדמו"ר הזקן (ספר התולדות אדה"ז ח"ב) כותב כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ביטויים מבהילים שכולם סובבים סביב השנאה ל'למעלה מדרך הטבע': "אבי ההיסטוריונים מר גרעטץ [הינריך (צבי הירש) גרץ] הכופר בקדושת התורה והמחלל את טוהר הנבואה מבטל את חכמת הקבלה והחסידות בביטול גמור וכצפועוני ישים את רעל ארבו בסם המות באותו המאמר הקצר על אדות הקבלה והחסידות . . . חבורו צרעת ממארה היא בחכמת ישראל". ומסיימים בטוב שכיום כבר חזרו בתשובה שלימה כפסק דינו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א - "כבר עשו תשובה".

הגר"א אודות קבלת האר"י שאינה כולה מפי אליהו (אגרות קודש שלו ע' פט) ושם: "ידוע לנו בבירור גמור שהגאון החסיד נ"י אינו מאמין בקבלת האר"י ז"ל בכללה שהיא כולה מפי אליהו ז"ל, רק מעט מזעיר מפי אליהו ז"ל והשאר מחכמתו הגדולה, ואין חיוב להאמין בה כו' . . . ולאיש אשר אלה לו, ואשר לו משפט הבחירה לבחור לו הטוב והישר מכל כתבי קודש הקדשים האר"י ז"ל, לאמר שמועה זו נאה והיא מפי אליהו ז"ל וזו אינה מפי אליהו ז"ל, מה נאמר ומה נדבר ומה נצטדק לפניו . . . רק המכריעים יהיו גדולי ישראל המפורסמים באמונת קבלת האר"י ז"ל בכללה, שהיא כולה מפי אליהו ז"ל, כחכמי הספרדים ודומיהם וכו'". כלומר: אי קבלת הדברים שהם כולם מלמעלה, מביאה את המחלוקת על יסודות האמונה של תורת החסידות ובכלל על דרכה של החסידות. באותיות אחרות: מי שלא מקבל את 'נותן

כל גליונות 'החיייל' בקליק אחד!

[HTTP://DID.LI/CHAYAL](http://did.li/chayal)

אימייל: [HACHAYAL@RASHLATZ.COM](mailto:hachayal@rashlatz.com)

לקבלת קישור ופרטים בוואצאפ: **051.2770.660**

החיייל - ליוצא למחמט בית דוד

נקודת מלכות

עוד עיקר 'החיייל' לכולם זה חוקי חסידים שיש להם חשיבות מיוחדת. חוקי חסידים הם חוקי חסידים על כבוד האלה באופן נלווה עם כבוד שייח' מייך ליישם את האלהות את חסידים שיש להם חשיבות מיוחדת. חוקי חסידים הם חוקי חסידים על כבוד האלה באופן נלווה עם כבוד שייח' מייך ליישם את האלהות את חסידים שיש להם חשיבות מיוחדת.

החיייל - ליוצא למחמט בית דוד

נקודת מלכות

עוד עיקר 'החיייל' לכולם זה חוקי חסידים שיש להם חשיבות מיוחדת. חוקי חסידים הם חוקי חסידים על כבוד האלה באופן נלווה עם כבוד שייח' מייך ליישם את האלהות את חסידים שיש להם חשיבות מיוחדת.

מאה ועשרים פעמים אמת!

- יו"ד שבט, י"א ניסן, כח ניסן וי"ב תמוז -

י' ניסן ב'תמ"ח. מיקום: ארץ מצרים!

יוסף בן 7 ועמיאל בן 5 צעדו לאיטם בשביל העפר המוליך מהדיר אל בקתת מגוריהם בארץ גושן, מושכים אחריהם גדי צעיר ועליז. "הוא בוודאי מתרגש שהוא הולך להיות קרבן שכזה עבור החג שציווה אותנו הבורא" אמר עמיאל. "האמת שגם אני מתרגש", אמר יוסף, "לחשוב

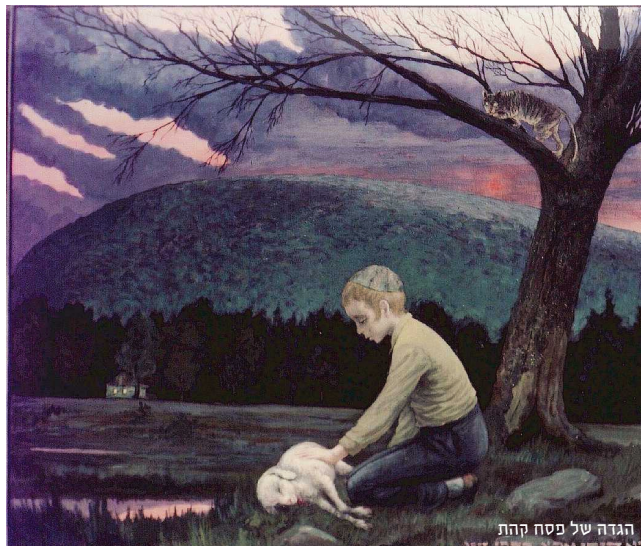
שמעבדים בזויים ושפלים נבחרנו להיות עם קדוש וממלכת כהנים למי שאמר והיה העולם, איזו זכות מיוחדת יש לנו!"

השניים לא הבחינו באוקפרא (בן בכור במצרית עתיקה) הנוגש, שבתקופה האחרונה הסתובב בעיקר בין בתי העברים מחשש שמא יפגעו בו המכות המגוונות שנחתו בזו

אחר זו על ראשי, בתי, ושדות המצרים, כנוגש היה נכנס ועושה בבקתות העברים כבתוך שלו, הוא היה בדרכו לתפוס איזו ארוחת צהריים חמה שבישלה לאה, אמם של השניים, כשלפתע הבחין בהם ומשהו עורר את זעמו, "באיזו זכות מושכים זאטוטים עבריים אלו את אלילם הנכבד והנערץ של המצרים?" חשב לעצמו, הוא המשיך לעקוב אחריהם עת הגיעו לביתם וזעמו גבר עוד יותר כאשר ראה מבעד לחלון את גדיאל אבי המשפחה לוקח מבניו את הגדי ובלי שמץ של כבוד ראוי קושר אותו למיטת הילדים כשחיוך

של שמחה על פניו.

דלת הבקתה חישבה להישבר מעוצמת חבטת הרגל העזה של אוקפרא, משפחת העברים עמדו לרגע מפוחדים, הילדים המבוהלים רצו להתחבא מאחורי הוריהם עת נבח הנוגש על אבי המשפחה: "עבדים שפלים, כיצד מעיזים אתם להתנהג בצורה כה משפילה ובזויה לאילינו השה המצרי?" גדיאל עמד שם שלו ורגוע, הוא פנה אל בנו הבכור בפניה: "ענה לו עמינדב".

יצירת מצרים מאת הצייר החסידי ר' זלמן קליינמן

הנער ניגש קדימה ובראש מורם ענה: "אלוקי העברים, בורא העולם אשר בחר בנו לעם ציוונו לקחת את אלילכם ולקושרו ארבעה ימים למיטה, מפני שבעוד ארבעה ימים תינתן

על מצרים המכה הקשה והאחרונה אשר אחריה נצא מעבדות ומהארץ הזו אל הארץ המובטחת, בלילה בו תבוא המכה אנו נשחט את אלילכם לקרבן לפני ה' להראות ולהוכיח שאין כאלוקינו מלך עוזר ומושיע". הנוגש המצרי שכבר ראה וחוהו יותר ממכה אחת שאל בחשש: "ומה אותה המכה הקשה עליה אתם מדברים?" הושע הקטן שעמד כל העת מאחורי הכירה ציץ בידענות: "מכת בכורות!" ועמינדב המשיך: "במכה זו כל בכורי מצריים ימותו", אוקפרא החוויר, ובלי עוד אומר ודברים אף רץ כל עוד נפשו בו אל

אחיו המצרים לבשר את אשר שמע בזה הרגע מהעבריים.

סיפור יפה, נכון! אבל כפי שחוזר הרבי שליט"א מה"מ באין ספור שיחות, מאמרים ואגרות קודש שלו - התורה היא נצחית ותורה מהווה הוראה לכל יהודי, בכל עת ובכל דור.

אז לפני שניגש להוראה בואו נהפוך כמה כרטיסי זיכרון וננסה לחבר פסיפס בדעת תחתון.

בכ"ח ניסן תנש"א, מלבד הזעזוע העמוק והפעולות

הרבות שעוררו דברי הרבי שליט"א מה"מ הושארה גם הוראה שלא תמיד שמים אליה לב, לפני השיחה המרעישת איש לא חשב שכ"ח ניסן הינו יום סגולה ומיוחד (ועובדה שהרבי עורר על כך) כפי שהרבי מרחיב בתחילת השיחה איך היום, התאריך, הפרשה, הספירה והשנה מציינים יום מיוחד כל כך שלכן נשאלת ממילא השאלה היתכן שמתאספים עשרה יהודים ביום זכאי שכזה ולא פועלים להביא את משיח בפועל, זה היה סתם עוד יום בלוח השנה העברי. אך

ב' דחול המועד פסח תשמ"ח בכניסה לשחרית

בעינים של הרבי זה נראה אחרת, אצל הרבי - וממילא אצלנו כחסידים - כל יום הוא יום זכאי ומיוחד וכל יום הוא היום שהכי ראוי לפעול בו את התגלות הגאולה האמיתית והשלימה. איך אפשר לחוש שזה יום זכאי בסתם עוד יום? בדיוק כפי שהרבי עשה בשיחה הנ"ל. לקחת את כל חלקי הפאזל המרכיבים את היום ולצלול לתורתו של משיח העוסקים בנושאים השייכים לחלקי הפאזל וכאן מגיעה העבודה שלנו לחבר את החלקים ולגלות את התמונה השלימה ואת העובדה שגם יום זה הינו יום זכאי.

אז נתחיל?

• השנה ציינו 72 שנים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א ביום יו"ד - י"א שבט.

• לרוב היו"ט הזה יוצא בסמיכות לפרשיות בא ובשלח.

• תוכן מאמרי באתי לגני כ"ב ומ"ב בהקשר לשנה שלנו תשפ"ב.

• השנה חגגנו את יום ההולדת ה 120 שנה של הרבי שליט"א מה"מ.

• שנת שמיטה, מעוברת ותמימות שבתמימות בספה"ע.

* וכמובן - חג הגאולה י"ב תמוז בפעם ה-95.

איך, בדעת תחתון כמובן, כל חלקי הפאזל הללו מובילים אותנו למעשה בפועל של "הורידה בארץ" היות שאנחנו דור השביעי וכל השביעין חביבין.

להתחיל מבראשית

אז נתחיל מבראשית (כפשוטו - הפסוק הראשון): כולנו יודעים, בזכות ובעקבות הרבי שליט"א, לדקלם את

הרש"י הראשון על התורה "אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ"החודש הזה לכם" שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית? משום "כח מעשיו הגיד לעמו, לתת להם נחלת גוים" שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם: כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה, ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו". בשבת ההכנה ליו"ד שבט - פרשת בא השנה, ישבתי וניסיתי לקשר בין הפרשה הראשונה בתורה בכח (החודש הזה לכם - פרשת

הנה"א ששם הם מסכימים שזה שייך לעם ישראל בהיותם אלו שקיבלו את התורה, טענתם היא על הגשמיות ועל ענייני הרשות ועד לג' קליפות הטמאות שישראל ע"י עבודתם וע"י תשובה כובשים ומעלים לקדושה, לכאורה טוענים האומות "נתנה להם", עניינים אלו לא שייכים לקדושה, ומדוע לוקחים זאת מהם, והתשובה היא אותה תשובה, כח מעשיו הגיד לעמו, כל הארץ של הקב"ה היא, אמת היא שישנם חלקים מסויימים שברצון ה' אינם שייכים לעם ישראל, אך ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו, ברגע שהקב"ה לקח את עם ישראל לעם, כל הבריאה כולל הכל נתון להעלאה לקדושה על ידי עם ישראל.

ותוכן זה ממשיך מיד לפרשה הבאה בה רואים בתחילה ש"בשלח פרעה את העם" המנגד עצמו הוא זה שעוזר ומסייע לעם ה' בכל המובנים, ושוב כשמגיעים לפני ים סוף מסתבר שהגלות עוד

לא סרה לגמרי מלב ישראל והעובדה היא שהיו שטענו, נתנה ראש ונשובה מצרימה, ועכ"ז ועל אף טענת מידת הדין שטענה הללו עובדי ע"ז והללו.. הקב"ה מעביר את ישראל ביבשה ומטביע את המצרים כי כבר בחר ה' בעמו וממילא ניתן להם נחלת גויים.

וגם אחרי קרי"ס כמובא בשיחה של הרבי על המילים 'ויסע'.

אז מהו אותו "כח מעשיו" שבגיננו עם ישראל בכל מצב נמצא על העליונה ובכוחו לפעול בגלוי שכל דבר בבריאה קיים רק עבור המטרה של דירה בתחתונים?

בא) לבין זו שבפועל (בראשית), וגיליתי שבשני הפרשיות ישנו מכנה משותף אחד - תוקף של עם ישראל כלפי אומות העולם!

בואו נצייר לעצמנו את הסיטואציה. עם ישראל בהיותם במצרים לא היה להם יחס כבני אנוש ובטח שלא כהעם הנבחר, המצרים נהגו בהם כעבדים נבזים ושפלים שאין להם שום מציאות ועצמאות משלהם, וגם כלפי עצמם הם חשו שמקומם הוא בתחתית המגף ליד הבוץ והרפש, וכמה שהיה להם קשה וכמה שהם היו רבים לא היה להם את האומץ להרים את הראש כלפי המצרים, ואף לאחר המכות וקבלת בשורת הגאולה הרי

שרק "חמושים יצאו מארץ מצרים" עם כל הפירושים בזה, כיון שהיה בליבם המצב וההרגשה של "לא היה נגאל" והגיונית זה מתקבל כיון שהגלות חדרה בהם לעומק כל כך עד מ"ט שערי טומאה. ולפתע בתוך כל הרגש הזה של

"שאהו בחיקך כאשר ישא האומן את הינק" סיום יחידות כללית כ"ה תשרי תש"נ עם הצעטלאך והפ"נים

תתי אדם בא שליח ה' משה רבינו ומצווה אותם בשם ה' לקחת את ציפור נפשם של המצרים - השה - לקרבן לה' ואם יבואו המצרים ויטענו אודות הנעשה, עליהם להשיב בלי פחד ובאומץ לב, נבחרנו לעם הנבחר, הדבר היקר ביותר שלכם, קיים בעולם אך ורק לשמש כקרבן לחג שנתן לנו הבורא! (כמופיע במטאפורה בתחילת הדברים).

ובעצם זו אותה סיטואציה המופיעה ברש"י הראשון, גם שם בטענה עם ישראל נמצא בשפל כלפי האומות - כבשתם, ליסטים אתם. ובצדק, שהרי כפי שמסביר הרבי שליט"א מה"מ בשיחות על רש"י זה טענתם אינה על הרוחניות, או על

במילים אחרות היות וכל מטרת התהוות כל העולמות הוא רק כי נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתון שאין תחתון למטה הימנו - עולם העשיה הגשמי, והיות שמי שמבצע את השליחות הזו הם עמ"י בהיותם בעוה"ז ומקיימים תומ"צ ופועלים להשכנת השכינה דא למטה לכן הם מקבלים כח בלתי מוגבל - אור אין סופי - לקיים את שליחותם בפועל ולגרום שאפילו מה שמנגד כביכול לקדושה יכיר ויזעק השם הוא האלוקים!

משנת ה'ע"ב ל'נאה ועשרים'

אך כדי לחוש בכוח זה, ולהצליח ליישמו בפועל

ממש אין זה כי אם על ידי התקשרות לנשיא הדור.

וזה מתבטא ברמז בציון 72 שנה לנשיאות הרבי שליט"א מה"מ, מספר זה מרמז על שם ע"ב שעניינו הוא שם הוי"ה במילוי יודיים שהוא כנגד עולם העקודים

שבו כל האורות נמצאים יחד באותו כלי בלי חילוק מכח הביטול של שם זה, ובנפש מרמז שם זה על בחינת היחידה - איתן שבנפש כמוסבר באריכות בספרי חסידות, ולגבינו, מה שיכול לגרום שנוכל לאחד את כל האורות (כולל נהורא אוכמא - ניצוצות הקדושה שמתחבאים במקומות רחוקים מאלוקות עד שמנגדים לאלוקות) בכלי אחד - דירה לו ית' בתחתונים, זה בכח תוקף הביטול ומסירות הנפש שלנו לנשיא הדור שהוא היחידה שבדור.

ובהמשך ישיר מגיעים לנקודה העיקרית - יום ההולדת של נשיא הדור שאי לאו האי יומא וכו'.. יום י"א בניסן בכללות מורה על דרגת אנת הוא חד ולא בחושבן נקודת יחידה העצמית שמתגלה

התשובה לשאלה זו מופיעה בהרחבה במאמרי באתי לגני שלמדנו השנה המבארים את אות יב במאמר ה'פריערדיקער-רעבע'.

במאמרים מסביר הרבי בהרחבה על קטע מהפיסקה אותה אומרים ברגע הכי קדוש ונעלה בשנה - תפילת נעילה - 'ואוצרך הטוב לנו תפתח'.

אחרי שבמאמרים שנלמדו אשתקד הוסבר על כך שעמ"י בעת יציאת מצרים נקראו צבאות ה' כיון שהאיר בהם שם צבאות, ושהמלך בשביל לנצח את המלחמה הוא מבזבז את כל האוצרות

ונותן אותם לפקודי החיל, השנה מתמקדים המאמרים לבאר מהו האוצר היקר אותו מבזבז המלך, ומבאר שהמיוחד באור אין סוף הוא שהאור עצמו הוא אין סופי למרות היותו מוגבל, מכיון שהוא קשור ומאוחד במאור

י"א ניסן תשמ"ט בחלוקת 2 דולר לילדי חדר אהלי תורה שלמדו משניות כמתנת יום הולדת

בצורה מוחלטת, ומכיון שהוא אינסופי הרי כל מה שמשתלשל ממנו קיים בו הבל"ג. מתחיל מלפנה"צ, וגם לאחר הצמצום, ואף לאחר שנאצלו הספירות לעשר דוקא ולא רק ע"ס הגנוזות אלא אף באצילות, וגם בבי"ע קיים הבל"ג עד בעולם העשיה ממש ועד לעבודת האדם, ומביא הוכחות לכך שבכל ההשתלשלות קיים בל"ג, ומסיים שזהו רק הסבר סיום הפסקא המובאת בתקו"ז: אוא"ס למטה מטה עד אין תכלית" שממנה נלמד במאמרים הבאים את תחילת הפסקא: "אוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ" ושזהו האוצר שנותן מלך המלכים לפקודי החיל הם נשמות ישראל, כיון שהם אלו שמנצחים המלחמה ופועלים את הדירה לו ית' בתחתונים.

הרי שאם נתבונן יש לנו השנה את ג' השלמויות דעש"ן - עולם שנה נפש.

עולם - שלימות דשנת השמיטה - ובשנה השביעית שבת להוי' - מה היה העולם חסר, מנוחה, באת שבת באת מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה.

שנה - שלימות דשנת העיבור ועוד שערב פסח חל בע"ש שאז מתחילים ספירת העומר במוצאי שבת ואזי השבועות הם תמימות שבתמימות.

נפש - שלימות בחיי הנשיא היות שהנשיא הגיע לשלמות הרי שגם העם הגיע לשלמות כי אין מלך בלא עם.

ואם נאמר: אין הכי נמי מצד האמת כפי שהיא ב'רמזים' ופסוקי התורה והמאמרים, הכל יציב

ונכון ואפילו 'יפה', אך המציאות החומרית של דעת תחתון שכולנו שרויים באיזה 'שפל ארקא' של אותו אחד 'חכמינו כינו אותו בכל כינויי הגנאי האפשריים ובעיקר כינוי הגנאי הבוטה במיוחד: מלאך המוות! היפך חיים נצחיים! אותו 'קלוגינקער' שמחדיר

מתועדים על אמת. 770, ה'תשע"ג

לנו בראש שלאחרי החתונה 'איז אנדערש' נגמרו חיי החיים בתומכי תמימים!

על כך בא 'חג הגאולה' בפעם התשעים וחמש און שרייעט: לא אותי בלבד גאל הקב"ה! אפילו רק מי ש'מכונה' 'תמים' על שם שנכנס בשיעור א' לחודש אלול ואחר כך כבר 'שכח עצמו' כ'תמים' - גם הוא יכול וצריך שהמאמרים, הרמזים והשיחות שהבאנו עד כה יחללו בו בתוך 'תא המאסר' של מיצר הקלוגינקער - גם שם כתב כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מאמרים על... נייר של הסיגריה! לחרוט על חיי היום יום שלנו את כל הרמזים האמורים לעיל.

אם כך ברור שאנו נמצאים בשנה שמלך המשיח

אצל יהודי וגורמת ששום דבר בעולם לא יתפוס אצלו מקום ויפריע לו בעבודתו כמובא בשיחת אור לי"א ניסן תשמ"ט שיום העשירי בניסן מורה על השלמות של כל סדר ההשתלשלות שעם היות בו עניינים נעלים הרי הוא מוגבל ובעבודת האדם זוהי עבודתו של יהודי בגדרי העולם, אך י"א מורה על בלי גבול שלמעלה מכל סדר ההשתלשלות לגמרי ובעבודת האדם זוהי עבודת היהודי מצד עצם מציאותו שהיא בלי גבול מצד ההתקשרות שלו לבורא עולם ומנהיגו.

ובפרט השנה בה הנשיא הגיע לשלימות ד'120 שנה וע"י כך גם אנו נכנסנו לאותה שלימות שהרי הנשיא הוא הכל, ממילא הנדרש מאיתנו כחסידים הוא להתעלות לשלימות הנ"ל ולהתקשר לנשיא בכל המהות והכוחות וע"י מקבלים את

הכח מעשיו, מגלים את נקודת היחידה שכל מטרתה היא רק 'ליחדך' וע"י סרים כל המניעות ועיכובים לקיים את השליחות דדירה לו ית' בתחתונים!

כל זה מתבהר עוד יותר לאור מה שאומר הרבי שליט"א מה"מ על פרק קכ"א

בתהלים בשיחת כ' מרחשוון תשמ"א.

הרבי מביא שם טענה, שלכאורה כיצד אפשר לבקש מיהודי להיות בשמחה בזמן בו החושך יכסה ארץ כמו שקורה בזמן הגלות? והמענה על כך הוא שיהודי יודע בפשטות שמאין יבוא עזרי - מהבחינה של אין מזל לישראל יבוא עזרי, כיון שהם קשורים לעצמות ומהות ממש, וברגע שיהודי רק מחליט לעבוד באופן הזה הרי שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ונעשה יתרון האור מן החושך ויתרון השמחה מן החושך (וגם כאן מזכיר הרבי את המשפט 'ואוצרך הטוב לנו תפתח' אם כי בהבנה אחרת - שהעזר לא ישאר ברקיע השביעי או בבחינת מזל שבנשמה אלא בטוב הנראה והנגלה).

מיהודה, ומסביר שהמלכות נקנית ב30 מעלות והרי שלימות המלכות היא של מלך המשיח. אך כאמור דורשים ותובעים: אוצרך הטוב לנו תפתח!

אז חסידים, עלינו להפנים שאנו חיים בעידן גאולתי, וזה שחושך יכסה ארץ לרגע כמימרא אין זה אלא בכדי שיהיה מכך יתרון האור הכי גדול דווקא מן החושך.

ולנצל את הכוחות הרבים שהושקעו בכל אחד מאיתנו כדי לפעול בפועל את הנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם תיכף ומיד ממש נאו! יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.

נגלה בו, בלשון עבר, ובפרט לאור מה שמביא הרבי בשיחה דכ' במרחשון הנ"ל אודות השוני בין מזמור קכ"א שתחילתו 'שיר למעלות' לשאר 'שיר המעלות' המתחילים בה'.

א. ילקוט שמעוני כותב: שמזמור זה קאי על מלך המשיח.

ב. מדרש תהילים כותב: דוד אמר שיר למעלות - משנתת עלינו מעלה זו אין אנו יורדין, משיושיענו ממלכות עשו שוב אין אנו יורדין עוד לשעבוד מלכות, שאחרי כל הגאולות היו גלויות אבל עכשיו מגיעים לגאולה שאין אחריה גלות.

ג. החיד"א: מוסיף על הילקוט שמעוני, ה' מרמזת ל' מעלות שיש במלך המשיח שבא

על הסדרים, מקיימים מצוות בהידור, מתעסקים ב'עבודת התפילה', מפיצים את המעיינות, מצייתים להוראות ההנהלה, מתנהגים באהבת ישראל, לומדים עניני גאומ"ש וכו' וכו' - כל מה שהרבי מלך המשיח דורש מהתמימים. ואז כשאנחנו לומדים דבר מלכות אנחנו מפנימים את המסרים, אנחנו מתחילים לחיות משיח, אנחנו נעמדים במעמד ומצב ורגש של גאולה, אנחנו מקבלים פני משיח צדקנו - מתמסרים אל הרבי שליט"א בתור מלך המשיח, אנחנו סוחפים אחרינו את כל העולם, שכל יושבי תבל יתמסרו אל הרבי שליט"א כמלך המשיח, ובמילים פשוטות - נותנים לרבי מלך המשיח לדבר איתנו!

תמימים, אנו עמוק כבר בתוך מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א! זה הזמן להביא אליו את עצמנו ואת כל העולם, שכולם יתמסרו אליו בתור מלך המשיח, שכולם יהיו שלו, ורק שלו!

ואז נעמוד כולנו יחדיו במעמד הנשגב של ההתגלות, כל יושבי תבל יהיו שם - יתמסרו מכל וכל אל הרבי שליט"א כמלך המשיח, ואז לא רק ש'ידברו' אלא יכריזו את ההכרזה שתשמע מקצה העולם ועד קצהו ובכל סדר ההשתלשלות - ובלשון הרב גינזבורג ע"ה: ועד שכל העולם יכריז: "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!"

המשך מעמוד 41 <<<

ואם זה יהיה סתם ניס סתמי בזאל על ענינים של מה בכך. חייבים לנתק כל קשר לכל מכשיר או כל ענין אחר שמסיח לנו את הדעת מהנקודה, שלוקח לנו את התענוג, הרצון, המוחין, המדות, המחשבה, הדיבור והמעשה לכיוון אחר לגמרי. חייבים לקלוט ששמירת העיניים, האוזניים וכו' זה דבר הכרחי כדי שמהו אלוקי יוכל לדבר לנו ללב, שלרבי מלך המשיח יהיה עם מי לדבר, אחרת הכל סתום, פשוט אין מעבר.

עד כאן ב"סור מרע". ובקו ה"עשה טוב" אני חושב שיש מגוון של ענינים בעבודת ה' שיכולים להבעיר לנו את הלב ולסחוף אותנו אל אלוקות, אל הרבי מלך המשיח. הנה קצת דוגמאות: וידאו של הרבי מלך המשיח, קריאת יומנים, סיפור חסידי, ניגון חסידי, התוועדויות, ריקודים, 'עבודת התפילה', לימוד בשופי של חסידות, לימוד החלקים הראשונים של הלקו"ש (א, ב, ג, ד), לימוד מאמרים, שיחות ומכתבים של כ"ק אדמו"ר הרי"צ וכדו'. כל אחד לפי שיעורא דיליה ולפי תכונות נפשו וכמובן על פי הוראת המשפיע שלו.

ואז אט אט והרבי מלך המשיח מתחיל לחלחל לנו ללב, אנחנו מחפשים כל הזמן מה הרבי מלך המשיח רוצה מאיתנו עכשיו, זה ממלא את כולנו, ואנחנו מיישמים את הרצון עם כל המרץ והחיות, לומדים נגלה, לומדים חסידות, שומרים

שיהיה עם מי לדבר!

הת' שלום דובער שיחי' גנדל
מבוגרי הישיבה

תל אביב פשקווילים ובהם קול קורא שתוכנו הוא שהרבי שליט"א הוא מלך המשיח, ולאחר שקיבל הוראה מהרבי מלך המשיח לאסוף את הפשקווילים בחזרה הוא ביצע זאת מיד, פשוט כיתת את רגליו ואסף את הכל. איזו התבטלות, איזו התמסרות, חסיד שהרבי מלך המשיח יכול לדבר איתו! (מיותר לציין אשר היום "נשתנו העיתים" ולא רק ש"מותר ומצוה לגלות זאת החכמה" אלא שהרבי מלך המשיח מתבטא על כך שזוהי "השליחות היחידה שנותרה" - לקבל את פני הרבי שליט"א כמלך המשיח. ואכ"מ).

תמימים, חייבים שיהיה לרבי מלך המשיח עם מי לדבר. לא שייך שאנחנו מבינים שלרבי מלך המשיח יש משהו שמאוד חשוב לו שיתבצע ואנחנו לא נהיה שם בשבילו, זה פשוט לא שייך! אחי ר' בנימין שי' גנדל (משפיע בישיבת חח"ל צפת קטנה) סיפר פעם בהתוועדות - שהקרנו פעם בישיבה לפני שבועות שיחה שהרבי מלך המשיח מדבר בה חזק על הנושא של רישום ילדים לאות בספר התורה של ילדי ישראל, היה זה בליל שישי, הרבי מלך המשיח

דיבר כ"כ חזק עד שהוא לא היה יכול להישאר אדיש ולמחרת הוא יצא למבצעים הקבועים של יום שישי יחד עם טפסים של רישום לאות בספר התורה ורשם ילדים. איך אפשר אחרת?! הרי הרבי מלך המשיח דיבר על כך כ"כ חזק רק אתמול בלילה! שלרבי מלך המשיח יהיה עם מי לדבר..

גם אם אנחנו מגושמים מידי ולא תמיד מצליחים להרגיש שהענינים של הרבי מלך המשיח מוכרחים להתבצע ויהי מה - עכ"פ חייבים שההרגש הזה יונח אצלנו לפחות מידי פעם, פעם בחודש, פעם בחצי שנה, פעם בשנה, כל אחד לפי ענינו. ע"ד

ידוע כי בחלק מהיחידויות להם זכה החסיד הנודע ר' שניאור זלמן גוראריה ע"ה היה הרבי מלך המשיח שליט"א כביכול מבכה ומתלונן בפניו על המצב. למשל שהחסידים לא לומדים מספיק ברצינות את הליקוטים היוצאים מידי שבוע או שלאף אחד לא אכפת באמת מהמבצעים וכדו'. דברים נוראים שהאוזן אינה יכולה לשמוע.

באחת מהיחידויות הללו בעוד הרבי מלך המשיח מתלונן על ענין מסוים הרבי מלך המשיח התבטא במשפט שבא כביכול כנחמה, וזה היה הלשון בערך: "אז יש לי את גרשון מענדל שנסע מעבר לים..". והרבי מלך המשיח המשיך הלאה בתלונות כמקודם.

אלו מילים אדירות. הרבי מלך המשיח מעיד על חסיד שהוא מסור אליו, שכשהוא מבין שהרבי מלך המשיח רוצה ממנו משהו הוא פשוט מיישם אותו, בלי שום חשבונות, גם כשזה כולל הפרדות גשמית מהרבי מלך המשיח, מהחסידים, מהמשפחה ועוד המון קשיים המלווים כל שליח מתחיל, ק"ו שליח שיצא לשליחות לפני שהמושג היה מוכר, לפני

שהמפעל קיבל איזו הכרה או תמיכה כל-שהיא. כמו נחשון שקפץ לים בלי לחשוב פעמיים, בלי לשקול מה יהיו התוצאות.

על חסיד כזה הרבי מלך המשיח מתבטא: "יש ליי". כזה חסיד המתמסר ללא גבולות הוא פשוט "של הרבי". הרבי מלך המשיח יכול 'לשחק' איתו, מה שהוא יגיד הוא פשוט יעשה. חסיד העונה על ההגדרה - 'יש עם מי לדבר'!

כולם מכירים את המעשה שאירע עם ר' אברהם פריז ע"ה שפירז מתוך מסוק על רחובות העיר

א' דראש חודש תמוז תש"א - בסיום תפילת מוסף בבית משיח

ל'אידיאולוגיה', ונחפש עכ"פ לדעת מה הרבי מלך המשיח רוצה שנעשה, והרי הכל כתוב במאמרים, בשיחות ובמכתבים, והרבי מלך המשיח קבע שיש "עשה לך רב" וכו'. וכל זה הוא פשוט..

זכורה לי התוועדות בשנת ה'קבוצה' עם הרב יהודה שי' ליפסקער (משפיע בישיבת חח"ל צפת גדולה) שהתוועד על הנושא האמור, נושא שלכאורה הוא פשוט וברור לכולם, אבל דווקא בגלל שהוא כאילו כ"כ פשוט אנחנו כמעט ואף פעם לא עוצרים לשניה לחשוב עליו קצת ברצינות ולנסות לראות איך מיישמים אותו בפועל. וכך הוא אמר:

"תמימים, חייבים לעשות מה שהרבי רוצה! וגם אם קשה אז לפחות לדעת מה הרבי רוצה! פשוט לפתוח את השיחות כדי לדעת מה הרבי רוצה מאיתנו! חייבים שיהיה אכפת לנו מהרצון של הרבי! קשה ליישם? אז לפחות לדעת! מילים פשוטות אבל הצורה בה הם נאמרו, הפשטות, התמימות, הרצינות והאמת שהיתה טבועה בכל מילה - השאירו עלי רושם עמוק!

הכל כדי שלרבי מלך המשיח יהיה עם מי לדבר!

אז איך מסירים את טמטום המוח והלב ופותחים לרבי מלך המשיח נתיב ישיר ללב שלנו - שיהיה לו עם מי לדבר?

לפי ענ"ד אני חושב שכל בר-דעת מבין לבד שא"א להתמקד בענין אחד כשהראש מונח ועסוק בענין אחר, ק"ו בענין הפוך, ק"ו אם לא רק הראש מונח שם אלא גם רגש הלב ועד ל-ג' הלבושים - מחשבה, דיבור ומעשה.

לא שייך שהראש והלב יהיו מונחים באכפתיות למה שהרבי מלך המשיח רוצה כשהם מוסתים לענין אחר, אם זה יהיה ח"ו סרטים, אם זה יהיה שמיעת החדשות ברדיו, אם זה יהיה קוי נייס חרדי

המשך בעמוד 39 <<<

מה שהרבי מלך המשיח אומר בד"ה "לא תהיה משכלה" שחייבים שתהיה עכ"פ פעם בשנה בתחילת העבודה איזו 'הזזה עצמית', איזו הרגשה שאנחנו מוכנים לתת לרבי מלך המשיח את כל החיים שלנו, שרק ידרוש ואנחנו נבצע, וזה יתן את הכח לעבודה ולהתמודדות היום יומית.

פעם ישבתי בהתוועדות של ר' ישראל גרינברג ב7707 בליל כ"ט אלול - יום הולדתו של כ"ק אדמו"ר הצ"צ וער"ה. בחלק ניכר מההתוועדות הוא תיאר זכרונות ממעמד התקיעות של הרבי מלך המשיח, זכרונות המציפות את הלב בתשוקה

עזה לראות שוב את מלכנו משיחנו שליט"א תוקע "בשופר גדול לחרותינו". הוא גם תיאר בין השאר את הרגשות האישיות שלו בעת התקיעות וכך הוא אמר: הרגשתי שאני רוצה לתפוס את הלב שלי, להוציא אותו מהמקום, לגשת אל הרבי, להניח את הלב בידי הק' ולומר לו: "רעבע. תעשה עם זה מה שאתה רוצה!"

חייבים את ההרגשה הזאת מידי פעם. חייבים! כדי שלרבי מלך המשיח יהיה עם מי לדבר..

וגם אם קשה לנו לקיים את הרצון העליון חייבים עכ"פ לדעת מה הרבי מלך המשיח רוצה. זה מוכיח על אכפתיות מסויימת, אנחנו

לא עובדים על עצמנו, אנחנו מחפשים לדעת מהו הרצון העליון כפי שהוא בטהרתו. קשה ליישם? זה טבעי, אבל במשך הזמן נעבוד על עצמנו עד שנצליח להיות מסורים לגמרי לרבי מלך המשיח ובפועל ממש. ובטוח שנצליח להגיע לשם, שהרי אם הרבי מלך המשיח מבקש משהו הרי "איני מבקש אלא לפי כוחן", השאלה היא האם נסכים וכמה - להשקיע ולעבוד על עצמנו כדי להגיע לשם, אבל אם נשקיע הרי הובטחנו "יגעתי ומצאתי תאמין". מה שבטוח שלא נהפוך 'חולשה'

תנים בשליחות היחידה בבין הזמנים. יהודס עם ילדי ישראל

ברוך הבא מלך המשיח

הת' מנחם מענדל שי' קיד'נר

אך לפני זה אקדים בסיפור קטן שיעזור להמחיש ולהבהיר לנו את הנקודה.

הרכבת נוסעת לאיטה על הפסים, באחד הקרונות היותר 'מטופחים' יושב לו לבדו החסיד ר' שמואל גוראריה.. יושב הוא בניחותא, עם הפיג'מה, כשבגדו העליון מונח לצידו, לא דבר זר הוא אצלו, זהו מנהגו משכבר הימים. שוכר הוא קרון שלם כדרכם של העשירים, ומתהלך בו עם הפיג'מה בלבד.

אדמו"ר הרש"ב היה לעיתים תכופות נוסע ברכבת

לצורך עסקנות הכלל, באחת הפעמים שרצה לנסוע, כל קרונות הרכבת היו תפוסים, ולאידך 'הרבי' חייב לעלות על הרכבת, וזאת הרי גם הפקידים הגויים מבינים, לאחר כמה רגעים של מבוכה ונסיון למציאת פתרון, ניגש אחד הפקידים אל הרבי, ועדכן אותו שממש במקרה.. (הוא עדיין לא שמע על השגחה פרטית..)

כעת ממש נוסע אחד מחסידיו ברכבת עם קרון שלם פנוי, ודאי שהחסיד יסכים שהרבי בכבודו ובעצמו יתארח בקרונו.. ואת ההמשך אתם בטח משערים לבד, הרבי נכנס, כשבינתיים החסיד שקוע בשרעפיו, עם פיג'מה, קולט שזה הרבי בפתח, תפס את עצמו וקפץ מהחלון (מזל, שהרכבת היתה עדין בתחנה..)

לנו כחסידים צריך שיהיה לנו ברור, שברוך הבא, זה ברוך הבא, וכמו לדוגמא כשמגיע אורח מיוחד מחו"ל אז "כשאנחנו מדביקים את השלט שכתוב עליו ברוך הבא על 'דלת ביתנו', אז כמובן שהבית כולו מבריק, ומצוחצח לקבל את פני האורח.. כן הוא ולהבדיל אלף אלפי הבדלות. שמדברים על

"והנה בעוד שבוע, תצא השיירה הגדולה - שיירת הטנקים לקבלת פני משיח צדקנו, ואני אישית אצטרף לעמוד בראש השיירה, בדרך לירושלים. אבל לא לבד, אלא אתכם יחד עם כל ישראל, נצא לקבל פני משיח צדקנו". מילים אלו אמר ראש עיריית אריאל דאז וחבר הכנסת מר רון נחמן (ע"ה), במהלך נאומו בחגיגת "ט כסלו המרכזית בכפר חב"ד בשנת תשנ"ג. ואכן, ברגע האמת כשהגיעה השיירה לירושלים, קיים הוא את הבטחתו וליווה את השיירה בדרכה.

כן, בין החסידים היה ברור לכולם שהרבי הוא 'המלך המשיח' מאז ומקדם, וכבר עוד הרבה לפני חנוכה תשנ"ג, ב-770 בית משיח החסידים שרו לפני הרבי שליט"א את הניגון 'יחי אדונינו.. מלך המשיח.. לעולם ועד', והרבי עודדו בכל הכוח.

התפנית שהתרחשה בחג החנוכה ה'תשנ"ג, היתה בשיירת הטנקים לקבלת פני משיח צדקנו כשסיסמת הקמפיין היתה 'ברוך הבא מלך המשיח' כשאז הטלת אור הזרקורים היתה לדמותו של הרבי שליט"א - משיח צדקנו.. שבזכות זה רבבות מתושבי ארץ ישראל, התוודעו לעובדה. ש'המלך המשיח' זה לא איזה משהו או מישהו רוחני ערטילאי, אגדה מהלכת, אלא זה הרבי של חסידי חב"ד שהוא בעצם הרבי של כולם, 'הרבי שליט"א מליובאוויטש' שחי בגשמיות כפשוטו ממש.

אך, לא באתי הנה לספר את העובדות, כי הלא המה כבר כתובים בספר 'ימי בשורה' (הוצאה הא'), אלא למעשה בפועל באתי.

תמונה נדירה מפורים שנת תשנ"ג. מלך המשיח יושב מול כרזת 'ברוך הבא מלך המשיח'.

מלך המשיח שיחי' לעולם ועד..

זהו זה חסידים, 'השלטים כבר הודבקו' (כמובן שצריך להדביק עוד ועוד, עד להתגלות המושלמת), אך מה איתנו האם אנחנו, כבר חיים בעידן הזה, בעבודת ה' האישית שלנו, כמו שהרבי שליט"א מלך המשיח דורש ותובע מאיתנו 'לחיות בהזמן דימות

המשיח', האם ברגע האמת, נוכל להצדיע לרבי שליט"א ולומר 'רעבע עשינו את שליחותך' או שמא נצטרך להטות את מבטנו כלפי מטה כשהפיג'מה עלינו.. הבחירה בידיים שלנו.. לחיים מלך המשיח.. שנזכה נאו ממש לראות אותך בגאולה האמיתית והשלימה.

מה יהיה בגאולה?

הת' לוי יצחק שי' שיינר

אז בואו נראה איך היום אנו חיים עם גאולה עם 'היחידה' עם ה'מלכא'.

לצערנו ל'תמימים' יש איזה 'קטע' עם הלשון... לדבר הרבה ול'נייעס' בשפת התמימים. אז הנה איך מחדירים שם את ה'יחידה':

ישנו סיפור קטן שנזכרתי בו לאחרונה, שממש מזכיר נקודה זו, מעשה במלך אחד, שמינה לראש השרים בממלכתו 'יהודי', אותו שר היה חכם ופיקח, שעצותיו

תרמו רבות להתפתחות ושגשוג הממלכה, וכמובן שהמלך מאד העריץ אותו.

באחד הימים בעודם מטיילים ברחבי השוק העירוני, יצא מפתח אחד החנויות 'חצוף אחד' והתחיל לשיר ולזמר מנגינות נגד 'השר היהודי' בעיני המלך זה לא מצא חן, והוא ציווה לשרו לחתוך לאותו 'חצוף' את הלשון...

לאחרי תקופה, יצאו שוב לטיול באותו המקום, וגם הפעם ניגש 'אותו אחד' והתחיל לשיר כל מיני דברים, כשהמלך ראה זאת הוא ניגש אל השר היהודי בפליאה: הרי אמרתי לך לחתוך את ראשו ?

היהודי הסתכל עליו בעיניים ואמר, כבוד המלך, אמנם גם הפעם הוא מזמר, אבל האזן והקשב להלל ולתשבחות היוצאים מפיו, כן, השפעת עלי ובמקום לחתוך לו את הלשון, הפכתי לו את הלשון ללשון חיובית ונקיה.. ואנן נענה אבתריה.

עם שלשה מאמרים תמימים חיים בכל הקשור ל'מה יהיה בגאולה'. קודם כל עם 'קונטרס ענינה של תורת החסידות' שם נאמר כי כל הענינים הנפלאים שיהיו הם לא ה'נקודה'. ה'נקודה' היא 'יחידה'. אז אכן יהיו שינויים, אבל - כמו שמשפיעים אומרים בהתוועדויות - 'לא זה הענין'. ויש את מה שאנו לומדים ב'דבר מלכות' אחרי קדושים' על 'עולם כמנהגו נוהג' ואין מה 'להבהל' - הכל רק 'שתחרר' [דבר מלכות' זה הוא

כמו המשך לשיחות ה'שתי תקופות בימות המשיח', אבל יש את ה'אנא נסיב מלכא' שאצלנו העיקר זה רק ה'מלכא' שבגאולה, הלא הוא כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א.

אז ככה זה יהיה:

הכל ישאר, אבל כל הדברים שעד אז היו רעים, גלותיים, יתגלו ונראה את הטוב שבהם את האלקות שבהם, וכן הדברים

שבזמן הגלות השימוש בהם היה לדברים שליליים כגון חרבות וכדומה אז הם ישמשו לדברים טובים כמו שאומר היעוד המפורסם 'וכתתו חרבותם לאתים', לא יהיה מציאות של רע, בהכל נראה רק חיובי וטוב. מה המשמעות 'חיובי וטוב'? נראה את ה'יחידה', נראה את ה'מלכא'

והאמת, שכבר עכשיו הרבי שליט"א מלך המשיח מצפה ודורש מאיתנו להתחיל לחיות בעידן הזה, לראות בכל דבר 'גאולה', ע"י העיסוק והלימוד בתורת הגאולה - עניני משיח וגאולה.

תמימים עושים רק מה שהרבי מלך המשיח שליט"א רוצה. הפעילות היחידה בקיץ

'התרחק מן הספק'

הת' מנחם יעקב פינטו

כדאי לגייר אותם אפילו בדיעבד.

הארמון לרבי שליט"א מה"מ - לכאורה אם נציג את הדבר באור טיפה שונה, לדוגמה בלי שליט"א או מה"מ הדבר לא יפחיד אנשים ויהפוך לענין כלל חבדי ויותר אנשים ירתמו לענין.

העמידה המתרפסת הזאת פוגשת אותנו בכל נושא בכלל ובפרט שהרבי שליט"א מה"מ מדבר עליו, אבל יש נושא מיוחד שבו הרבי שליט"א

מה"מ מדבר על זה בלי סוף - שלמות ארץ ישראל הרבי שליט"א מה"מ מדגיש שוב ושוב שעמידה מתרפסת מזמינה לחצים חדשים. ויתורים מביאים ויתורים חדשים, ואפילו ויתורים שבמאה אחוז אמורים להביא לשלום או לרווחים של באין ערוך אסורים בעצם. למרות שלכאורה רק

אם נאמר לעולם שאנחנו מסכימים שהארץ שייכת לערבים או שאנחנו כן נסכים להסכם מסוים הלחץ ירד. נתקלנו בזה במלחמת יום כיפור, שבגלל 'מה יגידו' לא פתחנו במלחמה ונהרגו לחינם 3500 ואח"כ לא רק שזה לא עזר אלה זה הביא להסכמי קעמפ דיוד וכן הלאה (מלבד העובדה שכשאנשים רואים מישהו שמנסה לקדם משהו ולא עומד עד הסוף מאחורי מה שהוא אומר, הם לא לוקחים ברצינות את דבריו ומלבד זה שאנשים מעריכים עוצמה)

ומי שחושב שבשביל שיקבלו את דבריו לא כדאי שהוא יזכיר את ענין המשיחיות, אז מה יקרה שהוא יצטרך להסביר ענינים בהלכות שבת לחבורה של שמאלנים אז הוא לא יגיד להם על סקילה? (כי זה

לפעמים אנחנו נכנסים לפלונטר פנימי עד כמה אנחנו צריכים להציג את האמת כפי שאנחנו באמת מחזיקים בה בתוכנו?!

נתקלתי בדבר בכמה הזדמנויות כשאדם ניגש אליך ושואל שאלה/קושיה על חב"ד בכלל ועל המאמינים בפרט באלף נושאים כמו משיח, יחס הרבי שליט"א מה"מ לציונות, שלמות הארץ, פאה, שואה, וכו' וכו' לפעמים קשה לומר את כל האמת כשאתה יודע שלא דווקא שהיא תתקבל..

נתמקד בכמה דוגמאות שצפו לאחרונה.

משיח ברחוב - אם נגיע ליהודי ברחוב לצורך הענין חרדי /מזרחניק ונגיד לו משיח נאו לכאורה זה יבהיל וירחק אותו אבל אם נדבר קודם על ענינים ארציים לכאורה זה לא

יפגע במטרה הסופית לקרב אותו לחב"ד כי בלאו הכי נגיע לדיבור בעניני גאומ"ש אז למה עכשיו להדליק אותו? (על הנושא הזה, הרבי שליט"א מה"מ דיבר מפורשות "שאדם נורמלי" וכו' שיחת ש"פ צו ה'תשמ"ה).

חי וקיים - לכאורה רק אם נגיד הרבי היה, הרבי עשה, ואפילו הרבי אמר. (עפ"ל) הדברים פחות יצרמו באוזן ויכול להיות שהשומע יקבל זאת יותר.

גיור כהלכה - לכאורה רק אם נסכים לגיור של בדיעבד (כגון גיור של רבני ערים). לאנשים שבאמת רוצים להיות יהודים ברמה כזאת או אחרת לא תהיה התלבטות האם לגשת לבית דין אורתודוקסי או ח"ו רפורמי ולכאורה אם הם גם ככה יכנסו לעם ישראל ויתחתנו עם יהודיות אולי

תמימים במבצעים בחוצות מנהטן קיץ תשל"ו. בתמונה הרה"ח ירחמיאל רוך, נ"נ בגירסא בישיבה

לא הומאני והם לא יקבלו כלום...)

[וכהערת שולים- מישהו באחת ההתוועדויות האחרונות קם ואמר שדיבור רב על הארמון ממאיס עליו את הנושא. (והוא הוסיף עוד כמה טענות שטותיות, ואין המקום...) זה טענה מטופשת ואיוולת כי הרבי יכול לדבר על נושא אחד כמה וכמה וכמה התוועדויות וח"ו לומר שזה ממאיס, ותפלה לא נמאס? לאכול לא נמאס? וגם לעניות דעתי מי ש'נמאס' עליו דברים בקדושה זה רק בגלל שהוא 'לא אהב' את זה מלכתחילה והראיה שיש דברים שאפשר לדוש בהם בלי סוף והם לא נמאסים...].

והאמת כי כשמתבוננים השאלה הזו נוגעת בכל פרטי חיינו. האם להגיד ל'בהמית' את כל האמת, או להגיע עם ה'בהמית' וה'שכלית' להבנות והסכמות חלקיות. על כך הרי מלמד כבר אדמו"ר הזקן ב'ספר של בינונים' שזה כל יסוד העבודה שגם ה'בינוני' אין לו כל פשרות ו'הסכמים' עם היצר הרע, בשום דרך וצורה. ה'אמת' כפי שהיא למעלה מעלה, צריכה לבוא לידי ביטוי מלא 'למטה מטה' וזה כל חידוש מתן תורה, אלא שאז זה היה חלקי ותיכף ומיד ממש זה 'על מלא' כל הפרטים כפשוטו ממש.

יחי אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!!!

ניתן להשיג

קובץ מפרשים התשיעי

בסוגיית 'אשו משם חיצו
בשבת'

עם הקדמות ופיענוחים

- מבית היוצר של תות"ל
ראשל"צ -

ניתן להשיג בדרייב של
'החייל' ובדוכני המכירות
ב-770

יחי אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח לעולם ועד

ב"ה, תמוז-מנחם אב - ה' תהא שנת פלאות בכל

קובץ מפרשים

> חוברת תשיעית <

סוגיית 'אשו משום חיצו' בשבת

- קושיית הנימוקי יוסף ותירוצו וביאורי המפרשים בדבריו -

שם:

יחי אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

1

גליון 42 מדור 'נפלאות מתורתך'

הוא לפני המרובע, והרי כ"ק מציין אל מאמר זה, ובוודאי צ"ל בהתאם.

והנה בהערה בשיחת יג אלול תנש"א מצויין לתרנ"ט, וקשה: בהשיחה מדובר למעלה גם לפני כל ענין של סילוק, ומהו שמציין לתרנ"ט בו מדובר על סילוק, צמצום ומקו"פ. - קושי זו הי' לי בשעתו ויש לדון בזה¹ אבל זה ברור שבתרנ"ט מדובר על צמצומים מהסוג של סילוק ומקו"פ, כמ"ש להדיא.

כלומר, השאלה איך מתאים הציון לתוכן השיחה שמדובר על לפני כל ענין של צמצום [שבבחי' סילוק] הוא שאלה מצד השיחה בלי קשר עם מ"ש בס' ש"ע בדא"ח הנ"ל, שהמרובע הוא פרט ושלב בהצמצום בדרך סילוק².

[הרה"ח הרה"ת המשפיע] מיכאל חנוך גאלמאב

"וא"כ (ע"פ דבריו, ...) אינו נכון, כי לא קישרתי שם כלל עם השיחה באלול תנש"א (כ"א רק בשער הא' בענין הצמצומים שלמעלה מכל ענין של סילוק, ע"ש). והקושי בהשיחה הוא גם לולא דברי.

הראשון, כולל התחלתו, והמדובר ברנ"ט הוא לכאורה לאחרי התחלת צמצום הראשון - ואופן הציון הוא⁴ לרנ"ט, לא בתור "ראה" וכיו"ב, אלא מובן שמה שמבואר ברנ"ט זה מה שמבואר בהמאמר.

והשאלה היא - למה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מציין לרנ"ט, הרי לכאורה זה לא אותו ביאור?

וצריך לומר - וכנכתב בפרטיות ובארוכה המקורות ממאמרי ומשיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

3. וממה שכתב הגה"ח הרמ"ח שי' גאלמאב למערכת נראה שהבין כי הציון לרנ"ט הוא רק בשיחת י"ג אלול תנש"א - שזה בלתי מוגה.

בקונטרס 'החייל' הביא מ"ש בס' 'שערי עיונים בדא"ח' אודות הצמצום שבבחי' מרובע המוזכר בהערת כ"ק אד"ש בקונטרס החלצו תרנ"ט פרק ז"ד.

ויש לציין שבס' הנ"ל נכתב אודות הצמצומים שלפני הצמצום [כפי שמזכיר] גם כן, והם ב' ביאורים שונים:

הביאור בשער א סי' ב' הוא לבאר המושג של הצמצומים שלפני הצמצום (שנתבאר במאמרי תשמ"ה) - והם הצמצומים שלפני כל ענין של סילוק;

הביאור בשער הב' סי' ב' הוא לבאר הקושי בהערת כ"ק אד"ש בקונטרס החלצו תרנ"ט שצמצום של סילוק שבבחי' מרובע קדם להעיגול, עמ"ש בד"ה העושה סוכתו עדר"ת שהסילוק שבבחי' עיגול

1 וכמדומה שהערתי ע"ז בהע' התמימים אז. ולהעיר שיש ליישב בפשטות ע"פ הידוע בענין המר"מ, ואכ"מ.

2 ז"א שמ"ש ב'החייל' בע' 32 טו"ב קטע המתחיל:

הערת המערכת: עיקר הכוונה בהנכתב בהמדור ד'נפלאות מתורתך' - נכתב ע"י הת' משה צבי שי' פבזנר והוגה בפרטיות ע"י המשפיע הרה"ח ר' לב שי' לייבמן והר"מ הרה"ח ר' יוסף יצחק שי' רוך - היא:

במאמר¹ מוגה, ובשיחה² מוגה³ - מציין כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א להערה ד"ה רושם .. כנקודה דיו"ד, ברנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' עז), - אף שהמדובר בהמאמר הוא שצמצום המרובע הוא לפני הצמצום

1. קונטרס ב' ניסן ה'תשמ"ח (ד"ה החודש ה'תשמ"ז) - סה"מ מלוקט ח"ב ע' רפג ואילך.

2. דבר מלכות תצא הערה 29.

אמנם דבר פשוט כי ההסבר הנכתב בהמדור הקודם - אינו מוכרח (כ"כ), ואדרבה מי שימצא ביאור יותר טוב מדוע כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מציין להערה ברנ"ט בהמאמר, אף שלכאורה הם ב' ענינים שונים, נשמח שיכתוב למערכת ע"מ שנפרסמו בעז"ה בגליון 'החייל' הבא.

- שהמבואר בהערה ברנ"ט הוא שצמצום המרובע הוא לפני צמצום הראשון לגמרי (כולל התחלתו), ולכן מציין בהמאמר (ששם מבואר שזה לפני צמצום הראשון לגמרי) להערה ברנ"ט.

וזה לא⁵ כפי שהוסבר ב'שערי עיונים בדא"ח' אודות צמצום המרובע, שהוא לאחרי התחלת צמצום הראשון.

ולא קשור לצמצום המרובע.

4. הערה 25 בקונטרס שם.

6. יובן ע"פ המקורות הנכתבו בהמדור בהחייל הקודם.

5. ואף שגם ב'שערי עיונים בדא"ח' יש ענין שלם על הצמצומים שלפני צמצום הראשון - הרי זה בפני עצמו,

גליון 37 מדור 'אוצרות'

ממונא לא ילפינן כלל כיון דבממונא אמרינן יפה כח בית דין לוותר בו אבל באיסורא לא אמרינן יפה כח בית דין. ואפשר להסביר בטוב דברי השדי חמד ע"פ מה שהתבאר ב'החייל' בהערה כי בממון הסברא היא בעיקר הדין וזה כוונת השדי חמד באומרו 'דבממונא אמרינן יפה כח בית דין', משא"כ באיסורא שאף ששם גם יש סברא, אבל אין זה מעיקר הדין.

בברכה לגילוי כל תורת כ"ק אד"ש ויחי המלך!

מנחם מענדל כהן

ל.א. קליפורניה

תודה רבה על הגליונות ומחכים להוצאתם כל חודש. בגליון החייל מספר 37 במדור 'אוצרות' תורתו של משיח - דיני ממונות' הערה 2 נכתב לפי דברי אדמו"ר הזקן בשו"ת כי מהות הכלל 'ממונא מאיסורא לא ילפינן' הוא רק לגבי הדין, אבל סברא שאינה בעיקר הדין ניתן ללמוד ודבר זה מפורש בשדי חמד (מערכת מ' כלל לה - 'ממונא מאיסורא לא ילפינן') וז"ל: "וממה שהעתיק שם בשם הרב פחד יצחק... נראה דזמנין ילפינן ממונא מאיסורא היכא דמסתבר ואיסורא לא ילפינן ממונא כלל... ודוקא היכא דמסתבר טעמא ילפינן [אבל] ואיסורא

גליון 42 מדור 'אוצרות'

איסורא לקולא נקטינן".

בשו"ת 'דובב מישרים' (להגאון הידוע הרב דוב בעריש ווידנפלד) סימן נט ביאר ובארוכה שיש בשמיטת כספים שני ענינים: איסור וממון וכך הם ביאור דבריו: הלוא הפטור מלשלם - הוא ענין ממוני, אולם על המלוה יש איסור לגבות - וזה דין איסורי.

ולפי זה אפשר להסביר כמה ענינים בשיחה.

בברכה

י. הלפרין

הנני לרשום הערה חשובה מאד על מה שכתבתם ב'דיני ממונות' בביאור שיחת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במצות שמיטת כספים ודנתם האם 'שמיטת כספים' הוא דין ממוני או דין איסורי ודייקתם בשיחה בכמה אופנים. אבל השאלה הזו היא שאלה ידועה ופלא שלא ציינתם על כך בהערות.

א. בית יוסף יורה דעה סימן סז (סעיף קטן י') ביאר דלכאורה מדוע לא אמרינן בשמיטת כספים בשביעית שניזול לטובת הנתבע והרי ספיקא דממונא היא. ותירץ: "משום דשמיטה איסורא הוא... ונהי דנפק"מ לענין ממונא והיא חומרא לתובע מכל מקום כיון דבעיקרא דדינא... לענין

דרגות בבלי גבול

וכמבואר בדבר מלכות שמיני (סעיף ו ואילך) אודות המעלה דהעבודה במדידה והגבלה, הענין דגבול, וכפי שמסיים שם כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ - וז"ל: "ומזה מובן שהעבודה במדידה והגבלה קשורה (בשרשה) עם דרגא נעלית ביותר (למעלה משרש הבל"ג)", שזה השיחה הראשונה לאחר כ"ח ניסן תנש"א.

ויש לקשר ענין זה להחידוש המיוחד בתקופה חדשה כמבואר בארוכה בקונטרס "בך יברך ישראל" ה'תשנ"ב, החיבור דגבול ודבל"ג -

שזהו כללות הענין שגם בבלי גבול יש דרגות, כמבואר בארוכה בהמראי מקומות בהערה 2.

היינו שהחידוש של דורנו זה - הוא להמשיך את הבל"ג לגבול, ולגלות שגם בגבול ישנו הבל"ג, מצד העצמות שלמעלה מגבול ובל"ג,

שאפשר שזהו המבואר בדבר מלכות פ' בא על חיים נצחים מצד החיבור בין הגוף להנשמה, (גבול ובבע"ג), שזהו החידוש בדורנו זה,

אשר על פי כל הנ"ל יש לומר שזה קשור להחידוש בתורתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ שגם בבלי גבול - ישנם דרגות.

אחת הסוגיות המחודשות בתורתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ - הוא שגם בבלי גבול ישנם דרגות.

היינו שישנו בל"ג, אבל ישנו בלי גבול יותר נעלה ממנו, שביחס לבלי גבול הראשון - הרי זה בלי גבול עוד יותר, אף שגם הבלי גבול הראשון נקרא בלי גבול בתורת אמת.

בכדי להבין הענין על בוריו - כמה¹ ששייך להבין בענין זה - יש לעיין בכל המראי מקומות דלקמן בהערה².

ורואים שכ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ התחיל לחדש בנושא זה כבר מהשנים הכי³ ראשונות.

וידוע⁴ הביאור בזה - ע"פ מ"ש בעבוה"ק דהאין סוף הוא שלימות בלי שום חסרון וע"כ יש בו גם כח הגבול, שא"ת שיש לו כח בבע"ג ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו אלא כשם שיש לו כח בבילתי גבול כן יש לו כח בגבול.

במילא מצדו ית⁵ - נמנע הנמנעות - אפשרי שבבל"ג עצמו יהי' דרגות, ועד"ז לאידך - שגם נבראים בעלי גבול - שייך שיהיה בהם בלי גבול. ונוסף לחלוקת מדרגות בבלי גבול, יש גם יתרון בגבול על הבלי גבול מצד שורשם⁶.

1. ראה התוועדויות תשמ"ג ח"ב ע' 1018 - "וכמבואר בכ"מ בדרושי חסידות שישנם כו"כ דרגות בענין ד"בלי גבול" (ולאחרי כל זה - דרוש עדיין ביאור בדבר לאנשים כערכנו כו").

2. התוועדויות תשמ"ג ח"ב ע' 1018 - 9, תשמ"ג ח"ג ע' 1370 - 1, תשד"מ ח"א ע' 357 - 8, שם ע' 460, תשמ"ה ח"ג עמ' 1799 - 1800, תשמ"ו ח"א ע' 644, תשמ"ו ח"ב עמ' 615, תשמ"ט ח"ב עמ' 98 - 99.

ובמאמרים: ד"ה אלה מסעי ה'תשמ"ו בתחילתו (סה"מ במדבר ח"ב ע' תסח-ט), שאו ידיכם קודש ה'תשמ"ז (סה"מ י"ב - י"ג תמוז עמ' שמ).

* הוגה ע"י משפיע שיעור ב' הרה"ת ר' לב שי' לייבמן

ובאג"ק - ח"ג ס"ע שפד - ה, ח"ו עמ' ער.

3. כנ"ל מאג"ק ח"ג, מהשנים תש"ט - ה'שי"ת.

4. המשך תער"ב ח"ב עמ' תקמ, ובריבוי שיחות ומאמרים דכ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ.

5. משא"כ מצד הנבראים - כמפורש בסמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פי"א (ראה אג"ק ח"ו שם).

6. ע"ד שיש מדריגות בניסים (בלי גבול), ויש גם יתרון בטבע עצמו (גבול) - ראה ד"ה כימי צאתך מלוקט ד'.

קו הישיבה

מכל טלפון, בכל שעה

079-528-4899
03-3069-345

התקשרו
לקו
הישיבה

וואצאפ קו הישיבה:
bit.ly/Wakav

דרייב קו הישיבה:
bit.ly/Hakav

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

יומן ביקור. ניסן ה'תשל"ח. (חלק ג)

הננו מגישים את חלקו השלישי של יומנו של משפיענו הגה"ח ר' חיים לוי ע"ה גינזבורג מתקופת שהותו בבית משיח. סגנונו של היומן משלב בין 'לחלוחית' פנימית שבין תמימים עם 'הרגשים' מיוחדים ובין חזרת קיצורי ועיקרי השיחות שנאמרו באותה התקופה וכפי שנתבארו הדברים בדברי פתיחה לחלקו הראשון של היומן. חלק יומן זה עוסק בימי חג הפסח והימים שלאחריו.

בס"ד, יום א, ב' דחה"פ, תשל"ח.

כנ"ל אד"ש יורד להלל, וכבאתמול, בחזרת הש"ץ קודם קדושה אחז בציציות טליתו בין אצבעות אמה וקמיצה כמדומה.

מנחה 6:15 למעלה ומימין כנ"ל אתמול. מעריב 7:30(?) ומשמאל, מסתכל על המבדיל.

רד"ר אמר שנלך לבארא פארק עם כל השלוחים 3:30 לשמוע את דרשתו של ר' שמחה עלבערג (הוא הקשר שיש לאד"ש עם אגודת הרבנים וכו', ולכן נותנים לו כל מיני דברים כדי וכו'), אבל אין כח ולמה צריך שילכו כ"כ הרבה וכו' ונשארונו פה.

בס"ד, יום ב, א' דחיה"מ פסח, תשל"ח.

(קמנו לחסידות), קצת לפני השעה 10:00 הגיע כ"ק אד"ש. עמדנו עם הסידור מחוץ ל770 לחכות לו, ולא שמנו לב שהגיעה המכונית, כששמתי לב הי' "מאוחר", נתקעתי במקום מאד גלוי ואד"ש הביט...

אד"ש ירד לתפילה להודו (ולא להלל כבאתמול), תפילה כרגיל. בפסוד"ז מאחרי ב"ש ועד אחרי ברוך ה' לעולם אמן ואמן ישב, בשאר התפילה עמד, גם בחזרת הש"ץ וקריאת התורה. עלה לרביעי.

אחרי התפילה (תהילים עז, עח) הכריז ר"י קעץ על אסיפת השלוחים מערי השדה, וכן בירך את כולם

בברכת כהנים. הרב יאלעס ניגש לדבר עם אד"ש לפני"כ. אחרי הברכת כהנים חייך אד"ש מאד והתחיל לשיר בעצמו "ושמחת", הרב יאלעס - אחריו, כנראה נכנס לחדרו.

מנחה כרגיל.

בשעה 4:45 בערך יצא כ"ק אד"ש לנסוע לביתו (כנראה לאכול) וחזר ב5:45 בערך.

(מישהו סגר את הדלת לפני שנכנס אד"ש וביקשוני לפתוח. פתחתי ונשארתי עם היד מושטת - "היתקלות" פעם נוספת...).

מעריב 7:30. הזאל מלא. ב770 אחר הצהרים החבר'ה לומדים - אוריה של לימוד גם בחול המועד.

אחרי מעריב "מודיעים" רד"ר ומענטליק שצריך להיות בסדרים גם בחוה"מ ורק בזמן התפילות אפשר להיות למטה וכו'. (רק הם אינם צריכים לבוא, לא עתה ולא אף פעם, כן הוא הסדר ואין ע"ז עוררין...).

אד"ש נסע הביתה ב10:45(!) (עם מעטפה עם המכתבים כבכל יום - הוא ממשיך לעבוד גם בבית), בגשמיות היות שנסע בצהרים אך זהו סימן המבשר טוב...

רד"ר הודיע לי בבוקר שיתועדו אך משום מה לא קיים את דבריו, כנראה עדיין לא נגמרה את אסיפת צא"ח...

בס"ד, ח"י ניסן, ב' דחווה"מ פסת.

סדר חסידות ב770 די נורמלי, יש חבר'ה שלומדים (התחיל להתמלאות מסביבות 8:00).

אד"ש הגיע 3 ד' 10:00 (הפעם נזהרתי מ"התקלות נוספת") ונכנס לתפילה.

הפעם עמד כל התפילה (גם בפסוד"ז), בקדושה כמדומה שדילג רק בקדוש וימלוך(?), ובכתר בקדוש וברוך.

עשה תנועה בידו לשיר אתה בחרתנו (גם אתמול).

אחרי התפילה הכריז שוב הרי"כ שכיון שהיום ח"י ניסן יום הולדת רלוי"צ ילמדו ב3:30 בספרית לוי"צ בצא"ח מתורתו (מישהו מזכיר שהיום גם ה"ברית" של אד"ש) ושוב ברך בברכת כהנים.

אד"ש הסתכל עליו בפנים רציניות, וכשגמר חיך חיוך רחב מאד והתחיל לשיר ושמחת, נגע בפרוכת (כבכל יום), ובצאתו עשה כמ"פ תנועה בידו להגביר את השירה.

עתה אנו נוסעים למנהטן - הפעם בלי איצטלא דקדושה - פשוט לקנות דברים ויתכן ביותר - יעזור ה' שלא יקרה - שנפסס מנחה.

מספרים שאד"ש החליף בא' דפסח הטלית (לא' עם פסים רחבים יותר) שלבש מפורים ל"ו מקודם לר' תשרי ל"ה...

אמנם הפסדנו מנחה, אד"ש נסע גם היום לביתו, ערבית כרגיל, נסע שוב לביתו ב10:45 בערך כמדומני. ב770 הזאל ב"ה ממש מלא...

כבר מאתמול מתהלכות שמועות בשם רד"ר שאין הולכים לוויילמסבורג בשש"פ, שאלו את אד"ש ואמר

לשאול רבנים, ואמרו שזה פקו"נ ולא ללכת, כנראה ילכו לקווינס וכדומה, החבר'ה חלוקים בדעות האם זה רצוי או זה אומר ש"הם" ניצחו.

מענטליק לומד את המכתב של י"א ניסן.

בס"ד, ג' דחווה"מ פסת, י"ט ניסן.

אד"ש הגיע בחמישה לעשר ונכנס לתפילה, הפעם עמד כל התפילה חוץ מחזרת הש"ץ של שחרית. בתפילה הרבה פעמים ממשמש בציציות טליתו (כתמיד מסתכל על הש"ץ בברכת כהנים ועל הספ"ת).

רי"כ הכריז שוב על הכינוס תורה של הבחורים

מהישיבות בכל העולם (גם מגדל העמק מיוצגת ע"י י.י.ז.). ואמר שכדאי לבוא כדי לראות את הבנין, ושוב ברך ברכת כהנים. התחילו לשיר ושמחת, ואד"ש עשה תנועת שמחה.

3:45 מנחה ואח"כ "מיד" וכמנהג ליובאוויטש ז.א. כשעה אח"כ כינוס תורה,

הריל"ג ע"ה ולצידו הגה"ח ר"מ מענטליק ראש הישיבה בהתוועדות תמוז תשל"ו

"אין מנהל לה", אין אף אחד שיארגן, וי.י.ה לוקח את היוזמה לידי, מציג את הנואמים הבחורים החושבים וכו' וכו' - הקהל כמעט ואינו משתתף (2-3 משתתפים בקביעות) עד ערבית כמעט.

הלכתי לפנ"כ לר' יואל כהן (סו"ס קרובים...) ושמע את כל סיפור מגדל העמק מתחילתו עד סופו, דיברנו גם בחסידות אודות כוחות הנפש ואמר שאצלנו בד"כ מצד התכללות הכוחות פועלים כמה כחות ביחד וצריך לנתקם ולהפריד כל ענין לעצמו.

- מה שיותר הנפש הוא יותר נעלה, ומה שיותר הדבר מחייב אותו ונקרא יותר נמוך.

תענוג - תכונות הנפש על פיהם, מה שמאים להם יש לו בזה גישמאק. ולכן מכריע בין שכל א' לשני (כי השכל בשורשו הוא תענוג).

רצון - הטיית וגילוי הנפש בלבד, ולכן בל"ג כי אין לו כלל קשר לדבר רק מצד הנפש (אבל בגילוי).

שכל - מוגבל להבין הדבר רק כמו שהוא, אבל אדיש לתוצאות.

מידות - מתפעל, שהדבר פועל עליו.

נהי"מ - ש"הוא" כאן רק בנוגע למעשה, ההסכם בתנועה של התפשטות (נצח), או כיוון (הוד) בב' הקוין וכו'.

אד"ש נסע הביתה גם היום לכשעה ביום, ובלילה נסע לביתו ב10:35(!).

מקלפים תפוחי אדמה ב1414...

בס"ד, ד' דחיה"מ פסח, כ' ניסן.

חסידת, הביאו היום ל770 "טנק" בפורמט כיס מורכב על אופנים בעלי שלושה גלגלים (לא של ילדים) ובו מקום לספרים, קופות צדקה שלטים וכו' וכו'.

אד"ש הגיע מאד מאוחר, ב10:22 עבר

על ידי והביט בי, עמד בתפילה שוב, חוץ מחזרת הש"ץ.

שוב הכריז רי"כ שיכינו הדרשות שיאמרו בשש"פ וברכת כהנים, ואד"ש הניע בידו לשיר כמ"פ.

על הדלתות ו"לוחות המודעות" של 770 מודבק מה שאמר כ"ק אד"ש בערב שבועות תשכ"ח (מוגה) לחודקוב ורד"ר שהמקילים במשקה אינו רוצה שילכו בשליחותו כגון תהלוכה בשמע"צ ושמח"ת וכד' (מבצע תפילין הוא שו"ע, אבל) אינו רוצה שיהיו שלוחים שלו ואלו שמקבלים ע"ע שמכאן ולהבא אדרבה מבקש שילכו ויהיה בהצלחה רבה (אין הקפדה לשעבר, אבל צריך תשובה...) וכן מודעות על התהלוכה.

מודיעים שתהי' התוועדות באחש"פ! (בלי רמקול). אד"ש התפלל מנחה ב3:45 - הפסדנו מחוסר ידיעה.

לפני מעריב מחלקים ב770 למטה לקו"ש המכתבים הכללים ובתוכם הברכות לתמימים ובהדר התורה ולתלמידות במכון חנה (איצ'קה [-גאנובורג] מספר שאד"ש אמר גם לגיטה [-אשתו] יישר כח (מאד השתנה לטובה צריך לומר)...

אד"ש נכנס לערבית כרגיל. אחרי התפילה הכריזו אודות התהלוכה פרטים (אחרי שהלך אד"ש), ורד"ר הוסיף שישנם שוטים השואלים מדוע לא הולכים לגיויסע שכונה [=השכונה הידועה], והתשובה כו' צ"ל ע"פ תורה גם מסנ"פ והרבנים פסקו שפקו"נ ואסור ללכת ("הם" הודיעו שמתכננים לעשות יותר מאשתקד והכינו חומצות מלח! ממש פקו"נ..).

אח"כ הודיעו שאד"ש ירד להתוועדות באחש"פ ושכ"א יעמוד על מקומו גם אם לא ישמעו כדי שלא לעשות רושם שלא שומעים ולאמץ ח"ו את אד"ש עוד יותר.

הרה"ח ר' דוד רסקין המנהל רוחני עם הגה"ח ר' שלום מרוזוב ממשיפיעי הישיבה במשרד ההנהלה

ב1414 יושבים קצת, מעלים את הנושא מה קיבלנו ב770 ואיך צריך לנצל השבוע ומשהו שנשאר...

רד"ר מתוועד ב770 (למטה לומדים רבים) ויש לו בלי עין הרע קהל שומעים...

מספרים שכל דרשותיו קבועות ומוכנות מראש הייתי "קצת הרבה" עייף ולא שמעתי הכל.

כדרכו אמר שתכלית ירדת הנשמה למטה בכדי להיות "מהלך" התהלוכה וצריך פשוט ללכת וכו'.

הוסיף בדיחה על מה שאומר כל שנה, שהפעם לא יוכלו הפושעים כו' לקבל חיות אפי' מפעם בשנה תהלוכה, כ"א מבחינת אחוריים שלהם (פלאטבוש

נמצאת ממול ווילימסבורג מאחור...)

דיבר למגדל העמק והקבוצה לנצל הזמן ללימוד וכו' ולהיות מסור ונתון לאד"ש ולכוונותיו לבצע בפו"מ כל האופנים כו'.

כאור הבוקר קראנו ק"ש שעל המיטה, ברכות וק"ש של שחרית...

בס"ד שש"פ.

אד"ש נכנס להלל ועמד כל התפילה. ב"אז ישיר" זו לצד הסטענדר והפנה פניו לכיוון הס"ת עד "ותקח מרים הנביאה" וגו'.

(כל פעם ל"הגבה" מתקדם כמה פסיעות לכיוון הס"ת).

הלך לביתו למשך כשעה וחזר די מוקדם (לא ראיתי).

הודיעו שוב שיכינו את ה"דרשות" לתהלוכה.

מנחה ב5:00 למעלה, ומיד אח"כ נדחפים כולם החוצה. קהל עצום מסתדר על המדרכה ומתחיל לצעוד במארש נפוליאון לכיוון ברוקלין עוו.

במשך שניות מספר מתרוקן בנין 770, אד"ש יוצא מחדרו ועומד על המדרגות בכניסה סוקר את התהלוכה. הסירטוק מתנפנף ברוח וכל המחזה מראה ממש מצביע הסוקר את חייליו היוצאים למסע כיבוש.

רוצים להסתכל אבל חייבים להתקדם.

כנראה המארש הי' רק לשם התחלה, אחרי זמן מועט פוסקת השירה, ורק פה ושם שומעים משהו...

אנחנו הולכים לאיסט פלאטבוש. המשטרה חוסמת את הכבישים והמצעד הולך, כושים מביטים תמהים וגם אחרים. יהודים מצטרפים לשירה בדרך.

רד"ר מלווה אותנו וכמו"כ ר"ל ביסטריצקי שחייב

ללכת בראש דוקא כדי שיהיה בסדר מסודר. מידי פעם עוצרים לחכות לנחשלים.

בדרך מספר ד. א. שמועה ששמע אתמול מר' ל. גרונער שהתוועד באנגלית ב [???] לפני כשבועיים (3 חודשים?) ילדה אחת מנשי חב"ד באירופה בת והתחיל... מהיולדת. הרופאים אמרו שחייב להיות ניתוח מידי, אך הבעל אמר שהוא אינו מסכים בלי הסכמת אד"ש,

מיד התקשר טלפונית ולייבל הכניס צעטל לאד"ש. התשובה הייתה לעשות כהוראת הרופא אבל רק בתנאי שישאלו אותו עתה מה לעשות.

לייבל התקשר להודיע התשובה, ואחרי כמה רגעים קיבל טלפון תשובה שהדימום נפסק מאליו - בו ברגע שהכניס הפתק לאד"ש.

עוד סיפר שלפני כשנה קרתה תאונה בקראון הייטס, וא' מאנ"ש הקשורים ביותר לאד"ש אבי' הכניס פתק להודיעו (אבל בלי בקשת ברכה, רק כמוסר מאליו הענין לאד"ש שיחליט מה לעשות).

הרה"ח ר' איצ'קע גאנזבורג ע"ה

הרופאים נתנו לה 24-48 שעות לחיות, ואד"ש הורה לטלפן לרופא מסויים במנהטן שיבוא לטפל בה. שתי רופאים, יהודי וגוי.

הרופא הגיע וקבע שהקביעה הקודמת צודקת. אך כיון שקיבל הוראה לטפל, החליט לבוא ל770 ולשאול את אד"ש מה לעשות, רצה להיכנס אך כמובן לייבל לא מסכים.

חיכה ע"י הדלת, וכשאד"ש יצא אמר לו את המצב, אד"ש אמר לו חמישה דברים שלא חשב עליהם במצב הנערה וביקשו (באותה הזדמנות כמדומני) אח"כ ע"י לייבל לטפל בה בכל יום.

ושוב יום א' מגיע הרופא ומחכה לאד"ש ע"י הדלת.

ומקבל, וכן צ"ל א' תפקידו משפיע וא' מקבל, וכיון ששמך יצחק הרי תפקידך להשפיע, ועליך להשפיע על כל הסביבה, ומה אשמים חבריך עליהם עליך להשפיע, שאינך מתנהג כדבעי?

ועוד, היות ועליך להשפיע שיניחו תפילין, זה יביא אותך שתניח גם בעצמך...

הגענו לבית הכנסת באיסט פלאטבוש (באותו מקום שהייתי בשמע"צ תשל"ה) הנק' לייבאוויטש. למטה ישיבה של תלמידי הת"ת - "מתנגדים", הודיעו שלא יבואו לשם כי אינם אוהבים את ליובאוויטש, אך למעלה ציבור בעלי בתים, ויש סיכוי (מחוץ למסגרת המתוכננת).

ניגשתי לרב שם, והוא אמר שליובאוויטש הוא דבר גדול ויש נסחפים אליו מאד, ויש שלכן דוחים אותו מאד. וישנם עוד הזוכרים תקופת "הקריאה והקדושה" שהיו שטענו שזהו כפירה וכו' וכו' ואינו מכריע ח"ו לאיזה צד אלא היות והוא רב כאן אינו יכול לעשות ההיפך אלא שהוא מיצג... אח"כ אמר שאפשר רק אחרי מעריב, ומנהג אמריקה שכולם מתפזרים אבל עכ"פ ה"עולם" שלכם ישאר לשמוע...

הרגשנו "מאד נעים" אבל לא הייתה ברירה.

הוא סיפר בבדיחות הדעת שהי' פעם משגיח של א' הישיבות הגדולות שרצה לדבר בביה"כ ואחרי התפילה ראה שכ"א מקפל טליתו ורוצה להסתלק. הכריז שיאמר היום משהו מודרני.

נו, הרי בזה שאומר מודרני, זה מענין את כולם, ואמר - בדורות שעברו לא הי' צריך לדבר על טהרת

אד"ש שואלו מה המצב והוא עונה כמקודם (כבר הי' אחרי כמה ימים). אד"ש שואלו - יש שינוי ועונה כן, הזיזה את הרגל ומקודם לא יכלה לעשות זאת, אומר אד"ש מכיון שנשתנה קצת ובודאי שישתנה הכל לטובה.

לייבל שואלו מה משמעות הדבר מבחינה רפואית, אפסית.

אחרי כמה ימים מטלפן הרופא הגוי ללייבל - אם עד היום הי' לי ספק בקיומו של אלוקים, היום אני בטוח, כי בדרך הטבע לא היתה יכולה לחזור לאיתנה כלל.

עוד סיפר, שבשנים הראשונות הי' אד"ש מדבר הרבה לכל מיני אנשים, ויום א' פגש תלמיד קולג' וא"ל מה שמך? - יצחק

- ומה הי' יצחק, את אתה יודע?

- כן, אחד מהאבות.

- ומה היתה עבודתו של יצחק?

.... -

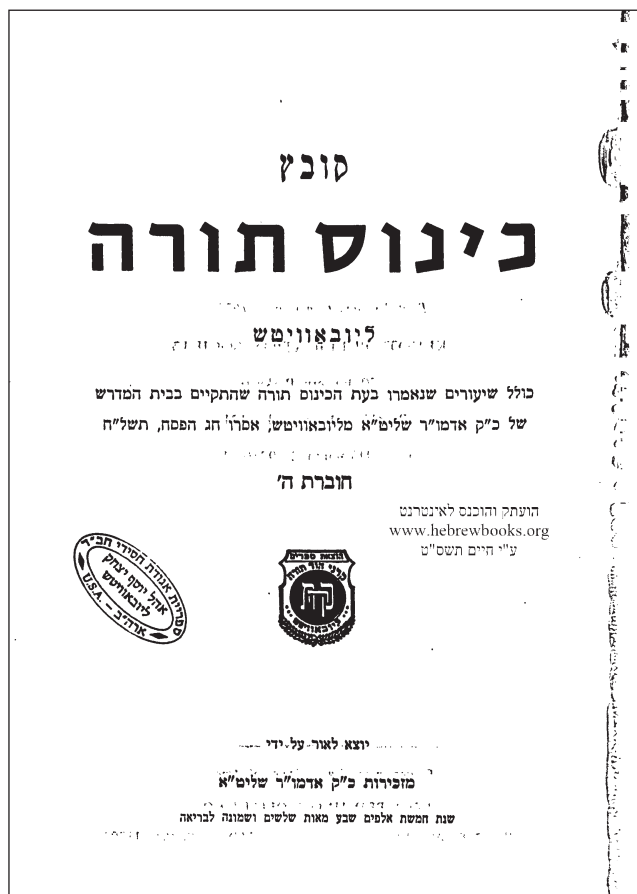
- יצחק הי' חופר בארות. היודע אתה משמעות הדבר?

..... -

- בבאר יש מים גם לפני שהאדם חופר, הוא רק צריך לגלות את המים. וכמו"כ יצחק הי' מגלה את הכח הטמון בכ"א. וכמו"כ כל יצחק כן צריכה להיות עבודתו. ולכן אתה צריך להשתדל שחבריך בקולג' יניחו תפילין.

- אבל אני עצמי לא מניח תפילין?

- ראשית, דע לך שכל העולם נמצא באופן של משפיע

שער מקובץ השיעורים שנאמרו בכינוס תורה אחרון של פסח תשל"ח

המשפחה ועתה זה מודרני...

ק"ש....

אחרי קבלת שבת שם נוהגים ללמוד בקיץ שו"ע, הל' יו"ט בדיני שחיטה...

בס"ד. שבת, אחש"פ, כב ניסן.

אד"ש נכנס לתפילה בהלל, בקריה"ת ישב. במפטיר הי' מאד "מצלצל" כשאד"ש קורא ומתאר את דמותו של המשיח...

ביקשנו את הרב שעכ"פ הוא יבקש להישאר, הוא הודיע שהגיעו אברכים מליובאוויטש והם "מוכנים" לדבר אחרי התפילה אבל אם הציבור מוכן...

"...ונחה עליו רוח ה', רוח חכמה ותבונה... רוח דעת ויראת ה'..."

מיד נשמעו קריאות שידברו עכשיו, אח"כ אף אחד לא ישאר וכו' - הוא הודיע שנדבר כשלוש דקות (כך אמרתי לו) והם צעקו שידברו עשר דקות רבע שעה וכו'.

"ויצא חוטר מגזע ישי ונצר משורשיו יפרה."

חילוקי דעות
אם לעשות
עתיקה
ל"ישראלים"
ומחליטים
כהוראת הרב
מארלו לקרוא
בארץ שתי
פרשיות יחד.

משפיענו הגה"ח ר' חיים לוי יצחק ע"ה גינזבורג
כותב היומן. תשרי תשע"ו

- דיברתי כארבע דקות, יצי"מ, ניסן, מבצעים קצת וב"ה הקשיבו ונתנו יש"כ וכו' - בארץ פעולה כזאת לא נחשבת לכלום, אבל בכ"ז כאן זה אמריקה...

אד"ש יצא לביתו בסביבות 1:00, וחזר ב2:40 בערך.

חזרה 770, הספקנו ללוות את אד"ש יוצא לביתו בעשר דקות לתשע כמדומני.

חוזרים ומודיעים ומכריזים לא להידחף לא "להשקיט" כמנהג

770 ולא לעשות רושם שלא שומעים. להשגיח על הילדים וכו'.

תפילת אחש"פ - גילוי משיח - ול1414.

מסדרים את הספסלים להתוועדות כבי"א ניסן כדי שיהיה מרחב ולא תהי' כ"כ צפיפות ואוויר דחוס לאד"ש.

ניסנו קצת "לחלוב" את מ.ר. אבל הוא אגוז מאד קשה לפיצוח - טוען שאינו מתפלל ואינו קורא ק"ש ואינו יודע כלום ועלינו להסביר לו הכל, ובאמת וכו' וכו'.

מצאנו שוב מקום באותו מקום שעמדנו בי"א ניסן, שוב גררנו לשם ספסל. מנחה למטה (ב"שוק"), נט"י ותחילת הארבע כוסות. האולם מתמלא, וכולם על מקומותיהם. מנחה הי' למעלה ב6:00 אך נשארים לשמור על המקום למטה.

ישבנו עד מאוחר ובינתיים הגיעו החבר'ה מברייטן-בייטש באחד בלילה. הי' שם התוועדות והי' שמח וכו' (הליכה שעתיים וחצי כל צד!)

לייבל שוב מודיע הנ"ל, וש. קונין מכריז ומבקש שלכוס של ברכה לא יגשו כ"א אורחים ולא המקומיים.

המשכנו ב770, כמה מילים שיצאו אז: תפילה דע לפני מי אתה עומד, פיה"מ לא רק לדעת הפירוש כ"א לזכור שמדברים עם ממה"מ וכו'...

שהם דוקא ביום וטורף תרומת הדשן לפנ"ז וכו' (-) לא הבנתי בדיוק).

ציוה לנגן והיא שעמדה, על אחת, האפ קאזאק (מחא כף בחוזק מאד), ניגון הכנה, הד' בבות (4 פעמים) נייע זוריטשי כלאפצי.

אח"כ הודיע שההשלמה מפני סיבות שונות תהי' בשלהי חודש ניסן מוצש"ק ר"ח אייר.

זימון, כוס של ברכה, כשלושת-רבעי שעה, שאל אח"כ כמה פעמים אם כל מי שרוצה קיבל וניגשו עוד כמה. אמר לש. קונין שלא יסע לוואשינגטון, ויהי' בהזדמנות אחרת (הזמנתו של בגין ליום העצמאות). באמצע בכוס של ברכה התחיל להניע בידיו כמ"פ, ופעם בסיבוב במהירות ככל יכולתו וראו שמתאמץ ביותר וכולם שם רקדו וקפצו וכו' ואין מילים לתאר....

"חדש ימינו כקדם" - חזרה כשיואל יושב על מקומו הקבוע על השולחן וחוזר (ב1414 מחלקים שיירי הפסח...)

בס"ד, אסרו חג בלילה כג ניסן, ה'תשל"ח.

הרשמים עדיין טריים, הלב עוד פועם בחוזקה על אף שכבר כרבע שעה מרגע היחידות.

אדם שאינו קשור לרבי, לא יוכל להבין בשכל הקר את פשר התרגשות זו. הכל מתנהל בצורה מהירה מאד.

כשלושים עד חמישים איש ממתנינים בג"ע התחתון. מ. הרליק עומד ע"י הדלת, ובג"ע התחתון עומדים חברי המזכירות - בנימין ולייבל.

צועדים בסך אחד אחד במהירות ועוברים לפני כ"ק אד"ש היושב בפתח חדרו כשלפניו על השולחן חבילת דולרים. הוא מביט בפני העובר, בקושי מספיקים לומר שהחיינו חטוף ואד"ש מוציא דולר מהחבילה ואומר "שליחות מצווה ובשורות טובות"...

פניו הק' כמו בשעת היחידות מאז. המבט - מבט של יחידות, אבל תוך שניות מועטות בלבד נגמר הכל, ביד רועדת מושיטים את הפתק לאד"ש המכניסו

אד"ש נכנס ב6:30 וציוה לנגן אתה בחרתנו. אח"כ שח על מעלת אחש"פ וסעודת משיח שגילה הבעש"ט, וממילא עתה כאן עם משיח והבעש"ט ונשיא דורנו.

וכל הענינים מתחברים עם הענין העולה על כולנה, אכילת מצה מיכלא דמהימנותא לא רק בלילה הראשון כ"א כל הפסח עד אחש"פ ורגע האחרון בו, וזה נעשה דם ובשר כבשרו שמתאחדים עם ענינים אלו וכו'.

- ודיבר על מעלת משיח ונשיא שהנשיא הוא ליבם של ישראל והוא הכל, שהכל תלוי בלב, ומעלה מזה הראש וכו' וכו'.

ויהי"ר כנ"ל לקבל פני עצומ"ה עד כמה ששייך "לקבל" במהרה בימינו ממש.

(קצת מוריד את המורל עוה"פ ועוה"פ "נשמות בגופים" "נשמה בגוף"...).

אח"כ ציוה לנגן ואמר מאמר ד"ה כימי צאתך מארץ מצרים ודיבר על הנפלאות, ניסים מלובשים בטבע, חולה שנתרפא, גומל ליורדי ים, מדבר, נפלאות גדולות לבדו, עצומ"ה דוקא וכו'.

שוב שיחה על היין ד' כוסות שבאו להכניס בפנימיות ענין חב"ד וג"כ שייך לנשיא, וכאן הזכיר המבצעים מתחיל שייך לפסח מחינוך ושייכותם ליצ"מ וכו'.

הפסקה קצרה מאד ושיחה כהשתתפות בכינוס תורה שיערך מחר - אודות שיו"ט שישנו ענין תוספת מחול על הקודש בשבת יותר מיו"ט כרס"ג שסובר שביו"ט אין או דרבנן, כדמוכח שמסביר יו"כ שלא יחול בע"ש או למחרתו כי א"א להוסיף, ועל כרחך שביו"ט אין זה. וכן יש מסבירים הרמב"ם שאין מזכיר כלל תוספת כ"א ביו"כ ובשלמא בשבת אפ"ל במכ"ש וק"ו, אך ביו"ט? - לא סובר כך. ולא נפסק כך אלא כהרי"ף והרא"ש והב"י - אדה"ז.

ועכ"פ לכל הדעות בשבת יש מעלה שהמכילתא אומרת זאב יטרוף שאוכל מלפניו ומאחוריו והפירוש שהיא עצמה טורפת (כמ"ש בהערה 7 דהערות הת') ונפק"מ שזה איסור וזה שלא עשה עבר לא רק בשל עשה. ועד"ז זאב יטרוף בבנימין שהו"ע הקורבנות

1. לאחר זמן יצאה לאור השיחה מוגהת ונדפסה בלקו"ש חט"ז יתרו ה'.

ב. לכל הדעות - ששבת טורף מלפניו ומאחריו בעצמו בלי שהאדם יוסיף, כשלא הוסיף עשה איסור. וע"ד מה שכתוב בפסוק זה - זאב יטרף - גבי בנימין הן בנחלתו שפירותיו מקדימים ומאחרים שאי"ז מצד האדם אלא מצד השדה, והן במזבח קורבנות הנאכלים בלילה, ותרומת הדשן נוסף לקורבנות שביום שג"כ אי"ז מצד האדם. אח"כ דיבר פיקרסקי - אבל לפני היחידות אין זמן לכ"ז.

הכינוס נגמר בסביבות 9:00 אחרי היחידות שהתחילה ב8:00 ונגמרה תוך כרבע שעה.

דודי י.ג. בא ומעיר שוב שמוכן הוא לפועל למען מציאת אנשים למגדל העמק. מספרים שנכנס איזה "ברזל" שהבטיח לשנות דעותיו הקדומות על ליובאוויטש. גרוסמן הכניס צעטל שליבו נוקפו ושואל את אד"ש מה לעשות. כנראה שהר"י יהי' פחות ימים במגדל העמק.

הדפיקות החזקות כבר פסקו אבל עדיין משהו פועם - זה עתה היינו ביחידות...

אד"ש נסע הביתה ב6:15 כמדומה וחזר שוב. ערבית היום ב9:30 שכן אמש הזיזו את השעון קדימה.

אולי נזכה לאיזו שהיא תשובה בצעטל.

עתה שומע אני מהזוכה בגורל של התמימים שאד"ש נתן 25 דולר למשתתפי ההגרלה.

פעימות הלב מורגשות עד שמתחילים לאכול...

מיד לחבילת הפתקים, מקבלים את הדולר ומיד זזים לפנות מקום להבא אחריו....

קיבלנו שליחות מצווה, וכוחות בלי גבול, ויהי"ר שנביא אכן רק בשורות טובות...

במשך היום (האם לקום? וכו' וד"ל ואכ"מ) קודם התפילה (- מי שנודע לו כבר) לומדים מאמר של אד"ש. אומרים פסוקי תהילים, יושבים וחוזרים וקוראים את הטיטה מוחקים ומשנים, מקצרים ומוסיפים.

סיום חלוקת כוס של ברכה מוצאי אחרון של פסח תשל"ט

מצליחים להעיף מבט ב"אור החסידות" פרק "יחידות" על המשמעות של יחידות וכו' - מחליטים (?) לקיים מה שאמר אד"ש (בצעטל וכד') במס"נ. עכ"פ כך צריך להיות. לברר את מצבו ... לבקש דרך... וברכה... מזכירים את הקרובים ויחד עם כ"ז משתדלים לקצר. מה שיותר שלא להטריח את כ"ק אד"ש.

מתפללים מנחה עם כ"ק אד"ש ב3:15 ואח"כ יורדים מעט ל"כינוס תורה" שבתחילתו חוזר ר' יואל כהן את שיחת ההשתתפות של אד"ש בכינוס מאתמול.

הנקודות (כתבתי אתמול, אבל עתה יותר ברור) בהמשך לברכה לתמימים שיש מעלה בתוספת בשבת על יו"ט

א. לדעת הרס"ג והרמב"ם (כמ"ש הרדב"ז דשבת כ"ש מיו"כ, משא"כ יו"ט אאל"כ),

הלכתי לאכול אצל י. ג. [הרה"ח ר' איצקע ע"ה גנזבורג] ומצאתי אותו "כדור מרץ" משווע לפעול להפוך עולמות, חבל שאינו מנוצל מספיק.

סיפרו שבלייל פסח שהי' אד"ש ב1414 ובתוכנית הישיבה שאותו חדר בו שכבה אמו יהי' לביה"כ, וכשאד"ש ביקר ופתח כל הדלתות והגיע לשם נהי' חיור מאד אך לא אמר כלום (והיונגלייט אמרו שמוכנים לתת כסף כמה שדרוש לשנות את התוכנית).

דיברנו על ההבדל בפעולה בין הארץ לכאן, כאן יש הרבה בעלי תשובה, פעולות ב"פנימיות", ובארץ חורשים הרבה בלי כ"כ תוצאות, במכון חנה הן לומדות שיחות של אד"ש על דיוקים ברש"י כל שבוע כאשר בקושי יודעות

[חסר עמוד]

[. .] יושבים להתוועד אחר חצות,

י.ז. מגיע וחוזר בשם ר' דוד רסקין שדיבר באסיפה (חלק בשם המזכירות

בשמו הוא) שהשלוחים צ"ל דוגמא כאן וגם במקומם כי כן מטרת כ"א היא להיות שליח וכו' - וצריך לשים דגש בכמה מקומות על חינוך כשר, לחזור חסידות, שיעורי עין יעקב ושו"ע הל' שבת. כמו"כ לשים דגש שילכו ימין על שמאל ולא להיפך. ובמבצעים לתת חומר גם לנשים אך לא לשכוח מ"אל תרבה שיחה וכו'" ואם מתעניינות - להפנותן לכתובת.

י.ג. (בנו של רמ"ג) מדבר כדרכו המיוחדת על מה שאמר אד"ש שליחות מצוה ו(בעיקר) בשורות טובות ומציע לקבוצה כמה הצעות, כגון, רשימת סדרים, קבוצת לימוד שיחות, דפי לימוד לשבוע וכו'.

מספרים סיפורים מאד"ש (המופתים שנזכרו לעיל

בשם הרי"ל),

[נזכרתי בעוד משהו שאמר י'צקה - לפני כשבועיים, כמה ימים לפני שבאנו, הגיע אד"ש ל770 בסביבות 7:30 והביט על הזאל הריק בתימהון.

כשסיפרתי לדי.י. סיפר שבשבת שובה השנה נכנס אד"ש 8:30 ל770 ולא ראו שהביט על הזאל, אך אח"כ שאל את רד"ר מה קרה, יש איזו חופשה?....]

סו"ס מסיימים בריקוד.

בס"ד יום ב', כ"ד ניסן.

קמנו ב9:30 לק"ש (היות והוזז השעון, יש זמן לישון)

ומיד לרוץ (אחרי מקוה) לקרה"ת. אד"ש הביט כל הזמן בחומש, ומספרים שזה בפירוש האוה"ח שבפרשתינו הוא מאד מוקשה, וגם באשרי ובא- לציון לא אמר תהלים,

משפיענו בהתוועדות בישיבה לצד המשפיעים הגה"ח ר' אברהם ע"ה מייזליש; הגה"ח ר' זלמן ע"ה נוטיק

(הבוכרי מראשל"צ

שכננו לחדר שכה טרח לשים את התהלים, לא זכה שאד"ש יאמר היום, והוא נוסע עוד השבוע).

הזאל ב770 ממש מלא. ה"זמן" החל (אומנם לא כ"כ רשמית) אנו לומדים סוטה, שו"ע ולגירסא, וכאן מתחילים פרק אלו נערות בכתובות.

3:15 מנחה כרגיל, שוב בצד שע"י החזן יש הרבה "מבטים"...

אחרי התפילה עומדים בחוץ כמה אנשים, אד"ש ברכם בפארט געזונטרהייט און הערן בשו"ט [= נסיעה טובה ונשמע בשו"ט], וקרא לא' מהם (בלי זקן) לחדרו.

סו"ס השגתי הכתובת של המשי לסירטוק ואקוה
לנסוע מחר, עוה"פ בזבזו שעות יקרות -

אד"ש נסע שוב למשך שעה הביתה. מעריב 9:30.

בס"ד, יום ג'. כ"ה ניסן.

(היו כמה ימים הפסק ואינני זוכר בדיוק) היום שוב
נוסעים ל"אותו מקום", איסט סייד והפעם ב"קאר"
[= רכב] עם א. א. רוזנברג.

קניות, הרבה שטויות, והעיקר - בזבוז זמן לא רגיל.
כאן זה חלק מהחיים "להרוג זמן" וזה מתחיל להמאס
כ"כ...

הצלחנו להגיע חזרה בדיוק למנחה. צריך לקנות
בקה"ת ועוד כמה צאצקעס באזור...

הזאל מתמלא עוד יותר המשגיח (אזדבא) עומד על
מקומו "רבי שלום" (מרזוב) נמצא ועונה על שאלות
בחסידות.

לומדים השבוע את המאמר די"א ניסן (הפסקנו
בינתיים תרע"ה עוד במגדל העמק כנראה) ומנסים
קצת להבין -

מאמרי אד"ש בד"כ מיוסדים על ענינים קודמים והם
תוספת מרובה למי שמכיר את הענין, אבל שלא
יודעים כלום קשה מאד להבין...

אד"ש לא נסע היום הביתה, ולכן לא התפלל מעריב
בזאל אלא בג"ע התחתון (שלא להפריע לסדר
חסידות) ונסע מיד אחרי.

הולכים לקנות שוב אצל כץ.

בס"ד יום ד' כ"ו ניסן.

יום ד' רגיל - לומדים בזאל 770 (מתחילים להכין
נדרים שכן ב"מגדל אור" כבר התחיל הסדר היום
כנראה). מנחה ומעריב בזאל (מעריב 9:30) שכן
אד"ש נסע לביתו היום למשך כשעה.

-עוד הוספה ששמעתי מליל הפסח שאד"ש יצא

מהישיבה (1414) שאלו הרופא איך הוא מרגיש וענה
(באנגלית) אל תשאל אותי שמונה קושיות...

אינני זוכר בדיוק (בכלל במשך כל השבוע מתי נתן
אד"ש לילדים לתת לצדקה, וכמדומני שנכנס פעם
לתפילה בחיך רחב... חבל שלא זוכרים בדיוק כי עתה
כותב אני במטוס אל על טיסה 004... וכבר הספקתי
לשכוח).

שמתי חומש (ותהילים עבור ז.ל.) כשיצא אד"ש
אחרי ערבית לקרה"ת מחר, ובדיוק באותו רגע שם
גם מישוהו מהצרפתים - עשינו גורל ואנו זכינו...

בס"ד יום ה' כ"ז ניסן.

- לקריה"ת הביט אד"ש בחומש ובתהילים כרגיל
באשרי ובא-לציון.

2:35 נסע אד"ש לאוהל - היות וערב ר"ח הוא שבת.
לפנ"כ 11:15 נסע למקוה וחזר ב12:10.

היום יהיה מנחה מאוחר כנראה.

ב"חובבי בתורה" הזאל ריק יותר מתמיד - מה קרה?
המנהג בזמן האחרון כשאד"ש נוסע לאוהל נוסעים
החברה' לאיסט-סייד וכו (משני טעמים א. אפשר
לנסוע בלילה להפסיד מנחה בד"כ, וב. אם אד"ש לא
נמצא ב770 עאכו"כ שפב"פ יכול לא להימצא כו'
וד"ל).

אד"ש חזר מוקדם יחסית, בסביבות שבע, נטל ידיים
בג"ע התחתון ונכנס למנחה, חולמים על התוועדות
אולי אבל לא נראים סיכויים - לא קרא לחודקוב.
אולי אחרי מעריב?...

8.30 נכנס רד"ר (- ר' דוד רסקין) ומודיע שאד"ש
התפלל עתה מעריב (שכן לא טעם היום מאומה,
תענית בה"ב ומלבד זאת, לפני האוהל לא אוכלים)

[חסר הסיום של היומן].

חצי מלאכה מדרבנן

ומהן דברים אסורים גזרה שמא יבוא מהן איסור סקילה", היינו שיש ב' עניינים כלליים שמטעמם גזרו חכמים (א) שמא יבוא לאיסור סקילה, והרחיקו חכמים מן העבירה או (ב) שאין חשש שמא יבוא למלאכה גמורה, אלא שגזרו חכמים משום שדומה ונראה כמלאכה.

ולפ"ז יש לעיין בשיטת הראשונים מאיזה טעם אסרו חכמים חצי מלאכת הוצאה, ולכא' י"ל שחלקו בזה הרש"י והתוס' (ג);

התוס' כתב (ד"ה "פטורי דאתי לידי חיוב חטאת") "היינו אותו שפושט את ידו ומכניסה או מוציאה, דכוותה בבא דרישא חייב חטאת והכא פטור, לפי שלא עשה כל המלאכה שחיסר ממנה מעט או עקירה או הנחה", היינו שמצ"ע הי' פטור, כפי שמביא מהרישא ששם הי' חייב חטאת וכאן פטור (אבל אסור), וזהו רק מפני "שחיסר ממנה מעט", ולפ"ז נמצא שעיקר גזירת חכמים היא להרחיק את האדם מחיוב חטאת.

אולם רש"י כתב (ד"ה "פטורי דאתי בהו לידי חיוב חטאת"), וז"ל "כגון עקירות שהן תחלת המלאכה דאיכא למגזר דילמא גמר לה אבל הנחות לא מצי למיתי לידי חיוב חטאת דהא ליכא עקירה גבי האי", היינו שעיקר האיסור הוא מפני שיכול לבוא לידי חיוב חטאת (כבתוס'), אבל מוסיף בזה עוד פי' ("ורבותי' אומרים") שבו מחדד ענין זה ד"פשיטות יד לפנים [לגבי שניהם] בין מלאה בין ריקנית היא תחלת המעשה וההוא הוא דקחשיב דהו להו תרתי בעני ותרת'י בבע"ה כל חיוב ופטור במסכת שבת בחטאת קאי ובשוגג", היינו שגזרו חכמים גם בעושה חצי מלאכה מפני שהוא תחילת המעשה, היינו שהאיסור הוא מפני שדומה למלאכה.

ג

א

איתא במשנה בריש שבת "פשט העני את ידו לפנים ונטל בעל הבית מתוכה, או שנתן לתוכה והוציא – שניהם פטורין", ובטעם הדין כתב רש"י (ד"ה "שניהם פטורין") "שלא עשה האחד מלאכה שלימה, אבל אסורין לעשות כן לכתחילה שמא יבואו כל אחד ואחד לעשות מלאכה שלימה בשבת. הרי שתים מדבריהם אחת לעני בחוץ ואחת לבעל הבית בפנים", היינו שמכיון שלא עשה מלאכה שלימה ורק הוציא (או הכניס) הרי שמצ"ע הי' מותר להיעשות, אלא שאסרו חכמים לעשות זאת שמא עי"ז יבוא למלאכה שלימה, אך עדיין לא חייבוהו חטאת, אלא אסרו זאת מדבריהם, ולכן פטור אבל אסור מדרבנן. והנה בליקוטי שיחות¹ הביא הקושי² הידועה³ מדוע חיוב זה הוא רק מדרבנן, והרי מצינו שהדין ד"פטור אבל אסור" מדאורייתא הוא גם באוכל חצי שיעור, ודין זה (לשיטת אדה"ז³) הוא גם במלאכת שבת, ומדוע לא תיאסר חצי מלאכה מדאורייתא מאותו יסוד דחצי שיעור (ולא רק מדרבנן).

וביאר החילוק מהדיוק בלשון הכלל, שהאיסור הוא דווקא בחצי שיעור, היינו שחסר רק בשיעור, בכמות האיסור, אבל לא שחסר במהות האיסור, אולם בחצי מלאכה חסר במהות האיסור, שחסר חצי במהות וגדרי המלאכה דהוצאה (שהרי לא עשה את המלאכה, ולא השלים את המעשה), ולכן אסרו רק מדרבנן (משא"כ בחצי שיעור שאסור גם מה"ת).

ב

והנה בגדר גזירות חכמים בדיני שבת (משום ש"נאמר בתורה "תשבת"⁴ אפלו מדברים שאינן מלאכה חייב לשבת מהן") מביא הרמב"ם ב' פרטים בהסברת העניין " . . . ודברים הרבה הן שאסרו חכמים משום שבות. מהן דברים אסורים מפני שהן דומים למלאכות

3. סימן שמ סעיפים א', ד'

4. שמות כב יב, לד כא)

1. חי"ד ע' 13 ואילך

2. נסמן בהערה 14 בשיחה שם

שבאמת גם לרש"י וגם לתוס' האיסור בחצי מלאכת הוצאה הוא משום "דאתי לידי איסור חטאת", אלא שחלקו באיזה אופן חששו חכמים שיכול לבוא מזה לאיסור חטאת (בשוגג).

התוס' סבר שזה שכעת עשה חצי מלאכה, אמנם זה לא ימשוך אותו לעשות את המשך המלאכה כעת, אולם מכיון שאפשר שימשוך אותו לעשות את אותו הדבר, ואף יותר מזה (מלאכה שלימה) בפעם אחרת, זה עצמו סיבה ראויה "דאתי לידי חיוב חטאת",

אולם רש"י סבר שעצם זה שהאדם עשה חצי מלאכה, באופן שהי' לו אפשרות לסיים אותה, הי' עצמו סיבה מספקת לאסור שמא יבוא לאיסור חטאת בשוגג.

והנה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מבאר⁶ בגדר העונש על מלאכה שנעשתה בשוגג, שלכאורה אין מובן, מדוע יענש האדם באם הי' זה בשוגג (והתורה אמרה שזהו שוגג), והטעם הוא שבמעשה העבירה בשוגג בפרט מסוים, גדול הפגם יותר ממעשה במזיד: כי כאשר האדם עושה פעולה בכוונה ומדעתו, אין היא מורה כל כך על הקשר העמוק של האדם עם הדבר שעשה, כי אפשר שכל השייכות שלו עם הפעולה בא רק בשעת העשייה ואינו אלא בכח העשייה שלו ובדרגת הכוונה ודעת בה הוא עומד אז. אבל פעולה הנעשית אצלו מאליה, אפשר שהיא מלמדת על מהותו, שבה קשור ה"אני" שלו, שהוא יותר מכוונה ודעת, ולכן הוא נמשך, אינסטינקטיבית, לעשות פעולות אלו, עד שהוא בא לידי מעשה בפועל.

היינו ששוגג מגיע ממשיכה טבעית, ועפ"ז אולי אפ"ל שיש חילוק בין "אתי לידי חיוב חטאת" ל"דומה למלאכה" אף לפרש"י, שב'אתי לידי חיוב חטאת' הכוונה היא רק למלאכה הנוכחית אך לא מדובר על פעם הבאה כי אז לאו דוקא שיהיה לו משיכה לזה, אך לגבי דומה למלאכה כיון שאכן יכול להיות שיגיע לפעם אחרת זה אכן נחשב דומה ולכן אסור זאת חכמים.

והנה בגדר מלאכת הוצאה חקרו האחרונים⁵ והביאו ג' אופנים בהסברת גדר האיסור שבמלאכת הוצאה: א. עיקר האיסור הוא בהעברה מרשות לרשות (אלא שבאיסור זה נכללים גם הפרטים דעקירה והנחה כחלק מגדרי ההעברה).

ב. עיקר האיסור הוא רק כשיש גם עקירה וגם הנחה (ולולא זה חסר בעיקר דמלאכת הוצאה).

ג. האיסור חל על העקירה, אלא שנוסף ע"ז גם גזה"כ שהחיוב יהיה רק כשנעשתה גם 'הנחה'.

והנה להביאור האחרון (שהעקירה היא המלאכה, וההנחה היא רק מגזה"כ) אינו מובן במקרה שלנו, שהרי אם עשה הנחה בלבד הרי לא הי' צריך להתחייב כלל אף מדבריהם, שהרי אינה מגוף המלאכה כלל אלא רק מגזה"כ שיהיה נלווה למלאכה.

וגם להביאורים הנוספים בחקירה, לפי ביאור הנ"ל מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א הרי בחצי מלאכה בלבד אין שום דמיון למלאכה שלימה והטעם לחייבו הרי הוא רק מפני שדומה למלאכה וכאן אינו דומה כלל.

ויש לבאר זה ע"פ החקירה של הרוגוטשובער⁶ בענין גזירות חכמים, האם ע"י הגזירה נעשו לאיסור בעצם (ללא קשר לטעם שבשבילו נקבעה הגזירה) או שגם לאחר שנגזרה הגזירה עדיין מסתכלים ומתחשבים בטעם.

ולפ"ז יש לבאר הקושיות דלעיל, דבאם הולכים לפי הצד הא' (שלאחר שחכמים גזרו, אין מתחשבים ומסתכלים על הטעם) הרי גם בחצי מלאכת הוצאה (כשהטעם לא קיים (כנ"ל)) עדיין הגזרה קיימת ועומדת בתוקפה, על אף שלא דומה למלאכה ואינו קשור לגוף המלאכה, וגם לצד הב' (שמסתכלים על הטעם) הרי לתוס' (שסבר שהוא "משום דאתי לאיסור חטאת") הרי עדיין יכול לבוא לידי איסור מלאכה,

אך לפי צד הב' בחקירה עדיין אינו מובן מדוע יהיה חייב לשיטת רש"י (שדומה למלאכה), והרי אין כאן דמיון כלל.

ד

וי"ל ולבאר את מחלוקת רש"י ותוס' קצת באופן אחר,

6. צפע"נ לרמב"ם הל' חו"מ פ"ו ה"ה

7. לקו"ש ח"ג ליקוט לפרשת ויקרא ס"ו ואילך ע' 203

5. אפיקי ים, במידות לחקר ההלכה להר' עמיאל ד-ט, אפיקי ים ח"ב ד-ח ד"ה והנלע"ד ומי טל

ה'דגל' כמשל ל'התכללות' - בתורת ה'צמח צדק'

בהוספות ביאור ענין זה (עקודים) בלשון צחה וברורה).

וכפי שמבאר, שכדי שיהי' יחוד, זה ע"י ביטול הרצון שיש לכאו"א בפ"ע, והיינו ש"מתבטלים ממציאיותם"⁸.

וע"ד המבואר⁹ בענין¹⁰ 'עושה שלום במרומיו', שדוקא "במקום"¹¹ גבוה יוכלו להתחבר שני הפכיים", שאע"פ ש"מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבין זה את זה".

ובפרטיות יותר - זהו הגילוי של ביאת המשיח בגאולה האמיתית והשלימה:

בנוגע להלשון שהובאה לעיל מהצ"צ (שההתכללות נמשכת מ) "למעלה מסדר ההשתלשלות", מבאר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בקונטרס חנוכה ה'תשנ"ב¹² (ד"ה להבין ענין נרות חנוכה ה'תשכ"ו) שאמיתית הענין דלמעלה מסדר ההשתלשלות, הוא "שהוא בכל מקום (למעלה ולמטה) בשוה", (וממשיך

איתא בגמ'¹ "אמר ר' אבא אמר ר' שמעון בן לקיש - שני ת"ח המדגילים זה לזה הקב"ה אוהבן שנאמר "(הביאני אל בית היין) ודגלו עלי אהבה"². ופרש"י (ד"ה המדגילים) "מאספין זה את זה ואומרים בא ונלמוד ונבין בין שנינו, הואיל ואין לנו רב ללמדנו".

ומבאר הצ"צ³ שמכאן⁴ רואים שדגל היינו אסיפה והתכללות, עד כדי כך שזה "התכללות כל האנשים שבדגל" להיות כלולים יחד".

והיינו שענין הדגל הוא חיבור והתכללות (במדות וכו'), וכמבואר בארוכה ובפרטיות בהנסמן בהערה.

ובפרטיות בנוגע לפסוק הנ"ל "ודגלו עלי אהבה":

הלשון "דגלו" הוא ג"כ מורה על לשון דילוג, ומבאר הצ"צ, שענין ההתכללות נמשך "למעלה מסדר ההשתלשלות", ומגיע בהמדות שלמעלה מהשכל עד ל"בחי' העקודים" (ראה⁷ בפניני התניא ח"א - ב

1. שבת סג, א.

2. שה"ש ה, ב.

3. אוה"ת במדבר מז - ח, ספר הליקוטים דא"ח להצ"צ ערך דגלים (ע' צב ואילך) באריכות. וראה גם מאמר ד"ה וידבר גו' איש על דגלו תשט"ו ובהשיחה שנאמרה לאחר המאמר.

4. ראה גם אוה"ת שה"ש (כרך א') על פס' זה.

5. כנראה הכוונה לשלשת השבטים שזה הי' הדגל שלהם - ראה ספר הליקוטים הנסמן בהערה 3.

6. אוה"ת במדבר לח-לט. ספר הליקוטים דא"ח להצ"צ ערך דגלים ע' קא.

7. וראה גם לקו"ש ויצא ה'תשנ"ב סעף ד ואילך (בעיקר בנוגע עולם הברודים). וש"נ.

8. אך להעיר מהמבואר בדבר מלכות בהר-בחוקותי בענין שהביטול שלמעלה מהמציאיות חודר במציאות, ואומר על זה בהערה 113 שם: "ודוגמתו בשלילת

המחלוקת ואהבת השלום - שאין זה רק מצד הביטול והעדר המציאות (ע"ד "עושה שלום במרומיו", מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבים זה-את-זה", כמשל ב' שרים שמנגדים זה לזה שמתבטלים ממציאיותם בעמדם לפני המלך" [מבואר בלקו"ש תצוה הנסמן בהערה הבאה בהערה זו בקובץ] (ראה תניא אגה"ק סי' יב. לקו"ת אמור לח,א. ובכ"מ)), אלא גם בהיותם בתוקף המציאות, עם כל הכוחות והחושים כו', הרי הם במצב של אחדות ושלום", וצריך עיון.

9. אגה"ק סי"ב. וראה בארוכה לקו"ש תצוה תשנ"ב סעיף ה.

10. איוב כה, ב.

11. בהבא לקמן - ראה סעיף ה' והערה 52 בלקו"ש תצוה שם, וש"נ.

12. סעיף יב.

13. הערה 74 שם, עיי"ש.

הענין דלמעלה מסדר ההשתלשלות, ששם זה שלימות האחדות].

והנה בהמובא לעיל מרש"י במסכת שבת אודות "נלמוד ונבין בין שנינו" (שזהו הפי' ד"מדגילין זה את זה"), שאז הקב"ה אוהבן - יומתק גם ע"פ המבואר בפנימיות הענינים:

חניית בני ישראל במדבר 'איש על דגלו'. איור מתוך הספר 'באר הלוחות' (ר' יעקב אוישפיץ מלמד דרדקי), ערוך ומשופץ מחדש בתוך הספר 'צורת הארץ - ארץ ישראל במספא... ע' 142 (ר. רובין הוצאת יד י.ב.צ.)

אדה"ז מביא בהקדמתו לספר התניא שדוקא כאשר לומד עם אחרים, אזי "יאיר ה' פניו אליהם אור פני מלך חיים" (ראה בפניני התניא על אתר), וכמובא בלוח היום-יום דכ"ף טבת¹⁷ "אדמו"ר האמצעי ענה לאחד ביחידות: כאשר משוחח האחד עם זולתו בעניני עבודת ה', ולומדים יחד - הרי זה מצב של שתי "נפש-אלוקית" נגד "נפש-טבעית אחת".

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א "ויתירה מזה.. [אמיתית הענין דלמעלה מסדר ההשתלשלות - לגביו] לא ישנו החילוק דמעלה ומטה¹³), ומבאר שם שגילוי זה הוא גילוי פנימיות עתיק, שזהו¹⁴ הגילוי דמלך המשיח, ודהגאולה האמיתית והשלימה, שממש מגיע ההתכללות¹⁵ - ענין הדגלים.

ויש לקשר זה גם עם ה'דבר מלכות' דש"פ ויקהל:

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מבאר שהענין דמחצית השקל והענין דויקהל זהו תכלית השלימות בהענין דאהבת ישראל. ודאחדות ישראל.

וכשנתבונן בהלשון דהצ"צ (הובא לעיל) שענין הדגל הוא "התכללות כל האנשים שבדגל להיות כלולים יחד", מובן ופשוט שתכלית השלימות באהבת ואחדות ישראל שהרבי שליט"א מה"מ תובע בדבר מלכות

דויקהל, קשור לענין הדגל שעל ידו הוא "התכללות כל האנשים שבדגל להיות כלולים יחד".

[ובנוגע לדגל משיח - יומתק שהענין דמלך המשיח הוא התכללות ואחדות - כמבואר גם בקונטרס אחש"פ תשמ"ח (ד"ה ונחה עליו רוח ה' ה'תשי"ד) סעיף יו"ד¹⁶ באריכות ובפרטיות, ובפרט שכנ"ל הגילוי דמלך המשיח הוא גילוי פנימיות עתיק, שזהו אמיתית

15. כנ"ל שאמיתית הענין דלמעלה מסדר ההשתלשלות - זה שאין החילוק דמעלה ומטה, תכלית השלימות בהתכללות.

16. נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רצז ואילך.

17. ראה דבר מלכות וירא סי"ג הערה 111 אודות יום זה.

14. ראה קונטרס י"א ניסן ה'תשמ"ז (ד"ה כימי צאתך ה'תשמ"ב) סעיף ב (סה"מ מלוקט ח"ב ע' לו - ח). ש"פ צו ה'תשמ"ה. ובאריכות - קונטרס י"ט כסלו - חנוכה ה'תשנ"ב (סה"מ מלוקט ח"ו ע' מה ואילך. ע' סג ואילך). ועוד.

דיני ממונות

- חלק ו -

בשמחה רבה הננו מגישים בס"ד את החלק השישי ב'דיני ממונות'. פרק זה מכיל יסודות חשובים בנושא זה. גם הפוסקים והמפרשים נלאו מליישוב את ריבוי הדעות בזה, כמו גם יישוב שיטות אותם ראשונים ואחרונים עצמם בכמה מקומות בש"ס שנראים כסותרים זה לזה. יתירה מזו: כל הראשונים עסקו בסתירות הנראות בסוגיות הש"ס עצמם בסוגיה עמוקה ורחבה זו ואף בשיחותיו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א נראה כי יש בהם כמה מהלכים.

כאן ניסינו, בדרך אפשר, עד מקום שיד כהה של אדם מגעת, לשלב ולהראות 'מהלך' אחיד בריבוי הפרטים בסוגיה זו, כאשר הנקודה המרכזית של הדברים באה כהמשך לכלל הסעיפים שנתבארו בגליונות הקודמים והיא: 'דיני ממונות' עם היות שהם 'פרשה' בפני עצמה בתורה שהשכל וגדרי העולם הם המרכזיים בשיקול דעת החכמים, מ"מ זה עצמו - מסיני.

הרבה סברות מופשטות ניסינו להביא בניסוח הדברים ועדיין חלקם נותרו ב'צריך עיון', אשר לכן אנו פונים אל הלומדים וההוגים לעיין היטב במהלך **תוך עיון בשיחות**. (ולקיים כל 'האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם', הרי בעיון הסוגיות המסועפות הנ"ל נעזרנו רבות בספר 'יסודות השעבודים' (להגרי"ש שי' סגל. ירושלים תשע"ח)).

כל אי הבנה בדברים דלהלן - יש לתלות אך ורק בקוצר המשיג ועומק המושג ואיננו מתיימרים לומר שהבנו בבירור דעת קדשו שליט"א בסוגיות עמוקות ורחבות אלו. ויתירה מזו הדברים נכתבו בכדי לעורר לב המעיין כיצד כל שיחה וכל הגדרה בתורתו הקדושה - תורתו של משיח - הלא היא 'ארוכה מארץ מידה ורחבה מיני ים' גם בפשטות.

כהנ"ל נלקט נערך ונכתב ע"י ראש הישיבה הרב שמעון שי' ויצהנדרלר, הוגה בפרטיות ע"י הרב יוסף יצחק שי' רוק ר"מ ש"א. בפלפול התלמידים השתתפו התמימים שניאור זלמן שי' קעניג; התמים מנחם מענדל שי' גודי. ת"ח להרה"ח עו"ד גיל שי' אסדו על ה'דיבוק חברים' בהעמקה ביסודי הדברים.

א. בסגנון אחר לכל המבואר עד כה¹:

בתביעות² דיני ממונות ישנם בכללות ארבעה³ סוגים:

כמו כן ניתן להבין כמה מהנקודות המתבארות בסעיפים אלו מתוך השיחה בלקו"ש חלק י"ב בהר ב', אודות הגדרת מצות 'שמיטת כספים' בשביעית. כללות המראי מקומות לשיחות לג' הסעיפים הבאים כבר נסמנו בגליון הקודם.

¹ הניסוח 'בסגנון אחר' אינו מפורש בשיחה, אך כל הסעיפים דלקמן מפורשים בלקו"ש חלק י"ב בהר ב', בריטב"א ובקצות החושן שבשיחה, והם כל מהלך הביאור של השיחה - כפי שהתבאר בהרחבה בגליון הקודם.

א. חיובי ואיסורי ממון שכל יסודם הוא רק ציווי התורה⁴. לדוגמא: איסור נטילת ריבית⁵.

ב. חיובי ממונות שיסודם הוא איסור או ציווי התורה, אולם עניינה של מצות התורה היא שלא לחסר ממון חבירו⁷ (כדעת הרא"ש בגדר איסור ריבית⁸).

כ-כא במהדורה החדשה ובהערות המו"ל שם).

⁶ כ"ה הלשון בשיחה. המושג 'ענין' שונה מ'מהות' ו'גדר' בכך שהוא פחות מגדיר את עצמיות הדבר ויותר עוסק בפעולת ועובדת הדבר. ראה מה שכתב הרה"ח הרה"ת ר"א שי' פרומר ב'התמים' (בית משיח) גליון 38 בהערה 22 אודות שם הקונטרס 'עניינה של תורת החסידות' ולא 'מהותה...'.⁹

⁷ נקודה זו מבוארת בכל השיחה בחלק י"ב בהר"ב לפיה יש הבדל מהותי בין מצוה שהיא 'דין ממון' (כפריעת חוב) למצוה שהיא רק למטרה 'שלא לחסר ממון חבירו'. ובהסברת הדברים יש לומר כך (על יסוד ביאור ב'מנחת אשר' להגר"א שי' וייס פרשת בהר"ב וראה גם 'איפת צדק' (לגר"א פיין) סימן א' ס"ו; ס"ב ס"ג שמבאר בסגנונו רעיון דומה להאמור בשיחה; וראה 'יסודות השעבודים' (לגר"א שגל) פ"א הערה 6 וראה גם 'קונטרס בענייני ריבית' בתוך 'חידושי הרש"ר למסכת בבא מציעא' סימן כז אות יב וזו הגדרתו: "והענין נראה דמצות עשה דחזרת רבית היא לדון דין הרבית מצד המצוה כמו גזל, ולהכי בכל הפרטים דנים בה כמו בגזל דאמרה תורה להתחשב ברבית כמו בגזל וזו היא המצוה": אין הכי נמי שמדובר במצוה שבין אדם למקום, אולם מציאות המצוה הזו – של איסורים – קיימת עובדתית רק בין המלוה ללוה ועל כרחנו היא תמיד נוגעת בממון הזולת ומכיוון שכך הרי המציאות העובדתית הנ"ל נותנת מקום ללוה למחול, לא מפני שהממון שלו, אלא מפני התוצאה שנחסר לו ממון וע"פ יסוד זה מבאר ב'מנחת אשר' כי אין להוכיח שריבית היא 'דין ממון' מכך שהרמב"ם הכניס זאת בהלכות מלוה ולוה [ראה לעיל] והסיבה שהרמב"ם הכניס זאת כי מצד המציאות אין מצוה זו כי אם במלוה ולוה מן התורה.

ואולי יש לומר בעוד אופן: בשו"ת חתם סופר (ח"ו סימן כו) ביאר כי למרות שבכל התורה רק רבי שמעון דריש טעמא דקרא, אולם כאשר מפורש בתורה את טעם המצוה הרי פשוט שטעם המצוה הוא יסוד בהמצוה (ואולי הוא ע"ד המבואר בלקו"ש חל"ד חג הסוכות ס"ו שכאשר מפורש בתורה הטעם הרי הוא מיסוד המצוה) וא"כ מכיוון שבריבית מפרשת התורה את תוכן ומהות המצוה הרי טעם זה למרות שהוא רק מסובב מהציווי, הרי הוא חלק בלתי

² בלשון 'תביעות' משתמש הריטב"א בהגדרת חיובי הממון. לשון זו תובן לאור מה שנתבאר בארוכה לעיל ב'אוצרות' 'החייל' גליון 40 סעיף יג. יעוי"ש.

³ במדוייק יותר יש שלשה סוגים והסוג הב' שבפנים הוא פרט בסוג הראשון (ראה 'החייל' גליון 42 ע' 60 והערה 28).

⁴ ראה גם ברכת שמואל ב"מ סימן מח שמבאר הגדרה זו בטוב טעם.

⁵ היא דעת הריטב"א שנתבאה בגליון הקודם בארוכה. והנה את ההגדרה שבפנים ניסחו אחרוני האחרונים* בחקירה בגדרו של איסור 'ריבית' האם הוא שייך ל'דיני ממונות' או ל'איסורים' (ראה גם 'דיני ממונות' להגר"א ע"ה אברמסקי ע' 8) וכבר קדמם הב"ח בדיוקו בדברי הטור (יורה דעה סימן קס) שפתח את הלכות ריבית בלשון "הואיל ואתא לידן נימא בה מילתא" וז"ל הב"ח: "נראה דלפי שהרמב"ם כתב דיני רבית בהלכות מלוה ולוה ונמשך אחר רבינו הקדוש שקבעה בבבא מציעא והרב לא עשה כן, התנצל ואמר דלפי שהיה עסוק בדין גוים שירדו לבור וכו' והסמיך לזה דין הלואה לגוי ברבית שאין מצווין להחיותו דשייך ליה והשתא קאמר והואיל ואתא לידן נימא ביה מילתא", כלומר אי אפשר להוכיח מכך שהלכות ריבית בטור הם בחלק יורה דעה שהלכות אלו שייכים ל'איסורי', אלא הסיבה לכך היא מצד זה שהטור 'נמשך' אחר דבריו הקודמים [מכך שאדה"ז לא הכניס דיני ריבית בחושן משפט אין להוכיח לכאן או לכאן משום שחלק חושן משפט בשו"ע אדה"ז הוא 'הלכות הצריכות מלוקטות מטור חושן משפט' וממילא אין מקום להכניס שם ריבית שאינו בטור בחושן משפט ופשוט], אולם האמור בפנים הוא בעומק יותר: גם בתוך 'דיני ממונות' עצמן יש סוג בפני עצמו של חיובי מצוות והממון אינו אלא סוג חפצא שבו מתקיימת המצוה, אבל הוא אינו תוכנו של המצוה (ראה ברכת שמואל שם עד"ז – והנפק"מ היא לגבי כפיה על המצוות וירידה לנכסיו המבואר בהערה 22 ושוה"ג הג' בלקו"ש ח"ב בהר"ב), אולם אחרוני האחרונים שחקרו כנ"ל, שיטתם היא שהמהות של 'דיני ממונות' הינה מציאות עובדתית, ולכן ריבית יוצאת דופן שהיא משתייכת ל'דיני איסורים' (ראה גם המידות לחקר ההלכה מדה יא 'מציאות ודין' עמוד

ע' 96 הערה 20 ובכ"מ ב'שיחות קודש'.

* הביטוי נמצא בלקוטי שיחות כרך מן [לואים] ח"א

ג. איסורי וחיובי ממונות שיסוד החיוב⁹ הוא התורה, אולם כל תוכנו ומהותו של הציווי הוא 'דין ממון'¹⁰ – ולדוגמא¹¹: דעת הריטב"א¹² בפריעת חוב לדעת רב

פפא¹³ ש'פריעת בעל חוב מצוה' (שהוא חיוב ממש¹⁴) ו'שעבודא לאו דאורייתא'.

דעת הקצוה"ח כדעה ראשונה נוסח בפנים כדעתו. ודו"ק. והנה יש לומר כי מחלוקתם של הקצוה"ח ונתיה"מ הינה בהגדרת דין 'פריעת בע"ח מצוה' ומנין נלמדת. לדעת רש"י בכתובות (פו, סע"א) משמעות הציווי הוא 'מצוה עליו לפרוע חובו ולאמת דבריו דכתיב הין צדק שיהא הן שלך צדק' ולפי זה – כמבואר בלקו"ש ח"ז שם והערה 58 – 'פריעת בעל חוב' הוא אחד הביטויים בכלל של 'לאמת דבריו' (וראה גם לקו"ש חל"ב ע' 157-158 ובהערות בהגדרת דברי רש"י ע"פ שו"ע אדה"ז). ולפי זה יש לומר שזו דעת הקצוה"ח ולכן אי אפשר לומר ש'פריעת בעל חוב מצוה' היא היסוד היחיד להחזרת חוב, אלא שמצד 'מצוה' זו הרי גם פריעת בעל חוב היא מצוה. אולם שיטת הרמב"ן בבבא בתרא (קעה, א) והריטב"א (שם) שזה נלמד מהפסוק "והאיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העבוט החוצה" והיינו שעצם מציאות החזרת חוב היא גופא המצוה – וזו דעת הנתיה"מ*.

ועל פי הנ"ל נבין יסוד נוסף בכללות השיחה בחלק יז בה מדגיש כמה פעמים כי 'פריעת בעל חוב מצוה' הינה 'חיוב גמור', משא"כ לדעת רש"י הרי זו תוצאה מהחיוב לקיים דיבורו ומסתעף מזה השבת חוב. [לפי כל האמור מיושבת בפשטות הערת המו"ל [הגה"ח ר"מ שי' אורנשטיין ר"י תת"ל נתניה] ב'חידושים וביאורים למסכת גיטין' (תנש"א) ע' 11 הערה יז, עיי"ש].

* ובפלפול התלמידים שיחיו העירו כי אולי ההיפך הוא הנכון: עומק דעת רש"י כי מצות פריעת בעל חוב תלויה כולה בלזה בלבד, ולכן גם אם המלוה לא תובע, הרי הלוה מצווה ועומד לא להפר דבריו וזו דעת הנתיה"מ, אולם הקצוה"ח סובר כהרמב"ן שמצוות פריעת בע"ח שייכת למלוה וכפי שהרמב"ן לומד זאת מפסוק העוסק במלוה.

¹⁰ ריטב"א שם. [ואולי זו גם משמעות לשון הרמב"ם בהלכות כלאים פ"י הכ"ט 'לאו של ממון'].

¹¹ הסיבה שהדברים הובאו רק כ'דוגמא' ולא באופן פשוט – ראה הערה הבאה.

¹² הנה הנכתב בפנים היא רק דעת הריטב"א – לפי הסברת הקצות החושן בסימן לט סק"א [אליו מציין בלקו"ש ח"ב שם שוה"ג להערה 22]. ובכדי לבאר הדברים יש להקדים את הרקע העיוני לכל הנ"ל ויארכו הדברים:

נפרד מהציווי 'חסרון ממון' ולכן יכול הלוה למחול למרות שהממון אינו שלו עכשיו מפני שהתורה חסה על ממונו ודו"ק.

ביאור נוסף לחילוק הנ"ל מבאר הגרי"ל שפירא (ר"י תות"ל מיאמי) באחד משיעוריו [לא נדפסו] וכך הם דבריו: את גדר המצוות של 'בין אדם לחבירו' ניתן לפרש בב' אופנים: במצוות אלו ישנם שני ענינים: חיוב כלפי שמיא וחיוב לאדם ולכן לגבי תשובה ביוה"כ, לדוגמא, אין יוה"כ מכפר על חלק אחד מה'בין אדם לחבירו', אולם הוא מכפר על הצד של הבין אדם למקום, ויש לומר בעוד אופן ש'בין אדם לחבירו' כל מהות העבירה לשמים היא בכך שהחסיר ממון חבירו וזה כל מהות הציווי ולכן ביוה"כ אין מתכפר כלל שהרי גדר המצווה היא 'חיסור ממון חבירו' ומביא מעין דוגמא לכך מהשיחה בלקו"ש ח"ט (עקב ה') בגדרה של מצות מזוזה לפיה ה'שמירה' היא חלק מהמצוה – 'לשימור עביד'. עוד מצינו ביאורים ב'הערות' לשיחה ולפיה נחלקו הרא"ש עם הגאונים מה 'יסוד' המצוה ומה 'בנינה'. האם היסוד הוא ממון, אלא שממנה נובע האיסור, או להיפך. ויבואר בסעיפים הבאים.

⁸ לקו"ש ח"ב בהר ב' לפי הביאור במסקנת השיחה.

⁹ הנה הניסוח שבפנים 'יסוד החיוב' יש לומר שנחלקו בו הקצות החושן והנתיות שהובאו בלקו"ש ח"ז בהר ב' הערה 48 [ראה גם אוצרות ב'החיל' גליון 42 הערה 8]. לדעת הקצוה"ח מצוות פריעת בעל חוב חלה רק לאחר תביעת המלוה את הלוה ולפי זה יוצא שהיסוד הראשוני הינו תביעת המלוה, אלא שהסיבה המחייבת את 'פריעת' הלוה אינה תביעת המלוה עצמה, אלא מה שחל בעקבות התביעה – ציווי התורה, אולם לדעת הנתיות המשפט דבר פשוט שהיסוד הינו מצוות התורה וכותב את דבריו ללא כל שקו"ט ובלשונו: "ובספר קצוה"ח [סק"ב] כתב, דכל זמן שאין המלוה תובע לית ביה אפילו מצוה לפרוע. והא ודאי ליתא, דודאי אף שהמלוה שוכח ואינו תובע, חייב לפרוע. . . מצות פריעת בעל חוב דרחמנא חייביה לפרוע". נמצא דנחלקו מה היסוד ומה מסתעף. ולפי האמור כאן נכתב בפנים 'יסוד החיוב' ויתפרש לדעת הקצוה"ח (שרק 'יסוד החיוב' הוא התורה, אולם היסוד עצמו הוא תביעת המלוה), אולם לדעת הנתיות אולי ניתן לנסח זאת 'שיסודם הוא חיוב התורה'. אך מכיוון שבשיחה מביא את

בש"ס מצינו כמה פעמים מחלוקת נודעה האם "שעבודא דאורייתא" או "לאו דאורייתא" (ראה קידושין יג, ב; בבא בתרא קעה, א ועוד). מתוך הסתעפות הסוגיות נראה כי פעמים בעל הסברא שבמקום אחד מפרש ש"שעבודא לאו דאורייתא", הרי בסוגיה אחרת נראה ממנו כי "שעבודא דאורייתא" ונלאו הראשונים מהבין הדעות בזה (ראה תוס' קידושין יג, ב; רמב"ן בבא בתרא קעד, ב) ומתוך זה גם בפסק ההלכה כבר כתב הש"ך (שו"ע חו"מ סל"ט סק"א) כי "שעבודא דאורייתא" נשאר כ'ספיקא דדינא'.

זאת ועוד: ביחד עם דעות הנ"ל קיימת שיטת רב פפא בכמה מקומות בש"ס ש'פריעת בעל חוב מצוה' ואף שם קיימות כמה דעות בראשונים בהבנת שיטתו ובעיקר האם מ"ד 'פריעת בע"ח מצוה' ס"ל גם 'שעבודא לאו דאורייתא', או שאין שייכות בין הדברים.

דוגמא אחת: הנה בערכין (כב, א) שקו"ט האם נזקקים לנכסי יתומים בכדי לשלם חובות של אביהם [יוער: דוגמא זו החוזרת על עצמה גם בשיחה בלקו"ש ח"ו בהר"ב - מבטאת במדויק את מהות הקשר בין המלוה ללוה והאם 'קשר' זה עובר ליתומים], בתחילה סבר רב נחמן ש'אין נזקקין ליתומים' משום דברי רב פפא "פריעת בעל חוב מצוה ויתמי לא בני מיעבד מצוה נינהו" ורב הונא בריה דרב יהושע חולק עליו. וכהמשך לזה באה הסוגיה בכתובות (פו, ב) ומקשה לדברי רב פפא שסיבת [ויסוד] החיוב בהחזרת הלוואה היא רק המצוה כשלעצמה, א"כ כיצד נתייחס לאדם שלא ירצה להחזיר הלוואה מצד שאינו רוצה לקיים מצווה ותיירץ רב פפא "במצות עשה כגון שאומרין לו עשה סוכה ואינו עושה לולב ואינו עושה מכים אותו עד שתצא נפשו". זאת ועוד: בשתי סוגיות בש"ס באים דברי רב פפא ביחס ל'שעבודא דאורייתא' הנראים כסותרים (ראה תוס' קידושין יג, ב ד"ה אמר רב פפא). ובביאור הדברים נחלקו עמודי עולם. שיטת הריטב"א (וכן היא שיטת הרמב"ן (בסיום בבא בתרא (קעד, א) והר"ן בקידושין (יג, ב)) שמהות ושורש המחלוקת בין רב פפא לרב הונא בריה דרב יהושע היא האם 'שעבודא דאורייתא' או 'לאו דאורייתא' ובלשונו הבהירה של הרמב"ן: "נראה לי דהכי קאמר רב פפא, פריעת בעל חוב מצוה . . וכיון דיתמי קטנים פטורין השתא מכל מצות . . ורב הונא בריה דרב יהושע פליג עליה משום דלית ליה פריעת בעל חוב מצוה אלא שעבודא דאורייתא סבירא ליה . . [ורב פפא:] משמע דסבירא ליה שעבודא לאו דאורייתא וכן עיקר שהרי הוא אמר פריעת בע"ח מצוה ובמסכת כתובות (פ"ו א) נמי בעו מיניה לדידן דאמרת פריעת בעל חוב מצוה אי אמר לא ניחא לי למעבד מצוה מאי? א"ל כדתניא כגון לולב איני עושה מכין אותו

עד שתצא נפשו אלמא שעבוד נכסים לאו דאורייתא". א"כ המחלוקת בין 'שעבודא דאורייתא' או לאו כרוכה ותלויה במחלוקת האם 'פריעת בעל חוב מצוה' או לאו ועיי"ש ברמב"ן שמדייק כל זה באופן נפלא מהפסוקים (דברים כד, יא) והם-הם דברי הריטב"א שהובאו בשיחה בחי"ב.

היוצא מכל האמור כי לפי הרמב"ן (וכביאור הריטב"א בקידושין) הרי ישנם שני אופנים (סיבות) לחייב אדם להחזיר חובו:

א. למאן דאמר 'שעבודא דאורייתא' הרי אופן (סיבת) החיוב הוא מצד שנכסיו משועבדים "מדאורייתא" למלוה, היינו שנכסיו הלוחה מעת הלוואה* שייכים ('משועבדים') למלוה וא"כ המלוה נוטל את שלו מעיקרא.

ב. לפי רב פפא ש'פריעת בע"ח מצוה' הרי עצם המושג הזה מבהיר כי יש כאן רק את ציווי השם ולא התערבות שעבודית-ממונית היוצרת שייכות בין המלוה ללוה ולכן הסיבה היחידה שבגינה ניתן לחייב את הלוה להחזיר חובו הוא ככל אופני הכפיה במצוות עשה (כמבואר בלקו"ש ח"ב בהר"ב שם הערה 22. והנה בקצות החושן (סימן ל"ט סק"א - שהובא בחי"ב שם) המשיך להגדיר ולחדד את דברי הריטב"א ולפיהם מהות טעם המ"ד ש'שעבודא לאו דאורייתא' היא מפני כי לא סבירא ליה כלל בגדרי הממונות מושג של 'שעבוד נכסים' ולדעתו בשביל ליצור 'שעבוד' שהוא מושג קניני - זקוקים ל'קנין' והרי 'אין קנין לחצאין' וממילא גם אם הלוה יפרש בשטר שעבוד נכסים הרי אין קנין זה מועיל מדאורייתא (ראה ריטב"א קידושין יג, ב ד"ה אמר רב יהודה; תוד"ה דבר תורה בבא בתרא קעה, ב) והיינו דלמ"ד פריעת בע"ח מצוה אין כלל מושג של 'שעבוד נכסים' (וראה 'יסודות השעבודים' סימן ז' שהביא עוד שיטות בראשונים).

[יתירה מזו כתב הקצוה"ח שם כי גם למ"ד שעבודא דאורייתא הרי זה גופא הוא חידוש ובלשונו "ונראה דאפילו מאן דאמר שעבודא דאורייתא ג"כ סבירא ליה דאין אדם יכול לשעבד נכסיו ומשום דאין הקנאה לחצאין, והא דנכסיו משועבדים לאו מחמת הלוה הוא לפי שאין שעבוד הלוה מועיל כלל, אלא כיון דשעבודא דאורייתא ממילא נכסיו משועבדים"]. ולפי כל מהלך זה הרי ביאור הדברים כך הוא: יש שתי אפשרויות שיהוו סיבה לחיוב ממוני ושתי סיבות אלו עצמם הם 'מדאורייתא': א. יש את עצם גדרי דיני ממונות שחידשה התורה שבהלוואת המלוה ללוה נוצר 'שעבוד' והוא כעין קנין לחצאין היוצר שייכות בין מלוה ללוה** וזה גופא מדאורייתא. ב. יש אופן דמצד גדרי ממונות לא שייך כלל שיווצר שייכות

ד. להעיר¹⁵: כתוצאה ממצוה זו¹⁶ - שמהותה 'דין ממון' - חל על האדם 'שעבוד הגוף'¹⁷ המשעבדו לשלם את

חובו [דיוק הלשון 'שעבוד הגוף' - ענינו¹⁸: לא (רק) שה'חוב' משעבד את האדם להשיבו, אלא שהמצוה

הגוף' לקו"ש חכ"ו שם נתבאר מה יוצר את שעבוד זה]: א. בעצם מעשה ההלוואה (או החוב בכלל) נוצר 'קנין' המקנה ומשעבד את האדם. ב. הלוה משעבד עצמו בעצם ההנאה מהמלוה. ג. ככל שעבדי הגוף שאדם משועבד לקיים את מצוות התורה (ע"ד השעבוד לקיים מצוות עשה התלויות בממון - קניית ד' מינים, צדקה, חיוב ללמוד תורה את בנו)].

¹⁸ ע"פ לקו"ש ח"ל ע' 216 התחלת סעיף ב' [ושם בא לחדד ההבדל בין החיוב המוטל על הלוה, לחיוב המוטל על הערב]; לקו"ש ח"ז בהר סעיף ה' וח' - המבהיר את מהות ההבדל בין ה'חוב' כחפצא לחיוב האדם עצמו להחזיר חובו.

¹⁹ בהגדרה המדויקת של הדברים: הנה באבני מילואים (סימן ק סק"ז) בהסברת שיטת רבינו תם בגדר 'שעבוד הגוף' מדגיש כי אין הכוונה על ה'גוף' אלא הוא מעין שם המושאל ועיקר הכוונה הוא חוב וז"ל: "ודע דמ"ש הפוסקים . . דשני שעבודים יש על הלוה שעבוד הגוף . . לאו דוקא שעבוד הגוף דהגוף אין בו משום שעבוד דאי הוי הגוף משועבד א"כ כי מטא זמן פרעון היה רשאי להשתעבד בו לפרעון חובו כי היכי דשעבוד נכסי כי מטי זמני' הב"ד מגבין אותו", ובפירוט יותר ובהסברה רחבה הוא באור שמח (הלכות מכירה פרק ו הלכה יב) ושם מקדים כי "המובן הפשטי מדברי רבינו תם ששעבוד גופו לשלם לא נתפס בקנין כלל, משום דהוי כדבר שאינו ברשותו" (בשונה משעבוד נכסים - ולכן את 'שעבוד הגוף' לא ניתן למכור בשטר כי הוא דבר 'מופשט'), אולם אחר כך כותב כי "יתכן לפרש טעם אחר" בכך שאי אפשר למכור את שעבוד הגוף "משום דכיון שלוה אדם נתחייב לשלם, והוא מושכל לא מצד הדת, רק מסוג הדיני, שגם ב"נ נוהרו על זה", הוי אומר המושג 'שעבוד הגוף' אינו שייך למושג 'גוף' אלא חוב עצמי בלתי תלוי במאומה אלא 'סוג דיני' ואפילו לא חוב דתי שהוא כן חל על ה'גוף' ושוב ממשיך ומבהיר אשר ברור שכוונת רבינו תם ב'שעבוד הגוף' הוא "ע"כ חובת הגוף, דשעבוד ליכא, דאינו נמכר בחובו, רק חוב איכא לשלם מה שלוה מחבירו, אפילו אם לית ליה נכסים שב"ד ירדו לגבות מהם איהו מחויב בתשלומין", אולם המעין בדבריהם יווכח כי לכל לראש סבורים הם

בין המלוה ללוה והשייכות היחידה היא ציווי על האדם המשעבד את גופו לקיים מצוות התורה, אולם גם מצווה זו החפצא שלה היא 'דין ממון' ולכן יש לה תנאים וגדרים של 'ממונות'. ועתה יש להבין מה הנפקא מינה בהגדרת הדבר בין שני האופנים - דהרי לדעת שניהם סיבת החיוב היא - 'דאורייתא' דלולא הדאורייתא לא יתכן מציאות של 'שעבוד', כביאור הקצות החושן [ליתר ביאור: לפי שיטה זו הרי התרגום למושג 'שעבודא דאורייתא' משמעו כך: 'שעבודא' [של נכסים, לא יתכן לולא] דאורייתא]. ונפקא מינה זו ביאר הריטב"א - וזהו הביאור בשיחה בחלק יב - למאן דאמר 'שעבודא דאורייתא' הרי התורה חידשה מציאות כזו ש'גובה' ישירות מנכסי הלוה ולכן גם מי שאינו מצווה לשלם (היורשים הקטנים) הרי דמי ההלוואה נגבים ממילא מנכסי הלוה, אולם למ"ד 'פריעת בעל חוב מצוה' הרי יש כאן רק חיוב התורה על האדם עצמו והיסוד לכל זה הוא 'מצוות התורה' ללא עירוב מציאות של 'ממונות', אולם מכיוון שהנושא הוא 'ממון' ולא 'איסורים' הרי למצוה זו יש שם מיוחד ונקראת 'מצוות דין ממון' [וראה כמה נפק"מ מעשיות שליקט ב'יסודות השעבודים' סימן יד].

¹³ 'כתובות פו, סע"א. וראה אנציק' תלמודית כרך ט' ע' רכז ואילך. וש"נ' (מ"מ ללקו"ש ח"ז שם הערות 56; 57).

¹⁴ כ"ה הלשון בלקו"ש ח"ז ע' 292. למשמעות הדברים - ראה לעיל הערה 9.

¹⁵ הבא להלן ע"פ לקו"ש ח"ל ויגש א סעיפים ב' - ד', וראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 147 ואילך.

¹⁶ בלקו"ש ח"ל (ע' 216) הלשון הוא: "שעבוד הגוף שעל הלוה לשלם חובו (ופריעת בע"ח מצוה)" וניתן להבין ניסוח זה בב' אופנים: א. כבפנים שה'מצוה' יוצרת השעבוד [ומה שהלשון בשיחה הוא שונה - משום שהשיחה שם קאי על ה'ערב' ולכן אודותו נכתב באופן כללי]. ב. השעבוד הוא עצמו גופא לא 'תוצאה' מהמצוה, אלא המצוה עצמה.

¹⁷ במשמעות 'שעבוד הגוף' כמה דעות ואופנים [הבא להלן ע"פ לקוטי שיחות חלק ל' שם נתבאר גדר המושג 'שעבוד

** לגבי תביעות ממון אחרות שלא ע"י הלוואה - ההגדרות שונות - ראה תוס' קידושין יג, ב ד"ה אמר רב פפא, רמב"ן בבא בתרא קעד, ב.

* כ"ה בלקו"ש ח"ז בהר ב' ס"ה, וראה להלן הערה 73 כמה דעות בזמן חלות השעבוד.

(פריעת בעל חוב) יוצרת חיוב על גוף האדם להשיב החוב¹⁹ - היינו לקיים מצוות השם]. ו'שעבוד' זה יוצר חיוב תמיד²⁰ על האדם להחזיר חובו²¹.

ה. דעת רבינו תם²² כי מלבד 'שעבוד הגוף' - ש'הוא מחוייב לפרוע', יש 'שעבוד נכסים' (ה'חוב'^{23/24}) ושעבוד נכסים זה עומד כשלעצמו גם כשמצד הלוה אין את 'שעבוד הגוף' (מצוות התורה של פריעת החוב²⁵) ולדוגמא במיתת הלוה, ויתירה מזו גם כאשר מצד המלוה אין אפשרות לגבות החוב (בשביעית כאשר אין המלוה יכול לדרוש חובו ולרוב הדעות²⁶ אין אז על

הלוה מצוות 'פריעת בעל חוב'), אעפ"כ גם אז 'המחזיר חוב בשביעית דעת חכמים נוחה הימנו' כי מציאות ה'חוב' ('שעבוד נכסים') קיימת בפ"ע. וא"כ השבת ההלוואה באופן זה (ע"י יתומי המלוה, או בשביעית) היא תוצאה²⁷ ממציאות ה'חוב' - 'שעבוד נכסים'.

תקנות חז"ל בעניני תביעות ממזון:

מצינו²⁸ כמה תקנות של חז"ל בדיני ממונות שתוכנם טובת בני האדם - וההתחשבות בטבע בני אדם²⁹ - ולדוגמא³⁰: תקנות שענינם 'שלא תנעול דלת בפני

כי היסוד הוא 'שעבודא דאורייתא' ולכן ה'חוב' הוא היוצר הראשוני של החיוב וכ"ש שיטת ה'אור שמח' שאינה עולה בקנה אחד כלל עם כל מהלך שיטת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ביסוד הראשוני של דיני ממונות שהם ציווי השם בלבד, כפי שיבואר בסעיפים הבאים.

²⁰ ראה מה שביאר ב'יסודות השעבודים' סימן א' - האם זה מצד ה'חוב' או מצד הגוף.

²¹ ע"פ אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ח"א ע' רח ושם מבאר ההבדל בין מצוה החלה על האדם בצדקה למצוה של השבת הלוואה.

²² הבא להלן הוא ע"פ לקו"ש חי"ז בהר"ב סעיפים ה' - י' והערה 50 ותוכן הדברים נתבאר לעיל [גליון 42 מדור 'אוצרות' בסעיף על 'שביעית' והערה 5 ואילך] שגם כאשר 'שעבוד הגוף' אינו קיים מצד מצוות שמיטת כספים - שענינה חיוב על הגברא בלבד שלא לדרוש חובו, הרי ה'חוב' קיים ומוכיח זאת בעיקר מלשון המשנה בסיום מסכת שביעית. הקדמה יסודית לכל הבא להלן וביאור וסיכום יסודי השיחה בחי"ז - ראה להלן 'מילואים'.

²³ כן הוא הלשון כמה פעמים בשיחה (וראה להלן במילואים), אולם באחרונים חילקו בין ה'חוב' ל'שעבוד נכסים' - ה'חוב' הוא תוצאה של 'שעבוד הגוף' והוא חל על הגברא ('פריעת בעל חוב...'), ושעבוד נכסים הוא מצד החפצא וכן בשיחה כמה פעמים הלשון 'שעבוד' ולכן בפנים כתבנו את שניהם, אף שיתכן ששונים הם. ויל"ע.

²⁴ הנה בביאור דברי רבינו תם ומהות חידושו קיימים כמה שיטות כלליות כבר מהראשונים. ב'מילואים' כאן נבאר את שיטת הר"ן המוזכרת בשיחה לאור ביאור הקצות החושן.

²⁵ ראה מה שביאר בזה הגר"י שי' קלמנסון בספרו 'מי טל' על מסכת גיטין סימן נד ושם נחית לבאר על יסוד מהות החידוש של 'שמיטת כספים' שהוא דומה להלוואה לפני זמן הפרעון (ועיי"ש בסעיף יח הוכחה נאה למהלך זה) ולפי זה הרי ה'שעבוד' של הנכסים קיים ועומד, שהרי מעולם לא נתבטל מצד הלוה ה'שעבוד' אלא שהמלוה אינו יכול לגבות, אולם לפי מה שביארנו ב'מילואים' הרי החידוש הוא לא רק מצד גדרי 'שמיטת כספים' אלא מעצם יסוד דין שעבוד המבואר בשיחה.

²⁶ כ"ה בשיחה כמה פעמים - מלבד דעת היראים.

²⁷ כלומר: באופנים שנתבארו בפנים הרי 'סיבת' השבת החוב לא נובעת ישירות מציווי התורה, אלא מצד מציאות ה'שעבוד נכסים', אבל בפנים כתבנו 'תוצאה' ולא 'סיבה' וזאת מחמת שהדברים לא כתובים באופן ישיר בשיחה, אלא ע"פ הבנתנו בשיחה - כפי שיתבאר ובארוכה ב'מילואים'.

²⁸ הבא להלן ע"פ: לקו"ש חל"ד שופטים ב' סעיפים - ה-ו; הדרן על מסכת בני"ך (תנש"א) סי"ג; לקו"ש חי"ב ע' 118; לקו"ש חל"ב ע' 119-116; לקו"ש חי"ז ע' 213-212 והערות 52-55. ועוד.

²⁹ כ"ה בלקו"ש חל"ד שם ש'התחשבות בטבע בני אדם' הוא שורש התקנה המביאה ל'טובת בני אדם'. כלומר: תקנת 'שלא תנעול דלת בפני לוויין' היא גוף התקנה, אולם הסיבה שתביא ל'תנעול דלת' הוא טבע בני אדם (כגון חשש מפני הרמאין - לקו"ש חל"ד שם והערה 50 - ועוד). לגבי 'תקנת השבין' אף שאין מבואר שם שהוא מצד 'טבע בני אדם', מ"מ מבואר שם שהוא לתועלת בני האדם (ראה לקו"ש חל"ב שם סעיף ז).

לאחר כל המבואר לעיל כי החלק המיוחד בתורה של 'דיני ממונות' שייך יותר לסברא ומציאות העולם³⁶, יש לבאר טעם הדבר בפנימיות הענינים:

ידוע³⁷ שמכיוון שהתורה ניתנה מהקב"ה לבני ישראל

לוויין' [ולכן 'דיני ממונות לא בעינן דרישה וחקירה'³¹]; ובית דין של שלשה אינם צריכים להיות 'סמוכים' (כדעת רבא)³² ועוד³³], ועד"ז 'תקנת השבים' בגזילה ובריבית. להעיר³⁴ שבכמה מהתקנות - דרישה וחקירה בממונות³⁵ - עקרו חכמים דין תורה.

לעצם מציאות העולם ('החייל' גליון 38 ע' 34 - 41).

³⁷ תורת 'גדרי הנותן' ו'גדרי המקבל' בתורתו של משיח מהווה יסוד במשנתו. ניתן לומר כי מושגים אלו נוצרו על ידו כשלב חדש בגילוי תורת החסידות והם בתורת 'ממוצע' ו'תרגום' בין ה'שפראך' של תורת החסידות ('למעלה' מול 'למטה' ו'המשכה' מול 'העלאה') לבין תורת הנגלה*.

להלן המקורות לפי סדר התגלותן: **שתי שיחות היסוד הינם 'הדרן על מסכת פסחים' סעיפים ט - יב (נדפס בכ"מ ולאחרונה שוב בלקו"ש חלק מ[ילואים] כרך א' ע' 67 ואילך) ושם דוגמאות היסוד המרכזיות; הדרן על מסכת אבות ס"ח ואילך (נדפס בכ"מ ולאחרונה שוב בלקו"ש חלק מ[ילואים] כרך א' ע' 79 ואילך). שוב כעבור זמן בהסברת ה'לשיטתיה' של ב"ש וב"ה החל לבאר כי נחלקו גם בהדגשת גדרי ה'נותן' וה'מקבל' (לקו"ש חכ"ה' זאת חנוכה' ס"ז; הדרן על ששה סדרי משנה סי"ט) ושוב ובהדגשה מיוחדת ונרחבת לאורכו, רוחבו ועומקו של 'הדרן על מסכת בני"ך'. להלן ננסה - בדרך אפשר - לסכם כמה שלבים ודרגות בתורת גדרי ה'נותן' ו'המקבל':**

א. היות והתורה ניתנה ע"י הקב"ה לבנ"י הרי שבתורה יש את גדרי 'מקבלי' התורה (ראה הדרן פסחים שם דזה שיש בתורה את גדרי ה'נותן' הוא דבר הפשוט, שהרי היא 'תורת ה', והחידוש הוא שיש בה גם גדרי ה'מקבל'). משמעות הדברים: מכיוון שהקב"ה נתן את התורה לנו הרי שהיא גם מותאמת (או 'מתאימה עצמה') לגדרי המקבלים אותה. ענין זה מתבטא לכל לראש ב'צורה' של העברת הדברים אשר לכן 'דברה תורה כלשון בני אדם' (כן מפורש בהדרן פסחים סי"ד ש'דיברה תורה כלשון בני"א' - הוא הביטוי הראשוני ל'גדרי המקבל' וכ"ה בהדרן על ששה סדרי משנה סי"ט). אין הכי נמי שמצד ה'נותן' הרי התורה יכולה להכתב באופן מדויק לא חסר ולא יתיר ובתמצית ממש [ראה ערך 'דברה תורה כלשון בני"א' באנציקלופדיה תלמודית. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 137-138 שבעיקר הדיון הוא האם לדייק בכפל הלשון], אולם היות והתורה 'מתחשבת' בגדרי מקבלי התורה, הרי היא מתאמת עצמה להכתב בלשון שתתקבל אצל 'המקבל' ובלשון זו יש גם

³⁰ כ"ה בלקו"ש חל"ד ע' 110 והערה 51 שם שהתוכן המדובר בפנים שייך גם ל"כללות החששות והגזירות" שתיקנו חז"ל וראה גם ה'בלתי מוגה' - שיחת ש"פ ויקהל תשמ"ה (התוועדות ח"ג ע' 1567-1567).

³¹ 'סנהדרין ב, סע"ב ואילך (וש"נ). רמב"ם הל' עדות רפ"ג וראה רש"י סנהדרין ג' רע"א ד"ה שלא תנעול' (הערה -45 46 בלקו"ש חל"ד שם).

³² סנהדרין ג, א ובלקו"ש חי"ז שם שגם לדעת רבא הרי 'שליחותיהו קא עבדינן' (ב"ק פד, ב, גיטין פח, ב. רמב"ם הלכות סנהדרין פ"ה ה"ח. טור חו"מ ס"א. וראה מה שפלפל בזה ב'אוצר חידושים בש"ס' סנהדרין ע' רח-רט הערות 6-7.

³³ הנה היה מקום לומר כי גם סוגיית השבת חוב בשביעית (ש'רוח חכמים נוחה הימנו') שייכת לתקנת 'שלא תנעול דלת', אולם בשיחתו ו'תשרי תשל"ג (שיחות קודש ח"א ע' 16) מפורש כי אין זה מחמת תקנה זו, אלא כפי המבואר לעיל מצד עצם הגדרת ההלוואה שה'חוב' קיים.

³⁴ כפי שמודגש בהדרן על מסכתות בני"ך שם.

³⁵ אולם בשאר התקנות לאו דווקא שיש 'עקירת דברי תורה': לגבי דין 'סמוכין' - ראה הנסמן לעיל הערה 32. לגבי 'תקנת השבין' - ראה בארוכה לקו"ש חל"ב שם.

³⁶ ראה בארוכה בחלקים הקודמים של 'אוצרות - דיני ממונות'. להלן סיכום הדברים להקל על הלומד: ב'דיני ממונות' ה'סברא' של החכמים היא חלק מ'יסוד הדין' בפסיקה ולא רק 'סברא חיצונית' - 'החייל' גליון 37 ע' 38 והערה 2; בפרטיות יותר מרכזיותו של השכל ב'דיני ממונות' הוא הן בדרכי הלימוד והן במקורות דינים אלו ('החייל' גליון 41 ע' 22 - 31); ענין זה נובע מהיותם של 'דיני ממונות' מהביטויים המהותיים לחלק ה'משפטים' שבתורה שם רצון ה' התלבש בשכל. ב'דיני ממונות' בא הדבר לידי ביטוי הן בשכל מצוות אלו, הן בהרגש הלב באופן קיום מצוות אלו וסיבת הדבר כי מצוות אלו שייכים

הרי בנוסף לזה שיש בה את גדרי ה'נותן' ('דברי כאש'), היינו ש(בכמה ענינים) התורה נשארה בבעלותו (חזקתו³⁸) של הקב"ה, הרי יש בה גם (כמה

ענינים³⁹ שיש בהם) גדרים בהם מודגש (בעיקר) 'גדרי המקבל' – ישראל. ענין זה נובע⁴⁰ מה'בעלות'⁴¹ שיש לישראל בתורה ('תורה דיליה היא' ו'לא בשמים

כפל לשון וגם ביטויים מעולמו של האדם המקבל (ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 40). יתירה מזו: לא מדובר כאן רק על 'שפה', אלא גם על מהות דרכי ההבנה ולדוגמא: אחד מכללי ההבנה היסודיים היא החלוקה בין כלל לפרט**, בין טפל לעיקר (הדרן פסחים ס"י), כמו גם עצם חלוקת כל ענין לחלקים (שם ס"א) ולכן מצד גדרי המקבל תמיד נבדיל ביניהם ונחלקם לפרטים רבים (ראה גם שיחת ש"פ יתרו תנש"א ס"ד מהמהרש"א 'הריבוי'. מצד המקבל"). זאת ועוד, 'גדרי המקבל' לא מתבטאים רק בדרך העברת הדברים וצורת המחשבה, אלא גם בתוכן המצוות עצמם: מצד גדרי יכולת ה'מקבל' כל ענין בעולם מקבל חשיבות ותוקף רק כאשר הוא מגיע לידי 'פועל' ולא כשהוא 'בכוח' ומצד זה הרי ההדגשה בכל דבר תהיה כיצד הדבר מתבטא 'בפועל' (לקו"ש חכ"ה זאת חנוכה ס"ו ואילך; הדרן על ששה סדרי משנה (תשמ"ח) ס"ט).

ב. עד כאן דובר שאה"נ בתורה יש את גדרי המקבל, אבל בעצם היא - 'תורת ה'", אולם יש להוסיף יתירה מזו: התורה עצמה על ידי נתינתה לישראל היא גם ב'בעלות' ישראל (הדרן פסחים שם ס"ט; הדרן על מסכת אבות ס"ח) ולכן: א. 'תורה לא בשמים היא' והיא תלויה בשיקול דעת החכמים (הדרן פסחים שם). ב. מטרת ותכלית קיום המצוות הינה גם לתועלת האדם וקבלת שכר כתוצאה מזה (הדרן אבות ס"ח). ג. כל תקנות דרבנן שפעמים עוקרים דין תורה עבור בני ישראל (הדרן בני"ך ס"ג וראה גם לקו"ש חכ"ה זאת חנוכה ס"ז אודות כללות מצוות 'דרבנן' שהם 'גדרי המקבל'), ועוד.

ג. המושג 'גדרי המקבל' כולל גם את ה'עולם' שבו מתקיימים המצוות, שגם בגדרי ה'עולם' מתחשבת התורה (נקודה זו התחדשה בהדרן על מסכתות בני"ך ס"ט ועוד).

במאמר המוסגר: 'יל"ע בטעם שאין מציין כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א למקורות קודמים העוסקים

בעצם המושגים 'גדרי הנותן' ו'גדרי המקבל' ולדוגמא ספר העקרים לר"י אלבו (מאמר ראשון פכ"ה - ושם: [הכרחיות הדת האלקית שתהיה אחת]: מצד הנותן - כי אחר שהמסדר שהוא השם יתברך הוא אחד מכל צד, כי אין לו יתברך יחס מתחלף אל קצת האנשים מקצת. . ומצד המקבל. . כאשר יעוין זה היטב, נמצא שאף על פי שנודה שיהיה מחויב מצד הנותן, איננו מחויב מצד המקבל. . לפי שהוא מבואר שמזגי האנשים מתחלפים קצתם מקצת, אם מצד התחלפות מזגי האבות או מצדדים אחרים, עד שאי אפשר שיסכימו שני אנשים על מזג ותכונה אחת"). ובפרטיות יותר ב'ספרי מהר"ל מפראג זצ"ל*** שם כבר מדגיש כי בתורה יש 'שתי בחינות' (תפארת ישראל פרק מג וז"ל: "ראוי לך לדעת. . כי התורה שנתן השם יתברך לישראל יש בה שתי בחינות, הבחינה האחת מצד השם יתברך אשר הוא נותן התורה, הבחינה השנית מצד ישראל המקבלים את התורה. ואם היה אחד נותן לחבירו דבר והם שוים במדרגה אין כאן רק בחינה אחת כי שניהם שוים במעלה, אבל כאשר השם יתברך שהוא על הכל נתן התורה לישראל והם בארץ אי אפשר שלא יהיה כאן בחינה מיוחדת מצד הנותן ובחינה אחרת מצד המקבל" ועיי"ש ההבדל בין משנה תורה לד' הספרים שלפנ"ז). אולם דווקא בשיחת ש"פ יתרו תנש"א (נסמנה לעיל) מצטט את לשון המהרש"א ששם מתפרש יסוד זה (דברי המהר"ל דומים לדברי המהרש"א).

³⁸ כ"ה הלשון בהדרן על מסכת פסחים (ס"ט) ומשמעות הדברים שבעיקר הרי התורה ב'בעלות' עם ישראל, אולם כיון שה'נותן' קדם למציאותם של ישראל הרי נשארה התורה ב'חזקתו' (אבל לא -כ"כ- ב'בעלותו"). ואכ"מ.

³⁹ כ"ה הלשון בהדרן על מסכת אבות (ס"ח), והיינו שיש 'חלקים' בתורה שהם בבעלות ישראל ויש חלקים שנשארו בבעלות הנותן - הקב"ה.

מהתורה ש'כללות ופרטות נאמרה' - ראה גם שיחת ש"פ בראשית תשמ"ח (סה"ש ח"א ע' 10 ואילך - ושם שמהות הבריאה היא ה'פרט' הנוצר מה'כלל'); בתורה - ראה לקו"ש חכ"א ע' 252 וש"נ גם ל'מפענח צפונות' פרק ד'. ועוד הרבה

*** כ"ה הלשון בסה"מ תרנ"ט ע' פה בהערה.

* ואולי בדרך אפשר הוא ע"ד ומעין מה שכתב הגרמ"כ ע"ה במבוא ל'מפענח צפונות' כי הגאון הרגטשובי 'ייבא' מונחים ומושגים מ'חקירה' עבור הגדרות בתורת הנגלה ומי יבוא בסוד ה'.

** לענין כלל ופרט כחלוקה מהותית השייכת לעצם מציאות השכל והעולם וזה גופא נובע

תקנות חז"ל בטבעי בני אדם [כמבואר כל זה בארוכה לעיל. וש"נ] והסיבה לכך כי הם מהחלק בתורה השייך ל'גדרי המקבל'.

לאחר כל האמור לעיל בארוכה, הרי מבואר בתורת החסידות כי גם לאחר התלבשות רצונו ית' בשכל ובפרט בדיני ממונות, הרי לא זו בלבד שהיא נשארת רצון השם, אלא גם כפי שהיא מלוכשת בשכל מודגש בה שהיא רצון ה' שלמעלה מהשכל. נקודה זו תבאר אי"ה בגליון הבא בארוכה.

היא"), ולהוסיף⁴²: בכמה ענינים הרי 'גדרי המקבל' הוא גם – גדרי העולם⁴³ שבו ניתנה התורה ועל ידו מתקיימים המצוות⁴⁴.

ובנידון דידן – דיני ממונות⁴⁵. דינים אלו בעצם מהותם מבטאים הם את גדרי המקבל – ישראל, ועד שבקיום המצוות שלהן מודגש מציאות העולם וזאת הן בדרך (וכללי) הלימוד שלהן שהסברא היא ביסוד הדין עצמו (התלבשות בשכל אנושי בתכלית), הן במקורם של כמה מיסודות הדין בדרך הסברא וגם במקור חיובם בתורה – מודגש טעמם ושייכותם – לבני אדם ובמיוחד

א. המקור הראשון והישיר הוא ב'הדרן על מסכתות בני"ך'. לכל לראש בסעיף ב' מביא את דברי ה'ערוך לנר' שבמסכת יבמות – שענינה 'גדרי המקבל' – מודגש בעיקר 'בין אדם לחבירו' ובהמשך (סעיפים יב-יג) כאשר עוסק בפרטיות ב'גדרי המקבל' המודגשים במסכת יבמות מבאר כי "ענין זה" – גדרי המקבל – "מודגש . . . בענין דרישה וחקירה" ומבאר את ההבדל בין דרישה וחקירה בדיני נפשות לממונות וממשיך כי בתקנת חכמים ב'דיני ממונות' מודגש במיוחד גדרי המקבל "שמצד החשש שלא תנעל דלת בפני לוויין . . . עקרו חכמים דין תורה...". והיינו ששיקול דעת החכמים ב'דיני ממונות' מצד תכונת העולם של 'תנעול דלת בפני לוויין' הוא ה'גדרי המקבל' שב'דיני ממונות' (עיי"ש) ולפי זה נמצא שב'דיני ממונות' מתבטא דרגת גדרי המקבל העמוקה גם מצד ה'מקבל' שהוא ה'עולם' ולא רק ה'ישראל' שהרי מתחשבים בטבעו של הלוויין.

ב. בלקו"ש חלק טל ע' 35 מבואר שהתוכן של 'לעשות שלום בעולם' הוא בעיקר ב'ענינים שבכללות יש דוגמתם גם אצל אומות העולם" ובהערה 39 מוסיף הדגשה שבעיקר הוא במצות שבין אדם לחבירו והרי הביטוי המושלם ל'בין אדם לחבירו' הוא – 'דיני ממונות' (ראה בארוכה מה שנסמן לעיל הערה 36 מ'החייל' גליון 38). הוכחה ברורה יותר להבנה זו היא ע"י העיון ב'בלתי מוגה' של ההדרן (ש"פ משפטים תש"מ סי"ז – שיחות קודש ח"ב ע' 172) שם מבאר כי עצם המושג 'דרישה וחקירה' שייך לחלק התורה של פרשת 'משפטים' (וראה לעיל כי 'משפטים' הוא-הוא 'דיני ממונות').

ג. בהערה הקודמת הובא כי אחד הביטויים המובהקים ל'גדרי המקבל' הוא 'דברה תורה כלשון בני אדם' וראה בארוכה מה שנתבאר ב'אוצרות' 'דיני ממונות' ח"ג ('החייל')

⁴⁰ כ"ה בהדרן פסחים ואבות, אולם במקומות המאוחרים יותר הלשון הוא 'גדרי'.

⁴¹ להגדרת המושג 'בעלות' – הן של הנותן והן של המקבל – מביא בהערה 16 דוגמא מגדר 'לך' בהלכות פסח, דבפקדון ומשכון שיש 'בעלות' לשנים ולפי זה הרי ה'בעלות' דה'מקבל' היא לא בחלק אחר מבעלות הנותן אלא בכל ענין וענין יש חלק שהוא בגדרי 'בעלות' המקבל והנותן.

⁴² כלומר: בעוד ובמקורות הראשונים בתורתנו הק' מודגש כי 'גדרי המקבל' הינם חידוש מיוחד הקיים רק בעם ישראל מקבלי התורה, הרי בהדרן על מסכתות בני"ך מחדש כי גם מציאות העולם שע"י מקיימים את המצוות נכללת ב'גדרי המקבל'. מהלך זה הוא המשך ישיר להדרן על הרמב"ם תשל"ה ש'תורה מכריחה מציאות חפצא שלה – העולם'. ואכן ב'הדרן על ששה סדרי משנה' (תשמ"ח) ס"כ מבאר כי ההתחשבות בגדרי המקבל (העולם) היא מצד שהתורה מכריחה מציאות חפצא ומציין להדרן תשל"ה.

⁴³ כן מפורש ב'הדרן על מסכתות בני"ך' ס"ט בתחילתו (נאמר בי' שבט – והתוועדויות שלאח"ז – תש"מ ויו"ל בקונטרס לכבוד יום הבהיר י"א ניסן תנש"א), משא"כ במקורות הנוספים מודגש רק המקבל שהם 'ישראל' וראה הערה הקודמת.

⁴⁴ כנ"ל הערה 42 מהדרן על הרמב"ם תשל"ה.

⁴⁵ שייכות 'גדרי המקבל' ו'דיני ממונות' לא מפורשת בתורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, אלא היא מובנת בצורה ישירה ממהלך השיחות ומתוכנם. להלן סדר המקורות:

מילואים

ביאור רחב ושקוף ביסודות תורתו של משיח ב'ליקוט' בהר תשל"ז (לקו"ש חי"ז בהר ב')

ללוה אלא ה'מצוה', ובלקו"ש חי"ב בהר ב' הביא את דעת הריטב"א שמ"ד 'פריעת בע"ח מצוה' ס"ל דווקא 'שעבודא לאו דאורייתא' (כמבואר לעיל בהערה 12), אולם כאן בשיחה במפורש הדברים באים כחדא מחתא ומפורש בה גם ש'פריעת בע"ח מצוה' וגם המושג 'שעבוד נכסים', וצ"ע שאינו מציין כלל לשיטות הראשונים בסוגיה זו.

ג. במהלך השיחה כמה הגדרות יסודיות ב'שעבוד נכסים' וכגון 'כשלוה חלה מעין בעלות של המלוה על חלק מנכסי הלוה' (ס"ה), 'השעבוד של נכסי הלוה בשווי של החוב (כאילו שאין זה בבעלותו של הלוה)' (ס"ח) – הם יסודות שכל גדולי המפרשים עסקו בהגדרתם המדוייקת⁴⁷ וכאן בשיחה באים הם כפשט גמור והלא דבר הוא.

ד. בשיחה הנ"ל הערה 48 מביא את דברי הקצות החושן בסימן קד וכבר הערנו בגליון הקודם (הערה 8) כי כל דברי הקצוה"ח הם רק אליבא דמ"ד שעבודא לאו דאורייתא ומכאן שוב נראה כי השיחה לא מבדילה בין הדעות.

ה. זאת ועוד: תוספות במסכת שבועות (לז, ב ד"ה ואין מביאין) הקשו דלכאורה לרבי יוחנן שסבירא ליה שעבודא דאורייתא (בבא בתרא קעה, ב) וכן ש'שטר

סעיף ה' בפנים מיוסד בעיקר על שיחה שנאמרה בו' תשרי וש"פ האזינו תשל"ג – שנת השמיטה – והוגהה ויו"ל בלקוטי שיחות חי"ז בהר ב'. המעיין היטב בשיחה עמוקה זו יווכח כי יחסית לעומק המושג והסתעפותו הנרחבת בכמה סוגיות בש"ס, היא נאמרה ונכתבה בקיצור גדול ובכל פרט בה יש מקום לעיון רב משום שהיא נוגעת באחת הסוגיות הסבוכות בש"ס של 'שעבוד נכסים'. להלן נביא את עיקרי הקושיות והצ"ע בשיחה (שעשיריות בשנים הקשו בכמה קובצים ונשארו בחלקם בצ"ע):

א. שאלה כללית: בכל שיחה זו לא נזכר האם ה'מהלך' הוא אליבא דמ"ד 'שעבודא דאורייתא' או 'שעבודא לאו דאורייתא' (ראה לעיל הערה 12) יתירה מזו: השיחה כולה נאמרה ונכתבה כהגדרה ברורה ומשתמע ממנה כי היא נאמרה לכולי עלמא וצ"ע. נוסף ונחדד כי קושיה זו היא גם על דברי רבינו תם עצמם שלא נתבאר במפורש בראשונים האם דבריו הן רק אליבא דמ"ד שעבודא דאורייתא או לאו⁴⁶.

ב. יתירה מזו, כאמור לעיל הערה 12 הרי אבן יסוד בסוגיית 'שעבודא דאורייתא' או לאו היא מחלוקת הראשונים האם המושג 'שעבודא דאורייתא' עולה בקנה אחד עם דעת האמוראים ש'פריעת בעל חוב מצוה' והיינו שלא ה'שעבוד' יוצר את שייכות המלוה

שעבודא לאו דאורייתא מה מכר, ולשמואל דסבירא ליה (קידושין יג ב) שעבודא לאו דאורייתא ע"כ מכירת שטרות לאו דאורייתא [והרי גם אליבא דשמואל מכירת שטרות מדאורייתא] . . . וביותר [צ"ע] על הש"ך דסבירא ליה לעיל סימן ל"ט (סק"ב) שעבודא לאו דאורייתא, וכאן הכריע דמכירה דאורייתא, והדבר מתמיה וצ"ע. זאת ועוד: הריטב"א שמבאר שלמ"ד שעבודא לאו דאורייתא – גם

גליון 40 סעיפים ח-י ובהערות שם) ולפי זה מהות 'דברה תורה בלשון בני אדם' היא הלימוד בדרך של סברא שהיא דרכו של שמואל שעסקו ב'דיני ממונות'. עיי"ש היטב.

⁴⁶ הנה התומים (סימן ס"ו סק"א) הרחיב בקושיה זו וז"ל: "יש להבין לר"ת (הובאו דבריו בר"ן וברא"ש כתובות שם ובתוס' ב"ב עז. ד"ה קני לך) דסבירא ליה [דמכירה מהני] מדאורייתא ולא מכר אלא שעבוד נכסים, אם כן למ"ד

ולחומר כל קושיות אלו בחרנו ב'פנים' הסעיף בדרך מסוימת בהבנת דבריו הק' וביארנו כי שיטתו בשיחה זו כולה מיוסדת על שיטת רבינו תם לפי ביאורו של הר"ן⁴⁹, ודעת רבינו תם עצמה היא שיטה ייחודית ולפיה כל הדעות שהובאו בש"ס בסוגיית 'שעבוד'⁵⁰ אינם בסתירה למציאות העובדתית של 'שעבוד הגוף' ו'שעבוד נכסים' וכפי שיבואר להלן בארוכה⁵¹.

בכדי להבין היטב את הניסוח שבפנים ננסה להסביר את הבסיס של כל השיחה בשפה בהירה ופשוטה⁵². את הביאור דלקמן נבנה גם לפי מהלך סדר דברי רבינו תם עצמם.

נקדים תחילה את אשר מבקש רבינו תם לבאר: דברי רבינו תם (וביאור הר"ן בדבריו) עוסקים בדין מכירת שטרי חוב האם חלה מכירה זו (גם) מדאורייתא. לשיטתו "שעבוד נכסיו של הלוחם יכול המלוה למכור" (רא"ש כתובות פ"ט ס"י וראה תוספות בבא בתרא עו, ב ד"ה קני "אומר ר"ת מכירת שטר איכא למימר דהוי מדאורייתא"), אולם הרשב"א בבבא בתרא שם (וראה גם רמב"ם הלכות מכירה פ"ו הי"ב) חולק על אפשרות מכירה זו ולדבריו "לא ירדתי לסוף דברים אלו שאלו תאמר שאינו מוכר לו אלא שעבוד הנכסים שיש לו על חבירו – [קושיה ראשונה:] השעבוד אין לו גוף שיהא קנוי ומכור [קושיה ב' – וא"ת שאינו

שיש בו אחריות נכסים אינו משמט' (גיטין לז, א) הרי לא תיתכן מציאות של 'שמיטת כספים' כלל [ולחומר הקושיה יישבו כי למ"ד שעבודא דאורייתא אה"נ שמיטת כספים שייכת רק כאשר מחל השעבוד]. והנה לפי השיחה כאן הרי מעיקרא לא קשיא: דשמיטת כספים היא על הגברא ואה"נ השעבוד וה'חוב' נשאר וצע"ג שלא הובאו דברי התוס' כלל.

1. בהבנת דעת רבינו תם עצמו: בשיחה מביא כי אליבא דר"ת הרי פקיעת 'שעבוד הגוף' מפקיע 'ממילא' את ה'שעבוד נכסים', אולם ממשיך כי כאשר המלוה אינו יכול לגבות חובו (כבשביעית), הרי מחד: אין כאן שעבוד הגוף על הלוח, לאידך נשאר "איזה שעבוד" ויש להבין מה משמעו של אותו 'איזה שעבוד' (כפי שהקשו ושקו"ט בכמה בימות).

2. בכללות הביאור בהגדרת 'שמיטת כספים' על יסוד השיחה כבר הקשה וביאר בטוב טעם הגה"ח רי"י קלמנסון ב'מי טל' על מסכת גיטין סימן מו. אולם הוא סלל דרך מסוימת בהבנת השיחה, ולדבריו היסוד הוא הבנת המושג 'שמיטת כספים' הדומה להלוואה לפני זמן הפרעון, אולם מכל מהלך השיחה ובעיקר מהיסוד המבאר את המשניות המסיימות את המסכת נראה שיסודי השיחה לא מבוססים על 'שביעית' אלא על גדרי 'שעבוד'⁴⁸.

(קעה, א). וכל המחלוקת היא רק בהבנת טעם הדבר: האם זהו מכוח הגדרה הנקראת 'שעבודא דאורייתא' כדעת עולא, או כדעת רבה שסובר ש"שעבודא לאו דאורייתא" ולדבריו – מה שמצינו יכולת המלוה לירד לנכסי הלוחה הוא מצד תקנת חכמים. והנפק"מ תהיה בגבייה מנכסים שעברו ליתומים גדולים (רא"ש בב"ק פרק תשיעי סימן ו' ושקו"ט בדבריו בש"ך הידוע – חו"מ סימן לט סק"ב ובתומים שם סק"ב). והנה כבר הריטב"א בבבא בתרא (קעו, א) כותב כי אין נפק"מ מעשית מב' הדעות, דלכו"ע מעשה הגבייה נעשה, הדיון הוא בלימודים מהפסוקים או מסברא. והנה גם בש"ך שם הוכיח כי סוגיית 'שעבודא דאורייתא' לא נפתרה ואולי מצד כל זה מובן אופן ניסוח הדברים בשיחת קדשו.

⁵¹ וראה מה שהביא מעין דבריו בפנים, ב'יסודות

אם שיעבד בפירוש השעבוד לא חל כיצד ניתן לבאר שהוא עצמו ס"ל כר"ת שמכירת שטרות – מדאורייתא.

⁴⁷ ראה הנסמן לקמן הערות 73 – 76.

⁴⁸ ראה מה שהערנו ב'החייל' גליון 42 הערה 5.

⁴⁹ ועדיין צ"ע כי הלשון בשיחה היא רק "זיומתק ע"פ דעת רבינו תם". זאת ועוד: המילים 'זיומתק' קאי על ביאורו של התומים שמביא בתחילת ההערה (עיי"ש), והרי התומים עצמו סותר דבריו בדעתו בביאור דברי רבינו תם, אליבא דהר"ן – ראה בארוכה 'יסודות השעבודים' ע' רכט-רל בהערה. ואכ"מ.

⁵⁰ נוסף ונחדד: לכל השיטות בהלוואה יש זכות למלוה לגבות בנכסי הלוח והיא משנה מפורשת בבבא בתרא

תם (בביאור הר"ן) ליישב ע"י הגדרה חדשה במהות 'שייכות' המלוה ללוה וכך הם פני הדברים:

א. ברירא מילתא כי במציאות של הלוואה קיימים שתי מציאויות עובדתיות היוצרות את השייכות בין המלוה והלוה. והם: א. המלוה והלוה שיצרו ביניהם שייכות (כמפורש בסעיף ח' בשיחה⁵⁴) ב. הממון שהוא ה'חפצא'⁵⁵ היינו המציאות העובדתית הקיימת שעברה מרשות המלוה ללוה (כמפורש בשיחה שם). יוער: מציאות עובדתית זו שיוצר ה'ממון'

מוכר ה'שעבוד' אלא ממש את נכסי הלוה: [ואילו נכסי הלוה אינן של מלוה שיוכל למכרן". זאת ועוד בעל התומים (סימן סו סקמ"ג) מקשה כיצד ניתן לחייב את הלוה לשלם לאיש אחר שאינו המלוה, הרי הלוה משועבד רק להשיב למלוה את חובו ולא לאיש אחר? הווי אומר: שתי קושיות אלו מבטאות כי הבנת הראשונים בשייכות בין המלוה ללוה היא 'חובת גברא' שלא ניתן להעבירה לזולת (תומים), וה'שעבוד נכסים' אינו מציאות עובדתית אלא שעבוד דיני⁵³ (רשב"א). את שתי קושיות אלו באים דברי רבינו

השעבודים' ע' רפא הערה 4.

⁵² ונעזר גם בהקלטת השיחה ('בלתי' מוגה') שנאמרה בבהירות נפלאה 'השווה לכל נפש כקטן כגדול' (וזאת למרות שהנושא הוא מהעמוקים שבש"ס!).

⁵³ ביאור זה בקושיית הרשב"א הוא לפי ביאור הקצות החושן (סימן פו סק"א) ולפיו אי יכולת מכירת ה'שעבוד נכסים' אינו מצד חסרון צדדי שחסר בצורת הקנין (ראה חידושי הגר"ח על הרמב"ם הלכות מכירה פ"ו הי"ב – מה שביאר בלשון הרמב"ם שם "אין הראיות נקנות אלא גוף הדבר", אולם שם קאי על מכירת ה'חוב' המוטל על הגברא ויל"ע), אלא שה'חוב' עצמו אין בו ממש.

⁵⁴ והנה בשיחה שם מחלק זה עצמו לב' חלקים – המלוה בפ"ע והלוה בפ"ע. ביאור הדברים: לגבי שמטת כספים מוסבר בשיחה (ס"ה) כי חלים שני דינים: א. המלוה צריך לשמט (ואסור לו גם לקבל בתורת החזרת חוב). ב. הלוה פטור מלהחזיר (לרוב הדעות), אולם מציאות החוב עצמה נותרה בעינה. ולפי זה יש את המושג 'הלוואה' מצידו של המלוה ויש מצד הלוה *ובשביעית שני צדדים אלו בטלים, אולם 'שעבוד הנכסים' (החוב) נותר. על מילים אלו כותב בהערה 54 "ולהעיר מצפ"ע"נ כלאים פ"י הכ"ז . מהד"ת בסופו". ושם מבואר הגדרה מחודשת בשמיטת כספים וז"ל: "דגבי הלוואה לא שצריך לשלם לו רק שצריך

שלא יהי' חייב לו דהא מלוה להוצאה ניתנה והוה שלו רק שמחוייב [הלוה] ופועלת השמיטה שיפקע החיוב** . . משא"כ בדבר שצריך ליתן לו בזה אינה מועלת השמיטה דמ"מ לא נתנה לו [ובמהדורה תנינא:] דבר שעיקר המציאות הוא הפרעון אין שביעית משמטת דמ"מ לא פרע . . דמלוה נעשה הדבר שלו רק בגדר חוב... ונלאו המעיינים להבין מה כוונת קדשו בהבאת הצפ"ע"נ [ראה מה שהעיר המו"ל ב'חידושים וביאורים במסכת גיטין' ע' 117 הערה כב ושם שהבאת הצפ"ע"נ כ'להעיר' – נועדו לסתור יסוד כל השיחה! והוא פלא]. ולחומר הקושיה י"ל שאין כוונתו הק' בהבאת הצפ"ע"נ לפרוך כל יסוד השיחה, אלא רק להעיר כי בצפ"ע"נ מנוסחים הדברים בסגנון שונה וכך הם פני הדברים: את מצות שמיטת כספים מטילה התורה על המלוה בלבד, מתוך כך מובן כי יסוד המושג 'הלוואה' הוא 'דין במלוה' ופריעת הלוה היא חלק ממציאות המלוה, כלומר: אין חובת נתינה עצמית על הלוה, אלא רק 'שלא יהיה חייב לו'***, בכל דברים אלו פשוט שאין הצפ"ע"נ עוסק בהבדל בין 'שעבוד גופו' ו'שעבוד נכסים' וכמעט ברור שיסוד השיחה לא נסתר ע"י דברים אלו, אלא רק הגדרת הדברים שונה, וזו כוונתו הק' בהערה לדבריו. ועצ"ע.

⁵⁵ ב'בלתי מוגה' של השיחה – ש"פ האזינו תשל"ג (שיחות קודש ח"א ע' 41) מתבטא על כך "ווי מען זאגט עס אין דער ישיבה'שער שפראך . . גברא . . חפצא" (וראה הנסמן וביאורים' שם). וצ"ע.

*** במהד"ת מציין לעיין ברש"י בכתובות אודות 'פריעת בע"ח מצוה' (הובא ונתבאר לעיל הערה 9) וכנראה עומק כוונתו: כי אליבא דרש"י בעצם זה שהמלוה נתן ללוה מוצונו את כספו, לא יכול לחול על הלוה 'חיוב נתינה', אלא רק מכיון שהלוה הבטיח למלוה שישלב לו הרי 'הן צדק' בלבד גורם לו לפרוע בכדי 'שלא יהי' חייב לו'.

* וראה אג"ק כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ח"א ע' רח המחלק בין ה'מלוה' ל'לוה' כך: דיני המלוה בתורה עוסקים בנגישת הלוה (ד'עבד לזה לאיש מלוה) ודיני הלוה בתורה עוסקים בכך ש"מחוייב לשלם לו". ויש להאריך.

** כאן מציין לבבא מציעא לט, א ולכאורה כוונתו ששם מפורש ששביעית הוי 'אפקעתא דמלכא' ולפ"ז אכן כל ביאורו שונה מהשיחה (כפי שהעיר ב'חידושים

ג. 'שייכות' זו מוגדרת בלשון הש"ס והפוסקים⁵⁶ בשם 'שעבוד'⁵⁷ והיות ויש שתי סוגי שייכות – ההתחייבות ה'אישית' והמציאות העובדתית שיוצר ה'ממון' – הרי 'שני שעבודים יש לו למלוה על הלוה'. וזו משמעות דברי הפתיחה בדעת רבינו תם: "שני שעבודים יש לו למלוה על הלוה שעבוד גופו . . ושעבוד על נכסיו".

ד. מתוך האמור לעיל ניתן להבין כי עם היות שהיסוד הראשון של ה'שייכות' בין המלוה ללוה נוצרה מתחילה על ידי שניהם ובלשון רבינו תם "והוא עיקר השעבוד", אולם לאחר שכבר נוצר שעבוד זה הרי ה'שייכות' ה'ב' – של ה'ממון' הופך למציאות עצמאית וזהו 'שעבוד נכסים'⁵⁸.

המטלטלין [ש]קבלו שייכות להקונה בהדיבור של המוכר". ג. יוער ויחודד: ברור ופשוט כי המושג 'ממון' (או בלשון חז"ל 'שווה כסף') לולא בני אדם שנותנים לו תוקף, הרי אין לו קיום כלל [וזה עומק המשמעות של הביאור בלקו"ש חי"ב ויקרא א' (ס"ד) שמצד טבע הבריאה הרי כל הנכסים שבה הם הפקר 'מששת ימי בראשית' (כלשון הרמב"ם ואדה"ז בריש הלכות הפקר) ורק לאחר אדם הראשון ובניו נוצר בעולם מציאות של 'שייכות' ו'קנינים' וממילא שווי של ממון [וראה מה שנתבאר בזה ב'אוצרות' – 'החייל' גליון 21 בסוגיית 'הפקר בדרך ממילא']. ולכן ברור שהמושג 'ממון' אין לו כל משמעות (חלות) ללא מלוה ולוה, מוכר וקונה, מזיק וניזק, אולם לאחר שהגברא יצר את ה'חשיבות' (ואפילו את עצם המציאות) של ה'ממון' – מקבל הוא תוקף מצד עצמו ומביטים כיצד מצד הממון יש להתייחס לגברא שלו. (יסוד הדברים נמצא בסוגיית 'שווה כסף כסף' – האם צריך מקור מיוחד לכך מן התורה (דעת תוס' קידושין ב, א ד"ה בפרוטה), או ש'שוה כסף' הוא מהות המושג 'ממון' וממילא אין צורך בכל הקשור לדיני ממונות להוכיח מן התורה כי שווה כסף הרי הוא כסף (רמב"ן שם ד"ה בדינר ובלשונו: "בפרעון שבכל מקום שנאמר כסף בקנין שוה כסף בכלל . . כיון דניחא ליה בשוה כסף כסף הוא שהרי שניהם שוים [אצל]"] וראה בארוכה מה שביאר על דרך זה ב'קונטרסי השיעורים' (הגרי"ז גוטסמן) קידושין סימן ב' ושם שלדעת הרמב"ן שוה כסף כסף אינם שני דברים אלא מציאות אחת של – שווי ממון).

⁶⁰ מושג ומצב מיוחד זה יש לו ביטוי ייחודי בהלכות שמיטת

נקרא בשיחה כמה פעמים 'החוב' או 'עצם החוב' (ראה לקו"ש חי"ז ע' 294 שם), אולם ה'חוב' [שהוא למעשה מעין תרגום למושג 'שייכות התחייבותית'] – הוא שם הכולל לתוצאה הכללית שנוצרה מה'שייכות' שיצר הממון (כמפורש בסעיף ח' ואילך בשיחה).

ב. כתוצאה מכך הרי שתי מציאויות עובדתיות אלו יוצרות שתי סוגי 'שייכות' בין המלוה ללוה: א. שייכות הנובעת מעצם ההתחייבות של הלוה למלוה להשיב ממנו (כן מפורש בשיחה סעיף ח' ובסעיף ה' שהיא ה'גברא'). ב. שייכות שנוצרה מעצם מציאות ה'ממון' שהוא משייך את שניהם כאחד מרגע מעשה ההלוואה (סעיף ח-ט וראה הערה 65; 67 – 'ממון אחרים'; 'ממון חבירו').

ב'אוצרות' – החייל גליונות 31 - 33).

⁵⁶ וראה לעיל בפנים סעיף ד'.

⁵⁷ להעיר מהלשון ב'בלתי מוגה' בשיחה בו' תשרי (שיחות קודש ח"א 17) "שעבוד – אדער ווי מ'זאל דאס נאר רופן". ואכן בשיחה המוגהת כמה פעמים לצד המושג 'שעבוד' משתמש במושג 'שייכות'.

⁵⁸ ראה מה שדקדק בזה ב'יסודות השעבודים' סימן א' "שעבוד נכסים בלא שעבוד הגוף" (ע' יא-יב).

⁵⁹ ההסבר שבפנים הוא מחודש ויגעתי ולא מצאתי לו חבר, אבל לכאורה ע"פ לשון ותוכן השיחה – פשוט הוא וזה אחד מחידושי השיחה, כדלהלן ומן הפרט אל הכלל: א. בשיחה מלבד מה שמבאר את עצם המושג 'חוב' (כמבואר בכל הפוסקים) מדגיש כמה פעמים את המושג 'כסף' כיוצר 'שייכות' (כנסמן בפנים דברינו). ב. כל גוף החידוש בסעיפים ח-ט-י יסודו אחד: ל'מציאות' של נכסים [כולל גם כן בכלל דיני קנין כפי שמפורש במשנה על 'מטלטלין נקנין במשיכה'] יש איזו 'מציאות' עצמאית שאין הכי נמי בתחילה נבעה מה'גברא' – מלוה ולוה, קונה ומוכר, אולם לאחר מכן, ניתן להתייחס אליהם כ'ישויות עצמאיות' שהם מתייחסות מצידם למלוה, ללוה, או לקונה, ולכן 'רוח חכמים נוחה' כאשר אדם מתייחס ל'מציאות' הנכס והממון ועושה להם הראוי להם [וזה משמעות הלשון המחודשת בשיחה לגבי קנינים: שגם כאשר אין קנין היוצר שייכות בין קונה ומוכר, הרי האמירה של מי שחשב למכור אודות הנכס שלו, הרי "זהו ענין השייך רק להפרט של החפצא:

כלומר⁵⁹: עומק הסיבה ש'כסף יוצר שייכות בין המלוה ללוה' (כלשון השיחה סעיף ח'), הוא לא רק מדיני התחייבות על האדם, אלא הוא מעצם הגדרת הממון עצמו (ובלשון השיחה בס"י - 'הפרט של החפצא'), שהרי כסף העובר ממקום למקום נותר הוא באותו מציאות וזה כוחו של שווי הכסף ובין כשהוא אצל המלוה ובין אצל הלוה לא השתנה מאומה מהיותו 'ממון' ולכן כאשר הלוה נטל סכום 'ממון' מהמלוה, הרי בדרך ממילא 'ממון הלוה' [נכסיו] משתייך ל'ממון המלוה' ולכן גם אם הגברא לא מחוייב להשיב - היינו לשנות את מיקום ה'ממון' - הרי העובדה

המציאותית ששוויות הכסף שהלווה - קיימת⁶⁰. והנה לאור זה הרי זו המשמעות הפשוטה של המושג המציאותי 'שעבוד נכסים'. כלומר: אין הכי נמי שהמלוה העביר הכסף לידי הלוה, אבל 'שוויותו' של הכסף נותרה בעינה אצל המלוה וזאת על ידי שנוצרה 'כעין בעלות'⁶¹ למלוה על נכסי הלוה' (כלשון השיחה סעיף ה' ע' 292).

ה. לאחר הגדרת הדברים ה'מציאותית' - עמם פותח רבינו תם 'שני שעבודים איכא' - מגיע השלב השני בדבריו העוסק לא בהגדרת המציאות שנוצרה

⁶⁵ הבנה זו במהלך דברי ר"ת ניתן לראותה בבירור בביאור הנרחב של הקצות החושן (סימן סו סקכ"ו) וז"ל: "וביאור דבריו דשעבוד נכסים דין ערב ממש הוא ודן מיניה דערב אילו הלך הלוה למדינת הים או מת הלוה ולא הניח אחריו כלום ודאי הערב חייב לשלם ואילו היה המלוה מוחל ללוה גם הערב נפטר . . . ובוזה נתחייב מתחילת הערבות". והנה בקובץ שיעורים (ח"ב סימן כב) הדברים ברורים יותר ותואמים למהלך השיחה. לא זו בלבד שהלימוד מ'ערב' בא כהמשך לשעבוד הגוף, אלא שה'ערב' מלמד על מציאות עצמאית של 'שייכות' וז"ל: "מדברי קצה"ח שם נראה דזה לא מהני אלא היכא שכבר נתחייב הלוה בפועל ומת אחר כך לא פקע שעבוד נכסיו, אולם . . . מוכח דגם בתחילת החיוב אפשר שישתעבדו הנכסים גם היכא דלא חל השעבוד בפועל על גופו" (המשך דבריו לא עולים בקנה אחד עם שיטת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, אך אינם סותרים לאמור בתחילת דבריו ואכ"מ).

⁶⁶ והנה על נקודה זו בהסברת דברי הר"ן הקשה התומים (סימן סו סקמ"ג): "הא דיכול למחול ביארו הפוסקים וביחוד הרא"ש בפרק הכותב (שם) דתרי שעבודים יש . . . וצריך להבין לפירוש ר"ת א"כ במת לוח ונפלו נכסים קמי יורשים דהא פקע שעבוד גוף באיזה אופן יחול שעבוד נכסים . . . צ"ע בר"ן בפרק הכותב (שם) כי כתב במת לוח לחלק, וגם כן אין מובן ל". ולפי המתבאר בפנים הוא מובן שבמחילה מנתק המלוה שייכותו מהממון. ודוק".

⁶⁷ כפי שמבאר שם היטב בסעיפים ה - ה, וראה גם לקו"ש ח"ז ויקרא ב' סעיפים ט-י (נתבאר לעיל ב'אוצרות' החייל גליון 38 ע' 36).

⁶⁸ כדעת רש"י (קידושין יג, ב ד"ה לאו דאורייתא) וכביאור הפני יהושע ברש"י שם וכן מפורש ברשב"א (גיטין ו, א)

כספים (הערה 51 מרמב"ם הלכות שביעית פרק ט' סוף הלכה ד') בשם: 'אבד החוב'. מחד הרי "אין פירושו שבטל החוב או נפקע", לאידך מודגש בו המונח "חוב". ומכאן היסוד כי יש מציאות של 'חוב' ללא גברא (ואולי הוא ע"ד 'אבידה' שה'מציאות' של החפץ קיימת, אבל ביחס לה'גברא' היא 'אבודה' (כמו שדייק נאה המו"ל ל'חידושים וביאורים במסכת גיטין' שם ע' 115 הערה יט).

⁶¹ המושג 'כעין בעלות' נמצא כבר במפרשים העוסקים בדיני 'שעבוד נכסים' (ראה הנסמן להלן הערות 73 - 76) ושקו"ט כיצד נפעלת 'בעלות' זו האם ע"י קנין (כהבנת הריטב"א בדעת 'שעבודא דאורייתא'), או ע"י עצם ההסכמה ביניהם (ראה 'סודות השעבודים שם), אך כאן בשיחה לא נחית לכל הנ"ל וצ"ע, אך לפי האמור בפנים משמעו כך: מכיוון שמציאות ה'ממון' היא בעין הרי נוכחות ומציאות 'ממון' המלוה בידי הלוה, היא עצמה ה'שייכות' הקרויה כאן בשם 'מעין בעלות'. ויל"ע.

⁶² למשמעות המושג והגדרתו והאם הוא מקביל לסוגיית 'שעבודא דאורייתא' ראה 'סודות השעבודים' סימן ה' בשיטת רש"י בקידושין (יג, ב ד"ה לאו דאורייתא) והרשב"ם (ב"ב קעד, א ד"ה אינון ערבין) - שס"ל שסוגיית שעבודא דאורייתא היא סוגיית ערבות הנכסים, לעומת התומים (סמ"ט סקי"ט).

⁶³ ראה בארוכה לקו"ש חכ"ו משפטים ב'.

⁶⁴ כלומר בסעיף הקודם ביארנו כי הבאת ה'נכסוהי דבר נש' נועד להסביר את התוקף התורני למציאות העובדתית של 'שעבוד נכסים', אולם כאן נבאר באופן היותר מתאים לדברי הקצוה"ח שה'ערב' כאן בא בעיקר בתורת הסברה למציאות 'שעבוד נכסים'.

הדעה של 'מחילה כפרעון' – ראה קצוה"ח שם), אלא היא מנתקת את המלוה מה'ממון' ומרגע זה ואילך אין ל'ממון' שהיה אצל הלוה שייכות למלוה⁶⁶ וממילא פקע 'שעבוד נכסים'.

ח. לפי כל האמור מחדש כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א כי לא זו בלבד שכאשר הלוה אינו קיים, מ"מ מציאות השעבוד נכסים' קיימת, כנ"ל בסעיף הקודם, אלא יתירה מזו: גם כאשר המלוה אינו יכול לגבות את החוב (מצד ציווי התורה לשמט החובות בשביעית) מ"מ מכיוון ששעבוד הנכסים הוא מצד מהות ה'ממון' הרי עצם הממון קיים ובלשון השיחה 'נשאר איזה שעבוד'.

ט. אולם למרות כל האמור לעיל הרי הסיבה לחייב את הלוה להחזיר חובו אינו אלא ציווי ה' וזו המשמעות של 'פריעת בעל חוב מצוה' ולולא זאת, הרי גם מצד המציאות של ה'ממון' אין הלוה צריך להחזיר חובו, ולכן בשביעית כאשר – לרוב הדעות – אין את ציווי ה' 'פריעת בעל חוב מצוה' (כמבואר בשיחה סעיף ה' והערות 52, 59) הרי אין כל 'ציווי על האדם' להחזיר חובו, וכאן באה המשנה במסכת שביעית ומחדשת כי אין הכי נמי כי אין ציווי, אבל היות וב'ממון' עסקינן וב'בין אדם לחבירו' עסקינן, ששם הצד המציאותי ורגש האנושי תופס מקום⁶⁷ לכן 'כל המחזיר חוב' בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו'. שהרי שני הענינים שיצרו את ה'שייכות' [כנ"ל אות א'] קיימים מבחינה מציאותית: המלוה והלוה ובעיקר הממון (סעיפים ח – י).

בעקבות ההלוואה, אלא בכוח התורני לממש ולחייב בפועל את נכסי הלוה – דאין הכי נמי שזו המציאות, השאלה היא האם וכיצד היא מחייבת את הלוה מצד חוקי התורה בכלל ודיני הקנינים בפרט – וזאת על ידי הכלל 'נכסוהי דבר נש אינון ערביין ביה'⁶². הווי אומר כוח ה'ערבות' שנלמד מפסוקים⁶³ ישמש אותנו אף כאן.

ו. את האמור בסעיף הקודם ביחס ל'ערבות' ניתן לבאר באופן נוסף⁶⁴: המושג 'ערב' האמור לעיל בא, לא רק לתת גדר תורני לאותה 'שייכות ממונית', אלא גם בכדי להוסיף ביאור בפרט נוסף – כיצד ניתן לומר ש'שעבוד נכסים' קיים גם לולא 'שעבוד הגוף' וכגון ש'מת הלוה' ויישאר היתומים, או במכירת שטר חוב לאחר שאין כבר 'מלוה' אלא קונה – ועל כך בא ה'ערב' כדוגמא להוכיח ש'שעבוד נכסים' ממשיך והוא מציאות לעצמו ובלשון הר"ן: "שעיקר ערבותם של נכסים בענין זה הוא שכל זמן שלא ימצא הלוה שירד לנכסיו ויפרע מהן". היינו – לא זו בלבד שאפילו כשאין שעבוד הגוף מ"מ – ניתן לגבות מהנכסים, אלא יתירה מזו כל עיקר הרעיון של 'ערב' הוא שגם כאשר אין 'שעבוד הגוף' – יהיה שעבוד נכסים, ואת נקודה זו למד ר"ת מ'נכסוהי דבר נש'⁶⁵.

ז. אולם למרות כל האמור עד כה הרי באם המלוה עצמו ימחול על החוב, הרי מרגע זה ואילך פקע גם 'שעבוד נכסים' (כדברי ר"ת בשטרות שהמלוה יכול למחול) והסיבה פשוטה: מחילת המלוה – לא זו בלבד שהיא מנתקת אותו מהגברא – הלוה (וזו

נכסי הלוה תחת שעבוד המלוה מן התורה" (הלכות מלוה ולוה פרק יא ה"ד) וכן פסק ש"פריעת בעל חוב מצוה" (הלכות מלוה ולוה פ"ב ה"ד), כלומר יש כאן שני ענינים שאינם באים בסתירה. ובביאור הדבר מצינו בכללות שני ביאורים השונים במהותם.

א. בשו"ת הריב"ש (סימן תפד) הבין כיסוד כסברת הריב"ש ובכל זאת סובר כי גם מ"ד פריעת בע"ח מצוה סובר ש'שעבודא דאורייתא' ולכן גם יורדים לנכסי הלוה ולא רק כופין. בדרך זו הולך גם ה'יד רמה' (ב"ב קעד, א) שביאר ד'פריעת בע"ח מצוה' הוא הכוח היוצר את ה'שעבודא דאורייתא' ובלשונו: "דשמעין . . אפילו

"נראה לי דכל ששעבדו בפירוש אפילו מ"ד שעבודא לאו דאורייתא בשעבוד מפורש מודה".

⁶⁹ כן יישב ב'יסודות השעבודים' ע' קו ואילך.

⁷⁰ למעשה הבנה יסודית זו בסוגיית 'שעבודא דאורייתא' מבהירה היטב גם את מה שהקשנו בתחילה על מהלך השיחה שלא נזכר בה כלל משקו"ט בסוגיה זו, וע"פ הנ"ל הרי גם אם זה מדרבנן בכל הקשור למעשה הרי השעבוד תופס לגמרי. ויש להאריך.

⁷¹ הנה הרמב"ם מחד פסק ש'שעבודא דאורייתא' – כל

והנה לאחר שהגדרנו את מהלך השיחה בשילוב עם דברי רבינו תם – יש מקום לדון האם 'שעבודא' – דאורייתא' או לאו. ומצינו כמה דרכים כיצד לבאר את הדברים ונבחר כאן להציג דרך אחת:

א. לכל לראש: פשיטא מילתא שר"ת לא סבירא ליה כשיטת הריטב"א בעצם ההבנה של המושג 'שעבודא דאורייתא', דהרי לדעת הריטב"א (ראה לעיל הערה 12) הרי גם המ"ד שעבודא דאורייתא סובר זאת מצד טעם 'צדדי' ש"ש קנין לחצאין, אבל השעבוד לא נוצר מצד עצמו ולא מובן מצד עצמו (עיין בהערה 12 בארוכה), אולם לדעת ר"ת הרי ה'שעבוד' הוא 'מציאות', כנ"ל בארוכה ולכן פשיטא מילתא שאלביא דר"ת גם המ"ד 'שעבודא לאו דאורייתא', יודה לעצם המושג 'שעבוד' כמציאות, ולכן גם לשיטתו כאשר יהיה מפורש בשטר 'שעבוד נכסים' השעבוד הזה יהיה מדאורייתא⁶⁸, וממילא גם מכירת שטר כזה תהיה מדאורייתא⁶⁹, או כדעת החתם סופר (כתובות פה, ב) דמכיון שמדרבנן יש 'שעבוד נכסים', הרי כתוצאה מזה הדבר תופס מדאורייתא⁷⁰.

ב. פשיטא לכאורה – ממהלך השיחה – שכשם שר"ת לא סבירא ליה דעת הריטב"א בעצם המושג 'שעבוד', כמו כן אינו סובר כי המ"ד שפריעת בע"ח מצוה לא יכול לסבור

ש'שעבודא דאורייתא', אלא⁷¹ אדרבה הם-הם דברי רבינו תם ש'שני שעבודים הם' [ואינם סותרים זה לזה אלא משלימים זה את זה]: א. 'פריעת בעל חוב מצוה' היוצר את שעבוד הגוף. ב. 'שעבוד נכסים' הנוצר מה'שעבודא דאורייתא'.

ג. השקו"ט בש"ס ובפוסקים ב'שעבודא דאורייתא' או לאו – אליבא דר"ת משמעה: האם 'מציאות' עובדתית זו של 'שעבוד' יש לה תוקף של דאורייתא (ולפי זה יתבאר המושג 'שעבודא דאורייתא' כך: 'שעבודא' – המציאותי האם יש לו גם תוקף של 'דאורייתא' המחייב את האדם לקיים אותו), או ש'שעבודא' – המציאותי לא מחייב את האדם מצד ה'דאורייתא', אלא רק מדרבנן⁷².

ד. הנפקא מינה המעשית מהאמור בסעיף הקודם היא בעיקר כיצד נוצר חלות אותו 'שעבוד' – האם הוא מטעם 'קנין' (ריטב"א קידושין הנ"ל) ובוזה גופא מה יוצר את ה'קנין' האם מעשה ההלוואה⁷³ (כנראה בשיחה), או עצם מציאות החוב⁷⁴, או מטעם 'משכון'⁷⁵, ועד"ז השאלה האם שייך למחול על 'שעבוד נכסים' בלבד⁷⁶.

והנה המעיין בכל מהלך זה יווכח כי מרבית הקושיות עמם פתחנו נתיישבו ע"י ביאור 'מהלך' השיחה עצמה. ותן לחכם ויחכם עוד.

⁷³ ולכן רק נכסים שהיו בעת ההלוואה משתעבדים – ראה קצות החושן סימן קיז סק"א. ולהעיר משו"ת צמח צדק חושן משפט ס"ח אות ב': "הנה השעבוד נתפס בו קנין ואף גם יותר מבמכר. . . שעבוד שאני מקנין ושפיר אדם משעבד אף דבר שלא בא לעולם וכ' התוס' דאלים כח השעבוד. . . דמהני שעבוד קרקעות ע"י כסף ושטר ואין זה קנין דברים".

⁷⁴ ראה תומים סימן קד סק"ז.

⁷⁵ ראה רש"י פסחים ל, ב ד"ה כל היכא וראה קצוה"ח סימן קיז סק"ב.

⁷⁶ ראה נתיבות המשפט סימן רט סק"ו ואבני מילואים

במלוה על פה שעבודא דאורייתא, קסבר רב פפא דהיא גופא משום מצוה" – היינו דוה גופא המצוה. ואת דבריו ניתן לבאר בשני אופנים: דלולא המצוה הרי לא יתכן לומר 'שעבודא דאורייתא' (וא"כ דבריו עולים בקנה אחד עם הריטב"א אלא שבסגנון אחר), או שאה"נ ש'שעבוד' הוא מציאות, אולם לולא ה'מצוה' לא נתייחס ל'שעבוד' זה בכל הקשור למעשה בפועל לגביה ושעבוד. וראה בארוכה ביסודות השעבודים סימן ט'.

ב. פריעת בעל חוב מצוה – מתייחס ל'חוב' על הגברא ושעבוד הנכסים מתייחס לחפצא – וזה גופא פשט לשון רבינו תם 'שני שעבודים איכא' – וזו דעת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בכל מהלך השיחה וכבפנים.

⁷² ראה לעיל הערה 70.

ספריה

ספריה

ספריה

דברי הימים

דברי הימים

דברי הימים

דברי הימים

דברי הימים

דברי הימים

משנה תורה

משנה תורה

משנה תורה

משנה תורה

משנה תורה

משנה תורה

ה"ד החוקה

ה"ד החוקה

ה"ד החוקה

ה"ד החוקה

ה"ד החוקה

ה"ד החוקה

זמנים

זמנים

זמנים

זמנים

זמנים

ג

ד

ה

ו

ז

הלכות שבת פרקים ח-ט

הלכות שבת פרקים י-יא

הלכות שבת פרקים יב-יג

הלכות שבת פרקים יד-טו

הלכות שבת פרקים טז-יז

מגן דרשב"ם השלם

מגן דרשב"ם השלם

מגן דרשב"ם השלם

מגן דרשב"ם השלם

מגן דרשב"ם השלם

הרמב"ם השלם

מהדורה מסובסדת
לבני הישיבות והמילואים
באדיבות הרה"ח הנגיד
ר' שלום דובער שי' דרוזין

משנה תורה הי"ד החזקה

מדורנו החדש על ספרים שכתבו אנ"ש בנגלה וחסידות פותח בספר שהזמן גרמא 'הרמב"ם השלם' על הלכות שבת. מדור זה יציג לעתים מזומנים ספרים שהתמימים משתמשים בהם ומחבריהם זכו להפיץ את בשורת הגאולה ביד רמה.

שלימות" בלימוד התורה - הרמב"ם השלם

דומה כי אין צורך להרחיב את הדיבור על פעולותיו הציבוריות-תורניות של הגה"ח הרב שלום דובער הלוי שי' וולפא אשר נדמה שנגע כמעט בכל תחום הקשור אל כבודו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ובמיוחד בשלושת השלמויות, והעיקר - אודות הגאולה השלימה.

<<<<

הרמב"ם

הרמב"ם

משנה
תורה
הי"ד החזקה

משנה
תורה
הי"ד החזקה

זמנים

א

הלכות
שבת
פרקים א-ד

זמנים

ב

הלכות
שבת
פרקים ה-ז

מבין
הרמב"ם השלם

מבין
הרמב"ם השלם

חיבורים) להוציא את הסדרה המפוארת 'הרמב"ם השלם', כמו באיזה 'קרבן זוית' בכל היכלי תומכי תמימים, באיזה מדף שהמסדר את ה'אוצר הספרים' הכנים, נמצאת סדרה מפוארת ומיוחדת במינה בשם "הרמב"ם השלם" שבינתיים יצאו ממנה תשעה כרכים גדולים, המכסים את הלכות שבת פרקים א-כא, ועוד הי"ד נטויה.

נדמה כי מרבית התמימים מתקשים לממש את רצונו הק' של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ביחידות כללית בתשרי תשנ"ב, שהרי רוב היום עוסקים אנו בלימוד המסכת שלומדים בישיבה, יש לנו זמן קבוע ללימוד (או חלילה ל'קריאת') רמב"ם יומי וכך אנו לא מצליחים לממש אותה. אולם בסדרה זו נמצאת 'כל התורה ממש', כל הראשונים והאחרונים העוסקים באותה סוגי', אולם קרה ונפל דבר השנה זו בישיבות, כשאנו לומדים מסכת שבת.

רמב"ם השלם הלכות מלכים

בכדי לעורר לב המעיין פנינו ישירות לעורך הראשי שעל פיו יישק דבר, וצוות תלמידי החכמים מקיימים את הנאמר 'כל הדבר הקשה יגישון אליו'. למעשה כתמימים החדורים ב'שליחות היחידה' השאלה היחידה והראשונה היתה:

מתי הרב וולפא נזכה כבר ל'הרמב"ם השלם' על הלכות מלכים. הרי הרב היה ראש וראשון לכל הספרים לבאר בעומק נפלא את הלכות מלכים בספרו הנפלא 'יחי המלך' שקיבל אישור מפורש מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במילים: "נתקבל ותשואות חן... מצורף בזה שיוציא לאור שיחליפו במכורך"... התשובה שהתקבלה במקביל

מכיון שביטאון זה פונה לחיילי בית דוד, הרי מי מאיתנו התמימים שלא שגורה על לשונו אותה 'יחידות' שנאמרה לנו ועבורנו, בסיום חודש תשרי שנת נפלאות בכל. אבינו מלכנו כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א גילה לנו כיצד הוא רואה 'אותנו' התמימים, ככאלה שגם בעת החלום חושבים בלימוד, נדמה שכדאי יותר להביט על האיש מהמבט התורני של הוצאת הספרים במשך השנים במגוון נושאים עד לסדרת הדגל 'הרמב"ם השלם'.

הן אמת היה ראוי להתמקד בספר 'דעת תורה', שנכתב בהוראתו הישירה של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ואשר הי' בזמנו הספר היחיד שהביא את זעקתו של נביא הדור בנושא שלימות הארץ ואף זכה

הספר וכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א שלחו לרבנים ברחבי העולם כדי להביע את דעתו בענייני השעה,

ואף בשער העיקרי, "קבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש" יש את הספרים

הנפלאים 'יחי המלך' ("אין צריך לחפש רמזים - כי כולן חדורים רעיונות הנ"ל") ו'יחי המלך המשיח', שנוסף על תוכנם התורני המקיף המסביר את ענינו של משיח בהל' מלכים שברמב"ם, "אורות דתהו בכלים דתיקון", הרי שזכו ספרים אלו והם מהמורים על המפנה הגדול של שנות הנפלאות, שמ"שיפסיק לדבר... ועל אחת כמה וכמה להפיץ, ועל אחת כמה וכמה להדפיס בענייני משיח" זכה למענה ד"להחליפו במכורך",

אולם דומה שסיפור ספרים אלו הובא בבימות שונות, כך שאין צורך להביא ו'לשחזר' סיפורים אלו שוב, אך בשנים האחרונות זכה המחבר (שקיבל הוראה ישירה מהרבי, בקול גדול במעמד אלפים מישראל באמצע ההתוועדות, שעליו להרבות בכתיבת והדפסת עוד

להופעת קונטרס 'בית רבינו שבבבל' בחשוון תשנ"ב היא זו שהיתה כעין 'פתח דבר' לכל שיחות 'קבלת המלכות' בתשנ"ב.

אגלה לכם סוד. למעשה ה'סוף מעשה' של 'הלכות מלכים' הוא היה 'תחילת המחשבה' ועמי בכתובים עיקרי הביאורים לכל הלכות מלכים, שהרי בעוד ובכל הסידרה אנו מביאים ממש מכל הספרים הקיימים ובראשם תורתו המאירה של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, הרי שבהלכות מלכים אפשר לומר כי היסוד לכל הביאורים הוא תורתו של הרבי מלך המשיח שליט"א וסביבה טובים עוד ביאורים. נקווה שבעז"ה נסיים בקרוב את 30 הפרקים בהלכות שבת (עוד כ-5 כרכים), ונתחיל בהלכות מלכים, ביחד עם הרבי שליט"א משיח צדקנו, ביום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

"אמן". אכן אנו עדיין לא שבעי רצון. התמימים רוצים לראות כבר את 'הרמב"ם השלם' - הלכות מלכים' עמוק במדפי כל הישיבות שיהיה זה הספר הכי נלמד, אולם ננסה לחזור לראשונות: הרב וולפא, כמעט אלף שנים עברו מאז שהוציא הרמב"ם ז"ל את ה"יד החזקה", ובינתיים חוברו ע"י כל גדולי ישראל האמיתיים אלפי ספרים מסוגים שונים, במטרה לבאר כל מילה בספרו, ולמצוא את מקור ההלכות. פתאום קם אדם ומחליט, שכל זה אינו שלם עדיין, ודוקא "הרמב"ם השלם" - הוא שישלים את החסר!?

חס ושלום לומר או אפילו לחשוב, שיש איזה חסרון בספרי הראשונים והאחרונים, ושאנו יכולים להשלים את מה שהם החסירו. אלא שזהו על דרך "ננס העומד על גבי הענק", ואדרבה, אותם הענקים שמחים ושפתותיהם דובבות, כאשר מזכירים אותם ומסתמכים על דבריהם.

והרי זה כפי שאפשר לשאול, מהו החידוש של הש"ס החדשים שיש היום (אבן ישראל, שוטנשטיין, לובלין, עוז והדר וכו'), והרי הכל כבר כתוב ברש"י ותוס' וכו'. שפשוט דאין כאן שום שאלה, כי כל המחדשים הללו, מסתמכים על רבותינו הראשונים והאחרונים, ועומדים

כננסים על גבי הענקים, להביא את תורתם לפני לומדי התורה בדורנו.

ידוע לכל בר בי רב, שהרמב"ם מביא את פסק ההלכה העולה מהסוגיא, בלא לבאר את מקור ההלכה וטעמיה (ועיין בהשגות הראב"ד על הקדמת הרמב"ם - והרחיב בזה כמה פעמים הרבי מלך המשיח שליט"א). הרמב"ם בעצמו מביע חרטה על כך שלא ציין את המקורות לכל הלכה, וחכמי ישראל שבכל הדורות, ניסו להשלים חסרון זה. המחברים שהשתדלו לכסות חלק גדול מספר ה"יד", זכו שחיבוריהם נדפסו על הדף, ביחד עם ההלכות עצמן. ואלו הם הנקראים "נושאי כליו" של הרמב"ם, כדוגמת המגיד משנה, הכסף משנה, הלחם משנה, המגדל עוז, ועוד.

אלא, שמלבד העובדה שעדיין לא כיסו את כל ההלכות, הרי גם באותם שביארו, גאונותם של המחברים זוהי (בלשון 'סגי נהור') קלקלתם, שכן מדובר בגאונים אדירים, שדיברו בשפה שבה מדבר גאון אחד אל רעהו. ולדידם מספיק לצטט כמה מילים מהסוגיא, בכדי שהקורא יבין על מה מדובר. אבל לאנשים כערכנו אין די בזה כלל וכלל, ובכדי שנוכל להכנס לענין, עלינו ללמוד היטב את הסוגיא, לעיין בשיטות הראשונים, ובמפרשים על הדף, ורק אז לנסות ולהבין מהו המקור של פס"ד הרמב"ם כאן.

ועוד והוא העיקר, שבנדו"ד יש כאן הרבה יותר מכך, כי אין זה רק סיכום ההלכה על פי המפרשים הידועים, אלא צלילה לעומק הסוגיא, הבנת כל השיטות, חקירה מדוע בחר הרמב"ם שיטה מסוימת, ומה הביא אותו לפסוק את מה שפסק. וכן תירוץ הסתירות שיש ברמב"ם עצמו, בין מה שכתב בהלכה זו לבין מקומות אחרים בספרו.

הלכות שבת וספר המדע

מדוע בחרתם לפתוח דוקא בהלכות שבת, ולא בסדר שקבע הרמב"ם, בספר המדע?

האמת היא, שהכל בהשגחה פרטית, כמו כל דבר בחיי האדם, ובפרט בענין הנוגע לתלמוד תורה דרבים,

ביד אדם. ההלכה מתחלקת לשלושה חלקים: א) נחה בתוך יד אחר, כשאותו אחר עומד במקומו. ב) נחה ביד אחר, ששינה את מקומו ותפסה. ג) נחה ביד הזורק עצמו, שעקר ממקומו ותפס החפץ תוך כדי מעופתו. להלכה פוסק הרמב"ם, באופן הראשון - חייב, ובשני האופנים האחרונים - פטור. ההערות של העורכים שסביב הלכה זו, מתפרסות על פני ארבע עשרה עמודים בספר, ובהם דיונים הלכתיים שונים, ובאורי הדין וטעמיו. הבה ונעקוב אחר הנקודות שמתבארות בה:

בנוגע לרישא, ישנה שאלה מהי נקודת החידוש שבהלכה זו. האם יתכן שבא הרמב"ם לבאר את ההלכה הידועה, שידו של אדם נחשבת כמקום דע"ד, וא"כ, מדוע מופיעה הלכה זו כאן, ולא בתחלת הפרק, ששם מביא הרמב"ם את כל פרטי מקום דע"ד, וגם בנוגע לידו של אדם.

ההערה המרכזית של החלק השני של ההלכה (עקר חבירו ממקומו וקבלה), עוסקת בהרחבה ובהעמקה בטעם הפטור כשעקר חבירו וקבל החפץ. ואחר העיון והדקדוק בלשונות הראשונים, מעלה "הרמב"ם השלם", שיש בדבריהם ארבע דרכים שונות זו מזו. ובכל דרך ודרך בפנ"ע, מביא שקו"ט מדברי האחרונים, שדנים ומעמיקים בביאור כל שיטה ושיטה, ואף הכותבים עצמם שידיהם רב להם בלימוד עיוני, מוסיפים עיונים וביאורים משלהם. חשוב לציין, שעצם ההבחנה שיש כאן מהלכים שונים בראשונים, אינה פשוטה ועולה מאליה, אלא גם זה הוא מפרי עמלם של העורכים.

מלבד ההערה המרכזית הנ"ל, ישנן חקירות הלכתיות שונות, כגון: האם הפטור של הזורק, הוא רק "פטור אבל אסור" ככל פטורי דשבת, או שהוא מותר לכתחילה. ומה דינו של הקולט, האם הוא עבר על איסור דרבנן, או שאדרבה, הואיל וע"י קליטתו את החפץ, מציל את הזורק מאיסור תורה, ראוי הוא או אולי אפילו חייב, לקלוט את החפץ כדי שלא יחטא חבירו. ומביאים בזה דברי ראשונים ואחרונים, שכמעט ולא מוזכרים גם בספרים העוסקים בסוגיא, כשהעורכים עמלים לחפש בעשרות ומאות ספריהם, לבאר כל פרט ופרט.

ולזכותו של הנשר הגדול. אבל היה בזה גם טעם מסוים, כיון שהעבודה על ספר המדע, דורשת הכנות רבות, ויש הרבה הלכות השייכות לחסידות ולמוסר וכו', משא"כ הלכות שבת, שמצד אחד אלו דברים מעשיים ומרתקים, ומצד שני יש בזה הרבה "לומדות", וגם קשרים להרבה סוגיות שבתורה שאינן שייכות לכאורה רק להלכות שבת.

האם יכולה להתווסף התלהבות בלימוד הרמב"ם היומי, על ידי העיון ברמב"ם השלם?

כמובן שאינני ממליץ לאף אחד, ללמוד את הרמב"ם היומי מתוך ספרים אלו, כי אז לא ישלים את לימודו לעולם..

אבל מצד שני, כאשר ילמד הלכה אחת "לעיוני" ברמב"ם השלם, זה יתן לו פרספקטיבה אחרת לגמרי על מה שמונח בתוך כל הלכה, ובמילא הוא יתייחס יותר בכבוד ובעיון הראוי לכל מילה ברמב"ם שהוא לומד בחלוקה היומית. זוהי אולי גם טעמה של ההוראה שנתן הרבי, שבכל יום ילמדו לכל הפחות הלכה אחת בעיון, כי זה משפר את היחס של הלומד גם כשלומד למיגרס.

למעשה, גילינו לאוזניו של הרב וולפא כי בישיבתנו 'הרמב"ם השלם' מקבל תפוצה מיוחדת בכך שבחוברת 'קובץ מפרשים' של הישיבה בכל מקום שיש דיון מיוחד ב'הרמב"ם השלם', הרי הוא מסוכם ב'קובץ' ושם נסמן היכן ואיך לעיין ב'הרמב"ם השלם'.

אני שמח מאד לשמוע שאכן התמימים ובמיוחד ידידי ראש הישיבה יודעים אכן להשתמש בספר מיוחד זה.

היות ומדובר בביטאון של תמימים ברצוני להביא כמה דוגמאות כיצד כל תמים יכול וצריך להיעזר בספר בלומדו סוגיות. נבאר דוגמא מהלכה אחת מתוך מאות ההלכות שבתשעת הכרכים, וננתח את המעלות הרבות שמקבל הלומד הלכה זו ב'הרמב"ם השלם'. בתקופה האחרונה נלמדו בישיבות הסוגיא המובאת בהלכה ט"ו שבפרק י"ג, העוסקת בזורק חפץ מרשות לרשות ונחה

ברמב"ם השלם, כאשר המגיד משנה הסתפק בהעתקת קטע מהגמרא ופירש"י, ושאר הנושאי כלים שעל הדף לא כתבו מאומה. וזוהי דוגמא צנועה, לתועלת העצומה שיפיק כל הוגה ברמב"ם השלם.

יש לציין, שככל הנוגע לכרכים העוסקים בגדרי ושיעורי מלאכת הוצאה, הרי שכמעט - ואולי בכלל - אין למצוא ספר נוסף דומה, העוסק בהרחבה כ"כ, בסוגיות אלו (שנלמדות פחות בעולם הישיבות). ובודאי שלא נמצא עדיין הספר, שעובר בעקביות ובשלימות על כל הלכה, והלכה ברמב"ם, וממילא על כל סוגיא וסוגיא בכל מסכת שבת, בלא להשאיר נקודה ופרט שאינו מתברר בשלמות.

ועל הכל, המעלה המיוחדת שיש ברמב"ם השלם, הוא ההנגשה ללומד, שיהיו הדברים ערוכים ומבוארים בלשון צחה, בצורה נוחה ונעימה, כשולחן הערוך בפני האדם. צוות העורכים יגע יגיעה כפולה ומכופלת על אופן עריכת הסוגיא, מה להקדים ומה לאחר, וכיצד לנסח את הדברים באופן הברור ביותר, שלב אחר שלב על כל יסודותיה וענפיה. וכל זה הוא בלשון קצרה וברורה.

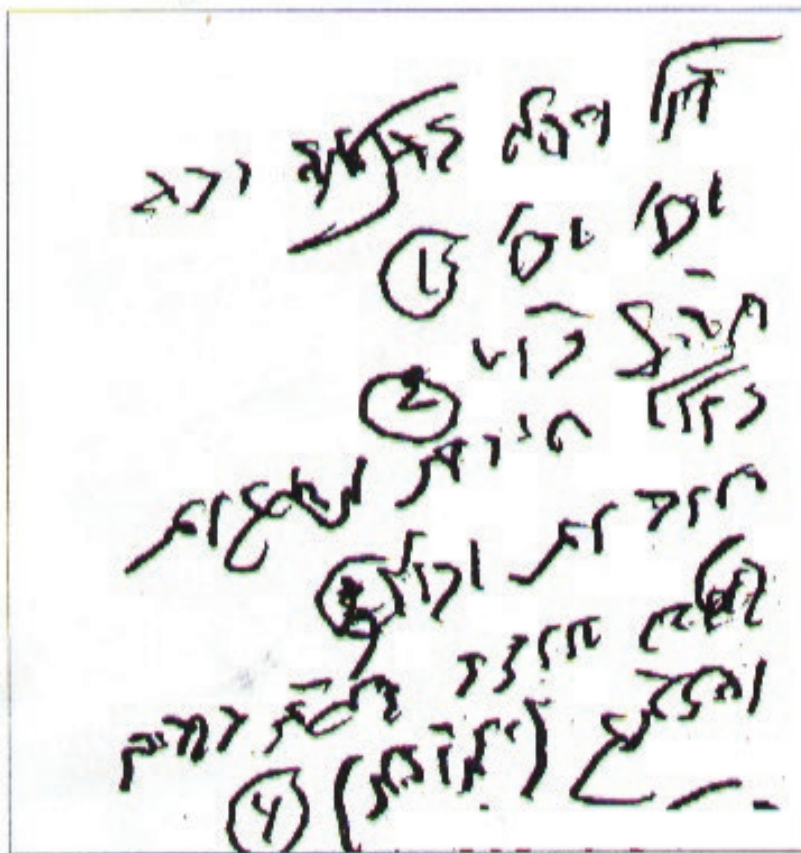
מלבד זאת, שולח העורך את המעיין, להלכות קודמות ברמב"ם השלם, שדנות במחלוקת האחרונים, כשחברו פשט ידו ותפס את החפץ, האם גם זה נחשב כעקר ממקומו, או רק כשעקר את כל גופו.

בחלקה השלישי של ההלכה, ישנה הערה שמבארת בהרחבה רבה את צדדי הספק שבגמרא (עקר ממקומו וקבלה) בכמה אופנים שונים, כ"ז ע"פ דיוק ועיון בלשונות הראשונים וגרסתם. ולסיום, מביא את האופן בו מביא הירושלמי ספק זה, ולא יזו שיטה מהשיטות הנ"ל הוא תואם לכאורה.

בהמשך, ישנו דיון ארוך העוסק בשאלה שהכרעת הרמב"ם סותרת לכאורה את מסקנת הגמרא, דאילו בגמרא סיימו ב"תיקו", כלומר שלא נפשט הספק, והרמב"ם פסק שפטור. ומביא שלשה מהלכים בזה: האם פטור ותיקו הם היינו הק, וזה גופא בשני ביאורים שונים, ותולה זאת במחלוקת האחרונים בדעת הרמב"ם, מה

דינו של ספיקא דאורייתא בספיקא דדינא. ודרך נוספת, שהרמב"ם אכן הכריע שלא כסוגיית הגמרא כאן, ומשום דס"ל שיש בזה מחלוקת הסוגיות, ופסק כסוגיא אחריתי, וכפי שנתבאר שם באריכות.

כתבנו איפוא בזה רק את ה"שלד" של אחת ההלכות

"בטח חוזר דא"ח ברבים והזמ"ג ימות המשיח"
כתב יד קודש נדיר מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
לגה"ח ר' שלום דובער הלוי וולפא - מענה על קבלת ספרו
'כי הם חיינו' (י"א ניסן תנש"א)

פניני דברי משיח

חינוך יהודי בפועל ממש

משיחת ש"פ קרח, ג' תמוז, ה'תשמ"ח. דברי משיח

כאן המקום להזכיר שוב אודות ההכרח הגדול לעשות את כל האפשרי בנוגע למצב החינוך דילדי ישראל, שבעוונותינו הרבים ישנם מאות אלפי ילדי ישראל, כולל בארץ הקודש, שאינם מקבלים חינוך יהודי, עד שישנם ריבוי גדול שאפילו אינם יודעים שזהו מצב של פיקוח נפש ממש!

ואע"פ שבארץ הקודש ישנם כאלו המכנים את עצמם בשם "מפלגות דתיות" ואנשים דתיים וכו', ועושים דברים טובים וגדולים, ויקבלו שכר על זה, "ש"י עולמות" וכו' - מכל מקום, לא סרה מהם האחריות הכי גדולה דחינוך ילדי ישראל. והרי מאז הפעם האחרונה שדובר על כך - בעוונותינו הרבים, לא זז שום דבר ממקומו (עכ"פ ע"פ הידיעות שהגיעו לכאן), ולא חל שום שינוי לטוב!

יש כאלו שאולי החליטו לעשות אסיפה, וביניהם - כאלו שכבר עשו אסיפה (או אסיפות), וביניהם - כאלו שהחליטו שצריכים עוד אסיפה, ועד - כאלו שכבר החליטו שצריכים ללכת למקום פלוני ולפעול שם עם ילדי ישראל בענין החינוך.

אבל לאחר ההחלטה, עד היום בינתיים עוד לא הלכו למקום פלוני, אפילו אם כבר היה "מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם גו"!

והעיקר הוא "טאפארו דא פלאחו" - שילכו לעץ ("פלאחו") ויניחו עליו את הגרזן ("טאפארו"), ויעשו מזה כלי ודירה לו ית'.

אמנם אנו התמימים החדורים בציווי של 'לימוד עניני גאולה ומשיח' וכל שכן להחדיר בכל פרט ופרט עניני 'משיח', שמחנו כמוצא שלל בעיון בפרק יט בו הרמב"ם כותב דעתו אודות 'וכתתו חרבותם לאתים'. כאן אנו זוכים ללמוד בבהירות בספר את שלל הדעות בענין הסתירה הקיימת ברמב"ם האם 'עולם כמנהגו נוהג, או ש'עין לא ראתה אלוקים זולתך'. המערכת מביאה כמובן בהרחבה ובבהירות את שיטתו הנודעה של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בשיחה על 'שתי תקופות' וכה זוכים רבים להנות מאורו של משיח בעניני משיח.

ולסיום אנו פונים לגה"ח ר' שלום דובער שי' וולפא שיאמר כמה מילים לחיילי בית דוד בתקופה שלנו, כאחד שהיה מראשוני החלוצים לפרסם זהותו של משיח הן בהבנה והשגה בספריו החשובים והן בראיונותיו בכל כלי התקשורת במשך השנים.

מחד אנו יודעים כי היתה כבר ההתגלות של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, לאידך אנו מרגישים שעדיין 'עם קומט אן שווער' בגילוי הענין הן בנו והן בסביבתנו, כיצד ומה 'המכה בפטיש' בענין זה?

אומר את הדברים במשפט אחד: תדמו בנפשכם שמאן דהוא היה מוצא פתק בכתב יד קודש של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ובו היה נכתב: 'לכלל התמימים השליחות היחידה קבלת פני משיח צדקנו. הוספת חיים במלך היא בהכרזת 'יחי המלך'... לפרסם לכל אנשי הדור שיש נביא". הרי לא היה מי שיכול להתלבט. שימו לב תמימים. הפתק הזה הם הם השיחות של ה'דבר מלכות' ומהם לא נזוע. וכמו שבכל דבר מדבריו הקדושים לא נפל כהוא זה, כל שכן בענין שהוא עיקר יסודו.

יחי אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הרב חיים משה אלפרוביץ, משפיע ש"א

א. פעם הגיע יהודי לאחד הצדיקים ואמר לו שיש לו בעיות עם אשתו, שהיא צועקת עליו, כועסת עליו, הצדיק אמר לו שהוא היה בגלגול בדור של עובדי עבודה זרה וכל פעם שאשתו צועקת עליו, זה מוריד \ מכפר לו על סקילה אחת שהיה צריך לקבל. כשחזר החסיד לביתו, אשתו התחילה להתעצבן עליו, אז הוא התחיל לחייך, כי יורדת לו סקילה, אשתו שראתה שהוא מחייך, התחילה לצעוק עליו יותר חזק, הוא התחיל עוד יותר לשמוח, כי יורדת לו עוד סקילה... מכך רואים כי כל ענין תלוי באופן ההסתכלות עליו. כיום הרבי מלך המשיח אומר צריך 'לפקוח את העינים' ולראות בכל דבר איך זה הגאולה, כל הענין תלוי בהסתכלות שלנו.

ב. פעם שני חסידים חיכו בתחנת רכבת, אמר אחד לחבירו: הנה, תיכף הרכבת מגיעה, ככה גם משיח תיכף מגיע. אמר לו החסיד השני: לא, הרכבת - אולי תגיע, המשיח - ודאי יגיע. אצלנו עניני אלוקות הם 'בפשיטות' ולכן משיח מגיע זה בפשיטות והעולם זה בהתחדשות ולכן בואה של הרכבת בשעה היעודה זה רק 'בהתחדשות'.

הרב לב לייבמן, משפיע ש"ב

א. חסיד אחד ישב בסוכה ואמר: אנחנו בנים של הקב"ה, הקב"ה אוהב אותנו ורוצה לחבק אותנו, אבל הרי כתוב שאין לו גוף ולא דמות הגוף? אדמו"ר הזקן מביא בלקו"ת לחג הסוכות שבסוכה צריך להיות [לפחות] שתי דפנות וטפח שזה כנגד שני פרקי היד והכף יד, שזה 'ימינו תחבקני'. הקב"ה 'מחבק' אותנו באמצעות הסוכה.

ב. חסיד אחד חזר מהרבי, אז שאלו אותו: איך היה, מה ראית? אז החסיד ענה: ראיתי 'אצילות' מהלך.

הרב ישראל קופצ'יק, משפיע ש"ג

א. אדמו"ר המהר"ש תבע פעם (ביחידות) ממישהו ענין מסוים והוא לא קיבל, אדמו"ר המהר"ש הרכין את ראשו למשך זמן, ולאחר מכן האדם ההוא קיבל ע"ע את הענין, מסופר שאדמו"ר מהר"ש התבונן בענין יראת שמים, (כמובן שאין לנו השגה ביראת שמים של אדמו"ר המהר"ש) וכתוב שירא שמים דבריו נשמעים ובמילא קיבל זאת אותו אדם.

הרב דוד נחשון, יו"ר ניידות חב"ד ותנועת הנוער צבאות ה' בארה"ק (התוועדות ביישיבה).

בשנת תשמ"ז בשעה שהרבי מלך המשיח שליט"א הוביל

את הספר תורה להקפות, ניגשתי וברכתי (כשאני מורה באצבעי על כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א) 'תהא שנת זה משיח', וכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ענה לי: אמן.

הרב זושא ע"ה פוזנר, שליח כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לארץ הקודש (בהתוועדות ביישיבה).

א. פעם נסעתי לרבי יחד עם רעייתי. בטיסה זו היה גם הרה"ח ר' אפרים וולף. בשדה התברר שיש לי צו עיכוב יציאה, אני נותרתי בארץ והם נסעו, לאחר מכן הצלחתי לסדר את הצו עיכוב, ונסעתי ונחתתי אצל הרבי בשעה שלוש לפנות בוקר, מה עשיתי בינתיים?! הרחתי את הקירות! בשעה שש בבוקר אני מתקשר לאשתי שהצלחתי להגיע לרבי, היא שאלה אותי מה עשית מצת הנחיתה עד עכשיו, אמרתי לה, הרחתי את הקירות, היא שאלה אתה משוגע, ענית לי כן.

ב. 7707 צריך להריח את הקירות! הם הד' אמות של הרבי. הרב שניאור שניאורסאהן שליח כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לרמת אביב.

א. היה יהודי אחד ברמת אביב שמאד כעס עלי, היה לו סיפור שלם עם הרבנים, והיה לו 'קאך' נגד הדתיים וענייני דת. אותו יהודי נמצא במתחם בו אני מניח לכמה יהודים תפילין באופן קבוע, ובכל יום שאני מגיע הוא מחרף ומגדף וכו'..

פעם אחת באתי למקום עם הילד שלי (כשהוא בעגלה), כשיצאתי מהנחת התפילין בתוך א' החנויות הבחנתי שהילד נעלם, עשיתי סיבוב בכל המתחם, ובסוף מצאתי אותו בפינה כלשהי עם העגלה, ולידו מונחים האופניים שלי שנגנבו שבוע קודם לכן!

כ"כ שמחתי שמצאתי את האופניים, עד שבאתי למי שהחביא לי את הילד וחייבתי אותו, הוא לא קלט מה קורה, כי באמת אהבתי אותו, בזכותו מצאתי את האופניים, ואז הוא אומר לי בוא נניח תפילין.

קלטתי שהסיבה שהוא לא הניח תפילין עד אז היא כי לא מספיק אהבתי אותו, ולכן הוא לא רצה, הרבה אנשים אמרו לי, אני לא מאמין באלוקים, אני מניח תפילין בגלל שאני אוהב אותך, והיום הם מניחים תפילין לבד, הרעבע אומר שצריך להוריד את המחיצות בין ואז אפשר פשוט לשפוך ולהשפיע הכל.

הלמדן

/ סיפורו של 'תמים'

השורשי של הדורות הקודמים בליובאוויטש, הלא הוא זה שהחדיר את מה שקיבל במדוקדק מר' שלימה חיים שהיה מקבל פנימי בליובאוויטש שבליובאוויטש.

אולם עומק השינוי היה אצל ראש הישיבה בעצמו. ר' יודל המופשט מהוויות חיזו דדיפלומטיה-השגחתית-כלכלית-התנהלותית, החל להכניס את מוחו ונשמתו לתוך אותו עולם מפותל של משגיחים-מתוחכמים. ידו ומוחו של ר' יודל נאלצו להפשיל שרוולי 'עצם' ולהתחיל לבחוש בגילויי אותה 'קדירה דבי שותפי' המהבילה בין עיונים מופשטים בנגלה, בחסידות, בתפיסת עולם מהפכנית על ייעוד התמימים ככובשי עולם ושומעים לשורש נשמתם ולבחירת הרביים בהם - ובין דקדוקי עניות של 'החלטות הנהלה' לא כתובות המציגות לתמים חלש ומבולבל איזו סטירת לחי מכאיבה-ממרמרת-מייאשת. אי שם בקצה המבע השמיימי שלו משהו השתנה. איזה תוקף לא מתאים לאישיותו חדר בו. כמו איזה משא עצום וכבד בלתי נתפס ביד אנוש שנישא עד אז על ידי שנים והנה נותר לו האחד.

נותר רק אחד? ברור כי המשפיע האגדי ר' זעליג לצידו ואיתו הר"מ ר' שלום בער פרידמן והמשפיע האהוד הנערץ ר' שרוליק הילמן ממש לצידו. כן, אבל רק 'לצידו'. כולם חשו איזו תחושת התנשאות עמומה ולא פתירה כי הם לא יכולים להיות 'איתו', רק 'לצידו', כי רק הוא זה שברגע האמת עליו להחליט. בתחילה הוא שב והתחנן שהם יחליטו, שהם יקחו הכל לידיים והא ימשיך לשבת לילות בביתו ולחשוב על מהלכי השיעורים, אך, איזו בחירה עצמית שבחרת בתמימים בחרה גם בו. שהוא ר'

פרק ששה-עשר לא יבוא המשחית

"ברור ש'לפרסם' זה מקיף. 'מקיף' זה לא מילה גסה! לפרסם זה לא פלפולים, 'לפרסם לכל אנשי הדור' - זה בפירוש הדגלות והדבקות. מי שלא אומר כך הוא בעצם לא מאמין במסר של 'הנה זה בא'. אם תתפלפל עם אנשים, הם לא בדיוק יקלטו שאתה מתכוון ממש כפשוטו. אבל מי שיוצא לרחוב עם שלט, כולם מבינים שהכוונה שלו שזה ממש. כפשוטו ממש... הרבי מלך המשיח שליט"א נתן שתי נשיקות לתמים שהדביק מדבקות משיח! [הערת מערכת החייל: אולי זה מה שסיפר הגה"ח ר"נ שי' שפירא בסיום הרמב"ם ג' תמוז תשנ"ב בבית משיח]..."

"אתה באמת מדבר שטויות... נכון שצריך לתלות שלטים, אבל יש חברות פרסום שעושים את זה. תמימים צריכים לשבת בישיבה וללמוד וזה הכל. הדגלות? תשכור פועלים עם מנוף והם יתלו זאת... זה ליובאוויטש?... לרוץ עם סולם מתקפל לרחובות?... ליובאוויטש זה תזריע מצורע ובלק תנש"א. נקודה!"

ויכוח לילי קבוע בישיבת עיבל. ליל שישי בחודש שבט. אי שם בשעות שמסתובבים 'שכויים' חסרי בינה ומשמעת. עיבל.

הכל שונה כאן מאז הפטירה הפתאומית של המשפיע ר' זלמן. השינויים לא ניכרו בהתחלה, רק בהמשך. ר' זלמן היה החוליה המחברת את הישיבה לחינוך

החסידות ו'עבודת התפילה' היה כך. הדגש היה על ה'מלמעה' כמו הספרה אחת המדגישה את העליון. ה'תקופה השניה' זו ישיבת 'תומכי תמימים' בפולין, הן בווארשא והן באוטוואצק. שם עיקר הדגש היה על המקבלים. הרי עיקר הפצת החסידות החל בפולין. התמימים אז הסתובבו בלילות בבתי כנסת וחילקו מאמרים וקונטרסים מהרבי הריי"צ. רק אז הופיע גליון 'התמים' שאחד ממטרותיו העיקריות היה הפצת רעיונות החסידות לציבור בני תורה, כמו גם המדור 'שערי תורה' ובו הערות בנגלה. אולם כשהדגש על ה'תחתון' הרי גם ה'עליון' מאד נעלה ולא מתלבש כלל בתחתון, לכן דווקא ב'תקופה שניה' בפולין, התגלו גילויים נעלים של ה'גניזה החרסונית' שלא הורגש בהם כלל שנקלטו בתחתון".

כשר' יודל החל לטוות את 'חוט השני' הלזה, ראו במוחש כי 'הוא' רואה עצמו מ'התקופה שניה', הכוונה היתה על 'מונטריאל' שם גדל אצל מורו ורבו המקובל הרמ"ז ע"ה גרינגלאס מגדולי התמימים בפולין ואיתו עמו הריי"מ שי' גוראריה שאביו ר'

זלמן ע"ה היה אף הוא מהתמימים בפולין ומעורכי 'התמים'. "הרי רואים במוחש כי כל מי שלמד בישיבות ה'תקופה שניה' הם האנשים שחדורים ב'הפצה', ובד בבד יש אצלם אוצרות פנימיים של השגות נעלות, כמו ההמשכים המיוחדים שהרבי אז אמר, (הערת מערכת החייל: אולי הכוונה למסופר ב'ימי מלך' ח"ג על מאמרי תרצ"ז) והקאך המיוחד בגילויים הנעלים ביותר של סדר השתלשלות תורת החסידות מאחיה השילוני", החל לשוב ולהסביר כשעיניו בורקות. הוא אף התרים כמה סטים של סדרת גליונות 'התמים' שיצאו לאור ב'תקופה שניה' בכדי שהתמימים בפנימייה 'ישקעו בהם', כלשונו. אחד הרגעים שהיפנטו את הזאל היה בהתוועדות י"ד כסלו כמה חודשים אחרי פטירת המשפיע ר'

יודל ב"ר מנחם מענדל, אבא גשמי-רוחני-רגשי-עצמי של 'ממקה' המתוק-העמוק שנקבר במיטב ימיו, ממקה עם כל נצנוצי גלגוליו בתמימים - הוא, ר' יודל, יהיה המנהל בא' רבתי ובה"א הידיעה את 'עיבל' על כל המשתמע ממשא עצום כזה.

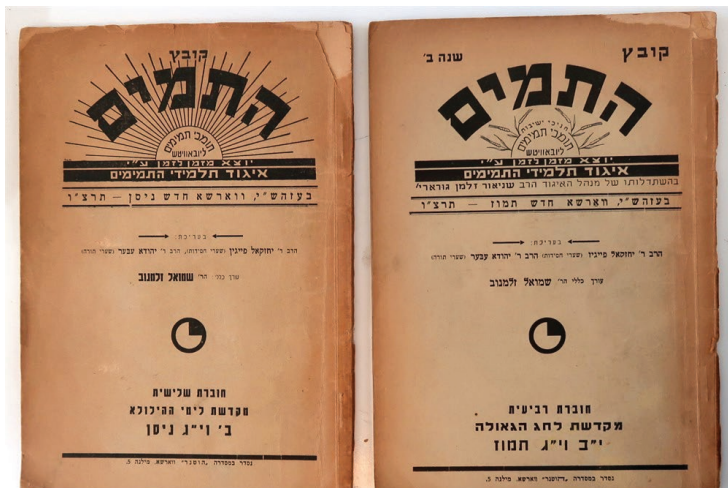
השינוי התבטא קודם כל בעולמו המחשבתי. ביום בהיר הוא החל להסביר את ייחודיות הישיבה בעיבל, 'לפני ר' זלמן ואחרי הסתלקותו הזמנית'... זה לא קרה בבת אחת, אך מחשבה הצטרפה למחשבה ואט אט רסיסי המחשבות קרמו עור, גידים, עצמות והתלבשו בבשר.

עד אז במשך כל השנים היה מגדיר את עצמו בפני כל כי הוא 'רק' ר"מ לעיונא באחד מבסיסי חיילי המלך'. עד אז כל פעם שבחורים היו מגדירים את עצמם כ'עיבליסטים',

הוא היה מוחה ומגדיר את הישיבה בשפה ישרה-מפולפלת "אין כזה דבר 'עיבליסטים', 'כ פ ח י"ם, 'מונטריאליסטים', יש רק 'תלמידי תומכי תמימים' ואתם 'תמימים בתומכי תמימים בסניף הנמצא במקום הנקרא 'עיבל', אך

אחרי הפטירה של ר' זלמן הוא החל לבאר את סוגי הישיבות בהסברים שהדהימו-הפחידו את ר' זעליג גאון הנפשות.

באוסף מהלכים דקיקים החל ר' יודל לנתח את שורשם הראשון של הישיבות החב"דיות בתקופתו. "הרי הצוות נבחר בהשגחה פרטנית ואם עד היום ר' זלמן היה המשפיע, הרי הישיבה כאן היתה שייכת ל'תקופה ראשונה' מהשלוש תקופות שבקונטרס 'בך יברך ישראל', שהרי המשפיע ר' זלמן היה מקבל פנימי מר' שליימה חיים, שהיה בישיבה שבה ה'מנהל פועל' היה הרבי הריי"צ בתקופה ראשונה שקשורה ל'תר"פ - תרפ"ז'. באותה 'תקופה ראשונה' עיקר הכוונה הייתה ביטוש וביטול, גם אופן לימוד

גליונות מקוריים של 'התמים'

את המהות שלו, זה אכן מהות ההבדל בין הישיבות, במקום שידברו על הצד החיצוני, מיקום הישיבה, שישוחחו על המהות". אבל את ר' זעליג זה פשוט הפחיד. "זו רק ההתחלה... מי שנתלה בשורש של כל דבר בסוף נופל מדברים קטנים... למה לנתק את הבחור מהמציאות הישירה? כן בפירוש צריך לקרוא לישיבות על שם המיקום שלהם, כי זה הצד הבריא והעובדתי! אתם בפירוש 'עיבליסטים' כמו שכל החסידויות הפולניות קוראות לעצמן לפי שמות המיקום..."

למעשה הויכוח הדק-שבדק הלזה לא היה מורגש כל כך כלפי חוץ, רק רכלנים מעמיקים בין התמימים ידעו להבחין בזאת, עד שהגיעה 'שבת הויכוח הגדול'. זו היתה אותה שבת פרשת וישב שהרב שרוליק הילמן הגיע לישיבה, כמה חודשים אחר כך עוד דיברו עליה התמימים בערגה ובחשש. אחרי סעודת ליל שבת התיישבו ר' זעליג ושרוליק הילמן יחד. בואו של הרב הילמן היה כנראה לרגל בואם של עשרה בחורים שלמדו באחת הישיבות של 'נוער הגבעות', אך רובם כבר היו עם כיפות 'יחי' ועסקו במבצעים. לבושם המרושל והמוזר תפס את עיניהם של התמימים ואת לבם של המשפיעים.

בתחילה היה נראה שר' זעליג והרב הילמן בסך הכל מפטפטים, אך אט אט השעות עברו וכשמעגל של תמימים מתגודד סביבם הם ישבו עד שש בבוקר. הנושא היה: 'עיבל' לאור ה'דבר מלכות' לפרשת 'וישב'. לא הרבה שמעו התמימים את ר' זעליג מתוועד על 'דבר מלכות' ובמיוחד ביחד עם הרב הילמן:

"הנקודה של 'וישב' זה שהמציאות של כל יהודי היא אלוקות. אם גדלת בבית להורים גרושים חלילה, או בבית שהמשפחה לא הכי איי איי וכמה אחיות לא מי יודע מה חסידיות... וגם אם בבית אוכלים שוקולד בפסח ואוכל תעשייתי ואתה פשוט נבוך מכולם... אז במקום להרגיש נחיתי, כי אתם 'פחות מכולם', בא הרעבע ואומר לך 'זה בהשגחה פרטית. אזלת לקרתא הלך בנימוסיה', זה מה שתפקידך בעולם. אל תחפש להיות רוסי אם אתה צרפתי... יש בחורים שמנסים לחקות אקצנט רוסי, בו בזמן שהם בכלל ישראלים ילידי מרוקו. מה קרה? למה לנסות לא להיות מה שאתה?... תפסיקו להתחפר במילים גבוהות. חסידות זה להביא את האמת האלוקית

זלמן. ר' יודל 'לקח לחיים' ויצא מגדרו לגמרי. כל הדיבור היה על האגרות של ר' לויק ועל כך שהחתונה 'דבית יוסף' היתה דווקא ב'תומכי תמימים בווארשא' של ה'תקופה שניה!' "היום שקישר' בין תקופה שלישית ימות המשיח לתקופה שניה זה הרי היה דווקא בווארשא, במקום של 'הפצה'. אין 'תקופה שלישית' בלי 'שניה'... הרי הרעבע מלך המשיח מסביר בשיחות כי הבית השלישי קשור יותר לבית השני מאשר לבית הראשון כי 'הבית השני' הוא מאותו 'סוג'... [הערת מערכת החייל: כנראה הכוונה לשיחות ב'חידושים וביאורים בהלכות בית הבחירה' חלק החסידות סימנים ה-ו ועוד]. נכון, היום הנקודה זה 'התקופה שלישית' שזה בעיקר 'תומכי תמימים' בארצות הברית שם הגיע הרמ"ש - רבינו מלך המשיח, אבל גם את הישיבה הזו ניהלו ה'גידולים' שצמחו ב'תקופה שניה' עם הרב מענטליק ור' מענדל טננבוים. 'תקופה שלישית' זה נקודת ה'התקשרות' ו'עצם' הכולל כל הקיום יחד, כל העבודות בחדא מחתא, גם הפצה, גם עיונא, גם גירסא של חסידות גם עיונא של חסידות, גם 'חוצה שבחוצה' במנהטן. רואים זאת כבר בג' חלקים הראשונים של ה'אגרות קודש' של הרבי שליט"א שנתגלו דווקא בתחילת ה'תקופה שלישית'. הכל שם. גם גאונות בנגלה, גם בחסידות, גם בקבלה ובעיקר הרבה 'מחנה ישראל' ו'הפצה'. שם הרעבע נקרא 'יושב ראש מרכז לעניני חינוך'... צריך הכל. בלי כל 'ציור'. זה 'ימות המשיח'..."

ה'קאך' החדש של ר' יודל החל לחלחל במהירות רבה לתמימים ומטבעות לשון מתודשות הוחדרו היטב לשיח של ה'נייעס' העיבליסטי. הם הפסיקו לקרוא לישיבות ולבחורים שלומדים בהם בשמות המיקום של הישיבה, אלא לפי הגדרתם "ישיבת שלושת רבעי 'תקופה ראשונה' ורבע 'שלישית'..." או "תמים חצי-חצי".... אולם רק את 'עיבל' הם עדיין לא הבינו כיצד להגדיר כי ר' יודל עומד על כך ש'הוא' מ'תקופה שניה'..."

בעיני המשפיע ר' שרוליק הילמן זה מאד מצא חן. "לוקחים את קונטרס 'בך יברך ישראל' ומכניסים אותו לשיח היום-יומי. מה רע בזה?... מה עדיף? שינייסו ללא הרף על עניינים קטנוניים של קנאה ושנאה ב'קבוצה'?" אצל ר' שלום בער פרידמן זה כבר הפך לאידיאולוגיה "ר' יודל מגלה בכל דבר

למקום שלך. תהיו שלמים עם עצמכם... זה 'פנימי'. תהיה בגאולה שלך כמו שאתה. זה הפירוש 'גאולה פרטית', תפסיקו להתבייש בעצמכם ולנסות להיות מישהו אחר...".

נפגע מהיותו ה'אובייקט', אך החליט להתרומם מעט מהאגו האישי ושאל את ר' זעליג "אז בעצם הרב הוא מ'תקופה ראשונה'... גם הרב למד בישיבות של 'תקופה ראשונה' אה'?"...

אך המשפיע שרוליק לא קיבל את הנימה הפסיכולוגית ל'וישב נ"ב'. "הרבי מלך המשיח שליט"א אומר כאן בדיוק להיפך. למרות שאתה רוסי והתחנכת ב'תקופה ראשונה', עליך לדעת שהיום

ר' זעליג ניסה לשתוק. הוא חשש מאד שיתגלעו חילוקי דעות שלו עם ר' יודל, "אצל התמימים כל דבר הופך במהירות לרכילות עולמית"... אך... הוא הביט סביבו ומשהו בתוכו אמר לו להגיב...

העבודה היא כשזה מגיע מלמטה - ממך ועל ירך. 'וישב נ"ב' זה גילוי חדש באלוקות ובעבודת האדם בדור הגאולה. גם 'המשך ע"ב' שיסודו היה במענטון, צריך להיות 'חדור' ב'תקופה השלישית' של 'פרצת-צרפת'..."

"ר' יודל זה ר' יודל, ר' יודל הוא הראש ישיבה של הרבי מלך המשיח, אבל הרעבע רוצה שיכתבו 'הערות התמימים ואנ"ש' אפילו על שיעורי ראש הישיבה... אז גם לי יש לכתוב על זה 'הערה'..."
כולם השתתקו... 'הערה מהמשפיע על הראש ישיבה'... זה כבר לא היה בהרבה קובצים..."
הרהר לו המשב"ק רועי יצחקוב.

"הר עיבל"

במחולו של החסיד ר' ברוך נחשון
מתקן 'חוש הציור' בעולם

"לא את הישיבות צריכים לחלק. הישיבות כולם אותו דבר. את מי שצריך לחלק לדרגות זה את התמימים הצומחים בישיבות". הזיק במבע העמוק והפיקחי שלו התעורר לתחיה ומבועי חוש הציור מעולם הצומח והחי החל

לשפוע...

"התמימים הם צמחים... יש צמח יפיפה שנקרא 'רקפת'. הפרח הזה הוא ממש מושלם. אבל ככל שהוא מושלם כך הוא מפונק. הכל הוא צריך לקבל בדיוק-בדיוק כמו שנוח לו. ההשקיה צריכה להיות מדויקת, הוא זקוק להרבה אור, לאוויר, למעט חום ואפילו ליחס... הכל במינון מאוד מדויק. אך מה בסוף קורה עם הרקפות? כלום... אין להם פירות. בקיץ הם מתנוונים להם לאט לאט... הם עסוקים

התחיל להגאל ולפרוח". אבל גם שרוליק הילמן לא שתק, הוא צווח: "זה קרומקייט! יוסי זר רק בגלל שהוא החליט להישמע ל'עצם' שלמעלה מ'למעלה' ולמעלה מ'למטה' לכן הוא התרומם. מי שקשור למעלה למעלה לא נופל למטה-מטה ומי שחושב לשמוע לפסיכולוגיה של 'להתחבר לעצמך' הולך בסוף להיי-טק במקום לשליחות! [הערת מערכת החייל: רח"ל. אוי לכך שכך קורה בדורותינו]"

הזאל היה כמרקחה, גם קבוצת ה'יושנים' בלילות שבת, ירדה לזאל והקשיבה בדריכות. יוסי זר לרגע

בסוף בונים את הבתים ל'רקפות' וה'קקטוסים'...".
כולם קרנו מעונג. "אז אם ננסה לתווך בין
המשפיעים, אז אני יוסי זר נחשב ה'קקטוס' של
ה'דור השלישי' והכל על מקומו בא בשלום..."

"נו, באמת עפת על עצמך... ענה לו מוטי ויסמן,
תמים חדש משיעור א', "אתה בסך הכל סרפד-
קיפודי-ישראלי דור 13..."

ארבע בבוקר. כולם עדיין מרותקים. האור בזאל
מזמן כבה. המשפיע שרוליק הילמן מתוועד. גם
הוא השתנה. שערות שיבה נזרעו לאורך ולרוחב
זקנו. "אה, שרוליק, כל העוסק בבנין מתמסכן",
נוהג ר' זעליג להזריק לו 'עידודים', "לבנות תמימים
שרוליק. לבנות... ההבדל בין זריעה לבנין הוא,
זריעה הגרעין קיים, אתה רק צריך לפתח ולהצמיח
אותו, אבל בבניה לפעמים באים לישיבה כאלה
ש'גרעין' חסום לגמרי... הכל הרוס, צריך לבנות
הכל מהתחלה, אם הייתי ר' יודל הייתי אומר לך
לעין בלקוטי שיחות חלק ו' שמות א' על הלבנים
שעשו במצרים יש מאין, אבל אני לא ר' יודל... מה
אפשר לעשות, אה?...".

שלוש שנים הוא עוסק בכאב, בכלבול, במרירות...
בשמחת תורה האחרון כאשר לייבוש קופרמן ראה
את הרב הילמן שוכב על הרצפה ב770 ובוכה, הוא
הזדעזע ורץ לר' זעליג "לקחו אברך צעיר ודרכו
עוברים כל הכאבים של תמימים עם ילדות עשוקה,
עם הורים מבולבלים, עם יצרים, עם נסיונות... יש
לו ילדים קטנים בבית... למה דווקא הוא?...". ר'
זעליג לא ענה. הוא רק התכופף למשפיע שרוליק,
חיבק אותו ואמר: "שרוליק שרוליק - אוי לו למי
שאומנותו בורסקי' ואי אפשר ל'תומכי תמימים' בלי
בורסקי'..."

אבל עכשיו הוא יושב ומתוועד ורוחו טובה עליו.
כולם סביבו מרותקים. רק אחד ישב שם ושתק.
היה זה דובי המדריך. כמה שהוא מנסה 'לזרום' עם
המצב החדש, הוא לא מצליח. למעשה כבר הרבה
זמן הוא לא קרוי סתם 'דובי' אלא 'הרב דוב' על שם
התפקיד החדש של משגיח בסדר גירסא והלכה.
הרב דוב בישיבות הצוות עם ר' יודל כבר לא מצליח
לעקוב אחרי המהלכים הרוחניים של ראש הישיבה
המופשט שעטה על עצמו את גלימת הניהול.

זה החל באחד הדיונים הראשונים שהוא העלה מול

בהתפעלות של הסביבה מהם, אך לא מוכנים לתת
מעצמם... אתם מכירים את התמימים החסידיים-
שבחסידיים שבזאל? הם פשוט רקפות מושלמות.
בהכל. הכל אצלם כל כך מדויק. מתוק לעין
החסידיית. מבחנים. תפילה, הקשבה, ניגונים. אך
אם תיסע איתם לקניית כובע וחליפה תגלה כי הם
גם מאד-מאד 'רגישים' למראה החיצוני... שהכובע
יהיה בדיוק-בדיוק חסידי, עם השוליים הכי תואמים
ושהקנייטש יהיה ממש-ממש כמו שמתאים לכוונה
העליונה, ומי מדבר כבר על משקפיים?... שם
זה כבר יום שלם של 'שופינג' עם אמא בחמש-
שש חנויות 'אופטיקה' עם מראות-הצובאות מכל
הכיוונים... מצד אחד ליובאוויטש, אך לא יותר
מידי' מוקצן וכמובן חלילה וחלילה שלא יראה יותר
מדי 'מודרני'. הס מלהזכיר... הם גדלים ב'גבעת
הרקפות המגונדרות'... אבל אחרי החתונה... נו..
איך נראית 'רקפת' אחרי העונה שלה..."

יוסי זר קרן מאושר... "ר' זעליג חי וקיים, חזרנו
לימים הטובים, אה? רק הוא מסוגל להיכנס
ב'סנוביה החסידיית' הזו..." "ור' זעליג כמו קלט את
יוסי זר, הביט בו והמשיך:

"יוסי, אתה מכיר את צמח ה'קקטוס'... הוא גדל
בלי כלום. סתם באיזו פנימייה מאובקת, עם עבר
משפחתי לא איי איי, עם תמימים מכל הסוגים
ומכל המינים, הם לא צריכים לא מים ולא שמש.
עדיף להם סלעים, חול מדברי עם שמש מרתיחה או
קור מקפיא. הכל מתאים, גם חולצות עם כפתורים
ורודים וגם מכנסיים קרועות. הם קוצניים,
חזקים ומחזיקים מעמד שנים רבות, אך הם ממש
לא נימוסיים ונחמדים... הם מתאימים להיות
מ"המשמר הנשיאותי"... אך ה'פנים' שלהם מתוק.
אך עד שהמשפיעים והרמיי"ם מגיעים למתיקות
הזו צריכים לשרוט את הידיים... את הלב... כן, הם
מומחים בלצער ולהציק לכל מי שמנסה להתקרב...
אבל סוף כל סוף הם מתוקים מדבש... 'מתוקים
שבמתוקים'... הם כולם יהיו שלוחים... כי שליח
יותר ממה שהוא זקוק להיות גנדרן כמו 'רקפת',
הוא צריך הרבה אחוזי 'קקטוסיות'..."

ויש את עצי האלון. נו, קבוצת גזעים חומריים שהכי
חשוב להם זה 'הרבה' ו'ביחד', מאות קילומטרים של
עצים צפופים. הם צריכים את ה'מצב' וה'מה יאמרו'
זה שלידו. בלי זה הם מתעקמים ומתכלים. ואיתם

בהמשך יתחילו כאן להסביר לבחורים כי על פי 'נ"א-נ"ב' צריך ללכת עם מכנסיים..."

אך ר' זעליג הרהר ושתק והאירועים המשיכו. היה זה כבר בתחילת חודש שבט, באחד מישיבות הצוות גילה דובי המדריך לאוזניו של ר' יודל כי גם בישיבתו עם הבחורים הכי-הכי משיחיסטים ישנם כמה שמשתמשים בעורמה במכשירים פסולים. נכון אין כאן אייפונים, ברוך השם, אבל שימו לב "יש בחורים שיש להם כפתור פשוט בפלאפון של אפליקציה מיושנת להדליק את האור בחדר והמכשיר

שואל אותך האם להתחבר לאנדער-וועלט ומכאן הדרך התלולה שכל באיה ישובון רק עם ה'אובדים בארץ אשור'...

הרעיון של ר' יודל דיכא את ר' זעליג. "כמו שבבית חיינו יש 'חדר שידורים', ממנו יוצא דבר המלך, גם כאן בישיבה צריך שיהיה חדר עם כמה עשרות טלפונים

מחוברים ובין הסדרים החדר יהיה פתוח ויוכלו להתקשר, נו, זה גם ענין של התקשרות". כולם בישיבת הצוות כמעט גיחכו. "אפילו בבית משיח 'חדר השידורים' מזמן הפך למוזיאון בעלמא... ברור שברגע ההתגלות זה לא יהיה בכלל שימושי...". ר' יודל שתק. אך למחרת הוא מסר לר' שלום בער פרידמן פתק בכתב ידו ובו ניסח מודעה על הפלאפונים המותרים בישיבה. דובי קרא את הפתק ומשהו בתוכו נרעד... "נו, גם אני צריך קבלת עול להנהלה...", הרהר במרירות והקליד אותו על בלאנק של הישיבה:

"חיילי המלך. תמימים!

בתקופה השלישית ת"ש-תש"י החל ענין גלי-הקול להיות חלק בעבודת התמימים. ובזה גופא כמה אופנים ושילבים... וגלי קול אלו הלא דומים ל'זהב'

ר' יודל לגבי מוטי וייסמן. כבר באמצע החורף החלו איכשהו כולם לכנות את אותו מוטי בשם 'מרגרון' על שם שלושת הכפתורים הפתוחים בחולצתו בקביעות. את השם 'מרגרון' הם שאבו מהסוגיה שלמדו בגירסא בפרק 'במה אשה' על בנות ציון שהלכו 'נטויות גרון' [הערת מערכת החייל: שבת סח, ב]. דובי המדריך לקח אותו כפרויקט, לדעתו מדובר במישהו שבלי טיפול יסודי רק יתדרדר בעיבל. הוא החליט כי אין מושג שוייסמן זה יהיה אפילו רגע אחד בזאל עם שלושת כפתוריו הפתוחים.

אך בשביל לקבל את ההחלטה היה צריך לערב את ר' יודל משום שאביו של הבחור נתלה באילן גדול ולא היה מוכן לשמוע על כלום, רק אם ר' יודל יאמר את דברו. "נו, לך תסביר לאבא שלו שר' יודל מעולם לא שם לב לכפתוריו הפתוחים, הוא מביט בכל בחור כפי שהוא בשורשו"..." אך

ר' זעליג החליט שוייסמן צריך לשוחח עם ראש הישיבה ולעשות כדבריו.

למחרת דובי נכנס לחדר ההנהלה והתפרץ לעבר ר' זעליג "אתה יודע מה יצא מהשיחה של ר' יודל עם וייסמן? החוצפן הזה חזר לזאל וסיפר לכולם כי ר' יודל למד עמו את השיחה על 'צחצוח הכפתורים' המחברים שני צידי הבגד ובד בבד על כך ש'צריך להזהר לא לצחצח את הכפתור יותר מדי' [הערת מערכת החייל: אולי הכוונה למבואר בשיחת ב' ניסן תשמ"ח], הרי מכאן שההכנה למשיח זה להכניס את הכפתור לתוך ה'פרח' שמולו. ר' זעליג, אתה שומע מה שאני אומר? עם הסברים כאלה ימשיכו לגדול ב'עיבל' פסיכים. אפילו בחנות הסופר בשכונה החרדית החדשה לא יקבלו את הבחור הזה לעבודה. אין מקום שאין לו 'קוד לבוש'. אולי

תמונה נדירה - הגה"ח המקובל רמ"ז גרינגלאס בעת הכנת מוצגים לתהלוכת לג בעומר

'רוחניות' והם כל כולם 'גשמיות'... הם 'מקושרים' לכל המי ומי במועצה והם מצליחים, הכל שם זה 'תן וקח', אך דובי לא היה מסוגל להקשיב. "שטויות, בטלנות כזו זה לא ליובאוויטש, זה... זה... סתם... בטלנות של...". אך הוא עצר בלשונו... כן, הוא התכוון על ר' יודל בעצמו... "אמרתי לראש ישיבה, עם דיבורים גבוהה גבוהה לא קונים לחם במכולת... צריכים כאן בעיבל איזה מישהו עם שתי רגליים על הקרקע. הצעתי לר' יודל את אייזיק ברין הוא יכול להיות... אבל... נו... עדיף שלא אדבר..."

אבל דווקא יוסי זר הגן בלהט על הישיבה: "אם הרבי מלך המשיח שליט"א היה רוצה שליובאוויטש תהפוך לכוח כלכלי ופוליטי כמו 'ש"ס-אוסלו' הוא היה עושה זאת יותר טוב מכולם, הרבי רוצה אידיאולוגיה! הרבי רוצה אמת!... ר' יודל הוא של הרעבע מלך המשיח והקונצה הזה אייזיק ברין באמת לא מתאים לכאן..."

בימים כתיקונם דובי המדריך היה מחזיר ליוסי זר מנה אחת אפיים. "עוד לא קיימת את ה'דע מאין באת' וכבר יש לך דעות על 'ליובאוויטש'?...!", אבל עכשיו... עכשיו דובי הוא מיעוט.

השכונה החדשה הפכה להיות נושא מרכזי בישיבות צוות. "במקום לכוונן אתם קשרים דיפלומטים, אנחנו רק מקבלים ד"שים של בושות. בחורים עומדים שם בסופר מידי יום חמישי ומתרימים ל'הפצה' מנרונות שבת ועד קוקה קולה וחטיפים... ושוב דובי המדריך הזדעק "ליובאוויטש עומדת בפתח לקבץ נדבות? לא היה מעולם כזה ביזוי כבוד ליובאוויטש... ודויד סגל עולה על כולם לא זו בלבד שהוא מתרים 'נרות' לחלוקה, אלא עומד עם עגלת קניות של 'ארוחות גורמה' ומתרים עוברים ושבים לדגי סלומון יקרים עם התירוץ 'לפנק את התמימים'... אם לא יפסיקו את זה מיד, זה יגיע הרבה יותר נמוך. אסור בכלל לאשר לבחורים להיכנס למקום הזה", אך ר' יודל

שלא היה העולם ראוי להשתמש בו אלא למקדש (כמבואר בשיחות שבהוספות ללקו"ש חכ"א ועוד). אמנם מצד כוח הבחירה, השייך לעצמות, הרי רחמנא ליצלן ייתכן שיהיה שייכות גם לעניני הלעומת זה. ובעומדנו בתקופה המתקרבת ל'בית שמאי' (כמבואר בקונטרסים של התקופה השלישית) שגם רע בכוח יש לבררו, פשוט וברור שגם מי שרק ב'כוח' יכול להגיע ל'בחירה' ולהביא זהב לבעל רחמנא ליצלן, עליו להתרחק במאד ממכשירים אלו".

דובי חשש מהתגובות של התמימים, אך הם נטלו את המודעה, צילמו אותה פעמים רבות ותלו אותה בחדרים מתוך הזדהות מוחלטת עם ניסוח ה'בך יברך ישראל' שבה...

ושוב הכל המשיך לזרום, עוד שיעור כללי ועוד מבחן עומק, כתיבת 'הערות' ועוד התוועדות ופה ושם פעילות הדגלתית, היה נראה שהכל תקין, אך אז בבת אחת הגיע אירוע שכמעט וזעזע את כל הישיבה. "אירוע הפיצוץ עם 'שכונת הדר האתרוג'", הוא נקרא בלחש וכעס בפי התמימים. הייתה זו השכונה החרדית החדשה שקמה וניצבה ממש סמוך לשכונת הישיבה.

הרב בצלאל קופציק בפעילות עם ילדים בראש פינה בשנת תשמו מאחוריו הכיתוב 'לכו מכאן'

"אתה קולט שכאשר ר' זלמן נפטר גם המציאות הגיאוגרפית השתנתה", הסביר ברצינות מקובעת... רועי יצחקוב... איזה צבע 'נורמלי' נכנס לעולמה של 'עיבל' המבודדת. לא עוד ישוב מנותק ומבודד. כבר כמה חדשים דובי המדריך נוהג לשבת בחדר האוכל עם ה'נייסנים' מביני דבר מתוך לא דבר ובראשם יוסי זר ומוטי 'מרגרון' כשהם מנתחים את הישוב החדש. "תראו תראו, אנחנו כבר שנים כאן במושב ואין לנו כביש נורמלי, בטח לא אוטובוס ישיר למרכז. והם כבר יש להם אוטובוס מהיר לבני ברק ואפילו סניף של סופר 'ברכת השבת'... איך הם מקומבנים...", אמר דובי במירמור, אך מוטי 'מרגרון' סנט בו בחזרה "מה אתה רוצה, כאן בישיבה הכל זה

בשלו "ליובאוויטש זה 'זיכוי הרבים', וגם אותם ניתן לזכות שיסייעו להפצה" ושוב יצאה החלטה ר' יודלית מובהקת ומפולפלת: "אין להתרים כלל בסופר של היישוב החדש לצורך עצמם, רק לעניני הפצה בלבד"...

ובוקר אחד זה קרה...

יום שישי בשש בבוקר דובי המדריך רואה על הצג את מספר הטלפון של יוס'ה ברמן, ה'קמב"ץ של השכונה החדשה'. זה לא בישר לו טובות. לרגע הוא חשש להרים, אך הטלפון המשיך לנדנד ומעברו השני ברמן צרח:

"תקשיב טוב דובי, אתה יודע אנחנו כבר חברים, אבל על מה שהיה הלילה לא נעבור לסדר היום... אני לא יודע מי אצלכם הדמות, אם אתם רוצים אולי איזה קשר איתנו, תבואו עכשיו עם נציג מהישיבה לועד השכונה, אחרת תוך שעה כל התקשורת החרדית על הרגליים עליכם..."

ברמן אפילו לא סיפר מה בדיוק קרה, אך דובי כבר זינק לישיבה ושמע מה'מאחרי שבת' של ליל שישי כי דוידי סגל וכמה חבר'ה שהגיעו במיוחד מ'מרכז ופרצת למתבונן' יצאו למבצע הדבקה בכל לוחות המודעות של השכונה החדשה ומילאו את בתי הכנסת בעלוני 'אחרית הימים'...

ליבו החל דופק במהירות והוא רץ ישר לביתו של ר' זעליג. "אתה יודע שבסוף אני צודק בהכל. ידעתי שזה יבוא, אני מכיר את ה'תוהו' וה'מקיף' של 'עיבל' כמו כף היד. התרעתי. עכשיו תקחו אתם את הטיפול. אני אין לי פנים להראות את עצמי בפני יוס'ה ברמן. ר' זעליג אתה קולט שהבנאדם מקושר עם כל ה'מי ומי' באזור? המשטרה בכיס שלו ושלא לדבר על התקשורת החרדית ואפילו במשרד החינוך הוא מזיז עניינים".

אולם ר' זעליג לא ראה את הדברים כפי שנראו בעיניו של דובי המדריך. "אם ליובאוויטש היתה רועדת מכל טלפון, מזמן כבר לא היינו על המפה", הרהר ר' זעליג, אך כדי להרגיע את דובי הוא החליט לעלות כבר עכשיו עמו יחד לר' יודל.

רק כאשר הם עלו במדרגות שניהם נזכרו כי עיבל השתנתה ובימי שישי ב'סדר חסידות בוקר של הרבי מלך המשיח' - ר' יודל הוא המשגיח... צורת ההשגחה של ר' יודל היתה יוצאת דופן. הוא היה

יושב עם אחד ההמשכים, מעיין בו בעומק ומשנן ממנו קטעים בעל פה, כאשר מידי פעם, ולפעמים אפילו רק פעם אחת במשך סדר שלם, היה עורך סיבוב בין התמימים לראות מה לומדים. רק בסיומו של הסדר הוא היה מסמן לעצמו רישום נוכחות על איזה נייר שנטל מהגניזה. מפעם לפעם היה מעיר לתמימים שהגיעו באיחור את מה ששמע מהרב גרינגלאס על סדר מיוחד זה. "הרי זה התקנה היחידה של הרבי מלך המשיח ב'תומכי תמימים' והתקנה הזו קשורה לדור השלישי של הנשיאים מייסדי תומכי תמימים. 'סדר חסידות' ביום שישי קשור להכנה של בוקר אלף השישי לאלף השביעי... לכן זה ההכנה לקבלת פני משיח"...

כשר' זעליג ודובי המדריך נכנסו לזאל, נהיה בבת אחת שקט. התמימים 'הריחו' שזה קשור ל'שכונה החדשה'...

"בבית דין לכל לראש יש את ו'דרשת וחקרת היטב', מה בדיוק היה?... עשו נזק? קרעו? השחיתו?...". דובי הרגיש שהוא לא מסוגל לדבר... קור הרוח הזה לא התאים לו. הוא ראה קדימה מה עומד לקרות. אך ר' יודל שוב חזר ושאל האם הזיקו או רק הפיצו? ושוב הוא החל להרצות את 'תורת ההשחתה' הנודעה שלו, אך הפעם בחר להאריך בה: "הרי כל מי שמשחית משהו, אפילו שהוא שייך לו, הוא מושחת במידותיו, זה 'איסור' בל' תשחית' שענינו להיות מושחת בנפש ממש. הרי זה היפך כל החידוש של חסידות חב"ד - האלטער רעבע אפילו את קופסת ה'טבק' לא שבר, אלא 'פירק' וזה מיסודי החידושים של חסידות [הערת מערכת החייל: ראה לקו"ש ח"ג ע' 853 ואילך], רק לאחרונה דובר בשיעור כי יש ספר שה'אבני נזר' כותב עליו שיש 'לשורפו ביום כיפור שחל להיות בשבת', אך ה'צמח צדק' והרעבע מלך המשיח מביאים אותו [הערת מערכת החייל: אולי הכוונה לספר 'כסא דהרסנא' ואולי דובר עליו בשיעורים במסכת שבת בשאלתו הנודעה בגדר 'מלאכה שאינה צריכה לגופה'. על ספר זה כתב האבני נזר: "הביא מאמר מספר כסא דהרסנא ולדעתי אין האיש הזה ראוי לומר דבר הלכה משמו. וכל איש שיש בו ריח יראת שמים לא יחזיק. . ולדעתי ראוי לשרפו ביוה"כ שחל להיות בשבת" (פסקי תשובה ח"ב ס"ה), אבל בשו"ת צ"צ הוא מובא - אף ששוללו - וכן

בשיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ראה: שו"ת או"ח סימן ו' ועוד; לקו"ש ח"ט ע' 52 הערה 20* ועוד], השאלה אם השחיתו משהו? אם כן אין מקומו כאן, אולי יש ישיבות אחרות למשחיתים, אלא מאי? רק הדביקו בלוחות מודעות? נו, אז ישלמו את ההדבקה. הפיצו בבית כנסת? הרי לנו במונטריאל הרב מענטליק היה מספר כל י"ט כסלו כיצד התמימים היו יוצאים באוטואצק ובווארשא בלילות לחלק את הקונטרסים, הרי כך התקרבו ר' מענדל טננבוים, ר' יוסל ויינברג ועוד ראשיכם שבטיכם של ליובאוויטש... נו, אז מהשכונה החדשה גיעו לישיבה עוד תמימים...".

צעירצ'יק. "מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל"... הוא שוב עלה לר' זעליג והראה לו בשמחה את ההודעה תוך כדי שהוא מבקש ממנו סליחה על ההודעה הלא מכובדת ששלח וביקש והציע שר' יודל בעצמו יגיע.

"תבין, הם אלופים בתקציבים ואביו של יוסל'ה היה בעבר ממפקחי האגף החרדי במשרד החינוך, אסור לנתק איתם קשרים", אך דומה כי ר' זעליג אפילו לא חלם להציע זאת לר' יודל... "אצל ר' יודל 'אל תבטחו בנדיבים' זה לא רק פסוק..." הגיב בחצי פה.

*

יום שלישי. שמונה בערב. דובי הגיע נרגש לחנוכת הבית כשהוא מביא עמו את מוטי שהתלהב מכל

מה שראה "וואו! הבחור בנה 'בית חכם', כל התאורה והמיזוג מנוהלים בידי מערכת אלחוטית". אך ראשו של דובי המדריך היה בקשרים והאנשים. "תראה, איך הוא מקושר. חצי מהח"כים החרדיים כאן, שלא לדבר על נערי התקשורת החרדית". בזה אחר זה הגיעו שורה של רבנים מחוייכים בעלי כרסים מלאים בש"ס ובאי אלו מיני מטעמים קליפתיים מנוגה ומטה והכל מיד מצולם, מתועד ונשלח לרצים דחופים. מפיקים, ברבנים נפלטי ישיבות למיניהם הלבושים בבגדי עשוי

עם פאות של יעקב, "ר' איד, אתה יודע את מי אתה רואה כאן?" פנה איזה אברך מצ'וקמק לדובי "את כל מי שחז"ל הקדושים קוראים 'איסתרא בלגינא קיש קיש קריא'ניקעס', אוי אנחנו בגלות נוראה, אנחנו המשגיחים והבני תורה האמיתיים, צריכים נעבעך את א נייע-עמ-הארצים האלו, ואוי ואבוי לו לאיזה ראש ישיבה בן תיריה אמיתי שזרק את אחד מהם מהישיבה, הם יורדים לחייו נעבעך... נו, אתם החבדצקערס צריכים את הגאולה, הבטחתם שתביאו אותה..."

דובי לא הרגיש חלק מהם. מחשבה לא רצונית שבה וחזרה אליו "אשרינו מה טוב חלקנו, איפה

דובי נעמד וקם לצאת. לא זו בלבד שר' יודל לא מתכוון להרים טלפון שם למישהו, הוא גם מצדיק את המעשה? - - - ור' זעליג? שותק ומהנהן אחריו?! - - - ר' יודל לא מבין כי אצלם נמצא הכסף והקשרים? ... אם יוסל'ה ברמן רק רוצה, הוא שולח כל יום פקחים לישיבה בעיבל, ולא חסר על מה...

כל היום דובי המדריך הסתובב סהרורי ובערב שבת לפני הדלקת נרות, הוא העיז לעשות מעשה שלא עשה כל ימי עבודתו בעיבל. הוא שלח סמס למשפיע ר' זעליג: "מתנצל על הנימה, אך אם לא מביאים את אייזיק

ברין לעבוד בהנהלה, לא חושב שאצליח להמשיך בישיבה" - - -

שבת מזויעה עברה על דובי המדריך. הוא ציפה לגרוע מכל.

והנה זה קרה - במוצאי שבת כשהוא פתח את הטלפון, חיכתה לו שם הודעת סמס מיוסל'ה ברמן... שעתיים הוא המתין בחשש לפתוח אותה, אך כאשר פתח, הוא כמעט התחיל לרקוד:

"חבר יקר. יום שלישי הקרוב, כ' טבת, 24.12, אערוך מסיבת 'חנוכת בית' לביתי החדש, אשמח לראותך משתתף. שלך יוסל'ה" - - -

"אז אולי ר' יודל כן צודק, אני בסך הכל עוד

ברמן. דובי עמד כבר לצאת והנה לחשושים... יוסלה רץ מהמרפסת אפופת העשן לדלת הכניסה... "דובי דובי... איפה אתה..." מישהו נכנס והקהל שנותר נעמד על רגליו.

ר' יודל - - -

כן! ר' יודל הגיע! דובי לא האמין...

אביו של יוסל'ה ניגש בדחילו ורחימו ולחץ את ידו באיזו קידה של התבטלות והצביע לעבר ה'מזרח', כשהוא קורא בקול "יש לנו כאן 'אורח חשוב' [את המילים הללו אמר בהטעמה ליטאית מובהקת] הראש ישיבה של חב"ד, תלמיד חכם עצום... יש לנו את הזכות..."

דובי לרגע חשב שהם פשוט מתלוצצים, אך סבר הפנים היה רציני לגמרי. "אתם יודעים מוריי ורבותיי, אני עוד שמעתי מהמגיד מישרים ר' שלום שבדרון שהבחורים של לובאביטש יש להם פנים מאירות... אז יש לנו כאן את הראש ישיבה 'שכן טוב' מעיבל... אז כמו שנהוג בחב"ד נאמר קודם כל 'לחיים'..." הוא ניגש לאחד

איש על דגלו

הארונות, הוציא משם בקבוק ואמר 'ראש ישיבה, בני יוסלה בירר איזה 'לחיים' אתם אומרים והבאנו במיוחד..."

מתוך הקופסה הוא הוציא - בנדיקטין - - -

בכל אותו זמן ר' יודל לא הגיב מטוב ועד רע... בערל ברמן הביא גביע ומזג עד תום... שקט מתוח היה באוויר. אפילו למדני הריקנות ה'מנפנפים' נכנסו מהמרפסת והתבוננו בר' יודל ובבערל ברמן שעומד ומשרתו.

דובי היה במתח, הוא החויר והסמיק בו זמנית "רק שר' יודל לא יתחיל כאן לדבר על 'תקופה ראשונה' ונשמות חדשות של התמימים של דורנו..."

ר' יודל נטל את הגביע, הביט לרגע קל בסובבים,

הם ואיפה עיבל, מקום טהור, נו, אז מה העבירות של התמימים שלנו? שמדביקים תמונות של הרבי שליט"א...? על זה אני רודף אותם?... הללו חיים בליובאוויטש שבליובאוויטש... והללו חיים בבשרים על האש ויחצנות זולה..."

דרשות חנפניות החלו להישמע ומיטב הבשרים נכנסו ויצאו מהמרפסת האפופה עשן ומנוהלת על ידי מי שר' זעליג אוהב להגדיר כ'חבורת המנפנפים בדיבורי רוח'. יוסלה הסתובב כמו פריץ כשהוא משוחח עם כל אחד מהנוכחים בידידות מופלגת. בתחילה הוא לא ניגש לדובי, אך באיזה רגע מסוים כשהוא עבר לידו הוא פלט בחטף עם טפיחה על השכם "דובי, טוב שבאת, נו תאכל משהו, הכל בהכשרים הכי הכי..." דובי חש פגוע "תמיד אנחנו נהיה הזנבות שלהם.

אבל למה?... הרי ר' יודל עולה כאן על כולם, אבל בסוף, החבורה הריקנית הזו, היא נותנת את הטון". הוא שם לב כי בשולחן נפרד יושבת לה קבוצה של עשרה איש בעירבוביית גברים ונשים... ויוסלה מכרכר סביבם "אתה יודע מי אלה? זה כמה חבר'ה תותחים

ממשרד החינוך, מהמשטרה ומחברת החשמל... הם שופכים כאן תקציבים..."

דובי כבר התמקם באיזו פינה כשהוא מנסה לשוחח עם אברך רציני האחראי על תיק הנדסה במועצה, הוא העלה בפניו את הבוץ בשביל המוביל לישיבה זה עשור שנים "איך יתכן שאנו כבר שם שנים ואתם פה מיד עם כבישים חדשים... "אתה הגעת לבד?...", שאל אותו אברך, "אז זו התשובה, ככה לא יוצרים קשרים, צריך את הראש ישיבה, תדע אבא של יוסלה פשוט עושה רישום מי הגיע ומי לא ואחר כך יש לזה תמחור..."

אחד עשרה בלילה. המקום נרגע. במקום נותרו עשרים אברכים ורבנים מהשכונה החדשה, כמה רלשי"ם, חברים קרובים של יוסלה, ואביו ר' בערל

בירך ושתה רוב כוס... שקט מוחלט היה בקהל.

"לחיים אידן. הרי מיסודי תורת הבעל שם טוב זה ענין ההשגחה פרטית, למעשה הרי בעומק גם הרמב"ם סבר כן, אך הוא הצניע זאת ורק רמז זאת [הערת מערכת החייל: ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 63; ח"ח ע' 277 ועוד הרבה], המקור בתנ"ך להשגחה פרטית הוא פסוק הקשור לפרנסה גשמית 'השלך על ה' יהבך', כמו ה'שלך' המחכה לפרנסה.

אז גם המסיבה הלזו היא בהשגחה עליונה. לאלטער רעבע, בעל התניא, היה חסיד שבתחילה לא היה שייך לעדת החסידים, קראו לו ר' פנחס רייזעס, הוא היה תלמיד חכם עצום [וכשאמר את המילים הללו הגה אותם באיזה ניב ליטאי-ישיבתי] רייזע זו היתה השוויגער. היא בנתה לו בית גדול...". לרגע הוא הביט סביבו וחיך לעבר יוסלה ברמן "אני לא יודע אם ממש גדול כמו שלך, אבל גדול...", יוסלה היה מאושר... "מסופר שאחד החסידים החריפים, משהו כמו התמימים בעיבל, לא שבע רצון מהבית המפואר הזה והוא נכנס יום אחד הביתה עם כל הבוץ מהשבילים בעיבל היישר לשטיחים שלו [הערת מערכת החייל: אולי הכוונה לסיפור עם ר' שמואל מונקעס בבית הר"פ רייזעס - ראה שמועות וסיפורים ח"ב] - - -

הרמז היה ברור... כולם חייכו, חוץ מדובי המדריך שחשש ממה עוד הולך לקרות, אם ככה זה רק מתחיל...

"ר' פנחס רייזעס זכה שהאלטער רעבע בעצמו יבוא לחנוכת הבית שלו ואמר שם מאמר בטעם שעורכים חנוכת הבית. הבטתי בתאריך של המאמר וממש נפלא, זה היה בכ' טבת... [הערת מערכת החייל: ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ (ע' עט) ונרשם עליו "למזל טוב חנוכת בית חומה כ' טבת ס"ז". הוא הנדפס ג"כ בלקוטי תורה ברכה צח, יד ועוד], אז נחזור את נקודת הדברים, אבל לפני מאמר צריך ניגון...".

ההתרגשות סחפה את כל הקהל. יוסלה ברמן הביא לפתע את החליפה והתיישב "אם מאמר, אז עד הסוף. לא?", לחש לדובי המדריך...

"נו, ניגון...". בערל ברמן נעמד בהתרגשות והחל לומר: "יש לנו במסורת בבית איזה ניגון של חב"ד... אני לא זוכר אותו עם כל הקנייטשים, אבל הדוד

הרי למד בחב"ד בתל אביב אצל ר' שואל ברוק ושם למד את הניגון... אני מקווה שהראש ישיבה יעזור לי עם הניגון הזה... הוא היה מנגן אותו בימים נוראים...". בערל עצם את עיניו והחל לנגן בקול. בתחילה דובי לא זיהה את הניגון. אך מוטי כמעט צווח: "זה... הניגון של..."

ר' זלמן זלטפולסקי" - - -

בבת אחת ר' יודל השתנה... לגמרי. אולי זה היה המשקה, ואולי אגדת ממקה החייל המתוק... הוא כיסה את עיניו עם ידו ודובי ידע שהוא עומד לדמוע...

"זה טעות... היה כל כך מוצלח... הוא לא יעמוד בזה ר' יודל... צריך להפסיק את הניגון עכשיו"... אבל מסתבר שחלק מהקהל הכיר היטב את הניגון והם הצטרפו באיזה תנועה גסה שבגסה לדקדק בכל קוועטש כמו איזו התנפלות לחרוך קצה של לחם בשריפת חמץ... וככל שהם התלהטו, ר' יודל התמוסס... הבכי שלו כבר היה כמעט גלוי...

"מה קרה?... למה הוא מגיב ככה", ניגש בפחד בערל ברמן לדובי... אך את הנעשה אין להשיב... אולם מה שאצל דובי נתפס כחצי אסון, אצל הקהל היה נראה כמחזה שממימי שלא מעלמא הדין, דמותו הנמוכה והצנומה וזקנו הארוך של ר' יודל ביחד עם הבכי המוסווה, רק רוממו את המשתתפים ולא זו בלבד שהם לא הפסיקו, אלא שנו ושילשו את הניגון...

עם סיום הניגון, ר' יודל כמו התאושש. ניגב את עיניו, הביט בקהל, לגם שוב מהמשקה והחל לשפוע. בתחילה הוא חזר על המאמר באותיותיו והחל לקשרו למסכת בבא בתרא:

"הרי הגדר של דירה זה קביעות, לכן כתוב ב'תומים' שהיסוד של דיני חזקות זה ב'בתים', שם החזקה היא לא חזקה מציעתא, אלא חזקה אלימתא שלכן לדעת כמה מהראשונים חזקת הבתים כן גוברת על 'מיגו' ובטח על 'מיגו דהעזה' [הערת מערכת החייל: אחד מיסודי החידושים המתבארים בספר 'אורים ותומים' - ראה 'אורים' סימן פא סקי"ט; 'תומים' כללי מיגו סק"ה ועוד הרבה], ההסבר היחיד נמצא כאן במאמר שב'לבוש' החזקה אינה בתכלית השלימות... רק בדירה יש את ה'דייר' בכל עצמותו ולכן יש לו 'חזקה אלימתא' שהרי כל נפשו

לר' יודל", נוהג שרוליק הילמן לומר. היום הוא כבר בשיעור ג'. שנתיים מלאות הוא לא פסק מלאתגר את הצוות בכלל ואת ר' יודל במיוחד והוא ממשיך... "מסכת דוידי סגל", מכנהו ר' יודל. "בזכותו זכיתי ללמוד בעיון את 'כללי החינוך וההדרכה' של הפריערדיקע רעבע", נהג לומר באסיפות צוות. אך גם דוידי התבגר וספג. היום בסדרי עיונא הוא יושב כזקן ורגיל ויודע להסביר את ההבדל בין סברת ה'אגלי טל' בגדר בישול ב'חמה' להגדרת ה'אור שמח', מושגי ה'הפשטה' של המגידי שיעורים החלו להתיישב בשכלו. את דובי המדריך זה בכלל לא שימח, הוא לא ידע כיצד להכיל את דוידי סגל המשודרג המגיע בסדר גירסא עם 'מקורות' מהגמרא להקצנות למיניהם.

כך לדוגמא באחת הפעמים כשלמד במסכת חגיגה (יד, א) את הפסוק "קצין תהיה לנו", הוא עיין במפרשים וניגש כולו נלהט לר' שלום בער פרידמן "הרב, יש כאן מקור ברור שהרב צריך להיות מוקצן שהרי המילה 'קצין' פירושו: מורה!..."

רקפות במשתלה

הרב פרידמן חייך מאוזן לאוזן, אך המדריך דובי לא התאפק: "עכשיו אני מבין את הפירוש שמי שלא זוכה התורה נעשית לו 'סם המות'... [הערת מערכת החייל: רח"ל ולא הובאו הדברים אלא לחדד את הנקודה] הכל אצלך זה לדקור ולתקוף אפילו סדר גירסא!..." אך למרות כל זאת על הרב פרידמן הוא החל להתחבב, מלבד חיבתו לשעות הלילה. "מה אתם רוצים, אני עובד ב'הערות', אנחנו תמימים חיים לפי השעון של סווען סווענטי", נוהג לומר. "אז מה יהיה איתך ב'קבוצה'?... שם תנהג לפי שעון ארץ ישראל?...", סנט בו הרב פרידמן בחיוך מריר. משום מה כשיוסי זר לחש כי הוא קופץ לשכונה החדשה לומר ליסולה ברמן 'לחיים', דוידי הצטרף. עכשיו כשיוסולה ניגש אליהם ושוחח עם יוסי זר, ניגש אליו דוידי ואמר "אני הבחור שהדבקתי את המודעות בשכונה שלכם... ובאתי להראות לך מקור

נמצאת ב'חזקת בתים' זו באופן תקיף. זה הענין של בתי חב"ד בכל מקום בעולם, להביא את עצמותו יתברך לברבריא וסמטריא, כמבואר במדרש, זה הרי הענין שדווקא אברהם שפירסם את עצמותו יתברך, עסק ב'אש"ל, זה הרי הענין שבתשמ"ח התחילה תקופה חדשה כי זה היה 'שנת הבנין'... זה תכלית הכוונה של 'דירה לו יתברך', זו הרי משמעות לשון הרמב"ם 'בחזקת משיח' - חזקה של 'חזקת בנין' בית המקדש בזמן הגלות... ואם כן 'חזקת משיח' היא 'חזקה אלימתא' וגם 'מיגו' של מראה עינים על חייו של מלך המשיח לא יכול להפר חזקה זו...".

דומה שבאיזה שלב הקהל כבר לא תפס ראש, אך ההתפעלות מהמקיף היתה באוויר... הקהל ניגן את ניגון 'הצמח צדק' העממי והאווירה המתוחה נרגעה. בערל ברמן כבר ישב ממש ליד ר' יודל ושוחח עמו בידידות, דובי היה בעננים.

אך, כמו תמיד בעיבל, משהו צריך להתקלקל... לפתע ללא כל בקשת רשות נכנסו לסלון ארבעה תמימים מהישיבה...

ביניהם יוסי זר, ודוידי סגל, המדביק - - -

דובי קפא. יוסלה ברמן הביט בהם במבט של טינה וכמו רמז לדובי בפליאה על האורחים הלא קרואים, אך יוסי זר ניגש בבטחון ליסולה ואמר "מזל טוב, עד הישיבה שמענו על בית החלומות שלך, אז באנו להציץ. נעשה כאן איזה 'לחיים' קטן ונלך, בכל זאת היום יום ההילולא של הרמב"ם וראש הישיבה עוד אמור להתוועד בישיבה, אז ככה באנו להתחיל כאן, אל תדאג הפעם לא הגענו עם סודה-קאוסטית... חחח". משהו בחברמניות של יוסי זר תפס את יוסלה שהגיב "אתה אח, שב איתנו".

אבל דווקא ר' יודל היה נראה לא מרוצה מהאורחים. ייתכן אולי בגלל דוידי סגל.

"מי שרוצה להבין את סיום פרק ב' בתניא על יניקה מתלמידי חכמים, יביט בקשר המוזר בין דוידי סגל

המלך לאחד מגדולי החוזים בכוכבים במדינה ושאל אותו מתי ואיך הוא ימות". לרגע הוא נרעד וכמו הוסיף בחצי לחש - "חיי המלך ומציאותו תלויים בעם, יש כאן משל גם ל'מלך' וגם ל'נביא'..."

"לאחר כמה ימים חזר אותו יועץ וגילה למלך בדחילו וחרדה גדולה כי בעוד שנה מיום זה בין שקיעת החמה לעלות השחר הוא ייהרג על ידי האדם שהכי קרוב אליו" ר' יודל שוב נרעד ולרגע התקשה להמשיך. "רחמנא ליצלן, רחמנא ליצלן", אמר כמעט בשאגה רועדת.

"שמע המלך את דבריו ונבהל עד מאד. מאותו יום התחיל המלך להעמיד שמירה עצומה על כל רחבי עיר הבירה וככל שנתקרבו יותר לארמון המלך השמירה גברה.

הוא החליף את כל האנשים שהקיפו אותו ושם רק את הנאמנים אליו ביותר וביותר בתכלית.

ויהי היום שבו חוזה הכוכבים גילה שאז ימות המלך והמלך ציווה שביום זה כל עיר הבירה תתרוקן מאנשים, כל שכן ארמון המלך, מלבד המלך ואנשי ביתו והשומרים שעליהם

הוא סומך, כשהוא מצווה את השומרים כי 'כל איש שינסה להתקרב לארמון לאחר שקיעת השמש עליכם להרגו ללא כל משוא פנים וללא כל דין ודברים ולא משנה מה הוא יאמר ואיך'.

והנה ביום ההוא המלך היה בחרדה גדולה מהבוקר. שעה לפני שקיעת החמה, שם המלך לב כי בתו היחידה לא נמצאת בארמון!

חרד המלך חרדה גדולה עד שנודע לו כי היא יצאה בפרדס מאחורי הארמון לרכב על סוס. מיד יצא המלך בכבודו ובעצמו, וכשהוא רוכב על סוסו דהר לחפש את בתו היחידה. רק עשר דקות לפני השקיעה הוא מצא אותה ומיד דהרו ביחד להיכנס לארמון.

Shmuel Amit

"ישיבת תקופה שלישית"

התמונה השנתית של קבוצה תשע"ז בחזית בית משיח

מפורש שצריך לעשות 'הדבקות'...". יוסלה האדים מכעס... ויוסי זר התבלבל וניסה לצבוט את דויד... אך דויד כבר שלף 'תיקון ליל שבועות' מהדורת כיס, פתח את מנין המצוות והקריא ליוסלה ברמן: "מצוה תלג - מצוות החברה והדבקה בתלמידי חכמים", יש מצוה של 'הדבקה', אמר בחצי חיוך. יוסלה עזב אותם בכעס עצום ויוסי זר תפס את ידו של דויד "אתה מטומטם ואכזרי... צא מכאן ותסתלק חזרה לבית של אבא שלך... רגע, בעצם אין לך בית, נכון דויד?... אתה לא מתבייש, לבזות ככה את ר' יודל?... הוא אבא שלך והישיבה זה הבית שלך ואתה רק מזיק! אתה לא אנושי ולא חסידי... ברת. ברת... לא כדאי לך שאפגוש אותך שוב"..." אך מוטי וייסמן

ניסה להרגיע את יוסי זר "אבא שלי אומר תמיד כי הדרך של ה'קיפוד' לבקש סליחה ולנסות להתקבל בחברה, הוא על ידי משלוח קוצים... תבין, דויד בטוח שהוא עשה כאן 'אתכפיא' כדי להתחבר עם ברמן"..."

האווירה השתנתה מעט מבואם של התמימים. מתח היה באוויר. ר' יודל שתק

ובערל ברמן הביט בו כמו מצפה לאיזו תגובה.

"כשתמימים מגיעים הרי מתחילה התוועדות ולא רק 'מסיבה' ובהתוועדות נוהגים לספר סיפור עם מוסר השכל. יש ספר סיפורים מה'בן איש חי' המלא במשלים. את אחד מהסיפורים שמעתי עוד במונטריאל בשיבה על ידי אחד המגידים שהיה עובר ממקום למקום ואומר משלים:

'היה פעם מלך', לרגע ר' יודל השתהה והעיר כמו לעצמו "הרי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא"... הביט בקהל והמשיך: "והמלך הזה היה חושש על המלכות שלו", הוא שוב השתהה והעיר כמו לעצמו "הרי מלכות שרשה בעצם הנפש ולכן היא זקוקה לעם" ושוב הוא המשיך, "יום אחד קרא

כשהם הגיעו לשער הארמון, כבר עברה דקה אחת אחרי השקיעה. ליד השער עמד איש אמונו של המלך עם חרב בידו. המלך הנהן בראשו לשומר ראשו שיפתח את השער, אך אז הרים שומר הראש הנאמן את החרב, הביט במלך ואמר 'המלך ציווה כי כל מי שינסה להיכנס לארמון אחרי השקיעה ימות' וברגע כמימרא ערף את ראשו של המלך!"

שקט מוחלט היה בדירתו של ברמן, ר' יודל נאנח והחל לומר את הנמשל:

"מבאר הבן איש חי את הנמשל - הקב"ה בזמן הגלות ציווה על חז"ל להקים סייגים ושומרים רבים להגן על בית ה' מפני מהרסיין ומחריביין שממך יצאו, הרפורמים, המשכילים, הפרנקיסטים... רבני

ישראל עמדו כנטורי קרתא כחומה בצורה מפני כל השינויים ולו הקלים ביותר שביקשו להכניס בעיר אלוקינו. אך הנה יום אחד ביקש הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו להתגלות ולהחזיר את בתו היחידה אליו - כנסת ישראל שעזבה בזמן הגלות את ארמון המלך לחזות בחיזו דהאי עלמא. ובכדי

להביאה יצא מחביון עוזו וגילה את סודות ופנימיות התורה, סתים של קודשא בריך הוא וסתים דאורייתא וישראל... והרי על זה אנו מבקשים יום יום - גלה כבוד מלכותך עלינו, 'לשוב ולהראות בבית הגדול שנקרא שמך עליו'... אך... לדאבון לב היו כמה מהשומרים הנאמנים של המלך שכאשר התגלתה פנימיות התורה, ועצמותו של המלך חזרה להתגלות וקירבה את בתו היחידה, החליטו להכניס את הקב"ה בעצמו לבית האסורים, להחרימו ולגרשו... עלינו לדעת להבחין בין המלך בעצמו המגיע להיכנס לשכונה, או שזה רק ארחי פרחי...". מתח גדול היה בקהל. הדברים החדים הובנו היטב. אך הקהל כבר היה שבוי בקסמו של ר' יודל... והוא

המשיך:

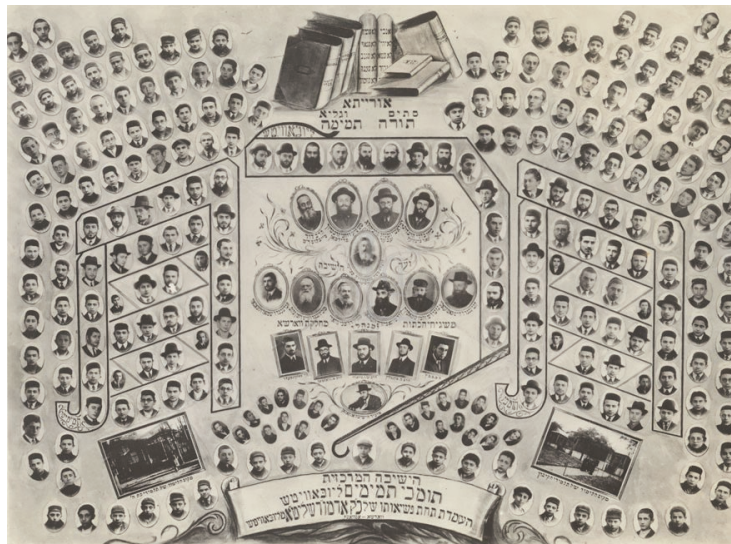
"התמימים הם חיילי המלך. גם אם הם באים באישון ליל כאן לשכונה, גם לו יצוייר שיש לבקש רשות, שהרי דיני ממונות כדיני נפשות והרי זה כל ענין 'חזקת הבתים'", לרגע הוא עצר, ושוב חזרת על 'תורת ההשחתה' שלו והוסיף: "אלו ששרפו בוילנא את הספר צוואת הריב"ש [הערת מערכת החייל: ראה אגרות קודש אדה"ז ע' פח. וש"נ] מהם יצאו המשכילים! הם לא חיזקו את היהדות גם לא של אנשי וילנא, כי מי שמזיק ולא משנה מדוע, הוא בעצמו מושחת והוא רק ישחית עוד ועוד... לרגע הוא התאושש ושוב המשיך לתדהמת הקהל:

"מה חיילי המלך עושים בשכונה?... הם לא משחיתים, קורעים או שורפים, חלילה, חלילה, הם מכניסים את המלך... הם מביאים את הסתים דקודשא בריך הוא... הם מביאים את בשורת הגאולה של המלך מבית דוד... הם מפרסמים לכנסת ישראל על מציאות מלכות בית דוד..."

דובי המדריך שישב עד עכשיו רגוע, שוב נדרך "אז מה דוידי סגל מבין מהדרשה הזו? שהוא יכול להמשיך כל מה שבא לו... למה תמיד ר' יודל נותן בידי הפרובוקטור הזה חומר בעירה?... אבל דווקא יוסלה ברמן לקח את הדברים בקלילות:

"אז בעצם הראש ישיבה מציע לנו שמהיום ועד השכונה יכין לוחות מודעות מיוחדות ל'חיילים'... אבל איך שאני מכיר את הגיל הזה, הם דווקא יתלו על הלוחות-מודעות האחרות... חחת. אשריכם שזה גיל ההתבגרות שלכם ראש ישיבה..."

ר' יודל כבר עמד לצאת כשבפתח מלווים אותו כמה בני תורה ששוחחו איתו על דבריו בחידושו של ה'תומים' בגדרי 'חזקה' ומהותו של 'בחזקת משיח' בזמננו זה.

תמונת מחזור תלמידי "תומכי תמימים" ווארשא אוטוואצק מתוך ארכיון ספר התמימים

צריך לומר את כל ה'דבר מלכות' בלי לדלג... ואם 'לפרסם', אז בכל דרך.

לא! אייזיק ברין לא מתאים להיות כאן מנהל גשמי! צריך כאן מישהו בלי 'קופה' של תירוצים-שרציים" - - -

רגע לפני שהוא יצא, הוא שם לב כי ממפתן דלת החדר של דוידי סגל מבצבץ אור... דובי פתח את הדלת ולרגע נדהם:

דוידי עם פיג'מה יושב ליד שולחן מלא בספרים פתוחים, מנורת שולחן, 'בדיוק כמו בחדרו של הרבי מלך המשיח שליט"א', דלוקה והוא מעתיק במהירות לתוך מחברת. הוא אפילו לא שם לב בכניסתו של המדריך.

"מה אתה עושה עכשיו, דוידי?...".

בבהלה הוא הרים את עיניו ואמר במעין בושה: "ר' יודל אמר לי לכתוב עד מחר חיבור על סדר התגלות החסידות לפי המכתבים שב'גניזה החרסונית' ומדור 'אבות החסידות' ב'התמים' ומעלת ההפצה ולשלוח עם

כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מעיין בקורת רוח בגליון התמים

בקשת סליחה ליוסלה ברמן" - - -

הוא לא התאפק וביקש מדוידי לקרוא את המכתב... "כן, ה'דור השלישי' של תומכי תמימים זה הכל. זה לימוד בעיונא, זה אהבת ישראל, זה חסידות, זה התקשרות, זה הפצת משיח..."

כשהוא ירד מהפנימיה, היה נדמה לו כי כבר בוקר. בזאל היה דלוק אור קטן... הוא לא התקשה לקלוט במי מדובר: יצחק אלחנן קיי יושב עם בחור ליטאי ולומד שיחה.

"מי זה?...".

"אני איסר זלמן ברמן, הבן של אריה דרשן, בן דוד של יוסלה... אנו מכירים מבני ברק..."

המשך יבוא...

דובי קם אף הוא לצאת, אך בערל ברמן בעצמו התקרב וביקש ממנו לשבת עמו. "אתה יודע ר' דוב מה הבעיה של הראש ישיבה שלכם? הוא מידי 'שלימות', גם למדן עצום, גם בעל רגש, גם ירא שמיים. הוא מלא וגדוש. אבל זה עצמו הבעיה שלו. אצלנו אומרים שהסיבה ש'אין ממנין פרנס על הציבור אלא מי שקופה של שרצים מאחוריו', היא כדי שיהיה עליו קלא דלא פסיק, וכך הוא לא יהפוך מידי את העולם, כך הוא ישתף פעולה עם אחרים. זה סוד שיתופי הפעולה בין 'פרנסים' למיניהם שלכל אחד מהם יש 'קופה של שרצים' כזו או אחרת ואחד מחפה על חבריו, אתם צריכים שיהיה לכם בישיבה איזה עסקן עם 'קופה של שרצים' שקצת תפטף וכך הוא ישתף פעולה עם כל ה'פרנסים' למיניהם..."

*

3 בלילה. הפנימיה נמה את שנתה. דובי עדיין בקומת הפנימיה יושב במסדרון ומהרהר. "קופה של שרצים... זה הבעיה של ר' יודל... זה מה שיש לו לומר עלינו?... איך ברמן לא מתבייש לומר זאת?... הם באמת בוחרים רב

רק מי שיש לו 'קופה של שרצים'... כדי שהעסקנים יוכלו לשלוט עליו ולהזכיר לו מידי פעם 'דע מאין באת'... אבל... הוא צודק... ר' יודל בודד... לא משתף פעולה וחי עם מה שיש לו... אצלו הישיבות של ליובאוויטש נחלקות לפי 'שיחות' ו'מאמרים' על 'תקופות' של אידיאולוגיות ותפקידים רוחניים, לא לפי הפוליטיקה של ה'פרנסים' למיניהם שמנהלים אותם..."

דובי התרומם ושב להסתובב במסדרון הפנימיה כשהוא מביט בדלתות החדרים וחושב על תושביהם. "זו גם הבעיה של התמימים בעיבל ובראשם של השליח החדש יצחק אלחנן קיי... הם בלי 'קופה של שרצים', של תחכום וערמומיות. הם מדי תמימים וישרים. אם הרבי אמר זה אמת. אם זה כתוב בשיחה חייבים לבצע מיד... ואם באים לבית כנסת

אוצרות / תורתו של משיח על מסכת פסחים
 אוצר הטוב / מדור תגובות והערות

אמרה נכשי / הרגש אישי

החיייל
 סיפורו של 'חיים'
 / סיפור של חיים.
 עלילה סוחפת בהמשכים
 לפני ולפנים ממרקם החברה התמים-חב"דית

א זוארט אין נגלה
 ועוד שלל מדורים!

חדש!

כמות מצומצמת | בהרשמה מראש בלבד!

**15 גליונות 'החיייל' - מגליון 28 עד 43
 (מתחילת הסיפור 'הלמדן') על נייר
 כרומו - במחיר 90 ש"ח בלבד**

לפנות למייל מערכת 'החיייל'
hachayal@rashlatz.com

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

נאה דודרש

שינוי העולם לקראת הגאולה

המדור 'נאה דודרש' הנפתח בגליון זה יביא נאומים, התוועדויות והרצאות שנאמרו במרוצת השנים על ידי חסידים ואנשי מעשה שבהם מתקיים חלקו השני של המאמר 'ונאה מקיים'. 'אנשי החכמה והמעשה' בלשון הרמב"ם. נאה ויאה לפתוח את המדור בנאום ייחודי עם 'טעם של פעם' המשקף את הלכי הרוח בתחילת תקופת בשורת הגאולה והגואל. כנס י"א ניסן בבית חב"ד נתניה.

הרב זמרוני זעליג ציק*

*מכינוס י"א ניסן ה'תשנ"ב, נתניה. (תומלל ע"י א' התמימים מבוגרי ישיבת תורת מנחם חב"ד נתניה)

שאכן אנחנו מדברים, שבימים אלה כפשוטו ממש, הדברים נשמעו בחודשים האחרונים.

במהלך שנה שעברה שמענו מהרבי ביטוים שנעשו תכופים יותר ויותר, על כך שמשיח צדקנו הולך להגיע, מהלכה של המלחמה לא נתפס אצל הרבי שליט"א כעוד נסיון לעם ישראל שעמד בו בהצלחה [עם הניסים המרובים להם זכינו], אלא הרבי שליט"א ראה במלחמה זו את דברי המדרש כפשוטם "שנה שמלך המשיח נגלה בו".

סיומה של המלחמה מביא אותנו לשלב קרוב יותר "בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, הגיע זמן גאולתכם", זה דברים שכתובים במדרש, אך עדיין יש בעיה כדי שיחדרו לתודעת הציבור, רובץ עלינו עול

ברשות הרב שאר ישוב כהן, מוריי ורבותי, אנחנו נמצאים היום במוצאי י"א ניסן ובעז"ה מתקרבים לקראת פסח, מקווים כולנו שמהשירה הזאת אנחנו עולים לירושלים, בעזרת השם, לראות כבר את ביהמ"ק השלישי, איך שהוא בנוי ומשוכלל יורד מן השמים.

האמונה הזאת, היא מפעולותיו של הרבי שליט"א אשר התווה את תכנית הדור, דורנו דור האחרון לגלות ודור ראשון לגאולה. בדורנו אנו - כאשר הדור נקבע ע"פ נשיא הדור - אנחנו אמורים בעז"ה להיפגש פנים אל פנים עם משיח צדקנו, אמורים לראות בבנין ביהמ"ק השלישי.

הדברים האלה שהם משאת נפשו של הרבי שליט"א, כבר מדוברים במאמריו ובאגרותיו מזה שנים רבות, אבל האקטואליות והמוחשיות

ירצה לחדור פנימה ברגע האחרון שבין יציאת מצרים לבין קבלת התורה ולהטיל ספק אצל היהודי ולומר "היש ה' בקרבנו אם אין"?

כנגד הספק הזה אנחנו מגיעים למה שאמר משה רבינו ליהושע "צא הלחם בעמלק" צא - צ"א,

שנת הצ"א של הרבי שליט"א מתחילה במאבק כנגד עמלק, עמלק שאומר היכן אתה, מה שאמרת על הרבי שליט"א? היכן נבואתך בתי? ראה נא מה שקורה עם הרבי שליט"א, האם זה לא מעורר אצלך ספק שמא כל מה שאמרת ותלית ברבי שליט"א שיגאל את ישראל...

צא הילחם בעמלק! זוהי תחילתה של שנת הצ"א כאשר כל אחד מאיתנו צריך להילחם כנגד העמלק הפנימי שאומר לו: בטוח שעכשיו יגיע משיח? מחכים לו כ"כ הרבה שנים. והרבי בעקשנות הידועה שלו

עומד ואומר לאותו עיתונאי: מה המסר? המסר - תפרסם שמשח צדקנו עומד להגיע, הרבי שליט"א לא אומר את המסר הזה באיזשהו כנס של הוגי דעות, שמנסחים איזשהו רעיון של דור, הרבי שליט"א אומר את זה לעיתונאי כדי שידפיס את זה בעתון, אי אפשר של היום, אז של מחר. הרבי שליט"א אומר לאותה אחראית בעתון ידיעות, עליך להשאיר מקום לפרסם שמשח צדקנו עומד להגיע, וכבר מגיע.

הראיה של הרבי שליט"א היא ראייה שצפתה למרחוק, במלחמת יום הכיפורים, במלחמת

כבד של כאלפיים שנות גלות, שמונעים מדברי המדרש לחדור ללב, לחדור למוח ולהכרה, עזרו לכך [אולי, עכ"פ בדיעבד, אפשר לנצל את זה] השלושים ותשע שריקות של טילים, כאשר כל שריקה כזאת, מגלה את החיבה יתרה

של הקב"ה לבנו יחידו - ישראל, "בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, הגיע זמן גאולתכם". וקצת לזעזע אולי את לב האבן, היה מה שהיה, עכ"פ בדיעבד בוודאי שאנחנו לומדים מכך את המוסר השכל החיובי.

וממשיך המדרש ואומר "בשעה שמה"מ בא", המדרש מדבר

שישנו שלב מוחשי יותר, כאשר משיח צדקנו עומד על גג בית המקדש ואומר להם לישראל "ענווים הגיע זמן גאולתכם", ושואל כאן הבן חמש למקרא ששמע בהזדמנות מסוימת את המדרש ואומר שהוא לא מבין את המדרש הזה, עומד משיח על גג בית המקדש, ומשמיע להם לישראל ואומר "ענווים הגיע זמן גאולתכם" ולאחר מכן אומר המדרש "אם אינכם מאמינים ראו באורי שזרח עליכם"?! יתכן מצב כזה שיהיה כבר בית המקדש מוכן ומשיח עומד על גביו ועדיין יש האפשרות של "אם אינכם מאמינים"?!

אלא צפה המדרש את הדור, שלאחר הניסים הגדולים שעברנו, עד הניסים האחרונים כפשוטו ממש, יתכן עדיין שאותו עמלק בגימטריא ספק,

הרה"ח ר' זמרוני זעליג ע"ה ציק בסיום הרמב"ם תשמ"ז באילת. בתמונה הגה"ח ר' משה יצחק ע"ה העכט ויבדלחט"א בנו הגה"ח ר"י העכט רבה של אילת

משיח בכיכר

המפרץ, כאשר מילה לא נפלה מדברי הרבי שליט"א, אותה ראייה של הרבי שליט"א, היא הרואה שאכן אנחנו עומדים להיגאל, וכל מה שאנחנו רואים מסביבנו, את האירועים השונים, המובנים והבלתי מובנים, הם חלק מאותם השלבים שהיו כנראה הכרחיים, אבל כרגע אנחנו עומדים לפני הגאולה האמיתית והשלימה כפשוטו ממש.

עלינו לדעת כאשר אנו מסתכלים, באישי הדור, מחפשים את המשה רבינו שבדור [את אותו האחד שהכין בני לקראת יציאתם ממצרים, באומרו להם: הא לכם מצוות, כדי לצאת ראויים לבושים

ל ק ר א ת
ה ג א ו ל ה ,
אז, בגאולת
מצרים, דם
מילה ודם
קרוב פסח],
זהו הרבי
שליט"א -
המשה
רבינו שבדור
שמכין את
הדור צעד
אחר צעד,
כדי שנהיה
מסוגלים
לקבל את
הגילוי

הנפלא, וכך

אומר המדרש "ישושום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחבצלת", אומר המדרש אין הקב"ה נגלה אליהם אל בני בפתע פתאום שמא ימותו, ק"ו מיוסף הצדיק, כאשר נגלה אל אחיו, עם כל ההכנות, ואמר להם בסופו של דבר: אני יוסף ולא יכלו אחיו לענות אותו, כי נבהלו מפניו. אומר המדרש גם בגאולה העתידה תהיה בעיה מסוימת, התרגלנו לצורת חיים, לצורת שלטון, אנחנו עומדים לעבור לדבר חדש לחלוטין. זהו מהפך מחשבת, מהפך ערכי. שליט שהוא יחידי שלוט על כל העולם כולו, ונהרו אליו עמים רבים, קשה לנו לעכל את כל המהפך הזה. אומר המדרש תחילה הקב"ה משיש את

האחרים, תחילה מתחילים אותות ומופתים בקרב אומות העולם מסביב, מהפכים שלמים, צורות שלטון מתחלפות, מה שהיה יציב, שריר וחזק ברוסיה עשרות שנים מתפורר לנגד עינינו, ערכים שהיו חשובים לנו בטעות, הולכים ומתפוררים, מעצמות כלכליות שבטחו בכספם ובזהבם, נאלצים ללכת לבקש תרומות ביפן, וגם שם נציג המדינה מתמוטט לעיני מצלמות, כל הדברים האלה נערכים לנגד עינינו, כדי לחולל את ההתפוררות באותם מושגים טעותיים שחדרו לנו במהלך הגלות.

אנחנו עומדים להיפגש עם מי שעליו נאמר

"ויצא חוטר
מגזע ישי",
אנחנו
עומדים
להיפגש עם
אותו אחד
שעליו נאמר
"והניף ידו
על הנהר",
על דרך
הניסים שהיו
ביציאת
מצרים פי
כמה וכמה,
"כימי צאתך
מארץ
מצרים
אראנו נפלאות",

בבית חב"ד בת ים

תחילה הקב"ה מחולל ניסים במרחב מסביב, ולאחר מכן, לאחר מדבר ציה וערבה, אלה אומות העולם, אז תפרח כחבצלת, הניסים חוזרים וחודרים ומגיעים אלינו יותר ויותר קרוב, עלינו להכין את עצמנו נפשית.

אנחנו בטוחים שהרבי שליט"א הוא זה שיוליך אותנו אל הגאולה האמיתית והשלימה, אנחנו לא רק מאחלים לו רפואה שלימה, הרפואה היא ענין יסודי אצל המשיח, שכך נאמר במדרש, כאשר הקב"ה מראה את דורו של המשיח אל המשיח, אומר לו הקב"ה, דע לך עוונותיהם של אלו עתידים להשמיט את רוחך ולהכניסך בעול

אפלה, הרבי לא מוותר על יהודי אחד, ומושיע אותו מן האפלה הרוחנית אל הגאולה האמיתית והשלימה, אנחנו יחד עם הברכה, אנחנו ממש מאחלים לרבי את הברכה שמברכים בראות מלך, יחי מלך המשיח צדקנו לעולם ועד בגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש!!!

של ברזל וכן הלאה, אם רצונך הנני טורדם מעכשיו, אומר לו המשיח שהוא לא מוכן, הוא מוכן לסבול ייסורים, כל הייסורים ע"מ שלא יאבד אחד מישראל.

ייסוריו של הרבי שליט"א הם הייסורים, כיון שהרבי מוסר נפשו שלא יאבד אחד מישראל, לא כמו בגאולה שהיתה בגאולת מצרים, שרק חמישית יצא וארבע חמישיות מתו בשלשת ימי

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

הרבי מלך המשיח

חיי וקייים

* הפצת בשורת הגאולה נמשכת ביתר עוז * היעלמות הרבי מלך המשיח שיל"ו, בחג הגאולה ג' תמוז, הינה לזמן קצר ביותר * מיד ממש יופיע ויגאל את עם ישראל *

■ נבואה לטובה חייבת להתקיים, ואינה הוזרת ריקם לעולם

■ הרבי מלך המשיח שיל"ו, הבטיח בנבואתו כי אנו הדור שזוכה לגאולה האמיתית והשלמה על ידי נשיא הדור, הוא המשיח שבדור - הרבי מלך המשיח שיל"ו - יקיים

■ כמו בהר סיני, עת ראה העם כי בושש משה, והיה להם להאמין בנבואת משה כי יבוא לסוף ארבעים יום עם הלוחות. גם עתה הוא, ניסיון הדביקות האמונה העומדת

בשר וחלב בגאולה

נז, ג) ש"רוב הגזירות והחומרות והסייגים היו בזמן בית שני" והסיבה לכך (כמבואר ג"כ בליקוט שופטים תשמ"ז - לקו"ש חל"ד שופטים ב') הוא מחמת ירידת הדורות של "הראשונים כמלאכים . . אחרונים'.

מכל האמור נמצא: כי איסורי התורה שייכים ל'סיבה' וכשהסיבה בטילה, הרי האיסור אינו קיים. ולכאורה כל מהלך זה סותר מה שכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מבאר בענין נצחיותה של התורה שאינה מצד סיבה (כדעת ספרי החקירה), אלא 'הוא וחכמתו אחד' (ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג חג השבועות, קונטרס תורה חדשה מאתי תצא תנש"א ועוד). יתירה מזו: בשיחת ש"פ יתרו תנש"א סעיף ד' ואילך מבאר בהרחבה כי לעתיד לבוא גם הלא תעשה יהיה 'חיוב' ולא רק דחיית הרע, משום שאז קיומם של הל"ת לא יהיו מצד סיבה לשלול את המציאות הגשמית והחומרית, שהרי אז 'את רוח הטומאה אעביר מן הארץ', אלא מצד העצם של המצוות. ולפי זה יש להבין מה המשמעות שבגלל שלעת"ל לא יראו את הגשם הרי יתבטל איסור בשר בחלב?

ויש לומר כי אכן זה גופא הכוונה בלקוטי שיחות. אין פירוש הדברים שלעתיד לבוא יאכלו בשר בחלב, בגלל שהסיבה בטילה, אלא לעת"ל איסור בשר בחלב לא יהיה כלל מצד הסיבה, אלא הוא יהיה 'נצחי' מצד עצמו ואדרבה למרות שיראו את שורש הבשר ושורש החלב, אי האכילה תהיה לא מצד סיבה, אלא כדי לגלות 'דרגא נעלית באלוקות'.

ולפי האמור יש להוסיף כי גם ההרחקות של חז"ל בבשר בחלב יהיו לעתיד לבוא, אך לא מחמת הירידה, אלא דווקא מצד העילוי של עוצם הלא תעשה של בשר בחלב שיגלה דרגא באלוקות (כמבואר בשיחת ש"פ יתרו תנש"א).

ואבקש מקהל הלומדים לומר דעתם בזה.

הנה בלקוטי שיחות חלק כט (כי תצא א' ע' -128) מבאר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בהרחבה את הקשר בין 'בשר בחלב' ל'כלאים' שבשניהם נקודת האיסור אינה בחפצא של כל אחד מהדברים שהרי כל אחד לעצמו 'מותר הוא', אלא כאשר הם מתערבבים יחד נוצרה משניהם יחד מציאות חדשה. וע"ד דברי הרמב"ן בטעם איסור כלאים: "והמרכיב שני מינים משנה ומכחיש מעשה בראשית, כאילו יחשוב שלא השלים הקב"ה בעולמו כל הצורך".

ובהמשך לזה מבאר כי כל מה שהם נוצרים למציאות חדשה הוא רק מצד החומר והגשם, אבל מציאותם העצמית של הבשר והחלב נותרו כמות שהם וכהמשך לזה מביא את דבריו הפלאיים של רבינו בחיי ולפיהם לעתיד לבוא יהיה מותר בשר בחלב (ומביא דוגמא לזה את אכילת המלאכים אצל אברהם אבינו חמאה ובשר) ולדבריו הסיבה שאוסרת את הבשר בחלב הוא הגישום של המציאות, אבל לעת"ל כאשר את רוח הטומאה אעביר מן הארץ יהיה הדבר מותר ובשיחה אף מוסיף בזה ביאור כי לעת"ל יראו כל דבר כפי שהוא בשורשו האמיתי ולכן יראו שבעצם גם הבשר בחלב שהם ביחד אינם מציאות אחת. ומוסיף כי אדרבה לעת"ל הרי "עירוב של (בשר בחלב) חסד וגבורה בקדושה ענין הכי נעלה, שלום ואחדות" יעוי"ש. כמו כן יש להדגיש כי ברבינו בחיי מבואר כי הזמן שבו בשר בחלב יהיה מותר הוא בתחיית המתים.

לפני שנבאר יותר את הדברים יש להעיר כי איסור בשר בחלב מלבד שהוא אסור באכילה, הוא גם אסור בבישול. כלומר עצם מעשה זה של 'בישול' שני הפכים הוא דבר אסור. חז"ל אף הוסיפו את הגזירה להתרחק באכילה ביותר לאחר אכילת בשר.

והנה לגבי הרחקות חז"ל הנ"ל ובכלל ביאר אדמו"ר הזקן (לקוטי תורה דרושים לראש השנה

תכלית הכוונה שמיחת מלך

בשמחה אמיתית מאחלים לנו לאחינו שליט"א שיצאו בתקופה זו לחיות חיים אמיתיים בשליחות המלך כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

הרה"ח ר' שמואל שניאור שי' וזוגתו תחי' מזרחי
ל'צומת ביל"ו' - ארץ הקודש

הרה"ח ר' שניאור זלמן שי' וזוגתו תחי' הרטמן
לאיי סיישל

הרה"ח ר' יעקב יצחק שי' וזוגתו תחי' בלום
לשכונת פארק הים - בת ים

יהי בואם לברכה להצלחה אלוקית במילוי השליחות היחידה קבלת פני משיח צדקנו "שמקיף את כל הנקודות והפרטים של עבודת השליחות" - ויקויים בהם ברכת יעקב 'ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה' - לנחת רוח הכי עצמי למשלח - כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א.

אבער בנוגע צו יענעם דארף זיין אהבת ישראל,
אבל בנוגע לאחרים צ"ל אהבת ישראל,
וואס דורך דעם [אשר עי"ז] הנה אנכי שולח לכם
את אלי הנביא
אויף מבשר זיין די [לבשר (על) ה] גאולה שלימה
במהרה בימינו אמן.

און דער רבי כ"ק מו"ח אדמו"ר מאנט ביי יעדן
איינעם דעם ענין פון אהבת ישראל,
והרבי כ"ק מו"ח אדמו"ר [הריי"צ] דורש אצל כל אחד
הענין של אהבת ישראל,
מקרב זיין אלע אידן,
לקרב [את] כל היהודים,
אפילו הפשוטים ביותר,

לקוטי בתר לקוטי

גאולה בפועל חמש

כל אחד מישראל מאמין בגאולה בכוח,
כלומר, שביכלתו יתברך להביא את הגאולה.
אנו רוצים שהיא תהיה בפועל ממש, לא רק
בכוח כי אם בפועל.

מחונכים חסידיים יודעים, מהו תוכן הענין
של הברכה הפנימית, שהבפועל יהיה כפי
שהדבר בכוח, והבכוח ישאר בהפועל, שאז
יהיה הבפועל כלי טהור, שיגלה עצמות
אין סוף ברוך הוא ויגרום את הנחת הרוח
האמיתית בבריאת העולם הזה ובירידת
הנשמה בגוף.

לקוטי דיבורים חלק ג - ליקוט כז,א.

ווארום לבד זאת וואס אויך די פשוטים זיינען טייער
ביי דעם אויברשטען, אזוי ווי א קינד ביים פאטער,
כי לבד זאת אשר גם הפשוטים הם יקרים אצל הקב"ה,
כמו ילד אצל אביו,

לבד זאת איז דא מעלה עצמית פון פשיטות.

לבד זאת ישנה מעלה עצמית של פשיטות

ובנוגע צו די תלמידים וועלכע פארן בשליחות
מרכז לעניני חינוך -

ובנוגע לתלמידים שנוסעים בשליחות המרכז לעניני
חינוך -

זיי דארף וויסן,

הם צריכים לדעת

אז די תנועה פון קנא קנאתי דארף זיין בנוגע צו זיך,

שהתנועה של "קנא קנאתי" צריכה להיות בנוגע
לעצמו,

שֵׁה שְׂמִיחָה בְּמִעוֹנָם

ברכת מזל טוב לרבני ובוגרי ישיבתנו

נישואין

ברכות מזל טוב מקרב ולב עמוק לתלמידי ובוגרי ישיבתנו

הרה"ת שמואל שניאור שי' מזרחי
ליום חתונתו בשעה טובה ומוצלחת

הרה"ת יוסף שי' ביטון
ליום חתונתו בשעה טובה ומוצלחת

שיזכו לבנות בנין עד עד - בית חב"ד אמיתי בלי כל פשעטלאך כלל - על יסודי התורה - תורתו של משיח -
והמצוות - כפי שהם בגאולה האמיתית והשלימה - כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות,
תורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

קשרי שידוכין

ברכת מזל טוב

לתמימים היקרים לרגל בואם בקשרי השידוכין בשעה טובה ומוצלחת עב"ג תחי'

התמים דובער שי'
ציק

התמים מנחם מענדל שי'
סבאג

התמים זעליג שי'
צייטקין

התמים יהודה שי'
קלימאין

יהי הבנין לעדי עד - בית חב"ד אמיתי בלי כל פשעטלאך כלל - לנחת רוח כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

הולדת הבן / הכת

ברכות מזל טוב

הרה"ח שלום דובער זוגתו שיחיו
קראוס
להולדת הבן יעקב צבי שיחי'

הרה"ח חיים דוד זוגתו שיחיו מיפעי
להולדת הבן יהודה שיחי'

הרה"ח יוסף אבינועם זוגתו שיחיו
קלימאין להולדת הבן
חיים אברהם שיחי'

הרה"ח מנחם מענדל זוגתו שיחיו
פריימן
להולדת הבן אברהם משה שיחי'

הרה"ח שניאור זלמן זוגתו שיחיו
הרטמן
להולדת הבן מנחם מענדל שיחי'

הרה"ח מנחם מענדל זוגתו שיחיו
שיקלי
להולדת הבן יהודה שיחי'

הרה"ח אברהם זוגתו שיחיו צינאמן
להולדת הבן שיחי'

הרה"ח יהודה זוגתו שיחיו בכר
להולדת הבן מנחם מענדל שיחי'

הרה"ח לוי יצחק שי' זוגתו דורון
להולדת הבן אברהם יעקב שיחי'

הרה"ח אופיר זוגתו שיחיו צמח
להולדת הבן כפיר מנחם שיחי'

שיזכו לרוות רוב נחת חסידותי גאולתי ולגדלם מתוך שמחה ורחבות של ימות המשיח לתורה - ועד לתורה
חדשה מאתי תצא, לחופה - ועד לנישואין של כנס"י והקב"ה ולמעשים טובים כפי שהם מוארים באורו של
משיח לנחת רוח כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מועדון הקיץ שלי

הנאה. יצירה. ערכים.

דער איין און
איינציקע שליחות
של חיילי בית דוד
ב'בין הזמנים'

חבד איתי
חפשו את הסניף הקרוב אליכם
באמצעות בית חב"ד באזורכם

רשת יהודוס
058.4770.351

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד